JEZUS MET HEERLIJKHEID EN EER GEKROOND

VERKLARING
van het
BOEK DER OPENBARING

DEEL VI

*

door G.Vooys

UITGEGEVEN IN EIGEN BEHEER

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Besluit op hoofdstuk 21 en inleiding op hoofdstuk 22.

Naar ons gevoelen zijn dit de twee meest unieke en glorievolle hoofdstukken uit de ganse Heilige Schrift.

In deze wordt het resultaat en de glorie van de Gods-openbaring vermeld, nadat Hij aanvankelijk alle dingen tot Zijn eer in het aanschijn geroepen heeft.

Deze hoofdstukken openbaren de glorie der hérschepping aller dingen. De glorie van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde en van het nieuwe Jeruzalem.

Bovendien de glorie van de bruid van de Heere Jezus Christus en van de bruiloftszaal waarin de bruiloft des Lams met Zijn uitverkoren bruid tot in alle eeuwigheid gevierd zal worden.

Al deze dingen zijn aan de strijdende Kerk op wonderbare wijze geopenbaard en getoond.

In deze laatste twee hoofdstukken is de allerhoogste glorie van God geopenbaard in de Heere Jezus Christus.

Het is een openbaring die vervuld zal worden als alles geschied zal zijn - 21 : 6 - als God eenmaal alles en in allen zal zijn. - 1 Corinthe 15 : 24 t/m 28.

Maar al zijn dit (naar ons gevoelen) de twee meest unieke en glorievolle hoofdstukken uit de ganse Heilige Schrift, zo loopt nochtans deze heerlijkheid des Allerhoogsten (onder andere mede blijkens hoofdstuk 4) als een smaragden draad door de ganse Heilige Schrift.

Zeer, zeer veel van deze heerlijkheid is geopenbaard in hoofdstuk 21, maar de heerlijkheid van de bruiloft des Lams als zodanig zal in het eerste gedeelte van hoofdstuk 22 geopenbaard worden in de eerste vijf verzen.

In hoofdstuk 19 : 6 t/m 9 is in beginsel ook reeds zeer veel van de bruiloft des Lams aan Johannes getoond, maar aldaar in hoofdzaak de heerlijkheid van de aanzittende bruiloftsgasten.

In de eerste vijf verzen van hoofdstuk 22 zal hem echter de oneindige glorie der heerlijkheid van de Gastheer geopenbaard worden en wel in het bijzonder in de eerste drie verzen.

Er is echter nog een andere, bijzondere glorie in de samenstelling van deze laatste twee hoofdstukken verborgen waarop wij de aandacht willen vestigen.
Op bijzondere wijze wordt eerst de glorie des Vaders geopenbaard, daarna de glorie des Heiligen Geestes en daarna de glorie des Zoons.

Want nu de Heere, de almachtige God, blijkens 19 : 6 (vert. N.B.G.) de bruid uit de hand van de machtige Ruiter op het witte paard aanvaard heeft - 19 : 11 - heeft de Vader Hem geantwoord:

1 "Die overwint zal alles beërven en Ik zal hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn." - 21 : 7.

Dit is de glorie des Vaders over de verlosten.

1a "Maar de vreesachtigen en ongelovigen en gruwelijken en doodslagers en hoereerders en tovenaars en afgodendienaars en al de leugenaars, is hun deel in de poel die daar brandt van vuur en sulfer; hetwelk is de tweede dood." - 21 : 8.

Dit is de glorie des Vaders over de verworpenen.

Maar als de bruid door de Heilige Geest, door middel van een heraut van Hem - 21 : 9a - aan Johannes en door Johannes aan de strijdende Kerk getoond wordt, heeft Hij haar geantwoord:

2 "En de volken die zalig worden zullen in haar licht wandelen en de koningen der aarde brengen hun heerlijkheid en eer in dezelve. En haar poorten zullen niet gesloten worden des daags, want aldaar zal geen nacht zijn. En zij zullen de heerlijkheid en de eer der volken daarin brengen." - 21 : 24 t/m 26.

Dit is de glorie des Heiligen Geestes over de verlosten.

2a "En in haar zal niet inkomen iets dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt, maar die geschreven zijn in het Boek des Levens des Lams." - 21 : 27.

Dit is de glorie des Heiligen Geestes over de verworpenen.

Maar als de Heere Jezus Zelf - 22 : 16a - met de Vader en de Heilige Geest nu alles en in allen is geworden, geeft ook Hij antwoord aan de strijdende Kerk, zeggende:

3 "Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste." - 22 : 13.
"Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de Stad." - 22 : 14.

Dit is de glorie des Zoons als waarachtig God en mens.

3a "Maar buiten zullen zijn de honden en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet." - 22 : 15.

Dit is de glorie des Zoons in Zijn oordeel over de goddelozen na Zijn opstanding.

Uit deze drievoudige getuigenissen blijkt wederom de onvoorstelbaar hoge glorie der samenstelling van Gods Woord.
Ook blijkt eruit (nu wij bijna aan het einde van de heilige Godsopenbaring gekomen zijn) de ondoorgrondelijke majesteit der Goddelijke Drievuldigheid.
Deze ondoorgrondelijke heerlijkheid zal het middelpunt van de vreugde der verlosten zijn aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams.

HOOFDSTUK 22

1 *En hij toonde mij een zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit de Troon Gods en des Lams.*

2 *In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier was de Boom des Levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijn vrucht en de bladeren des Booms waren tot genezing der heidenen.*

Voordat wij aan elk der afzonderlijke delen van deze twee teksten aandacht schenken, willen wij er in het kort een algemene beschouwing over geven.
Wanneer wij ze met onze natuurlijke ogen en ons natuurlijk verstand beschouwen, zijn ze als een panorama waarin ons opnieuw de glorie van het verloren gegane paradijs voor de aandacht gesteld wordt.
Vooral de woorden: *rivier* en *Boom des Levens* roepen sterk de herinnering op aan het oorspronkelijke paradijs.

Toch kan uit deze woorden blijken dat in de herschepping aller dingen, als God alles nieuw zal maken - 21: 5a - op de nieuwe aarde niet alléén de glorie van het oude paradijs hersteld zal worden, maar dat het nieuwe Paradijs in een luister zal pralen die ons voorstellingsvermogen oneindig ver te boven gaat.
Het oorspronkelijke paradijs had ook wel een rivier om het te bewateren, maar hier blijkt dat deze in feite maar een symbool was van *de rivier van het water des Levens, die klaar als kristal voortgekomen is uit de Troon Gods en des Lams.*
Het is niet zonder reden dat er in Genesis 2 : 10 gezegd is: "En een rivier was voortgaande uit Eden om deze hof te bewateren."
De naam Eden betekent wellust of vermakingen. Hierom zijn de hof én de rivier een uiterst zwakke afschaduwing van het Eden dat boven is.

22 : 1 en 2

Wat blijkt echter de glorie van de oorspronkelijke hof en de landstreek Eden waarin deze hof geplant was tot de hel toe te zijn nedergedaald. Vanwege de vloek der zonden is de landstreek Eden: het land der Chaldeeën, het land Sinear genaamd geworden, de landstreek waarin het grote Babylon gebouwd is. Dit blijkt uit zeer veel plaatsen in de Heilige Schrift, o.a. uit Genesis 10 : 10 t/m 12 en 11 : 2; 2 Koningen 19 : 12; Ezechiël 27 : 23; Zacharía 5 : 11.
In deze landstreek hebben ook Abram en Saraï gewoond, voordat zij door God geroepen werden om uit dit land uit te gaan.

Inzonderheid uit 18 : 2 is gebleken hoe wij door onze zonden niet alleen deze landstreek, het oorspronkelijke Eden, tot een (geestelijke) woestijn gemaakt hebben waarin Babylon gebouwd is, waar Nebukadnézar (de vierde satelliet van satan zoals wij 17 : 10 verklaard hebben) zijn scepter gezwaaid heeft, maar dat wij bovendien zelfs de Kerk gemaakt hebben tot het geestelijke Babylon, zodat zij geworden is tot een woonstede der duivelen, tot een bewaarplaats van alle onreine geesten en tot een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte. - 18 : 2.
Al deze gruwelen zijn de mens der zonde tot een paradijs van vleselijke wellusten en vermakingen geworden.
Verkocht zijnde onder de zonden en de misdaden is de satan zijn heer en gebieder geworden.
God had het paradijs geschapen, opdat het voor de mens zou zijn tot een oord van wellust en vermakingen.
Dat is de verklaring van het woord 'Eden', zo men zegt, maar het is door onze zonden geworden tot een plaats van vleselijke wellusten en duivelse vermakingen, tot een plaats van eeuwige verwoestingen en vervloekingen, waaruit niemand zichzelf in der eeuwigheid meer bevrijden kan. Dit blijkt uitdrukkelijk uit Zacharía 5 : 7 t/m 11.

Wat blijkt daarom uit deze twee teksten de onbegrijpelijke

goedertierenheid en genade van God, dat het Hem heeft behaagd om in Zijn Christus - 12 : 10 - het geweld des duivels te verbreken en onze gruwelen en schulden door Hem te verzoenen en alle dingen nieuw te maken: Een nieuwe hemel, een nieuwe aarde en een nieuw Paradijs.
Bovendien een Paradijs zó onvoorstelbaar schoon en heerlijk, dat het aller gezaligden verwachting oneindig ver overtreffen zal.
Het oorspronkelijke paradijs, omdat het slechts een schaduwbeeld was van het hemelse Paradijs, zal hierbij in het niet verdwijnen. Dit blijkt al onmiddellijk uit het eerste gedeelte van het eerste vers van dit hoofdstuk.
Wij willen trachten elk der onderdelen van deze twee teksten afzonderlijk te verklaren.

1a *En hij toonde mij een zuivere rivier.*

Nu is de rivier die het oorspronkelijke paradijs bewaterd heeft van oorsprong ongetwijfeld ook een zuivere rivier geweest. Want God heeft van alles wat Hij gemaakt had, gezegd dat het zeer goed was. - Genesis 1 : 31a. Maar deze rivier is door onze zonden vervloekt geworden. Deze vervloeking is niet van het ene ogenblik op het andere in haar uiterste consequenties zichtbaar geworden. De afbraak van de glorie, zowel van het paradijs als van deze rivier, heeft allengskens plaatsgevonden. Dit blijkt uit Psalm 102 : 27b; Jesaja 24 : 20 en ook uit Hebreeën 1 : 12.
Zo is het ook steeds gegaan met de Kerke Gods in deze wereld, want zij is (in geestelijke zin) het Paradijs der aarde geworden. Zij is een planting des levenden Gods in deze woestijn der wereld.

In 16 : 12, waar gezegd is: En het water van de grote rivier de Eufraat is uitgedroogd, wordt dus de rivier aangewezen waardoor oorspronkelijk het paradijs bewaterd is.
Zij is ook voor deze nieuwe planting Gods in de woestijn der

wereld (namelijk voor de Kerk des Heeren) uitgedroogd, opdat bereid zou worden de weg der koningen, die van de opgang der zon komen zullen om zich te vergaderen tot de oorlog van die grote dag des almachtigen Gods. Satan heeft ook dit vervangende Paradijs niet kunnen verdragen.

Dát de Kerk des Heeren op deze aarde als een vervangend Paradijs is blijkt ten eerste hieruit, dat de Heere Jezus, dé Boom des Levens, in het midden van deze hof (in het midden van deze planting des Heeren) geplant is.
Het blijkt anderzijds ook hieruit, dat God Zijn Kerk in Abraham, de vader der gelovigen - Romeinen 4 : 11- geroepen heeft uit Ur der Chaldeeën. Dat is uit die om der zonden wil vervloekte landstreek, waarin eertijds de hof van Eden geplant was.
Hij is, vanwege het vrije welbehagen Gods over Zijn uitverkorenen, geroepen om vandaar uit te gaan naar het land dat God hem wijzen zou om het hem en zijn zade na hem tot een eeuwige bezitting te geven. Dit is een eeuwig wonder van Gods genade dat Hij in deze tot een woestijn geworden wereld nog een Kanaän der ruste (in Zijn Kerk) voor Zijn uitverkorenen bereid heeft. Aanvankelijk voor Zijn oude Verbondsvolk in het Palestina der Filistijnen en daarna verspreid onder alle volken der wereld.
Voor deze allen is dit Kanaän (de Kerk) een schaduwparadijs der ruste geworden, opdat zij (na de vervloeking van het oude paradijs) wederom als Adam en Eva voor de keuze gesteld zouden worden óf te verkiezen de vruchten van de Boom des Levens óf de vruchten van de boom der kennis des goeds en des kwaads.
Dit zijn de woorden van Jozua: "En nu, vreest de HEERE en dient Hem in oprechtheid en in waarheid en doet weg de goden die uw vaders gediend hebben aan gene zijde der rivier en in Egypte en dient de HEERE." - Jozua 24 : 14.
"Doch zo het kwaad is in uw ogen de HEERE te dienen, kiest u heden wie gij dienen zult." - Jozua 24 : 15a.

22 : 1a

Daarom moet niemand menen dat hij om Adams zonden in het verderf gestort is. De mens is wel om zijner (Adams) zonden wil in zonden ontvangen en geboren, maar aan elk mens wordt ook in dit schaduwparadijs der Kerk (ook al is hij er niet in opgenomen) dezelfde keus gelaten als aan Adam en Eva: Of te eten van de Boom des Levens - Johannes 6 : 53 - of te eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads.
Ook in dit schaduwparadijs der Kerk, waarin het voorbeeld en de schaduw der hemelse dingen gediend worden - Hebreeën 8 : 5a - is echter gebleken dat de mens de dood verkiest boven het leven, omdat de boom der kennis des goeds en des kwaads een lust is voor de ogen, ja een boom die begeerlijk is om verstandig te maken. - Genesis 3 : 6a.
Maar de rechtvaardige die de vrucht van de Boom des Levens verkiest, is een verachte fakkel naar de mening desgenen die gerust is. - Job 12 : 4b en 5a.

Vandaar in 16 : 12 de beeldspraak van de uitdroging van de rivier de Eufraat, betekenende dat er ook aan de bewatering van de hof (de hof der Kerk) een einde zal komen. Deze uitdroging beeldt het verval der Kerk uit.
In dit uitdrogingsproces wordt aangewezen, dat in het bijzonder aan het einde der tijden haar bewatering door getrouwe leraars steeds minder zal worden. Want er zal een tijd komen, dat de mensen de gezonde leer niet meer zullen verdragen, maar van de zuivere Waarheid (van deze *zuivere rivier*) een afkeer gekregen hebbende, zich leraars zullen opgaderen naar hun eigen begeerlijkheden, hun gehoor van de Waarheid zullen afwenden en zich zullen keren tot fabelen. - 2 Timotheüs 4 : 3 en 4.

Dit zal tot gevolg hebben, dat in de landstreek van dit vervangende Paradijs dat zich over de ganse aarde verspreid heeft, de toren van Babel wederom gebouwd zal worden.
Die zal voor de gehele wereld zichtbaar zijn in het opgerichte beeld te Jeruzalem. - 13 : 14 en 15.

22 : 1b

Want "hetgeen er geweest is, zal er zijn en hetgeen er gedaan is, dat zal er gedaan worden, zodat er niets nieuws is onder de zon." - Prediker 1 : 9.
Dat vervangende Paradijs zal worden tot een woonstede der duivelen en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte. Dit blijkt uit 18 : 1 t/m 3.
Daarom zal zij als een grote molensteen in de diepte der zee geworpen worden.

Maar voor Zijn uitverkorenen, die in dit Babylon der wereld voor het Woord des Heeren gebeefd hebben en deswege door hun broeders gehaat en afgezonderd zijn geworden om Zijns Naams wil, zal Hij verschijnen tot hun vreugde.
Hun broeders hebben hen steeds bespot, zeggende tot hen: "Dat de HEERE heerlijk worde." - Jesaja 66 : 5a en b.
Spotters die naar hun eigen begeerlijkheden zullen wandelen, spottende met de belofte van de wederkomst des Heeren. - 2 Petrus 3 : 3 en 4.
Zij daarentegen zullen beschaamd worden. - Jesaja 66 : 5c.
"Want alsdan zal Hij Zijn engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van het ene uiterste der hemelen tot het andere uiterste derzelve." - Mattheüs 24 : 31.

1b *van het water des levens.*

Wij moeten ons van het hemels Paradijs geen aardse voorstellingen maken. De heiligen die in het Paradijs der aardse Kerk hebben mogen leven, hebben zich enigermate een voorstelling kunnen maken van haar heerlijkheid.
Voorzover het hun natuurlijk oog betrof (in de dagen van Salomo) zijn zij verrukt geworden over de stad Gods. Toen hebben zij gejubeld, ziende haar heerlijkheid: "De HEERE is groot en zeer te prijzen in de stad onzes Gods, op de berg Zijner heiligheid. Schoon van gelegenheid, een vreugde der ganse aarde is de berg Sion, aan de zijden van het noorden; de

stad des groten Konings. God is in haar paleizen; Hij is er bekend voor een Hoog Vertrek." - Psalm 48 : 2 t/m 4.

In latere tijden is vooral het geestelijk oog van vele discipelen en discipelinnen van de Heere Jezus verrukt geworden, toen zij de heerlijkheid van de Boom des Levens aanschouwen mochten in het Paradijs Zijner Kerk, in Zijn woorden en wonderen.
Nochtans zijn dit alle slechts uiterst vage schaduwen geweest van de heerlijkheid van het hemelse Paradijs.
Dit blijkt, want als er iemand is die zich een voorstelling wil maken van de opstanding der doden en zegt: "Hoe zullen de doden opgewekt worden en met hoedanig lichaam zullen zij komen?" Dan zegt Paulus van zo iemand: "Gij dwaas." - 1 Corinthe 15 : 35 t/m 36a.
Zo zullen ongetwijfeld allen als dwazen aangemerkt worden die zich naar aanleiding van het aanschouwen van aardse heerlijkheden een voorstelling willen maken van de heerlijkheid van het hemelse Paradijs.
Vandaar 1 Corinthe 2 : 9: "Hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord en in het hart des mensen niet is opgeklommen, heeft God bereid voor degenen die Hem liefhebben."
En dit ondanks het feit dat God het ons (in Zijn Woord) geopenbaard heeft.
In 1 Corinthe 2 : 10 wordt gezegd: "Doch God heeft (het) ons geopenbaard door Zijn Geest, want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods."

Daarom als ons tekstgedeelte zegt: *van het water des levens*, dan blijkt daaruit dat ook deze woorden Geest en leven zijn. Deze rivier *van het water des levens* heeft het Paradijs der Kerk op de aarde steeds bewaterd.
Haar is de belofte gegeven: "En gijlieden zult water scheppen met vreugde uit de fonteinen des heils." - Jesaja 12 : 3. Dat is uit het zuivere Woord van God, zoals gaan blijken zal.

22 : 1b

Deze woorden zijn op bijzondere wijze vervuld toen de Heere Jezus gezegd heeft: "Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt (o.a. in Jesaja 44 : 3; 49 : 10 en 58 : 11) stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien." - Johannes 7 : 38. "En dit zeide Hij van de Geest, Dewelke ontvangen zouden, die in Hem geloven." - Johannes 7 : 39a.

Wanneer aan Johannes een zuivere rivier *van het water des levens* getoond wordt, klaar als kristal, voortkomende uit de Troon Gods en des Lams, betekent dit ongetwijfeld de volmaakte, overvloeiende genadegaven des Heiligen Geestes die het nieuwe Paradijs als overstromen zullen.
Maar al is dit alles Geest en leven, toch zal dit tonen aan Johannes voor hem ongetwijfeld een panorama van onvoorstelbare schoonheid en heerlijkheid geweest zijn, dat ook zij die de zaligheid beërven zullen tot in alle eeuwigheden zien en genieten zullen.

Toch schrijft hij in zijn eerste zendbrief: "Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen. Maar wij weten, dat als Hij (Jezus) geopenbaard zal zijn, wij Hem gelijk zullen wezen; want wij zullen Hem zien gelijk Hij is." - 1 Johannes 3 : 2.
Adam en Eva hebben voor hun val, ook zijnde in een gloriestaat waarvan wij ons nu niet de geringste voorstelling meer kunnen maken, op natuurlijke wijze gedronken van het water der rivier die het paradijs bewaterde. Maar de gezaligden in het hemelse Paradijs zullen op geestelijke wijze drinken en genieten *van het water des levens* hetwelk voortkomen zal uit de Troon Gods en des Lams.
Zo wie gedronken zal hebben uit deze fontein (van het water dat Ik hem geven zal) het zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven, heeft de Heere Jezus gezegd tot de Samaritaanse vrouw, één Zijner discipelinnen. - Johannes 4 : 14.
Van dit *water* wordt in onze tekst gezegd, dat het is:

22 : 1c en d

1c *klaar als kristal.*

Dit werd van het water der rivier die het oorspronkelijke paradijs bewaterde niet gezegd en dit ondanks het feit dat het "zeer goed" was. Daarom is deze toevoeging hier niet zonder betekenis. Ja uit de verklaring van deze woorden zal gaan blijken hoe glorievol en wonderbaar deze toevoeging is.
Uit deze weinige woorden zal wederom de onbegrijpelijke glorie der samenstelling van de Heilige Schrift gaan blijken. Niemand van ons zou dit tekstgedeelte gemist hebben als het er niet gestaan had. En toch ligt in deze weinige woorden de vervolmaking van de heerlijkheid Gods en van het nieuwe Jeruzalem verborgen.
Dit blijkt, want:

I De grote Stad, het heilige Jeruzalem, had de heerlijkheid Gods des Vaders (21 : 5, 10 en 11) en de Stad was verlicht uit de heerlijkheid Gods en haar licht was de allerkostelijkste steen gelijk, namelijk als de steen Jaspis,
blinkende gelijk *kristal.*

II Maar in het gebouw van haar grote en hoge muur met haar paarlen poorten wordt de glorie des Zoons geopenbaard (de verklaring van 21 : 12 en 18) en het gebouw van haar muur was Jaspis en als zodanig is hij van zichzelf;
blinkende gelijk *kristal.*

III Zo is ook de zuivere rivier van het water des levens (het symbool van de Heilige Geest Die van de Vader en de Zoon uitgaat):
klaar als kristal.

1d *voortkomende uit de Troon Gods en des Lams.*

En al is deze gehele tekst en in het bijzonder dit besluit een en al Geest en leven, zo zal dit toch niet de waarachtigheid der

heerlijkheid van het nieuwe Paradijs en van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde uitsluiten.
Al is het dat vlees en bloed het Koninkrijk der hemelen niet beërven zullen (namelijk de verderfelijkheid van ons vlees en bloed - 1 Corinthe 15 : 50) zo is toch gebleken dat zelfs het verheerlijkte lichaam van de Heere Jezus na Zijn opstanding uit de doden met vleselijke handen tastbaar is geweest.
Ja, in bepaalde zin zelfs vleselijk, want Hij zei tot Zijn discipelen: "Ziet Mijn handen en Mijn voeten, want Ik ben het Zelf. Tast Mij aan en ziet, want een geest heeft geen vlees en beenderen, gelijk gij ziet dat Ik heb." - Lukas 24 : 39.
Ja, Hij heeft zelfs voor het oog Zijner discipelen een stuk van een gebraden vis gegeten.
Ja, ook na Zijn opneming in de hemel heeft Stefanus Hem gezien met Zijn verheerlijkte lichaam staande ter rechterhand Gods Zijns Vaders. - Handelingen 7 : 56.

Daarom al zijn ook de woorden van onze tekst en ook inzonderheid die van vers 2 in de uitbeelding der heerlijkheid van het nieuwe Paradijs Geest en leven, zo besluiten wij uit Lukas 24 : 39 en uit Handelingen 7 : 56 dat de gezaligden in het nieuwe Paradijs elkaar tastbaar de hand zullen kunnen drukken en de dingen van het nieuwe Jeruzalem en van het nieuwe Paradijs zullen kunnen aanschouwen zoals de Heere Jezus Zijn discipelen en de plaatsen waar zij vergaderd waren met Zijn verheerlijkte ogen aanschouwd heeft.
Ja in bepaalde zin zullen zij de heerlijkheid van het hemelse Paradijs aanschouwen zoals Adam en Eva de heerlijkheid van het aardse paradijs gezien hebben met hun natuurlijke ogen voordat hun zinnen verblind zijn geworden, hun verstand verduisterd en zij vervreemd geworden zijn van het leven Gods door de onwetendheid die in hen gekomen is door de verharding huns harten. - Efeze 4 : 18.

Wij kunnen er ons geen voorstelling van maken hoe groot de heerlijkheid van het eerste paradijs geweest is voor de val van

de mens.
Oneindig veel heerlijker zal het nieuwe Paradijs zijn.
Evenmin kunnen wij ons een rechte voorstelling maken van de tegenstelling tussen de gelukzalige staat van Adam en Eva voor hun val en hun vreselijke toestand na hun val.
Daarom kan ook niemand, zolang hij in zijn natuurstaat is, de dingen verstaan die des Geestes Gods zijn.
Ja, in die staat zijn ze hem zelfs tot dwaasheid geworden, omdat ze geestelijk onderscheiden worden. - 1 Corinthe 2 : 14.

Zo is ook ons tekstgedeelte bovenmate wonderbaar.
Als er nu nog gezegd was: Voortkomende uit de heerlijkheid Gods, dan was het voor onze natuurlijke overleggingen nog enigszins aanvaardbaar geweest. Dan hadden wij gemeend hieruit te mogen concluderen dat de glorie der Heilige Drievuldigheid het nieuwe Jeruzalem zal doorstromen. Maar nu er geschreven staat: *voortkomende uit de Troon Gods en des Lams,* nu is het een verborgenheid die door niemand gekend kan worden, tenzij het de Heere behaagt hem de blinde ogen te openen. Dan onderscheidt die geestelijke mens wél alle dingen - 1 Corinthe 2 : 15 - hoewel hijzelf van niemand onderscheiden wordt. - 1 Corinthe 2 : 15b. Dat wil zeggen, de niet wedergeborenen aanvaarden hem niet als zodanig.
Van hieruit komen wij tot deze overlegging, dat ons tekstgedeelte is voortgevloeid uit de eeuwige Vrederaad des Allerhoogsten, zoals wij die (door deze geestelijke onderscheiding) verstaan uit velerlei teksten in de Heilige Schrift, o.a. Zacharía 6 : 13; Psalm 40 : 8 en 9; Jesaja 6 : 8; Hebreeën 10 : 9 en vele andere.

Ondanks het feit dat vele profetieën schaduwbeelden zijn en in beginsel veelal betrekking hebben op tijdshistoriën, sluit dit echter geenszins de onmiskenbare heenwijzing uit naar de eeuwige Vrederaad des Allerhoogsten.
En vanuit deze Vrederaad blijkt nu ook de rivier van het water des levens, klaar als kristal, te zijn voortgekomen. Namelijk de

22: 2a

Heilige Geest Die van de Vader en de Zoon uitgaat.
Daarom zegt ons tekstgedeelte dat deze rivier *voortgekomen is uit de Troon Gods en des Lams.*

Toen de Heere Jezus sprak van stromen des levenden waters - Johannes 7 : 38b - en dat deze in de Zijnen zullen worden tot een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven - Johannes 4 : 14 - zei Hij dit van de Geest, Dewelke ontvangen zouden, die in Hem geloven. - Johannes 7 : 39a.
Daarom zal deze zuivere rivier van het water des levens, evenals de heerlijkheid Gods die het nieuwe Jeruzalem verlichten zal en evenals de grote, hoge muur rondom de Stad, de glorie van het nieuwe Paradijs zijn.
Hierom is de samenstelling van ons tekstgedeelte zo oneindig vol van glorie en zaligheid.

Wanneer er slechts gestaan had dat deze rivier voortgekomen was uit de heerlijkheid Gods, dan zou in het nieuwe Paradijs de glorie van Gods eeuwige Vrederaad niet openbaar geworden zijn.
Telkens blijkt dan ook uit de samenstelling van Gods Woord zijn Goddelijke oorsprong en majesteit.
Bij hoeveel teksten moeten wij telkens met de dichter van Psalm 119 zeggen: "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien, maar Uw gebod is onbegrensd." - Psalm 119 : 96 (vert. N.B.G.).
Wat zal dit ook bovenmate gaan blijken uit de volgende tekst en wel in het bijzonder uit het eerste gedeelte.

2a *In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier was de Boom des Levens.*

Deze woorden passen zelfs niet eens in ons gewone taalgebruik. Ook niet al zou er in plaats van *straat*, plein of markt vertaald zijn, wat volgens de kanttekening van de St.Vert. ook gekund had.

22 : 2a

Het gaat in dit tekstgedeelte niet over de grote Stad Jeruzalem als zodanig, waarvan in 21 : 21b gezegd is: "En de straat der Stad was zuiver goud, gelijk doorluchtig glas," maar het gaat uitsluitend over *de rivier* die aan Johannes getoond is.
In de eerste plaats komt het woord *straat* al enigszins vreemd bij ons over, want als wij het over de loop van een rivier hebben, zouden wij misschien zeggen: In het midden van haar (loop)baan.
Maar bovendien is het voor ons natuurlijk begrip een ongerijmdheid te zeggen dat er in het midden van een rivier een boom geplant zou zijn zonder erbij te vermelden dat er een eiland in het midden der rivier was.

Dit tekstgedeelte wordt echter nog moeilijker voor ons natuurlijk verstand, omdat het de indruk wekt dat er vele bomen des levens zijn, want zij staan *in het midden én op de ene en de andere zijde der rivier.*
Men zou bijna geneigd zijn te zeggen: Wat een onmogelijke redenering. Maar hieruit blijkt de onvoorstelbare duisternis van ons verdorven verstand. Wat komt in deze natuurlijke overleggingen onze dwaasheid aan het licht.
Wanneer het de Heere echter behaagt ons hart en onze ogen te openen voor de glorie van Zijn Woord en ons Zijn wijsheid te openbaren die erin verborgen is, zullen wij met Johannes in aanbidding neervallen voor de voeten van de engel die hem deze dingen getoond heeft.
Ook de woorden van déze tekst zijn wel in het bijzonder Geest en leven.

Al zou het zo zijn dat er op de nieuwe aarde een Paradijs zou zijn in gelijkenis overeenkomende met het eerste paradijs, alleen nog heerlijker en voortreffelijker en al zou inderdaad een zuivere rivier van water, kristal gelijk, ook het hemelse Paradijs bewateren, zo moeten wij ons toch geen natuurlijke rivier voor ogen stellen wanneer er aan Johannes een zuivere *rivier* van het water des levens getoond wordt.

22 : 2a

Onder dit beeld moeten wij kennelijk de eeuwige en oneindige stroom van Gods genade in Christus Jezus verstaan.
Een stroom van genade die van eeuwigheid in het Wezen des Allerhoogsten verborgen is geweest, maar die in Gods eniggeboren Zoon, onze Heere Jezus Christus, in de geschapen tijd buiten haar oevers getreden is.
Deze *rivier* van genade zal anderzijds tot in alle eeuwigheden het nieuwe Jeruzalem doorstromen.
Dan zullen de gezaligden, vol des Heiligen Geestes, God om Zijn vrije genade eeuwig verheerlijken.
Vandaar!!! de jubel der vier dieren (die de ganse schepping Gods vertegenwoordigen zoals wij van 4 : 8 verklaard hebben): "Heilig, heilig, heilig is de Heere God, de Almachtige, Die was en Die is en Die komen zal."
Deze *rivier* is de openbaring der verborgenheid Gods, die van de tijden der eeuwen verzwegen is geweest. - Romeinen 16 : 25b.
God heeft die in Christus Jezus in de geschapen tijd in Zijn schepping bekendgemaakt.
Namelijk "ons bekendgemaakt hebbende de verborgenheid van Zijn wil, naar Zijn welbehagen, hetwelk Hij voorgenomen had in Zichzelven." - Efeze 1 : 9. "Opdat nu door de Gemeente (der uitverkorenen) aan de overheden en de machten in de hemel bekendgemaakt worde de veelvuldige Wijsheid Gods, naar het eeuwig voornemen in Christus Jezus, onze Heere." - Efeze 3 : 10 en 11.
In het midden van deze rivier (dat is in de geschapen tijd) *en op de ene en de andere zijde van deze rivier* (dat is van eeuwigheid en tot in der eeuwigheid) wás en ís en zál zijn: *de Boom des Levens.*

In het oorspronkelijke paradijs (in het midden des hofs) had God een boom doen uitspruiten, door Hem genaamd: boom des levens. - Genesis 2 : 9a.
Deze was aldaar als een symbool van *dé Boom des Levens* van Wie in onze tekst gesproken wordt.

Het heeft God behaagd om door hem hun volkomen gehoorzaamheid aan Hem te beproeven.

Daarnaast heeft God doen uitspruiten een boom die goed was tot spijze en die een lust was voor de ogen, ja, een boom die begeerlijk was om verstandig te maken. - Genesis 3 : 6b. Daarom is deze boom genaamd "boom der kennis des goeds en des kwaads." Ongetwijfeld is deze boom en haar vrucht schoner en begeerlijker voor het oog van Adam en Eva geweest dan de schoonheid en de vrucht van de boom des levens.
Daarom hebben zij (mede door de verleidende en betoverende invloed van de slang) zijn vrucht verkozen boven de vrucht van de boom des levens.

Toen zij van zijn vrucht genomen en gegeten hadden, zijn zij dan ook als God geworden, kennende het goed en het kwaad. - Genesis 3 : 5.
En het antwoord van God op hun ongehoorzaamheid is geweest: "Nu dan, dat hij (de mens) zijn hand niet uitsteke en neme óók van de boom des levens en ete en leve in eeuwigheid." - Genesis 3 : 22.
Hierom is door God een engelenwacht gesteld op de weg naar de boom des levens, opdat de mens van nu aan niet meer in staat gesteld zal worden om door het betonen van zijn gehoorzaamheid aan God de eeuwige zaligheid te beërven. "Ons bekendgemaakt hebbende de verborgenheid van Zijn wil (aanvankelijk in Genesis 3 : 15) naar Zijn welbehagen, hetwelk Hij voorgenomen had in Zichzelve." - Efeze 1 : 9. "Naar het eeuwig voornemen in Christus Jezus, onze Heere." - Efeze 3 : 11. Opdat in en door Hem Zijn vrije genade geopenbaard zal worden.
Daarom is Hij *(de Boom des Levens) in het midden van deze straat,* van deze zuivere *rivier* van het water des levens, in het midden van deze nieuwe hof der Kerk, voor verloren zondaren geplant, opdat zij door de goedertierenheid en uit vrije genade

van Zijn vrucht zullen mogen nemen en leven in der eeuwigheid.
Deze planting Gods des Heiligen Geestes, zoals deze in Handelingen 2 is geopenbaard, is als een zuivere *rivier* van het water des levens, klaar als kristal, voortgekomen uit de Troon Gods en des Lams.
Daarom zal het nieuwe Paradijs niet door de rivier de Eufraat bewaterd worden, maar door de rivier van vrije genade die uit de Troon Gods en des Lams voortgekomen is.
Daarom zal *de Boom des Levens* ook *aan de andere zijde der rivier* (van de tijd) *zijn* en zal Hij in het nieuwe Paradijs de schoonheid en de heerlijkheid van de vruchten openbaren die Hij *in het midden van haar straat,* namelijk van de rivier van Gods genade, voortgebracht heeft.
Daarom zegt vers 2b:

2b *voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende Zijn vrucht.*

Er zijn veel teksten in de Heilige Schrift, die wij gemakkelijk menen te kunnen verstaan.
Ja, er zijn er blijkbaar ook vele, die een kind zelfs kan verstaan. Maar daarentegen zijn er ook vele en vooral in dit boek der Openbaring, die ons telkens als onverklaarbaar voorkomen
Zelfs de apostel Petrus zegt, dat er in de zendbrieven van Paulus sommige dingen zwaar zijn om te verstaan. - 2 Petrus 3 : 16.
De Statenvertalers tekenen bij deze tekst van Petrus aan: Vooral die dingen die over toekomende zaken of van de Raad Gods over toekomende dingen spreken. Die, hoewel zij zwaar zijn om te verstaan, nochtans klaar genoeg voorgesteld worden, zoveel de gelovigen daarvan ter zaligheid nodig is te weten.
Naar aanleiding van hun kanttekening zeggen wij: Hoeveel temeer zijn er vele dingen zwaar om te verstaan in de openba-

ring der dingen die haast geschieden moeten, zoals zij in dit boek der Openbaring voorgesteld worden.
Dit boek handelt immers uitsluitend over de Raad Gods betreffende de toekomende dingen. Wat blijkt dit op uitzonderlijke wijze in dit tweede vers van ons hoofdstuk.

Wij hebben reeds vele teksten ontmoet die zwaar waren om te verstaan, maar deze tekst spant hierin wel de kroon.
Bij een eerste oogopslag is zij gelijk aan een hemelhoge, loodrechte rotswand, die ons het uitzicht belemmert en de weg verspert om met deze verklaringen door te gaan.
De Statenvertalers geven er in hun kanttekeningen blijk van dat zij haar ook niet verstaan hebben, maar zij hebben haar onzes inziens althans niet zo verminkt als de vertalers van het N.B.G. Die geven er blijk van dat zij er helemaal niets van verstaan hebben, want zij vertalen: 'Midden op haar straat en aan weerszijden van de rivier staat het geboomte des levens, dat twaalfmaal vrucht draagt, iedere maand zijn vrucht gevende. En de bladeren des booms zijn tot genezing der volkeren.'
Zij hebben zich blijkbaar bij hun vertaling laten leiden door het voorstellingsvermogen van hun natuurlijk verstand.
Zij hebben zich bomen voorgesteld in het nieuwe Paradijs, die twaalfmaal in één jaar vruchten zouden dragen en wel omdat zij zouden staan langs de oevers van een zeer schone rivier.

Nu is het wel enigszins te begrijpen dat zij zo gedacht hebben, want zelfs de door ons zo hoog geachte Ds. Wilhelmus à Brakel, de schrijver van het boek 'De Redelijke Godsdienst', heeft in zijn verklaring van deze tekst gezegd: De Heere Jezus is het vermakelijke gezicht in de hemel, gelijk een heldere stroom, door een stad lopende en aan beide zijden beplant met sierlijk geboomte, het vermaak in een stad is.
Dit is bijna alles wat hij in zijn verklaring van deze tekst gezegd heeft.
Wanneer nu zo iemand, die ongetwijfeld door zijn boek 'De

22 : 2b

Redelijke Godsdienst' zeer velen van Gods kinderen tot zegen is geweest en ongetwijfeld nog is, onze tekst zó verklaart, wat mogen wij dan verwachten van vele theologen van onze tijd?

Daarom, als ook wij deze tekst in haar geheel hadden kunnen overslaan, hadden we gemeend gemakkelijker met deze verklaringen door te kunnen gaan.
Vooral dit tweede gedeelte is volgens onze natuurlijke begrippen niet eens van toepassing op het nieuwe Paradijs dat toch beslist in het geding is blijkens vers drie. Want aldaar zullen maanden of tijden geen gelding hebben. Daar zal zelfs geen nacht zijn. En toch zegt ons tekstgedeelte: *Van maand tot maand gevende Zijn vrucht.*
Uit dit tekstgedeelte blijkt in het bijzonder dat de geheimenissen die in deze tekst verborgen zijn, niet te peilen zijn. En toch willen we er niet zonder meer aan voorbijgaan. In diepe afhankelijkheid van God willen we trachten, al zal het misschien ook zeer gebrekkig zijn, iets van haar glorie na te speuren en aan te wijzen.

Allereerst willen wij opmerken dat het in ons tekstgedeelte niet over gewone boomvruchten gaat maar over de *vruchten* van de Boom des Levens.
En deze *vrucht* is mijn gehemelte zoet, zegt de bruid in het Hooglied. - Hooglied 2 : 3c.
Dat zijn de *vruchten* die de gelovige ontvangt uit het zondenverzoenende lijden van de Heere Jezus Christus, maar bovenal uit Zijn opstanding uit de doden.
De allerschoonste en allerheerlijkste *vrucht* van de Boom des Levens wordt door Petrus aldus beschreven: "Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden." - 1 Petrus 1 : 3.

Een mens is van nature zo licht geneigd zich een natuurlijke

rivier en een natuurlijke boom voor te stellen als hij onze tekst leest. Ja zelfs (zoals uit de vertaling van het N.B.G. blijkt) veel mooie bomen, mooi omdat ze geplant zijn aan een zuivere rivier, bomen die vanwege de vruchtbaarheid elke maand vrucht dragen.
Maar al deze overleggingen hebben niets met onze tekst te maken. Want deze Boom des Levens is die Plante van Naam Die door God Zelf verwekt is blijkens Ezechiël 34 : 29. Namelijk de Heere Jezus Christus Die van Zichzelf gezegd heeft: "Ik ben de ware Wijnstok en Mijn Vader is de Landman. Alle rank die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg en al wie (wél) vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage." - Johannes 15 : 1 en 2.
Hieruit blijkt dat alle genadegaven die God aan Zijn uitverkorenen schenkt, in wezen *vruchten* van de Boom des Levens zijn, die *twaalf* worden genaamd vanwege de openbaring van Gods genade aan de twaalf geslachten Israëls.

Daarom zijn deze twee teksten (de verzen 1 en 2 van ons teksthoofdstuk) het tonen van de werken Gods in Jezus Christus aan Zijn strijdende Kerk op de aarde door de Heilige Geest Die van de Vader en de Zoon uitgaat.
Als een borduurwerk wordt hun de glorie van al Gods volmaaktheden (van eeuwigheid tot in der eeuwigheid) voor ogen gesteld.
Want Jezus Christus, de Boom des Levens, is van eeuwigheid af gezalfd geweest om de glorie van Gods barmhartigheid en Zijn liefde en genade voor verloren zondaren te openbaren. Daarom is Hij (in de door God geschapen tijd) aan Zijn schepping geopenbaard.

Aanvankelijk is de boom des levens in het paradijs, in het midden van de hof, geplant als het symbool van dé Boom des Levens Die in het midden van het Paradijs Gods is. - 2 : 7b. Maar na de val van de mens in de zonde heeft God Hem geplant in het midden van de rivier van Zijn genade, die uit de

Troon Gods en des Lams voortgekomen is. Dit blijkt uit Genesis 3 : 15. Want van daaruit is Hij als het Zaad der vrouw, als een wortel uit een dorre aarde, tot ontwikkeling gekomen én *vrucht* dragende geworden. Maar Zijn planting is een eeuwige planting, noch beginsel der dagen noch einde des levens hebbende. - Hebreeën 7 : 3.

Van hieruit is de Boom des Levens door Johannes gezien in het midden van haar straat, namelijk: de geschapen tijd.
Maar ten opzichte van de Troon Gods, waaruit deze rivier is voortgekomen, is dit: de éne zijde der rivier.
Aan díe zijde der rivier was óók de Boom des Levens, want Hij is van eeuwigheid af gezalfd geweest. - Spreuken 8 : 23 t/m 26. Daarom is de bede van de Heere Jezus (de Boom des Levens) staande in het midden van de rivier (des tijds): "En nu verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelven (namelijk ook aan de andere zijde van de rivier des tijds) met de heerlijkheid die Ik bij U had eer de wereld was." - Johannes 17 : 5.

Deze oneindige rivier van Gods genade, die uit de Troon Gods en des Lams is voortgekomen, is in het midden van haar straat (in het midden van haar loopbaan, in de geschapen tijd) als buiten haar oevers getreden en heeft aldaar in de Gemeente der uitverkorenen Gods (te midden van haar) de Boom des Levens geopenbaard, Zijn *twaalf vruchten voortbrengende, gevende van maand tot maand Zijn vrucht.*

De Boom des Levens heeft in de tijdgeschiedenis in de zichtbare Kerk *twaalf vruchten voortgebracht, gevende van maand tot maand Zijn vrucht.*
Maar Hij was zowel op de éne als op de ándere zijde der rivier, want de Gemeente der uitverkorenen Gods is in Hem van eeuwigheid uitverkoren en zij zal ook aan de andere zijde der rivier (aan de andere zijde van het graf) gezien worden, als alles geschied zal zijn.
Dan zal de volle glorie der *twaalf vruchten* van de Boom des

22 : 2b

Levens door al Gods uitverkorenen gekend en gezien kunnen worden.

Wij zeggen met opzet de volle glorie, want zij worden in de strijdende Kerk ook wel gezien en gesmaakt, maar meer met een door rouw en droefheid verstikte stem en met een door tranen verduisterd oog dan met een juichtoon van vreugde in het hart.
De wedergeboorte als zodanig, de vergeving der zonden en de liefde tot de Heere Jezus Christus worden zo menigmaal verduisterd in ons, omdat wij evenals Adam nog zo dikwijls gehoor geven aan de verleidende stem van de slang die van nature in ons woont.
Wat blijken wij satans afgunst en zijn kritiek op de werken Gods van hem geërfd te hebben.
Afgunst en kritiek op de werken Gods zijn klaarblijkelijk de oerzonden van de hoogst geschapen engel geweest, want die hebben wij als de belangrijkste zonden van hem geërfd.
In feite hebben alle andere zonden hierin hun oorsprong. Dit hebben wij reeds enigszins verklaard bij de behandeling van 12 : 1.

Naar ons gevoelen is dit ongetwijfeld de oorzaak geweest dat vele engelen hun plaats bij God verlaten hebben. - Judas : 6. Namelijk afgunst op de mens en kritiek op de werken Gods vanwege de heerlijkheid die God op de mens gelegd had en de macht die Hij hém gegeven had. En dat aan een mens van vlees en bloed, die zoveel minder geschapen was dan hij en zijn mede-engelen. Dat die mens met zoveel heerlijkheid gekroond werd en híj gesteld werd over de werken Zijner handen, ja dat alles onder zíjn voeten gelegd werd - Psalm 8 : 6 en 7 - dat heeft de tot satan geworden engel bepaald niet kunnen verdragen. Die eer kwam hem toe.
Wij hebben het vermoeden dat hieruit zijn tegenstand tegen God en Zijn werken ontstaan is en hij gezegd heeft: "Ik zal boven de hoogten der wolken klimmen, ik zal de Allerhoogste

gelijk worden." - Jesaja 14 : 14. Dit blijkt, want hij heeft dit in het hart van de koning van Babel gelegd, zoals hij dit ook in het hart van de koningen van het Nieuwtestamentische Babylon gelegd heeft. Daar ook dézen zich tegengesteld en verheven hebben boven al wat God genaamd of als God vereerd wordt. - 2 Thessalonicensen 2 : 4a.

In elk geval staat het vast dat satan Gods wederpartijder geworden is en dat hij getracht heeft Hém bespottelijk te maken door het pronkjuweel van Zijn schepping op de aarde (de mens) tegen Hem in opstand te brengen om Hem op die wijze van Zijn verkeerde beleid in deze te overtuigen.
Wij gronden deze vermoedens niet alleen op het feit van des mensen afgunst en egoïsme die we allen van satan geërfd hebben, maar meer nog op de gelijkenis van de twee arenden, in Ezechiël 17 vermeld.
Als aldaar de koning van Babel in het geding gebracht wordt en vergeleken wordt bij een grote arend, groot van vleugelen en lang van vlerken, vol van vederen, die verscheidene kleuren had en die op de Libanon kwam en nam de opperste tak van een ceder en plukte de top van zijn jonge twijgjes af en bracht hem in een land van koophandel en zette hem in een stad van kooplieden, dan ziet dit wel in de eerste plaats op Nebukadnézar, de koning van Babel, die een der koningen van Israël uit zijn land weggevoerd heeft en in Babylon gebracht heeft (zoals Calvijn deze gelijkenis zo schitterend verklaard heeft), maar naar ons gevoelen is daarmee de glorie en het geheimenis van deze gelijkenis niet ten volle uitgeput.
Want dit staat vast dat Babel en Jeruzalem in de ganse Heilige Schrift tegenover elkaar gesteld worden. Dit blijkt al beslissend uit Genesis 10 : 10 en nog beslissender uit Openbaring 18.
Hieruit volgt dat Nebukadnézar, de koning van Babel, als een instrument van de satan gezien kan worden en dat hij (in deze gelijkenis) satan nagevolgd is, die de opperste tak van de ceder van het menselijk geslacht afgeplukt heeft (namelijk Adam) en

déze gebracht heeft in een land van koophandel en hem gezet heeft bij vele wateren.
Terwijl uit het beeld van de tweede grote arend - Ezechiël 17 : 7 - (Farao, de koning van Egypte), blijkt hoe de mens vlees tot zijn arm is gaan stellen om uit de macht van Nebukadnézar (van satan) verlost te worden.
Vandaar het besluit van deze gelijkenis - Ezechiël 17 : 22 - : "Alzo zegt de Heere HEERE: Ik zal ook van de opperste tak des hogen ceders nemen, dat Ik zetten zal; van het opperste zijner jonge takjes zal Ik een tedere afplukken, dewelke Ik op een hoge en verheven berg planten zal." (Dit is al direct gebleken in Genesis 3 : 15).
"Op de berg der hoogte van Israël zal Ik Hem planten en Hij zal takken voortbrengen én vrucht dragen." (*twaalf vruchten, van maand tot maand gevende Zijn vrucht*). "En Hij zal tot een heerlijke Ceder worden, dat onder Hem wonen zal alle gevogelte van allerlei vleugel; in de schaduw Zijner takken zullen zij wonen." - Ezechiël 17 : 23.

Deze heerlijke Ceder is reeds ontsproten vóór de tijden der eeuwen aan de ene zijde der rivier in de Vrederaad des Allerhoogsten. - Zacharía 6 : 13a.
Maar deze jonge twijg, van de opperste tak des hogen Ceders geplukt, is in het midden van de straat der rivier van Gods genade en barmhartigheid (die uit de Troon Gods en des Lams is voortgekomen) geplant. Aanvankelijk, als een symbool, was de boom des levens in het midden van de hof van Eden geplant. - Genesis 2 : 9b.
Maar toen de mens zijn vruchten veracht en de vrucht van de boom der kennis des goeds en des kwaads boven de vruchten van de boom des levens heeft verkoren, heeft God Zich nochtans over hem ontfermd en de ware Boom des Levens geplant in het midden van de Hof, namelijk in het midden van het paradijs Zijner Kerk.
Aanvankelijk als een teer twijgje - Ezechiël 17 : 22 - in de moederbelofte van God, toen Hij sprak tot de slang: "Ik zal

vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u de kop vermorzelen en gij zult Het de verzenen vermorzelen." - Genesis 3 : 15.

Vanuit deze moederbelofte is deze jonge twijg tot ontwikkeling gekomen, "want Hij is als een rijsje voor Gods aangezicht opgeschoten en als een wortel uit een dorre aarde." - Jesaja 53 : 2a.
Abraham heeft zijn eerste bloesem gezien toen Melchizédek, de koning van Salem, die een priester des allerhoogsten Gods was, een koning der gerechtigheid en een koning des Vredes - Hebreeën 7 : 1 en 2 - hem zegende en brood en wijn voortgebracht heeft. - Genesis 14 : 18 en 19.
Vanuit deze bloesem zijn de *twaalf vruchten* geboren en gerijpt in het Verbond dat God met Abraham gemaakt heeft. - Genesis 17 : 2.
Uit dit Verbond zijn de *twaalf vruchten* van de Boom des Levens voortgekomen, gesymboliseerd in de twaalf geslachten Israëls.
En uit de kracht van het Verbond van God met Abraham (in hetwelk déze belofte verankerd was: "In u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden") heeft deze Boom des Levens zonder onderbreking *van maand tot maand Zijn vruchten gegeven.*
Zó overvloedig en veelvuldig dat Johannes ze gezien heeft, aanvankelijk twaalfmaal twaalfduizend verzegelden uit alle geslachten der kinderen Israëls, maar daarná een schare verlosten die niemand tellen kan, uit alle natie en geslachten en volken en talen. - 7 : 4 t/m 9.

Deze *vruchten* van de Boom des Levens zijn tot volle wasdom gekomen in het midden van de straat der rivier van het water des levens op Golgotha's heuveltop, waar Hij op nooit gehoorde, onbegrepen en ongekende wijze *Zijn vruchten voortgebracht heeft.*
Van hieruit is Hij ook op de andere zijde der rivier des tijds

gezien, namelijk in Zijn opstanding uit de doden en in Zijn hemelvaart. - 14 : 1.
En van daaruit heeft Hij *Zijn vruchten* overvloedig geopenbaard in het paradijs Zijner Kerk, Zijn Heilige Geest overvloedig over Zijn Gemeente uitstortende. Daarom is het besluit van onze tekst:

2c *En de bladeren des Booms waren tot genezing der heidenen.*

Wat blijkt uit dit tekstgedeelte wederom een onvoorstelbare en wonderlijke samenstelling van woorden.
Wat voelen wij ons onbekwaam om de glorie van Gods Woord naar behoren aan te wijzen.
Wat moeten wij onder deze *bladeren des Booms* verstaan?
Naar onze overtuiging ongetwijfeld de ontelbare beloften van God, die Hij ook *de heidenen* toegezegd heeft.
Dit heeft de dichter van Psalm 117 doen juichen: "Looft den HEERE, alle heidenen; prijst Hem, alle natiën! Want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons en de Waarheid des HEEREN is in der eeuwigheid! Halleluja!"

De Boom des Levens heeft rust en vrede bereid voor al Gods uitverkorenen vanaf de moederbelofte, in het oude paradijs gegeven, tot aan het einde der wereld.
In de schaduw Zijner *bladeren* hebben de heiligen des Ouden Verbonds rust en vrede gevonden voor hun dodelijk vermoeide zielen.
Dit heeft de bruid in het Hooglied doen zingen: "Ik heb grote lust in Zijn schaduw en zit eronder en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet." - Hooglied 2 : 3b.

Maar *de bladeren des Booms waren tot genezing der heidenen.*
Dit is openbaar geworden en gebleken op de dag van het Pinksterfeest - Handelingen 2 : 1 t/m 4 - want de gelovigen uit de besnijdenis hebben zich ontzet dat de gave des Heiligen

Geestes ook op *de heidenen* uitgestort werd. - Handelingen 10 : 45.
Wat deze *genezing door de bladeren des Booms voor de heidenen* betekend heeft, hebben de gelovigen uit de besnijdenis ervaren. "Want zij hoorden hen spreken met vreemde talen en God groot maken." - Handelingen 10 : 46a.
Dit is het beginsel der vervulling van de profetie van Ezechiël, "Hij zal takken voortbrengen en vrucht dragen en Hij zal tot een heerlijke Ceder worden, dat onder Hem wonen zal alle gevogelte van allerlei vleugel; in de schaduw Zijner takken zullen zij wonen." - Ezechiël 17 : 23b.

Dit is het, dat er aan de andere zijde der rivier (in de nieuwe hemel en op de nieuwe aarde, in het herschapen Paradijs) een schare der verlosten zal zijn die niemand tellen kan, uit alle natie en geslachten en volken en talen. - 7 : 9.
Als zij zullen staan voor de Troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange, witte klederen en met palmtakken in hun handen, met luide stem roepende: "De zaligheid zij onze God Die op de Troon zit en het Lam" - 7 : 10b - de nimmermeer eindigende vrucht van de *Boom* des Levens verheerlijkende.

Als wij God zullen zien gelijk Hij is - 1 Johannes 3 : 2b - en Hem zullen kennen zoals Hij ons gekend heeft - 1 Corinthe 13 : 12c - namelijk God in Zijn onvoorstelbare heiligheid en wij in onze onvoorstelbare goddeloosheid waarin wij verkeerd hebben, dan pas zullen wij de vruchten van *de Boom* des Levens ten volle kunnen waarderen. De nimmermeer eindigende vruchten van Zijn verzoenend lijden en sterven, toen Hij te Zijner tijd voor de goddelozen is gestorven. Daarom is het vervolg van onze tekst:

3a *En geen vervloeking zal er meer tegen (iemand) zijn.*

In de vert. N.B.G. staat: 'En niets vervloekts zal er meer zijn.'

22 : 3a

Hoewel het woord *iemand* dat de St. Vertalers er tussen haakjes bijgevoegd hebben, kennelijk in de grondtekst niet voorkomt, (en wij vragen ons af of dit ook niet het geval is met het woord *tegen*) zijn wij toch van mening dat de overzetting in de St.Vert. meer aanvaardbaar is dan die in de vert. N.B.G.
Als wij het woord *iemand* uit dit tekstgedeelte weglaten, heeft het er inderdaad de schijn van dat deze tekst in de vert. N.B.G. goed is overgezet. Dit temeer omdat er niemand is die hun overzetting ontkennen zal. Op de nieuwe aarde en in de nieuwe hemel zal er ongetwijfeld niets vervloekts meer zijn. En toch zijn wij het met hun overzetting niet eens.

Wanneer wij de eerste vijf verzen van dit hoofdstuk onbevooroordeeld lezen, móet er toegegeven worden dat zij in de strikt persoonlijke sfeer staan. Namelijk van de Boom des Levens en van de dienstknechten die God aan de andere zijde der rivier zullen dienen.
Ons tekstgedeelte bevat geen tegenstelling tussen de vervloekte aarde en de nieuwe aarde, maar een tegenstelling tussen de strijdende en de triomferende Kerk.
Daarom heeft het door de overzetting van de St.Vertalers een meer glorievolle betekenis dan door de overzetting van het N.B.G. Dit zal gaan blijken.

Naar de mening van ons verduisterde verstand is het in feite een volkomen overbodig tekstgedeelte.
Dit behoeft toch niet nader onderstreept te worden dat er op de nieuwe aarde *geen vervloeking meer zal zijn.* Dit is toch een voor zichzelf sprekende zaak na al de heerlijkheden die er tot nu toe van het nieuwe Jeruzalem geopenbaard zijn.
Als wij de eerste vijf verzen van dit hoofdstuk lezen zonder dit tekstgedeelte blijkt niet alleen dat het gemakkelijk gemist kan worden, maar dat het zelfs als een dissonant in deze perikoop kan gezien worden. Zij zou een veel schoner aanzien gehad hebben zonder dit tekstgedeelte. Daarom, nu het er wél in

staat, moet er bepaald een bijzonder geheimenis achter deze weinige woorden schuil gaan.
Namelijk een bijzondere vertroosting voor de oprechte gelovigen die nog in de strijdende Kerk verkeren.
Er blijkt uit, hoe volkomen de gelukzaligheid der hemelingen zal zijn als zij van hun aardse strijd verlost zullen zijn.
Welk een tegenstelling is deze volkomen gelukzaligheid tot het beginsel der zaligheid waarvan zij op deze vervloekte aarde soms iets gesmaakt hebben.
Al hebben velen hunner de Heere soms mogen loven met hun ganse hart zoals David - Psalm 9 : 2 - toch zijn zij telkens opnieuw geconfronteerd met de gevolgen der *vervloeking* van de aarde.
Soms zoals Lot, die vermoeid geworden is van de ontuchtige wandel der gruwelijke mensen. - 2 Petrus 2 : 7.
Maar bovenal door de zonden waarmee zij zelf zo lichtelijk omringd zijn. Zelfs de geringste zonde (hoe gering deze ook naar hun onvolkomen oordeel moge zijn) bracht een scheiding teweeg tussen God en hun ziel.
Een ieder die de Heere met een kinderlijk gemoed vreest, weet hiervan. De een in mindere de ander in meerdere mate weet, dat zelfs door de allergeringste zonde de vertrouwelijke omgang met God verstoord wordt.

Doch niet alleen dit, maar wij weten ook bij ervaring dat vanwege de algemene *vervloeking* die er op de aarde en haar inwoners rust, het een onverplichte genade van God is, áls Hij Zich nog aan hen wil openbaren. - Johannes 14 : 22 en 23.
Daarom is het dat de Heere ook menigmaal (naar hun gevoel zonder enige aanwijsbare oorzaak) Zijn vriendelijk aangezicht voor hen verbergt, met als gevolg dat hun vertrouwen op God dan spoedig gaat wankelen. Ja, dat hun liefde tot Hem verkoelt en zij aan de echtheid van hun geloof gaan twijfelen.
En hieruit vloeit dan onafwendbaar voort de beangstiging der *vervloeking* die van nature op hen rust, hetwelk een benauwd en beklemd geweten tot gevolg heeft.

Zij kunnen zo geen echte rust en vrede genieten, voordat God wederom Zich in Zijn gunst aan hen geopenbaard heeft.

Dit is de troost die (in niet mindere mate dan alle vorige zaligheden die van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde en van de heilige Stad geopenbaard zijn) de zaligheid van het nieuwe Jeruzalem openbaart: Niemand zal aldaar zijn rechtvaardige ziel behoeven te bedroeven over het horen en zien van de zonden der goddelozen.
Ook zal niemand meer verontrust behoeven te zijn over de zwakheid van zijn eigen zondige natuur.
Ook zal niemand meer vrezen dat het vertrouwen op God aan het wankelen gebracht zal worden, want *geen vervloeking zal er meer tegen iemand zijn.* Dit is het, waarom in dit tekstgedeelte een oneindige vertroosting is verborgen voor de strijdende Kerk.
Hier weet nog niemand wat het betekent om zonder enige verstoring God te kunnen dienen en verheerlijken naar de lust van het wedergeboren hart. Dit is de triomf van het volgende tekstgedeelte.

3b *En de Troon Gods en des Lams zal daarin zijn.*

Namelijk in de grote Stad, in het heilige Jeruzalem dat nedergedaald is van God uit de hemel. - 21 : 10b.
In de strijdende Kerk heeft het volk des Heeren reeds gezongen: "Zeer heerlijke dingen worden van U gesproken, o Stad Gods!" - Psalm 87 : 3. En dit betrof nog slechts de heerlijke dingen van het aardse Jeruzalem.
Hoeveel temeer reden is er voor de strijdende Kerk om van de heerlijke dingen te jubelen die van het nieuwe Jeruzalem gesproken worden. Bovenal vanwege hetgeen in dit tekstgedeelte vermeld is, namelijk: *En de Troon Gods en des Lams zal daarin zijn.*

Wat zijn we toch, zolang we in de strijdende Kerk vertoeven,

gebrekkig in onze kennis en onbekwaam om de glorie van al deze dingen die tot nu toe van het nieuwe Jeruzalem vermeld zijn, te kunnen verstaan en doorzien.
Het gevolg hiervan zou kunnen zijn dat er naar onze mening aan de glorie des Heiligen Geestes in het nieuwe Jeruzalem voorbijgegaan wordt.
Maar de Heere, wetende dat onze overleggingen uit een nog ongeordende en onvolmaakte kennis van Hem en van Zijn Woord voortkomen, heeft juist in dit besluit van de openbaring der heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem Zijn volk vertroost en het licht Zijns aangezichts hierover laten lichten.

Al is het dat wij van nature in de duisternissen van deze eeuw verzonken liggen, vervreemd geworden zijnde van het leven Gods door de onwetendheid die over ons gekomen is en wij bovendien, in zonden ontvangen en geboren zijnde, voortdurend tegen Hem zondigen, waardoor wij in voortdurende verblinding verkeren en de glorie der samenstelling van Zijn Woord zo moeilijk kunnen zien, zo heeft Hij nochtans door deze samenstelling van woorden in de eerste vijf verzen van dit hoofdstuk ons willen onderrichten, opdat wij ook de zuivere rivier van het water des levens zouden kunnen aanschouwen die klaar als kristal uit *de Troon Gods en des Lams* voortgekomen is. Die niet minder uitbeeldt dan de Heilige Geest Die van de Vader en de Zoon uitgaat. Want in het midden van háár straat is de Boom des Levens geplant. En op de Pinksterdag is Hij krachtdadig en zichtbaar uitgestort over alle vlees.
Alzo zal ook Hij zowel op de ene als op de andere zijde der rivier zijn. Omdat Hij aan de ene zijde van eeuwigheid uit *de Troon Gods en des Lams* voortgekomen zijnde, van de Vader en de Zoon uitgegaan is, zo zal Hij ook aan de andere zijde der rivier tot in der eeuwigheid het nieuwe Jeruzalem doorstromen.

Stel eens, dat er in ons tekstgedeelte inderdaad gezegd was:

'En de Troon Gods en des Lams en des Heiligen Geestes zal daarin zijn', dan zouden wij in onze verdwaasde blindheid de ongeordende samenstelling van dit tekstgedeelte niet eens opgemerkt hebben.
Immers onder het beeld van deze zuivere rivier van het water des levens is de Heilige Geest reeds geopenbaard dáár te zijn, waar *de Troon Gods en des Lams is.*
Daarom is dit de glorie van ons tekstgedeelte, dat Hij er ook zal zijn aan de andere zijde der rivier.
Van hieruit zullen alle verlosten de oorsprong van hun zaligheid kunnen kennen die uit deze zuivere rivier voortgekomen is, maar zij zullen ook God en Zijn Christus kennen, omdat *de Troon Gods en des Lams daarin zal zijn.*
Alzo zullen zij God kennen gelijk Hij is.
Daarom zal het aldaar geen zaligheid zijn zoals die bij tijd en wijle door het geloof door Gods kinderen op de aarde gesmaakt wordt, maar een ononderbroken, volkomen gelukzaligheid in de volmaakte gemeenschap met God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest.
Dit zal pas de vervulling der belofte zijn die aan Johannes gegeven is, toen hij de heilige Stad, het nieuwe Jeruzalem, heeft zien nederdalen van God uit de hemel, toebereid als een bruid die voor haar man versierd is - 21 : 2 - en toen hij de grote stem uit de hemel gehoord heeft, zeggende: "Ziet, de tabernakel Gods is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen en zij zullen Zijn volk zijn en God Zelf zal bij hen en hun God zijn." - 21 : 3.

Ja, zelfs de uitverkoren engelen zullen zich in hun zaligheid verblijden, wetende dat ook zij door Gods goedertierenheid bewaard gebleven zijn en niet mede afgevallen zijn in de opstand van de grote, rode draak. - 12 : 7.
Inderdaad, velen der verlosten hebben zich evenals Maria, de moeder des Heeren, op de aarde mogen verblijden in God, hun Zaligmaker - Lukas 1 : 47 e.a. - maar hoeveel te hoger zal hun verblijden zijn, als zij in volmaaktheid zich in Hem zullen

verblijden. Wat is dit reeds gebleken in 19 : 6.
Wij hebben een dubbele verlossing ontvangen voor al onze zonden. - Jesaja 40 : 2 e.a. Want de Heere Jezus heeft niet alleen onze schuld voor God verzoend, zodat wij bevrijd zijn van de helse verdoemenis, maar Hij heeft ook door Zijn heilige levenswandel de hemel voor ons verworven en het recht der heilige Wet voor ons vervuld, zodat wij, in en door Hem gerechtvaardigd zijnde, het eeuwige leven mogen beërven.
Vandaar ons tekstgedeelte: *En de Troon Gods en des Lams zal daarin zijn.*

Die zaligheid is geopenbaard vanuit de eeuwige Vrederaad des Allerhoogsten, namelijk: Die zuivere rivier van het water des levens die voortgekomen is uit *de Troon Gods en des Lams.*
Daarom zijn deze teksten 1 t/m 5 van dit hoofdstuk de allerhoogste openbaring der heerlijkheid van de grote Stad, van het nieuwe Jeruzalem. Zonder deze zou de hemel geen volmaakte hemel zijn.
Al is het ook dat de heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem zo glorievol en op zo onvoorstelbare wijze vermeld is, zo zelfs dat er van haar gezegd is: "En zij had de heerlijkheid Gods", toch zou dat op zichzelf de inwoners der Stad niet volkomen gelukzalig maken.
Dit blijkt, want zelfs op deze vervloekte aarde wordt nog iets geopenbaard van de heerlijkheid Gods (de Bijbel staat er vol van) maar hoevelen zijn er die ook hierin dag en nacht God verheerlijken?

Ook alle overige dingen die van de heilige Stad gezegd zijn, hoe heerlijk zij ook zijn mogen, zijn niet in staat het hart der verlosten volkomen gelukzalig te maken.
Als God niet Zelf bij hen zou willen wonen en hun God zou willen zijn en Hij niet Zelf alle tranen van hun ogen af zou wissen, zou de heilige Stad toch nog een troosteloze wildernis voor hen zijn.

Zelfs op de aarde heeft een rechtgeaarde bruid maar één hartenwens, namelijk een liefdevolle gemeenschap met haar bruidegom.
Hoeveel temeer de bruid van de Heere Jezus Christus.
Vandaar het lied der liefde van de bruid in het Hooglied van Salomo.
Zij is krank van liefde en zij bezwijkt van verlangen naar Hem.

Vóór de aanvang van het tonen van de grote Stad, het heilige Jeruzalem, had de engel tot Johannes gezegd: "Kom herwaarts, ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams."
Haar hoogste glorie is echter verankerd in de eerste vijf verzen van dit hoofdstuk.
In deze fijne, geborduurde klederen, vruchten van de Boom des Levens, is zij tot de Koning geleid. - Psalm 45 : 15.
En zoals de bruid in het Hooglied reeds van haar Bruidegom gejubeld heeft, zo is Hij nu in Zijn volle heerlijkheid tot haar gekomen van de grote, hoge berg - 21 : 10 - springende op de bergen en huppelende op de heuvelen. - Hooglied 2 : 8.
Is het te verwonderen dat zij haar Hooglied besluit met deze jubel: "Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enenmale verachten." - Hooglied 8 : 7.
Daarom zou een hemel zonder Jezus voor de bruid toch nog als een woeste wildernis zijn.
Als er vanwege het heengaan van de Heere Jezus naar de aarde om Gods uitverkorenen te gaan verlossen uit het geweld des duivels en van de macht der zonden reeds een stilzwijgen in de hemel gekomen is van omtrent een half uur - 8 : 1 - hoeveel temeer zou er een eeuwigdurend stilzwijgen in de hemel zijn als *de Troon Gods en des Lams* daar niet in zou zijn, als God Zelf niet bij hen zou wonen en hun God zijn. - 21 : 3.
Daarom zal dit de hoogste zaligheid voor Gods uitverkorenen zijn en de hoogste glorie van het nieuwe Jeruzalem.

22 : 3c

3c *En Zijn dienstknechten zullen Hem dienen.*

Wat zijn we van nature geestelijk blind om dit te kunnen bevatten. Als we maar enigszins de gelukzaligheid konden smaken van het ongestoorde *dienen* van God, ook in dit aardse leven, wat zouden we er begerig naar zijn en een afkeer en gruwel hebben van het dienen der wereld met haar betoverende bekoorlijkheden.
Hoe gelukzalig zijn zij die hiertoe verkoren zijn om God te mogen *dienen* in de hemel Zijner heerlijkheid.
Stel eens dat een mens in staat gesteld zou worden om dit eens één uur in dit leven te mogen ervaren, wij achten dat hij van heimwee zou sterven als hij weer terug moest naar dit zondige leven.
Wat is *het dienen van God* zelfs voor de meest begenadigde van Gods kinderen gebrekkig in dit leven.
Zolang zij nog in de strijdende Kerk vertoeven gaat dit met zuchten en klagen gepaard, omdat zij God niet kunnen *dienen* naar de begeerte van hun wedergeboren hart.
Zij moeten steeds evenals Paulus klagen: Als ik het goede wil doen, ligt het kwade mij bij. - Romeinen 7 : 21.
Daarom is dit woord voor de strijdende Kerk een belofte van de dingen die haast geschieden moeten.
Daar zullen door God Zelf de tranen van de ogen afgewist worden van allen die om *het dienen van God* in deze wereld vervolgd zijn.
Ja, ook van hen die tranen geschreid hebben omdat zij God niet hebben kunnen *dienen* naar de begeerte huns harten.
God heeft die tranen in Zijn fles bewaard - Psalm 56 : 9 - opdat ze voor hen zullen zijn ter gedachtenis aan Zijn ontfermingen in Jezus Christus over hen toen zij nog in de strijdende Kerk verkeerden, toen zij Hem nog niet konden *dienen* naar de lust huns harten.

Wie is er die zich tot Gods kinderen rekent in deze wereld en die toch nog zo'n welbehagen heeft in de genoegens dezer

wereld? In overdadig eten en drinken, in spelen en uitgaan? En dit verkiest boven de verborgen omgang met God, de zaligheid die er in ons tekstgedeelte verborgen is?
Dezen hebben in het bijzonder acht te geven op dit woord des Heeren: "Zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem" - 1 Johannes 2 : 15b - en: "Zo wie een vriend der wereld wil zijn, die wordt (tot) een vijand van God gesteld." - Jakobus 4 : 4b.
In de harten dergenen die de Heere in oprechtheid vrezen, is er een lust en een streven om Hem welbehaaglijk te zijn. Om *Hem* alleen te mogen *dienen*. Voor dezen ligt er in ons tekstgedeelte een onuitsprekelijke troost en een belofte dat zij *Hem* eenmaal zullen kunnen en mogen *dienen* in volmaaktheid.
Maar hun zaligheid zal nog hoger stijgen, want in vers 4a staat:

4a *En zij zullen Zijn aangezicht zien.*

Zolang Gods kinderen in de strijdende Kerk vertoeven is dit niet voor hen weggelegd. Zelfs tegen Mozes heeft God gezegd: "Gij zoudt Mijn aangezicht niet kunnen zien, want Mij kan geen mens zien en leven." - Exodus 33 : 20.
En ook Johannes zegt: "Niemand heeft ooit God aanschouwd." - 1 Johannes 4 : 12.
Maar als Hij op deze berg het bewindsel des aangezichts, waarmee alle volken bewonden zijn en het deksel waarmee alle natiën bedekt zijn, verslonden zal hebben en Hijzelf de dood verslonden zal hebben tot overwinning, zal Hij de tranen van alle aangezichten afwissen en de smaadheid Zijns volks van de ganse (nieuwe) aarde wegnemen. Want de HEERE heeft het gesproken. En men zal te dien dage zeggen: Ziet, Deze is onze God, wij hebben Hem verwacht en Hij zal ons zalig maken. Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid. - Jesaja 25 : 7 t/m 9.

22 : 4b

Nog in de strijdende Kerk zijnde is de bruid zelf er menigmaal de oorzaak van geweest dat God het lieflijk licht *Zijns aangezichts* voor haar verborgen heeft. Want al kan niemand in dit leven God daadwerkelijk aanschouwen, toch laat Hij nochtans menigmaal het lieflijk licht *Zijns aangezichts* over Zijn gunstgenoten lichten.
En als Hij dit voor hen verbergt, worden zij verschrikt. - Psalm 27 : 9a en 30 : 8b.
Daarom komen er in het leven van Gods kinderen soms ogenblikken voor, dat zij ernaar verlangen om van dit ellendige leven verlost te worden om voor eeuwig ongestoord te kunnen genieten van Gods vriendelijk *aangezicht.* Dan zal de droefheid om het gemis ervan er niet meer zijn.
Daarom ligt ook in deze woorden zo'n onvoorstelbare zaligheid voor Gods kinderen besloten. Want "eeuwige blijdschap zal er alsdan op hun hoofden wezen, vreugde en blijdschap zullen zij aangrijpen, treuring en zuchting zullen wegvlieden." - Jesaja 51 : 11b.

4b *En Zijn Naam zal op hun voorhoofden zijn.*

Dit zal de vervulling van de belofte zijn die de verheerlijkte Heiland aan Zijn strijdende Kerk gegeven heeft. - 3 : 12.
Reeds direct bij Zijn kroning heeft Johannes het Lam gezien op de berg Sion en met Hem 144000, hebbende de Naam Zijns Vaders geschreven op hun voorhoofden. - 14 : 1.
Maar aldaar was deze mededeling tot vertroosting van Gods uitverkorenen die zo verschrikkelijk gekweld en aangevochten zijn door de verleidingen van het uit de aarde opgekomen beest - 13 : 11 t/m 14 - die geleefd hebben in deze vreselijke ure der verzoeking die over de gehele aarde gekomen is. - 3 : 10.
Die openbaring in hoofdstuk 14 was als een reactie op en een tegenstelling van de werken des duivels, die in die vreselijke tijd óók zijn volgelingen, kleinen en groten en rijken en armen en vrijen en dienstknechten, getekend heeft met een merkteken

aan hun rechterhand of aan hun voorhoofden ten bewijze dat zij hem (de duivel) toebehoorden en zíjn eigendom waren.
Satan heeft ook hierin de Allerhoogste gelijk willen zijn - Jesaja 14 : 14 - dat degenen die hem toebehoren eveneens publiekelijk gekend zullen kunnen worden.

Maar in 14 : 1 en in ons tekstgedeelte is het 't merkteken des Allerhoogsten waarmee Hij Zijn eigendom onderscheiden zal dat Hij uit het geweld des duivels verlost heeft, Zijn eigendom dat Hij gekocht en betaald heeft met het dierbare bloed van Zijn lieve Zoon.
Als zij zullen aanzitten aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams, zullen zij niet alleen gekend kunnen worden aan hun kleding van rein en blinkend fijn lijnwaad waarmee zij bekleed zullen zijn, maar bovenal hieraan, dat *de Naam Gods op hun voorhoofden zijn zal.*

Het is blijkbaar overal en te allen tijde in de wereld gewoonte geweest, dat bruiloftsgasten gekend zouden kunnen worden aan hun kleding en aan bepaalde onderscheidingstekenen of versierselen.
In onze omgeving, in onze tijd, worden zij onderscheiden door een corsage.
Hoeveel temeer zullen de bruiloftskinderen, zij die geroepen zijn tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams, gekend kunnen worden aan de glorietekenen waarmee zij versierd zullen worden.
Hieruit kan men in de strijdende Kerk enigszins afleiden wat ons tekstgedeelte voor hen te betekenen heeft, welk een onvoorstelbare en oneindige glorie er in deze woorden verborgen is.

Naar aanleiding hiervan willen wij de aandacht nog vestigen op de schaduwdienst die de hogepriesters onder het Oude Verbond vervulden.
Zij moesten een hoed dragen; op de voorzijde was een plaat

van louter goud bevestigd, waarin gegraveerd was: DE HEILIGHEID DES HEEREN. - Exodus 28 : 36 t/m 38.
Hoeveel temeer zal het uitverkoren volk des Heeren, dat een koninklijk priesterdom is, dat heilige volk, dat verkregen volk dat uit de duisternis geroepen is tot dit wonderbare licht om te verkondigen de deugden Desgenen Die hen geroepen heeft - 1 Petrus 2 : 9 - dat volk dat door Jezus Christus gemaakt is tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader - 1 : 6b - dit diadeem van Gods heerlijkheid *op hun voorhoofden* dragen.
Er zal niet één verloste in de hemel zijn op wiens *voorhoofd* deze *Naam* ontbreken zal.

Als wij hierbij letten op hun lange, witte klederen, als wij lezen in Mattheüs 13 : 43 dat zij zullen blinken als de zon in het Koninkrijk huns Vaders en de leraars bovendien als de glans des uitspansels en die er velen rechtvaardigen gelijk de sterren altoos en eeuwiglijk - Daniël 12 : 3; Handelingen 2 : 41 en 42a - en dat zij bovendien gekroond worden met *de Naam huns Vaders op hun voorhoofden* - 14 : 1 en 22 : 4b - dan zullen wij er misschien enigszins van doordrongen kunnen worden hoe weinig wij ons van deze heerlijkheid kunnen voorstellen zolang wij in de strijdende Kerk verkeren.

Wat blijkt men in het algemeen (zelfs in de prediking in de Kerk) aan geopenbaarde uitersten in de Heilige Schrift gemakkelijk voorbij te gaan in plaats van er bevend of aanbiddend acht op te slaan, zowel ten opzichte van de openbaring van Gods toorn als ten opzichte van deze geopenbaarde zaligheid.
Het heeft er de schijn van dat het voor de meeste mensen weinig of niets te betekenen heeft, alsof het geen waarachtige werkelijkheid is.
Dat de goddelozen er (vooral in onze gruwelijke tijd) geen acht op slaan is nog enigszins te begrijpen, maar dat ook zij die geroepen zijn tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams hier niet boordevol van zijn, is om er zich op het hoogst over

te verwonderen.
Zij moesten er in feite dag en nacht vol van zijn, niet alleen in het overdenken van deze dingen, maar ook in het zich er voortdurend op voorbereiden, in het betonen van een Godzalige levenswandel met verachting van alle aardse, ijdele begeerlijkheden.

5a *En aldaar zal geen nacht zijn en zij zullen geen kaars noch licht der zon van node hebben, want de Heere God verlicht hen.*

Dat het *aldaar geen nacht zal zijn* is ook reeds gebleken uit 21 : 25b, maar daar had dit betrekking op de heilige Stad als zodanig.
Het gaf te kennen, dat de vrede der Stad op geen enkele wijze in der eeuwigheid meer verstoord zal worden.
Het was ook het gevolg van de verlichting der Stad, omdat de heerlijkheid Gods haar licht was. - 21 : 11a.
Maar dit tekstgedeelte geeft te kennen wat het voor de inwoners der Stad te betekenen zal hebben als er *aldaar geen nacht meer zal zijn.* Zij zullen namelijk *geen kaars noch licht der zon meer van node hebben,* zoals zij die steeds nodig gehad hebben toen zij nog in de strijdende Kerk verkeerden. Wat is dit door de Heere Jezus duidelijk voor de aandacht gesteld in de gelijkenis van de wijze en de dwaze maagden. - Mattheüs 25 : 1 t/m 13.
In de verheerlijkte Kerk zullen zij deze lampen echter niet van node hebben.

Het betekent ook: In de strijdende Kerk moesten zij leven door het geloof bij het licht van Gods Woord, steunende op de beloften Gods die erin staan. Gods Woord was voor hen een lamp voor hun voet en Zijn onderwijs daarin een licht op hun pad. - Psalm 119 : 105; Spreuken 6 : 23. In het bijzonder was het dit in de dagen en nachten van verlatingen. Dan was dit hun toevlucht om bij de kaars van Gods Woord de duisternis-

sen te doorwandelen, betrouwende dat de Zon der gerechtigheid, op Wie zij gehoopt hadden, hen wederom verlichten zou.

Daarom betekenen deze woorden hier ook, dat er in het nieuwe Jeruzalem geen nachten van verlatingen meer zullen zijn zoals zij die op de aarde zo menigmaal gehad hebben.
Zo zullen zij ook *deze zon en deze kaars* van Gods Woord aldaar niet meer van node hebben om door dit onvergankelijke Zaad der wedergeboorte - 1 Petrus 1 : 23 - tot het licht der eeuwige zaligheid geleid te worden, want *de Heere God Zelf zal hen verlichten* zegt ons tekstgedeelte. Dit is de belofte en de glorie van ons tekstgedeelte.
Dat wil niet zeggen dat Gods Woord er niet zal zijn, want de dichter van Psalm 119 zegt in vers 89: "O HEERE, Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen."
Evenzo 1 Petrus 1 : 25a: "Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid."
Ons tekstgedeelte wil kennelijk zeggen dat de inwoners van het nieuwe Jeruzalem er niet meer door het geloof uit behoeven te leven, "want wanneer het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgeen ten dele is tenietgedaan worden." - 1 Corinthe 13 : 10.
Daarom is het vervolg van onze tekst:

5b *En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid.*

Dit is het besluit van de vele, onvoorstelbare zaligheden die de geroepenen tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams tot in alle eeuwigheden genieten zullen.
Vanaf 21 : 1 tot nu toe heeft het er de schijn van gehad dat er geen einde zou komen aan de veelheid der zaligheden die God bereid heeft voor Zijn uitverkorenen. Daarom heeft God reeds bij de openbaring van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde en van het nieuwe Jeruzalem tot de Heere Jezus gezegd: "Die overwint zal alles beërven." - 21 : 7a.

Maar na alle glorievolle heerlijkheden die er van de grote Stad, het heilige Jeruzalem, geopenbaard zijn, is dit toch wel de kroon der heerlijkheid voor Gods uitverkorenen, dat zij daarin *als koningen zullen mogen heersen in alle eeuwigheid.*
Hier duizelt het ons, dit is voor ons onmogelijk te verwerken.

Naar onze verduisterde, aardse overleggingen zou dit het besluit der openbaring hebben kunnen zijn. In elk geval is het 't besluit in het tonen van de bruid, de vrouw des Lams. - 21 : 9. En omdat naar onze overtuiging deze kroon der heerlijkheid voor de strijdende Kerk niet te verwerken is, zodat de engel zelfs tot Johannes heeft moeten zeggen: "Deze woorden zijn getrouw en waarachtig", is het des temeer noodzakelijk voor ons om de geheimenissen van deze woorden na te speuren. Het is een zaligheid die God bereid heeft voor degenen die Hem eren, vrezen en liefhebben, de hoogste openbaring van Zijn goedertierenheid en van Zijn genade die Hij in Zijn Christus bereid heeft voor arme en ellendige zondaren die in hun rampzalige staat de toevlucht tot Zijn ontferming genomen hebben.

In ons tekstgedeelte gaat dan ook de allerhoogste openbaring van Gods goedertierenheid schuil, die Hij uit vrije genade Zijn uitverkorenen schenken wil.
Hierbij hebben wij te bedenken dat zij geen enkel recht op deze zaligheid kunnen laten gelden, maar dat het zuivere, vrije genadegave van God aan hen is en dat zij ook geen rechten hebben boven de duivelen die eveneens vrijwillig hun woonstede bij God verlaten hebben. En waarom? Omdat het de begeerte van de hoogst geschapen engel geweest is om de Allerhoogste gelijk te worden om (alzo) zijn troon boven de sterren Gods te verhogen.
Klaarblijkelijk is het zijn doel geweest (en dat van zijn mede-opstandige engelen) om tot in alle eeuwigheden als koningen te heersen.
En dit is ook de begeerte van alle mensen geworden, die een

verbond met de dood en een voorzichtig verdrag met de hel gemaakt hebben - Jesaja 28 : 15 - zeggende tot elkander: "Laat ons Hun (Gods) banden verscheuren en Hun touwen van ons werpen." - Psalm 2 : 3. Dit is al direct openbaar geworden in Kaïn en in Lamech. - Genesis 4 : 8 en 23 en 24.
En deze revolutionaire aard blijkt steeds bruter vormen aan te nemen. Vooral in de ure der verzoeking die in onze tijd over de wereld gekomen is sinds het uit de aarde opgekomen beest met zijn hoornen, des Lams hoornen gelijk, zijn scepter over de Kerk en de wereld is gaan zwaaien in de wereldwijd verbreide Franse revolutie van 1789 met als leuze: Geen God en geen meester boven ons.

Van hieruit gezien is ons tekstgedeelte: *En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid* des temeer de allerhoogste openbaring van Gods wonderlijke daden. Namelijk om uit genade en vrij welbehagen uit dit ons revolutionaire geslacht Zich een volk ten eigendom te verkiezen dat Hij met Zich in Zijn Troon zet opdat zij met Hem *als koningen zullen* mogen *heersen tot in alle eeuwigheid.*
Dit is ter beschaming en ter vernedering en tot bestraffing van het rijk der duisternis.
Temeer omdat God dit langs zulke onnaspeurlijke wegen in Zijn Christus tot stand gebracht heeft.
Door deze Kracht en door deze Wijsheid Gods - 1 Corinthe 1 : 24b - is des satans kop vermorzeld - Genesis 3 : 15 - en is hij in zijn ganse voornemen beschaamd en vernietigd.

Dat ons tekstgedeelte tot ergernis en tot bestraffing van het rijk der duisternis is, blijkt uit Romeinen 9 : 20, waarin onze revolutionaire aard God beschuldigt van onrechtvaardigheid, zeggende tot Hem: Waarom hebt Gij ons alzo gemaakt?
Maar ook deze beschuldiging is een adderengebroed, voortgekomen, geboren, uit onze zondige natuur.
Daarom zegt Paulus: "Maar toch, o mens, wie zijt gij, die

tegen God antwoordt? Zal ook het maaksel tot degene die het gemaakt heeft zeggen: Waarom hebt gij mij alzo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat ter ere en het andere ter onere? En of God, willende Zijn toorn bewijzen en Zijn macht bekendmaken (in het straffen van alle revolutionaire opstand tegen Hem) met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten des toorns die tot het verderf toebereid zijn. En opdat Hij zou bekendmaken de rijkdom Zijner heerlijkheid over de vaten der barmhartigheid, die Hij tevoren bereid heeft tot heerlijkheid?" - Romeinen 9 : 20 t/m 23.
Opdat *zij* met Hem *als koningen zullen heersen tot in alle eeuwigheid.*

"Hij onttrekt Zijn ogen niet van de rechtvaardige, maar met de koningen zijn zij in de Troon; daar zet Hij hen voor altoos en zij worden verheven." - Job 36 : 7.
Deze genadige en vrije uitverkiezing van God is voor het rijk des satans en voor de revolutionaire mens onverteerbaar en een hatelijke onrechtvaardigheid.
Zij zeggen met het onbekeerde Israël: "De weg des HEEREN is niet recht." - Ezechiël 18 : 25 en 29. Maar wat is het antwoord van de HEERE hierop? "Zou Ik enigszins lust hebben aan de dood des goddelozen, spreekt de Heere HEERE, is het niet, als hij zich bekeert van zijn wegen, dat hij leve?" - Ezechiël 18 : 23, 25 en 29.

Agur heeft het onbegrijpelijke bestuur van God aldus onder woorden gebracht: "Om drie dingen ontroert zich de aarde, ja, om vier die zij niet (ver)dragen kan: Om een knecht, als hij regeert en een dwaas als hij van brood verzadigd is; om een hatelijke vrouw, als zij getrouwd wordt en een dienstmaagd als zij erfgename is van haar vrouw." - Spreuken 30 : 21 t/m 23.
In het Koninkrijk Gods zouden wij Gods genade heel anders verdeeld hebben en Zijn bestuur over de wereld zint ons van nature helemaal niet.

Zelfs Gods liefste kinderen hebben met deze aanvechtingen des satans te kampen. Dit blijkt o.a. uit Psalm 73.
Paulus maakt er kort en goed een eind aan, als hij tegen ons zegt: "Wie zijt gij, o mens, die tegen God antwoordt?" - Romeinen 9 : 20.
Deze opstandigheid vloeit voort uit onze boze natuur. Ten eerste omdat wij onszelf willen rechtvaardigen voor God en ten tweede omdat wij geen rechte kennis hebben van onze verloren staat voor God. Vandaar (blijkbaar) die voor ons ongelofelijke woorden in dit tekstgedeelte (en dat na al de zaligheden die er reeds voor onwaardige zondaren geopenbaard zijn) namelijk: *En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid.*
Uit hetgeen de engel erop laat volgen blijkt, dat het zelfs voor Johannes ongelofelijke woorden waren, hoeveel temeer is het dan voor de strijdende Kerk niet te geloven. Daarom zegt de volgende tekst:

6a *En hij zeide tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig.*

Dit getuigenis van de engel is temeer opmerkelijk, omdat dit reeds de derde maal is dat dit in feite tot Johannes gezegd wordt.
De eerste keer was dit in de openbaring des Heiligen Geestes. - 19 : 9. Toen heeft de engel die hem al de ongelofelijke dingen van de heerlijkheid van de bruiloft des Lams geopenbaard had, tot hem gezegd: "Deze zijn de waarachtige woorden Gods."
De tweede maal was dit in de openbaring Gods des Vaders. - 21 : 5. Toen heeft Hij Die op de Troon zat, gezegd: "Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw." Dat was, nadat God aan Johannes de nieuwe hemel en de nieuwe aarde getoond had en de heilige Stad, het nieuwe Jeruzalem, hetwelk God had doen nederdalen van de hemel, toebereid als een bruid die voor haar man versierd is.

God, kennende de zwakheid van Johannes en van de strijdende Kerk aan wie hij deze dingen schrijven moest, heeft deze voor hem ongelofelijke dingen met dit getuigenis bevestigd.
De derde maal is het hier in de openbaring des Zoons van God, zoals blijkt uit 22 : 16.
Na de ongelofelijke openbaring dat zij die verlost zijn uit het geweld des duivels, als koningen zullen heersen tot in alle eeuwigheid, zegt de engel die Johannes deze dingen getoond heeft, tot hem: *Deze woorden zijn getrouw en waarachtig.*
Zelfs de aanvangswoorden van ons tekstgedeelte: *En hij zeide tot mij,* zijn ook hier weer niet zonder betekenis. Dit blijkt uit de veranderde mededeling van Johannes.
Wij verwonderen ons over de rust die deze woorden uitstralen: *En hij zeide tot mij.*

In de aanvang, toen deze engel tot hem gekomen is om hem de bruid, de vrouw des Lams, te tonen, droeg de ontmoeting met hem (om zo te spreken) een meer vrijblijvend, we zouden zeggen een meer zakelijk karakter.
In 21 : 9 zegt Johannes: "En tot mij kwam....en sprak met mij."
En in 21 : 10: "En hij voerde mij weg."
In 21 : 15: "En hij die met mij sprak."
In 21 : 16 en 17: "En hij mat de stad." "En hij mat haar muur."
In 22 : 1: "En hij toonde mij."
In ons tekstgedeelte echter is de ontmoeting met hem geheel anders. Door deze gemeenzame spreekwijze van Johannes is het voor ons gevoel of ook hij na al die ongelofelijke openbaringen nu pas tot zichzelf komt, zich nu pas bewust wordt van al hetgeen hem door deze engel getoond is.
En vooral deze laatste mededeling: "En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid", schijnt hiervoor beslissend geweest te zijn.

Hoe begenadigd hij ook geweest moge zijn, hij is in al deze openbaringen die hem gegeven zijn ongetwijfeld een mens ge-

bleven van gelijke bewegingen als wij. En als zodanig bepaald meer geboeid geworden door de aanblik van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde en door de onbegrijpelijke glorie van het nieuwe Jeruzalem, dan dat hij over de waarachtigheid van al deze dingen is gaan peinzen.
Hierdoor heeft hij mogelijk zelfs de engel die hem al deze dingen getoond heeft, uit het oog verloren. Maar als de engel tenslotte besluit met de woorden: "En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid," heeft het er de schijn van dat de engel hem uit een droomtoestand moet opwekken. Dit blijkt beslissend uit vers 8.

En nu reeds merken wij een diepe ontroering op in zijn gemoed als hij zegt: *En hij zeide tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig.*
Het is evenwel buitengewoon opmerkelijk dat, toen aan Johannes de nieuwe hemel en de nieuwe aarde getoond zijn en de heilige Stad, het nieuwe Jeruzalem dat hij bovendien van God uit de hemel had zien nederdalen, toebereid als een bruid die voor haar man versierd is (waarvoor toch niet minder zo'n krachtig getuigenis van node is geweest) hij toen helemaal niet zo ontroerd geworden is. En dit ondanks het feit dat hij deze openbaringen onmiddelbaar van God Zelf ontvangen had.
Toen is hij niet nedergevallen voor Hem Die op de Troon zat, om Hém te aanbidden.

Maar als een engel verschijnt om hem de wonderwerken des Heeren te tonen, valt hij tot tweemaal toe aan zíjn voeten om hém te aanbidden. Hieruit blijkt onze natuur. Wij kunnen aan het Woord Gods zozeer gewend raken dat het ons niet meer aanspreekt, zodat wij er niet meer in aanbidding voor neerknielen. Maar als er naar onze mening bijzondere openbaringen in ons leven plaatsvinden, zijn wij onmiddellijk bereid om daarvoor in aanbidding neer te knielen. Wij zijn in dat opzicht als de koningin van Scheba. Ze had in haar land zoveel van de heerlijkheid van koning Salomo gehoord, maar

omdat ze het niet gezien had, deed het haar weinig of niets. Totdat zij, in haar begeerte om het te zien, naar Jeruzalem gereisd is. En toen aldaar zijn heerlijkheid haar getoond werd, is zij zodanig ontroerd geworden dat zij buiten zichzelf geraakt is van verwondering.
In feite is het de discipel Thomas ook zo vergaan. Als hij geen zichtbare tekenen zag, zou hij geenszins geloven, zegt hij. - Johannes 20 : 25b.

Uit dit alles blijkt hoe we in feite allen zijn. Daarom is het alsof Johannes in vers 8 zegt: O Gemeente, hoe ongelofelijk, al deze dingen voor u aan wie ik ze schrijven moet, ook mogen zijn, ik, Johannes, ben degene die ze gezien en gehoord heb. *Gods Woord is getrouw en waarachtig.* "Zalig zijn zij die niet zullen gezien hebben en nochtans zullen geloofd hebben." - Johannes 20 : 29b.
Zelfs uit deze woorden van de Heere Jezus kan blijken hoe moeilijk het voor een door de Heilige Geest ontdekte zondaar is om te geloven dat er zulke zaligheden, zoals die aan Johannes geopenbaard zijn, voor hem bereid zijn.
Als hij hiervan met een door de Heilige Geest verlicht oog kennis gaat nemen, zou het hem (voorzover het zijn natuurlijk denkvermogen betreft) alle hoop ontnemen om te geloven dat dit waarachtige werkelijkheid zal worden.
Vandaar dit drievoudig getuigenis van de Heilige Geest, van Hem Die op de Troon zit en van de Heere Jezus.

Hieraan willen wij nu voorts bijzondere aandacht schenken, want hoewel zij één in wezen zijn, blijken zij onderscheiden van aard te zijn.
19 : 9 "Deze zijn de waarachtige woorden Gods."
21 : 5 "Deze woorden zijn waarachtig en getrouw."
22 : 6 *"Deze woorden zijn getrouw en waarachtig."*
Het verschil in deze getuigenissen vloeit voort uit de aard der openbaring.
In 19 : 9 vloeide dit getuigenis nog voort uit het onderwijs des

Heiligen Geestes Die door Zijn engel aan Johannes getoond heeft de dingen die haast geschieden moeten. Dit als vervolg op en als besluit van de openbaring des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, zoals wij dit van de indeling van het boek der Openbaring steeds gesteld hebben.
In deze drie openbaringsvormen zijn steeds dezelfde dingen, maar telkens vanuit een ander gezichtsveld en op andere wijze voor de aandacht der strijdende Kerk gesteld.
Deze drie openbaringsvormen zijn als een voorbereiding en toebereiding geweest op de hoge en glorievolle openbaring van God, alles en in allen zijnde, waarin ten eerste de nieuwe hemel en de nieuwe aarde en de heilige Stad, het nieuwe Jeruzalem, geopenbaard zullen worden en anderzijds de heerlijkheid van de bruid, de vrouw des Lams.
Daarom is er in elk der afzonderlijke openbaringsvormen, namelijk in die des Vaders en in die des Zoons en in die des Heiligen Geestes reeds een vergezicht gegeven op deze toekomstige heerlijkheid.

In de openbaring des Vaders was dit in hoofdstuk 7 : 9 t/m 17.
In de openbaring des Zoons in 14 : 1 t/m 5.
In de openbaring des Heiligen Geestes aanvankelijk in 15 : 2 t/m 4 en in haar volle glorie in 19 : 5 t/m 9.
Op steeds glorievoller wijze en in steeds hogere trappen der heerlijkheid is deze zaligheid aan Johannes geopenbaard.
Dit blijkt beslissend in het besluit van de openbaring des Heiligen Geestes, in 19 : 5 t/m 9, want daarin is (in beginsel) reeds de onvoorstelbare gelukzaligheid geopenbaard die er voor de daartoe geroepenen zijn zal aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams.
En van daaruit is dit alles, vanwege de ongelofelijkheid van de openbaring dezer heerlijkheid, voor de strijdende Kerk door de engel die deze dingen aan Johannes getoond heeft, bevestigd met het enkelvoudige getuigenis van de Heilige Geest: *Deze zijn de waarachtige woorden Gods.*

22 : 6a

Maar als de vervulling van al deze dingen aan Johannes geopenbaard wordt door God, alles en in allen zijnde, spreekt Hij Die op de Troon zit: "Ziet, Ik maak alle dingen nieuw." En Hij zei tot Johannes: "Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw. Het is geschied." En voorts zei Hij: "Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde."
Vandaar in déze tekst (maar ook in ons tekstgedeelte) deze dubbele getuigenissen: In 21 : 5: "Waarachtig én getrouw." Of in 22 : 6: *Getrouw én waarachtig*. Deze beide dubbele getuigenissen blijken inzonderheid noodzakelijk te zijn voor de strijdende Kerk n0a de voor haar natuur ongelofelijke openbaringen die in beide geopenbaard zijn.

Na deze uiteenzetting van de glorie der samenstelling van Gods Woord zeggen wij ook hier wederom, men moet toch wel (zo mogelijk) nog blinder zijn dan een dode, om uit dit alles niet de Goddelijke majesteit der samenstelling van Gods Woord op te merken. Nochtans zeggen wij: deze glorie is zó groot, dat op welke wijze en door wie ook verklaard, niemand in de strijdende Kerk in staat is om tot het aanschouwen en het kennen van haar volmaakte heerlijkheid te komen.
Dit is hetgeen de profeet in de Psalmen 119 en 96 gezegd heeft: Aan alle volmaaktheid (namelijk der geschapen dingen) heb ik een einde gezien, maar Uw gebod is zeer wijd (vert. N.B.G.: onbegrensd). Nochtans mogen wij trachten om haar glorie na te speuren.
Daarom willen wij aan deze twee getuigenissen in de openbaring van God, alles en in allen zijnde - 21 : 5 "waarachtig en getrouw" en 22 : 6 *getrouw en waarachtig* - nog weer in het bijzonder aandacht schenken. Ook wat de omgekeerde volgorde betreft.

Reeds uit de samenstelling van dit schijnbaar zo eenvoudige tekstgedeelte, 22 : 6, blijkt onze onvolkomen kennis om het te verstaan.
Ten eerste kunnen we al de vraag stellen: Op welke *woorden*

doelt de engel als hij zegt: *Deze woorden.*
Doelt hij alleen en uitsluitend op de woorden: "En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid?"
Of heeft hij meerdere of ook alle woorden op het oog die betrekking gehad hebben op het tonen van de bruid, de vrouw des Lams, zoals deze vanaf 21 : 9 geopenbaard zijn?
Wij menen naar aanleiding van de omgekeerde volgorde in dit tekstgedeelte ten opzichte van 21 : 5 dat hij op ál die voor de strijdende Kerk ongelofelijke openbaringen het oog gericht heeft, deze bevestigt hij in feite onder ede: *Deze woorden zijn getrouw én waarachtig.*
Dit neemt echter niet weg dat zij ook in het bijzonder rechtsgeldigheid hebben voor de woorden: "En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid."
In wezen is ons tekstgedeelte gelijk aan 21 : 5. Ook daarin wordt de *waarachtigheid en getrouwheid* van Gods Woord bevestigd.
Hieruit blijkt tevens dat het beide getuigenissen van de Heilige Drievuldigheid zijn, *waarachtig* in hun Wezen en *getrouw* in hun getuigenissen.

Maar anderzijds is deze omgekeerde volgorde ten opzichte van 21 : 5 (te weten dat nu eerst de *getrouwheid* en pas daarna de *waarachtigheid* Gods in het geding gebracht wordt) gevolg van het feit dat onze tekst, 22 : 6, in wezen (ten aanzien van het tonen der dingen die haast geschieden moeten) het besluit van de gehele Bijbel is.
Vandaar het woord *getrouw* het eerst en het woord *waarachtig* daarná. Als onder ede betuigende dat God Zijn *getrouwheid* betoond heeft aan alle mensen door hun bekendgemaakt te hebben hun verdoemelijke staat voor Hem, die Paulus zo nadrukkelijk beschreven heeft in Romeinen 1 : 17 t/m 32. Maar anderzijds door op zo velerlei wijze door Zijn profeten en apostelen hun de weg der zaligheid bekendgemaakt te hebben, die Hij in Christus Jezus, Zijn geliefde Zoon, voor hen ontsloten heeft.

Daarom is deze tekst als een gloriekroon, als de bekroning van al Gods getuigenissen. De kroon der zaligheid die Hij in Christus Jezus voor een arm en ellendig zondaarsvolk verworven heeft. Zoals de profeet Zefanja hiervan getuigenis gegeven heeft. - Zefanja 3 : 12.

Met deze verklaring is het geheimenis en de glorie van deze tekst niet uitgeput, trouwens aan die volheid komen wij nimmer toe. Want behalve dat deze drie bijna gelijkluidende getuigenissen telkens gegeven worden wanneer er in feite voor de strijdende Kerk ongelofelijke dingen geopenbaard zijn die zij uit en van zichzelf onmogelijk aanvaarden kan, is er bovendien in de volgorde nog een geheimenis verborgen. Namelijk een opklimmende openbaring der heerlijkheid.

In 19 : 9 betrof het de gelukzaligheid der roeping tot de bruiloft des Lams.
In 21 : 5 betrof het de plaats waar deze bruiloft gevierd zal worden.
Maar in 22 : 6 betreft het de viering der bruiloft.
Vandaar is het in 19 : 9 het getuigenis van de Heilige Geest, want "de Geest en de bruid zeggen: Kom!" - 22 : 17a.
En in 21 : 5 het getuigenis van Hem Die op de Troon zat, Die alle dingen nieuw zal maken.
En in 22 : 6 het getuigenis van Jezus Die Zijn engel gezonden heeft om deze dingen te getuigen in de Gemeenten. - 22 : 16.
En omdat dit zesde vers als een zegel is op alle getuigenissen Gods des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, die Hij onder ons betuigd heeft, is dáárui t het tweede gedeelte van deze tekst voortgevloeid, namelijk:

6b *En de Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden om Zijn dienstknechten te tonen hetgeen haast geschieden moet.*

Hierom is ook dit tekstgedeelte zo vol van verborgenheden,

dat het (althans voor ons) onmogelijk is het te verklaren.
Allereerst blijkt al onmiddellijk uit het voegwoordje *en,* dat deze woorden het gevolg zijn van en aansluiten op het getuigenis van de engel: "Deze woorden zijn getrouw en waarachtig."
Ten tweede is dit zesde vers tezamen met de verzen zeven en acht in feite al het besluit van het boek der Openbaring.
De hierna nog volgende teksten zijn of waarschuwingen of beloften of bevestigingen van hetgeen tot nu toe geopenbaard is. Ja niet alleen van hetgeen in dit boek maar van al hetgeen in de ganse Heilige Schrift geopenbaard is.
Bepaald nieuwe openbaringen komen er in het vervolg niet meer voor.

Als wij er acht op geven dat deze drie teksten in feite het besluit van het boek der Openbaring zijn, is het van groot belang deze te vergelijken met de eerste drie verzen van hoofdstuk 1.
Wanneer we dit doen zien we hoogst merkwaardige punten van overeenkomst.
Daarom willen we 1 : 1 t/m 3 en 22 : 6 t/m 8a naast elkaar zetten om ze des te gemakkelijker met elkaar te kunnen vergelijken.

1 : 1	22 : 6
1a De openbaring van Jezus Christus, die God Hem gegeven heeft	6a En hij zeide tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig;
1b om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten;	6b en de Heere, de God der heilige profeten,
1c en die Hij door Zijn Engel gezonden	6c heeft Zijn Engel gezonden

22 : 6b

1d en Zijn dienstknecht Johannes te kennen gegeven heeft.

6d om Zijn dienstknechten te tonen hetgeen haast moet geschieden.

1 : 2

2a Dewelke het Woord Gods betuigd heeft en de getuigenis van Jezus Christus
2b en al wat hij gezien heeft.

22 : 7

7a Zie, Ik kom haastiglijk;
7b Zalig is hij die de woorden der profetie dezes boeks bewaart.

1 : 3

3a Zalig is hij die leest en zijn zij die horen de woorden dezer profetie en die bewaren hetgeen in dezelve geschreven is.
3b want de tijd is nabij.

22 : 8a

8a En ik, Johannes, ben degene die deze dingen gezien en gehoord heb.

Zo oppervlakkig bezien spreekt deze vergelijking ons helemaal niet aan, laat staan dat wij er hoogst merkwaardige punten van overeenkomst in zouden aantreffen.
Maar als wij de punten van overeenstemming tussen deze teksten aanwijzen en díe naast elkaar zetten, zou het mogelijk zijn dat ze ons wél aanspreken.
Dit temeer als wij nader trachten te verklaren wat het voor ons te betekenen heeft.
Vooral de overeenstemming tussen 1 : 1a en b en 22 : 6b, c en d wijst aan, dat de aanspraak van de engel aan Johannes in onze tekst gericht was op hetgeen er in de aanvang der openbaring tot hem gezegd was. Dit blijkt als we ze opnieuw naast elkaar zetten.

1 : 1a en b

De openbaring van Jezus Christus, die God Hem ge-

22 : 6b, c en d

En de Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn

22 : 6b

geven heeft om Zijn dienst-knechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten.	Engel gezonden om Zijn dienstknechten te tonen het-geen haast moet geschieden.
Ook een gedeelte van 1 : 3a	en van 22 : 7b zeggen het-zelfde.
Zalig zijn zij die de woor-den dezer profetie bewaren.	Zalig is hij die de woorden der profetie dezes boeks be-waart.

Insgelijks 1 : 3b en 22 : 7a

Want de tijd is nabij.	Zie, Ik kom haastiglijk.

Ook 1 : 1d en 22 : 8a
sluiten op elkaar aan.

En Zijn dienstknecht Johannes te kennen gegeven heeft.	En ik, Johannes, ben dege-ne die deze dingen gezien en gehoord heb.

Ook is de overeenstemming hoogst merkwaardig tussen
1 : 2a en 22 : 6a

Dewelke het Woord Gods be-tuigd heeft en de getuigenis van Jezus Christus.	En hij zeide tot mij: Deze woorden zijn getrouw en waarachtig.

Tenslotte de overeenstemming tussen

1 : 2b en 22 : 8a (laatste deel)

Al wat hij gezien heeft.	die deze dingen gezien en gehoord heb.

Uit dit alles blijkt beslissend de verbinding tussen de aanvang der openbaring en dit aanvankelijke besluit.
Een van de merkwaardigste dingen die wij op deze wijze opmerken is wel dit, dat God Die de openbaring aan de Heere Jezus Christus gegeven heeft, in ons tekstgedeelte *de Heere, de God der heilige profeten*, genoemd wordt.
Hieruit blijkt dus dat deze ganse openbaring die God aan de Heere Jezus Christus gegeven heeft blijkens 1 : 1, een openbaring is die de Allerhoogste *God, de Heere*, Hem gegeven heeft.

Maar anderzijds blijkt uit 22 : 6 dat deze openbaring ook door *de God der heilige profeten* gegeven is. Namelijk door God, de Heilige Geest, "want hun profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken." - 2 Petrus 1 : 21.
Hieruit vloeit onafwendbaar voort dat alle profetieën die onder het Oude Verbond gesproken zijn, verband houden met de openbaring die aan de Heere Jezus Christus gegeven is om mede van daaruit aan *Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten.*
Dit blijkt ook uit de opdracht die Johannes ontvangen heeft, want hij heeft een drievoudige opdracht ontvangen. Hij moest schrijven:
1. Hetgeen hij gezien heeft.
2. Hetgeen is.
3. Hetgeen geschieden zal na dezen.

Daarom hebben wij vele profetieën die de profeten van het Oude Verbond geprofeteerd hebben over het oude Verbondsvolk uit oorzaak van hun verlaten van God of b.v. over hun terugkeer uit de Babylonische gevangenschap of over de herbouw van de tempel of over de heerlijke toekomst van Israël, in de verklaring van het boek der Openbaring menigmaal mede betrokken op de dingen die haast geschieden moeten.

22 : 6b

Dit is het wat de engel in zijn feitelijke besluit tot Johannes zegt: *De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten.*

Wij willen ten aanzien van de rechtsgeldigheid van deze verklaringen dit met enige voorbeelden aantonen.
Als wij van de verdrukkingen van Israël in Egypte en in latere tijden van Gods volk in Babylon gezegd hebben dat dit afschaduwingen geweest zijn van de verdrukkingen van Gods volk (door de beesten) in de Nieuwtestamentische tijdsbedeling, de eerste van het uit de zee opgekomen beest - 13 : 1 en 17 : 3; Ezechiël 29 : 3 - de tweede van het uit de aarde opgekomen beest - 13 : 11 - of uit de afgrond - 11 : 7; Jeremia 50 : 17 - dan is dit hieruit voortgevloeid.

Sommige profetieën vertonen echter een veel duidelijker beeld, b.v. 15 : 3 waarin gezegd wordt: "En zij zongen het gezang van Mozes, de dienstknecht Gods." Maar in het tweede gedeelte van dit derde vers wordt gezegd: "En het gezang des Lams."
Dit zou mogelijk weer een afschaduwing kunnen zijn van de jubel van Mirjam, de profetes. - Exodus 15 : 20 en 21.

Meer verborgen is de verklaring van 18 : 1, waar wij van de engel die van de hemel afgekomen is, hebbende grote macht en van wiens heerlijkheid de aarde verlicht geworden is, de val van het grote Babylon aankondigende, gezegd hebben dat dit ziet op de openbaring van de grote dag des oordeels.
Deze verlichting door zijn gestalte hebben wij aangewezen als de vervulling van de profetieën van Zacharía in hoofdstuk 14. Namelijk: "En het zal te dien dage geschieden, dat er niet zal zijn het kostelijk licht en de dikke duisternis, maar het zal een enige dag zijn, die de HEERE bekend zal zijn, het zal noch dag noch nacht zijn en het zal geschieden ten tijde des avonds dat het licht zal wezen." - Zacharía 14 : 6 en 7.

22 : 6b

Ook deze verklaring is voortgevloeid uit het feit dat *de Heere, de God der heilige profeten, Zijn Engel gezonden heeft om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten.*
Al heeft ook deze profetie van Zacharía van oorsprong betrekking op de bevrijding van het oude Verbondsvolk uit de macht van Babylon, zo sluit dit niet uit dat zij mede betrekking heeft op de bevrijding van Gods uitverkoren volk uit de macht van het geestelijke Babylon dat in het laatste der dagen geworden is een woonstede der duivelen en een bewaarplaats van alle onreine geesten en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte.

Op deze wijze hebben wij ook een verklaring gegeven van Micha 4 : 1 t/m 5.
En ten aanzien van het blazen der zeven bazuinen - 8 : 6 - hebben wij gezegd dat hún betekenis alle tijden- en wereldomvattend is. Want het is de openbaring van Jezus Christus, die (uit de aard Zijner majesteit) weerspiegelt hetgeen van oorsprong geschied is, waarvan zowel de Oud- als de Nieuwtestamentische profeten geprofeteerd hebben.

Nu behoeft de uitleg van de Oudtestamentische profetieën niet slechts beperkt te blijven tot hun oorspronkelijke betekenissen of ook ter onderrichting aangaande de dingen die in het einde der tijden geschieden moeten, zoals wij dit b.v. van Zacharía 14 : 6 en 7 verklaard hebben van de woorden: "En het zal geschieden ten tijde des avonds dat het licht zal wezen," maar deze zelfde woorden kunnen b.v. ook betrokken worden op het persoonlijke leven van Gods kinderen. Namelijk zo, dat er voor sommigen van Zijn kinderen een belofte in deze woorden verborgen is, dat in hun levensavond een bijzondere verlichting van de Heilige Geest hen bestralen zal. Mede ook omdat al hetgeen de profeten gesproken hebben in feite openbaringen van Jezus Christus zijn, openbaringen van het vlees geworden Woord van God. - Johannes 1 : 14a.

22 : 6b

Van hieruit is het boek der Openbaring de Kroon der ganse Bijbel.
Daarom hebben wij óók de profetische woorden uit het Hooglied van Salomo op dit boek der Openbaring betrokken, als hij zegt: "Gaat uit en aanschouwt, gij dochteren van Sion! de Koning Salomo met de kroon waarmee Hem Zijn moeder kroonde op de dag Zijner bruiloft en op de dag der vreugde Zijns harten." - Hooglied 3 : 11.

Nu wij dit samenspel van woorden, voorkomende in de aanvang van dit aanvankelijke besluit van het boek der Openbaring aldus voor de aandacht gesteld hebben, blijkt wederom de onvoorstelbare en ondoorgrondelijke majesteit en glorie der samenstelling van Gods Woord.
Maar tot het einde van het aanschouwen van die glorie zullen wij in dit leven nimmer komen. Misschien zelfs in der eeuwigheid niet.

Nochtans willen wij voordat wij van dit tekstgedeelte scheiden op nog één merkwaardigheid de aandacht vestigen.
Namelijk: Als de engel die tot Johannes spreekt, tot hem zegt: *De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten,* bedoelt hij ongetwijfeld niet zichzelf maar ziet dit op Maleachi 3 : 1, waar geschreven staat: De Engel des Verbonds Die snellijk tot Zijn Nieuwtestamentische Kerk gekomen is om *Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten.* Want Deze is het ook Die door Zijn Heilige Geest onder het Oude Verbond door Zijn *profeten* tot de vaderen gesproken heeft. Want Hij is gesteld tot een erfgenaam van alles, door Wien Hij ook de wereld gemaakt heeft. - Hebreeën 1 : 1 en 2.

Uit Openbaring 1 : 1 is gebleken dat het de openbaring is van Jezus Christus, die God Hem gegeven heeft om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moe-

ten, maar die Hij door Zijn gezonden Engel aan Zijn dienstknecht Johannes te kennen gegeven heeft.
En die Hij door Zijn heilige *profeten* als Henoch - Judas : 14 - Noach, Abraham, Jakob, Mozes en zeer veel anderen aan de vaderen reeds geopenbaard heeft.
Vandaar het getuigenis van de Heere Jezus Zelf in het volgende vers: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
Kennelijk brengt de Heere hier de ganse Bijbel in het geding.

Hieruit volgt dat in ons tekstgedeelte in feite de glorie der Heilige Drievuldigheid geopenbaard wordt in het tonen der *dingen die haast geschieden moeten.*
Namelijk de HEERE, De Heilige Geest, (*de God der heilige profeten*) en Jezus Christus, *Zijn Engel* (de Engel des Verbonds).
Vandaar die onverbrekelijke eenheid tussen de profetieën van het Oude en het Nieuwe Verbond betreffende *de dingen die haast geschieden moeten.*
Wij kunnen dan ook bij het einde van de verklaring van deze tekst wel weer met de dichter van Psalm 119 uitroepen: "In alle volmaaktheid heb ik een einde gezien, maar Uw gebod (uw Woord) is zeer wijd." - Psalm 119 : 96.

7a *Ziet, Ik kom haastiglijk.*

Dit is voor ons een vreemd en onverwacht vervolg.
Als we naar onze natuurlijke overleggingen nauwlettend acht geven op vers 6, had dit het besluit der openbaring kunnen zijn. Dit temeer omdat nu alles blijkbaar geopenbaard is, niet alleen de dingen die in de tijd haast geschieden moeten, maar ook zelfs de dingen die het hemelse leven betreffen. Met als besluit: "En zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid."
Hoogstens zouden wij na dit besluit van de engel in vers 6 de woorden van vers 8a verwacht hebben, namelijk: "En ik,

Johannes, ben degene die deze dingen gezien en gehoord heb," met het definitieve besluit van vers 21.
Maar nu de Heere Jezus zonder enige voorafgaande of nadere aankondiging, noch van de engel noch van Johannes, zo onverwachts deze woorden spreekt: "*Ziet, Ik kom haastiglijk,* zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart", komt het ons vreemd voor.
Had Johannes (evenals de engel) ook ingehaakt op hoofdstuk 1 en gezegd: En de eerste stem, die ik gehoord had als de stem van een bazuin met mij sprekende, zeide: En ziet, Ik kom haastiglijk, dan zouden wij dit (vanuit onze natuurlijke overleggingen) een normaal vervolg gevonden hebben.

Nu komt het ons niet alleen onverwacht en vreemd voor, maar door deze samenstelling van woorden en teksten die erop volgen, wekt het bij ons het vermoeden dat er een bepaald geheimenis achter deze samenstelling van woorden en teksten verborgen is.
Dit temeer omdat het volgende (het achtste vers) bij ons de indruk wekt dat Johannes aan deze woorden van de Heere Jezus geen enkele aandacht geschonken heeft.
Zoals wij het zien, blijkt toch zonder meer duidelijk uit de woorden van de Heere Jezus: *Ziet, Ik kom haastiglijk,* dat de Heere Zélf het voornemen gehad heeft om dit Boek nu definitief te gaan besluiten. Dit blijkt beslissend uit vers 12.

Maar als Johannes naar ons gevoel deze rede van de Heere Jezus gaat onderbreken, blijkt wederom de onvoorstelbare en wonderbare samenstelling van Gods Woord, die altijd zo oneindig ver afwijkt van onze samenstelling van woorden en zinnen.
Het is bijna altijd een samenstelling van woorden en zinnen die wij nooit ten volle kunnen verklaren of begrijpen.
In elk geval blijkt dat deze onderbreking van de rede van de Heere Jezus voor de nog in strijd en lijden verkerende Gemeente van de Heere Jezus niet vruchteloos is.

Hierdoor zal zij, voordat de Heere nu Zelf dit Boek definitief gaat besluiten, eerst nog een onderwijzing van de engel ontvangen, zo glorievol, dat het alle grenzen van onze verstandelijke overleggingen verre overtreffen zal.

Het is op zichzelf al zo wonderbaar dat de Heere Jezus in vers 12 de woorden van onze tekst nóg eens herhalen wil en dan vervolgens Zijn besluitende rede voort wil zetten met woorden die aansluiten op de nadere rede van de engel in vers 11. Terwijl toch duidelijk uit de samenstelling van onze tekst blijkt (voor ons heeft het er althans op zijn minst de schijn van) dat de Heere met de woorden van de verzen 16 t/m 20a dit Boek besluiten wil.
In feite ligt er al een besluit in de woorden: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."

Maar laten wij liever, voordat wij aan deze onderbreking nadere aandacht schenken, ons eerst bepalen bij deze woorden van de Heere Jezus als zodanig. Want hoe belangrijk het soms is om op de wonderbare samenstelling van Gods Woord te letten, in feite gaat het om de inhoud der woorden.
Als de Heere Jezus in dit tekstgedeelte zegt: *Ziet, Ik kom haastiglijk,* is dit in de oren van de spotters die in het laatste der dagen zullen leven, bespottelijk.
Als zij naar hun eigen begeerlijkheden zullen wandelen, zullen zij met deze woorden spotten en zeggen: "Waar is de belofte van Zijn toekomst? Want van die dag, dat de vaderen ontslapen zijn, blijven alle dingen alzo gelijk van het begin der schepping." - 2 Petrus 3 : 3 en 4.
Maar zij die de Heere vrezen, zijn verwachtende en haastende naar de toekomst van de dag Gods. - 2 Petrus 3 : 12a.
Zij verwachten Zijn komst met lijdzaamheid, wetende dat de Heere Zijn belofte niet vertraagt, maar dat Hij lankmoedig over ons is, niet willende dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen (die Hij uitverkoren heeft) tot bekering zullen komen. Want deze zaak is hun niet onbekend, dat één dag bij de Heere

is als duizend jaren en duizend jaren als één dag. - 2 Petrus 3 : 9 en 8.
Het vervolg op deze woorden van de Heere Jezus is:

7b *Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart.*

Dit vervolg wekt, zoals wij reeds gezegd hebben, onmiskenbaar de indruk dat dit de inleiding is tot het beslissende besluit van dit boek der Openbaring. Dit temeer, omdat de Heere (evenals de engel in het voorgaande vers) óók *de profetie* in het geding brengt.
Dit is het waarom in dit besluit niet alleen het boek der Openbaring maar de gehele Bijbel betrokken wordt.

De tekst eindigt met het woord *bewaren.*
Het is buitengewoon opmerkelijk dat de Heere Jezus in vers 14 zegt: "Zalig zijn zij die Zijn geboden dóen."
Het is een gelukzalige bezigheid om de woorden des Heeren te *bewaren* op de wijze zoals Maria, de moeder des Heeren, de woorden van de herders bewaard heeft, die overleggende in haar hart. - Lukas 2 : 19.
De Heere Jezus spreekt hen allen *zalig* die op déze wijze *de woorden der profetie,* Gods Woord, *bewaren,* die overleggende in hun hart.
Mogelijk dat de leiders der Kerk in vroegere tijden (ook ten tijde van de Reformatie der Kerk) dit woord van de Heere Jezus hebben willen verstaan in de zin van 'zuinig' *bewaren,* dit *Boek* zorgvuldig achter slot en grendel zetten.
Dit hebben zij dan ook (volgens sommiger lezing) gedaan door het achter dikke kloostermuren zorgvuldig aan een ketting vast te leggen. Waarschijnlijk met de bedoeling dat ongeleerde mensen, het lezende, er niet door in verwarring gebracht zouden worden en een leer zouden gaan verkondigen die tegen hun geleerde mening in zou gaan, daar zij zichzelf alleen in staat achtten om het te verstaan. Een vreselijk misverstaan

van dit woord *bewaren.*
Volkomen in tegenstelling met alle getuigenissen van Psalm 119 of o.a. met het getuigenis van David in Psalm 40 : 9 waarin hij zegt: "Uw Wet is in het midden mijns ingewands." Nochtans hebben zelfs de goddeloze koningen van Juda dit *Boek* (als onwaardig en verachtelijk) in een verborgen uithoek van het Huis des HEEREN onder het stof begraven laten liggen. - 2 Kronieken 34 : 14 t/m 18.

Vandaar deze nadere vermaning van de Heere Jezus in vers 14: "Zalig zijn zij die Zijn geboden dóen."
Zelfs het eenvoudigste kind van God, dat nauwelijks kan lezen of schrijven, kan, evenals Ruth op het veld van Boaz aren opgelezen heeft, voor zijn of haar dagelijkse leeftocht aren op gaan lezen uit dit *Boek* en leeftocht verzamelen voor zijn of haar hongerende en dorstende ziel. Want gelijk Boaz tot Ruth gezegd heeft: "Ga in geen ander veld oplezen.....uw ogen zullen zijn op dit veld.....en als u dorst, zo ga tot de vaten en drink.....Kom hierbij en eet van het brood.... heb ik de jongens niet geboden dat men u niet aanroere, ja dat zij allengskens voor u wat zullen laten vallen, opdat gij het opleze?" - Ruth 2 : 8 t/m 16 - alzo handelt de Heere met een ieder die heilbegerig *de woorden der profetie dezes Boeks bewaart.*

Wij willen nu eerst op de onderbreking van de woorden van de Heere Jezus in dit besluit gaan letten, als Johannes in het volgende vers zonder meer vervolgt:

8a *En ik, Johannes, ben degene die deze dingen gezien en gehoord heb.*

Dit is voor ons een niet minder vreemd en onverwacht vervolg dan het voorgaande vers. Uit de aard en de samenstelling van zijn woorden wekt het bij ons de indruk dat ook Johannes zelf in de mening verkeerd heeft dat de woorden die de engel in

vers 6 gesproken heeft, het einde der openbaring betekenden. Dit temeer door de hierop aansluitende woorden van de Heere Jezus in vers 7.
Als hij niet in deze mening verkeerd had, zou hij wel gewacht hebben met deze woorden van ons tekstgedeelte totdat de Heere Jezus uitgesproken was. Want uit het volgende tekstgedeelte blijkt overtuigend dat hij overvallen is door zijn menselijke emoties door in aanbidding neder te vallen voor de voeten van de engel die hem deze dingen getoond heeft. Als hij hierdoor niet overvallen was, zou hij ongetwijfeld gezegd hebben: Ik ben de discipel die van deze dingen getuigt en deze dingen geschreven heeft en wij weten dat Zijn getuigenis waarachtig is. Ongeveer op dezelfde wijze zoals hij ook zijn Evangeliebeschrijving besloten heeft.
Of mogelijk met 22 : 21, namelijk: "De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen. Amen."

Maar vanwege zijn emotionele, innerlijke ontroeringen heeft hij blijkbaar zijn besluit niet afgemaakt.
Maar met de grootste nadruk wijzen wij erop dat dit zo niet geschied is bij toeval en dat dit geen onvoorziene omstandigheden zijn waardoor de woorden van de Heere Jezus hier onderbroken zijn.
Dit is zo geschied (in het wondervolle bestuur des Heiligen Geestes) om de glorie van Gods Woord in dit wondervolle besluit des te heerlijker en ontzaglijker te maken. Want onweersprekelijk ís ons tekstgedeelte, wanneer wij op alle omstandigheden letten waaronder het geschreven is, als een plotseling, onafgemaakt besluit van Johannes.
Naar onze natuurlijke opvattingen zijn wij bijna geneigd te zeggen: Het is een beetje een onbeleefd besluit.

Als hij eindigen wil met de woorden *Ik, Johannes*, heeft het er de schijn van dat dit voldoende is voor een ieder die het leest om het daarom maar te geloven.
Had hij nu nog op dezelfde wijze geschreven als in het besluit

van het Evangelie en in de aanvang van zijn eerste brief, namelijk: Ik, Johannes, ben degene die van deze dingen getuigt, ze gezien, gehoord en geschreven heeft en mijn getuigenis is waarachtig, dan zou dit een geheel andere klank gehad hebben. Maar in ons tekstgedeelte valt de klemtoon op het *ik* van Johannes.
Dit zou evenwel niet zo geweest zijn als hij hierop rechtstreeks de verzen 20 en 21 had laten volgen.
Hij heeft kennelijk dit boek willen besluiten, maar door zijn emotionele aandoeningen is het volkomen anders gegaan dan hij zich dit voorgesteld had.

Vandaar het onnaspeurlijke bestuur van God in deze bijzondere handelwijze van Johannes (het andermaal in aanbidding neervallen voor de voeten van de engel die hem deze dingen getoond heeft) in het besluit van de openbaring. Nu wordt dit besluit zo onvoorstelbaar glorievol, omdat gaan blijken zal dat de Heere Jezus Zelf dit Boek zal gaan besluiten en op deze zeer bijzondere wijze ervoor zal waken dat Zijn eer, Zijn glorie in dit besluit niet verduisterd zal worden, niet op de achtergrond zal geraken.

Als de samenstelling van Gods Woord, in het bijzonder van het besluit, ons in onze natuurlijke overleggingen verward voorkomt, dan blijkt daar des temeer onze geestelijke blindheid uit om het recht te kunnen verstaan.
Hoe zullen wij er dan Gods majesteit in aanschouwen?
Ja, veelal weten wij niet eens of wij Zijn Woord naar Zijn welbehagen verstaan. Dit blijkt op vele plaatsen in de Heilige Schrift.
Zeker geldt dit voor de onbekeerden, als Petrus tot hen zegt in Handelingen 3 : 14: "Gij hebt de Heilige en Rechtvaardige verloochend en hebt begeerd dat u een man die een doodslager was, zou geschonken worden."
Dit geldt echter ook voor hen die God vrezen, ja zelfs voor hen die geacht worden pilaren te zijn in het huis Gods, zoals

Jakobus en Cefas en Johannes. - Galaten 2 : 9. Dit blijkt uitdrukkelijk uit Handelingen 15 bij het verschil van mening onder de gelovigen, ja zelfs van de discipelen onder elkaar. Ook Apollos was machtig in de Schriften, maar als eenvoudige mensen als A'quila en Priscilla hem gehoord hadden, namen zij hem tot zich en legden hem de weg Gods bescheidenlijker uit. - Handelingen 18 : 24 t/m 26.

Maar eenmaal zal niet alleen de glorie van de samenstelling maar ook de glorie van Gods Woord als zodanig in al Zijn majesteit door Gods uitverkorenen gekend worden. Te weten wanneer Hij de dood zal verslonden hebben tot overwinning En wanneer de Heere HEERE de tranen van alle aangezichten afgewist zal hebben, dan zal Hij deze smaadheid Zijns volks van de ganse (nieuwe) aarde wegnemen.
Want Hij zal op deze berg (namelijk op de berg Sion die Hij tot Zijn eeuwige woonplaats verkoren heeft) verslinden het bewindsel des aangezichts, waarmee alle volken bewonden zijn en het deksel waarmee alle natiën bedekt zijn. - Jesaja 25 : 8 en 7. Dan zullen zij Hem kennen, gelijk zij door Hem gekend zijn. "Want wij zien nu nog door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezicht tot aangezicht." - 1 Corinthe 13 : 12.
Dan pas zal tot ons doordringen en zal gaan blijken wat de woorden te betekenen hebben die in het eerste vers van het Evangelie naar Johannes geschreven zijn, namelijk: "En het Woord was bij God en het Woord was God."

Wat zullen Gods uitverkorenen dan de ontzaglijke majesteit en de onpeilbare glorie der heerlijkheid van elk der woorden die God hun in Zijn Woord geschonken heeft, kunnen kennen en verheerlijken.
Maar het wonderlijke anderzijds is, dat het zo eenvoudig is dat een kind dat nauwelijks tot zijn verstand gekomen is het kan begrijpen.

22 : 8b

Wij willen nu op de ontroeringen van Johannes acht slaan zoals die beschreven zijn in het volgende gedeelte van vers 8.

8b *En toen ik ze gehoord en gezien had, viel ik neder om aan te bidden voor de voeten van de engel die mij deze dingen toonde.*

Voordat wij aan de woordelijke betekenis van dit tekstgedeelte aandacht schenken, willen wij er eerst enige algemene opmerkingen over maken.
Ten eerste: Deze emotionele reactie van Johannes is gevolgd op zíjn kennelijk voorgenomen besluit van dit Boek.
Ten tweede: De Heere Jezus heeft (kennelijk) dit Boek willen besluiten als antwoord op de woorden die de engel tot Johannes in vers 6 heeft gesproken.
Dit blijkt, want de Heere heeft eerst gezegd: "Ziet, Ik kom haastiglijk", maar anderzijds haakt de Heere in op déze woorden van de engel: "De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden." Want de Heere Jezus zei voorts: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
Als Johannes op deze woorden van de Heere Jezus gelet had, zou zijn vervolg in vers 8 ongetwijfeld ook anders geweest zijn. Misschien wel zoals zijn aanvankelijke reactie geweest is in 1 : 3, namelijk: "Zalig is hij die leest en zijn zij die horen de woorden dezer profetie en die bewaren, hetgeen in dezelve geschreven is, want de tijd is nabij."
Zo had hij door het woord "bewaren" en door de woorden "want de tijd is nabij" aangesloten op de woorden van de Heere Jezus in vers 7.

Maar uit zijn emotionele reactie van *aanbidding van de engel* die hem zoveel wonderbare dingen getoond heeft blijkt kennelijk (wij zijn bijna geneigd te zeggen: blijkt zeer beslist) dat hij aan dit (aanvankelijke) besluit van de Heere Jezus geen aandacht geschonken heeft. Want er is nu geen enkele

reactie meer van hem op deze woorden van de Heere Jezus gekomen en ook later niet.
Het is zelfs mogelijk dat Johannes juist door dit onverwachte spreken van de Heere Jezus zo overstelpt, zó emotioneel geladen geworden is, dat hij daardoor zijn (zich voorgenomen) besluit zo plotseling afgebroken heeft.
Misschien is dit mede de oorzaak geweest waarom hij *in aanbidding voor de voeten van de engel neergevallen is.*

Hoe sterk emotioneel geladen hij was blijkt uit het feit dat hij nu zelf zegt *neergevallen te zijn voor de voeten van de engel, die hem deze dingen getoond heeft, om hem te aanbidden.*
Dit is in tegenstelling tot 19 : 10, want toen hij aldaar in aanbidding neergevallen is voor hem die hem de heerlijkheid der geroepenen tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams geopenbaard had, was het hem blijkbaar nog niet overtuigend duidelijk dát hij met een geschapen engel te doen had.
Pas als de Heere Jezus (in vers 12) deze woorden: "En ziet, Ik kom haastiglijk" herhaalt en dan vervolgens dit Boek op zo glorievolle wijze besluit, dan pas blijkt deze belofte van de Heere Jezus tot hem doorgedrongen te zijn. Want dan is zijn reactie in vers 20: "Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom haastiglijk. Amen."
En pas daarna mag hij op gepaste en heerlijke wijze dit Boek besluiten als dienstknecht van de Heere Jezus met de woorden: "Ja, kom, Heere Jezus!"
Tenslotte mag hij het voleindigen met de Apostolische zegenbede.

Nu willen wij aandacht schenken aan de woorden van ons tekstgedeelte.
In vers 8 merken wij drie dingen op.
Ten eerste dat Johannes zichzelf tot driemaal toe in het geding brengt.
Ten tweede dat hij kennelijk geen aandacht geschonken heeft aan de woorden van de Heere Jezus: "Ziet, Ik kom haastiglijk;

zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
Ten derde dat hij voor de tweede maal *in aanbidding neervalt voor de voeten desgenen die hem deze dingen getoond heeft.*

Deze opmerkingen maken wij niet om kritiek op Johannes uit te oefenen, want dan zou het ons kunnen vergaan zoals het Mirjam vergaan is toen zij tezamen met Aäron kritiek uitoefende op Mozes. - Numeri 12 : 1 t/m 15. ("En ziet, Mirjam was melaats, wit als de sneeuw." - Numeri 12 : 10b.)
Het doel van deze opmerkingen is uitsluitend de glorie der samenstelling van Gods Woord aan te wijzen.
Van Johannes zou ongetwijfeld evenals van Mozes gezegd kunnen worden: "En er stond geen profeet meer op in Israël gelijk Mozes, die de HEERE gekend had van aangezicht tot aangezicht." - Deuteronomium 34 : 10.
Zoals aan Mozes het aan Israël beloofde land vanaf de berg Nebo getoond is, zo is aan Johannes het hemelse Kanaän getoond vanaf een niet met name genoemde grote en hoge berg. - 21 : 10.

Als het inderdaad uit menselijke zwakheid voortgekomen is dat Johannes zichzelf tot driemaal toe in het geding gebracht heeft en dat hij vanwege die zwakheid ook geen acht geslagen heeft op hetgeen de Heere Jezus in vers 7 gesproken heeft en dat hij vanwege zijn emoties andermaal *in aanbidding neergevallen is voor de voeten van hem die hem zulke* wonderlijke *dingen getoond heeft,* dan moet de oorzaak waardoor hij nu voor de tweede maal zo in beroering gekomen is dat hij als buiten zichzelf geraakt is, toch wel uitermate en onvoorstelbaar groot geweest zijn.
Dan moet bepaald hetgeen hij nu *gehoord en gezien heeft,* vele malen datgene overtreffen wat hij eerder gehoord en gezien heeft, toen hij de eerste maal in aanbidding neergevallen is voor hem die hem die dingen getoond heeft.

Wij hebben al enigszins op dit verschil de aandacht gevestigd

in de verklaring van 19 : 10, door erop te wijzen dat alle verklaringen of beter gezegd alle openbaringen die hem tot daartoe gegeven zijn (namelijk betreffende de heerlijkheid van de bruiloft des Lams) slechts voorbereidingen zijn geweest voor de daadwerkelijke openbaring van het tonen van de bruid, de vrouw des Lams. Want in deze laatste openbaring is hem niet alleen de plaats getoond, waar de bruiloft gevierd zal worden, namelijk de grote Stad, het heilige Jeruzalem, dat God voor dit doel vanuit de hemel heeft doen nederdalen op de nieuwe aarde, met haar wonderlijke verlichting, de allerkostelijkste steen gelijk, met haar grote en hoge muur, met haar paarlen poorten en waarvan de fundamenten der muur met allerlei kostelijk gesteente versierd waren, maar boven dit alles is hem de zuivere rivier van het water des levens getoond, klaar als kristal, voortkomende uit de Troon Gods en des Lams, met als climax van alle openbaringen, dat alle gezaligden als koningen zullen heersen in alle eeuwigheid.

Als men zich enigszins indenkt wat dit voor Johannes geweest moet zijn, is er dan nog iemand, die zich erover verwondert dat hij zo in beroering gekomen is?
De nog in lijden en strijd verkerende Gemeente van de Heere Jezus kan hieruit onderwezen worden aangaande de onvoorstelbare zaligheid die er voor haar bereid is in de hemel. "Van welke zaligheid ondervraagd en onderzocht hebben de profeten die geprofeteerd hebben." - 1 Petrus 1 : 10a. Waarvan zij gezegd hebben: "De onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis die in de hemelen bewaard is voor u" - 1 Petrus 1 : 4 - "die God bereid heeft voor dien die Hem liefhebben." - 1 Corinthe 2 : 9b.

9a *En hij zeide tot mij.*

Als wij met aandacht letten op het gesprek dat de engel in 22 : 6 en daarna in de verzen 8 t/m 11 met Johannes

gevoerd heeft en dit vergelijken met het gesprek van de engel dat in 19 : 10 vermeld is, komen we tot hoogst merkwaardige ontdekkingen.
Niet zozeer ten opzichte van de grote overeenkomst tussen deze twee gesprekken, ook niet ten opzichte van de reactie van Johannes, namelijk zijn aanbiddend neervallen voor de voeten van de engel, maar meer in het bijzonder ten opzichte van de grote overeenkomst der woorden die in beide gesprekken door de engel gesproken zijn, woorden die toch zoveel van elkaar verschillen.

Wij willen eerst op de algemene overeenkomst de aandacht vestigen en daarna op de overeenkomst der reacties van Johannes.
De algemene overeenkomst der woorden in beide gesprekken bestaat ten opzichte van Johannes hierin, dat hij in elk dezer gesprekken tot driemaal toe gezegd heeft: *En hij zeide tot mij.* Deze woorden komen in het geheel der openbaring slechts bij uitzondering voor.
Ten opzichte van de woorden van de engel is er ook overeenkomst. Wij willen ze beide ter vergelijking en ter verduidelijking naast en onder elkaar zetten, opdat de glorie ervan blijken moge.

19 : 9a En hij zeide tot mij:	22 : 10 En hij zeide tot mij:
19 : 9b Schrijf, zalig zijn zij die geroepen zijn tot het Avondmaal van de bruiloft des Lams.	22 : 10b Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet.
19 : 9c En hij zeide tot mij: Deze zijn de waarachtige woorden Gods.	22 : 6a En hij zeide tot mij: 22 : 6b Deze woorden zijn getrouw en waarachtig
19 : 10b En hij zeide tot mij:	22 : 9a *En hij zeide tot mij:*

22 : 9a

Zie, dat gij dat niet doet.	Zie, dat gij dat niet doet.

Uit dit tot zesmaal toe herhaalde: *En hij zeide tot mij*, blijkt in beide openbaringen ongetwijfeld de heftig emotionele gemoedsaandoening van Johannes.

Van de eerste keer dat hij dit gezegd heeft, hebben wij gezegd: Het is alsof hij uit een onwezenlijke droom ontwaakt is, want er moest opnieuw tot hem gezegd worden: "Schrijf."
Van de tweede keer: Het schijnt wel of hij nog niet geheel tot zichzelf gekomen is, daar de engel tot hem gezegd heeft: "Deze zijn de waarachtige woorden Gods."
Van de derde maal: Het heeft veel weg van een worsteling van Johannes om tot de aanvaarding van de waarachtigheid van deze openbaring te komen.

In dit tweede gesprek van de engel met Johannes blijkt zijn reactie geheel anders te zijn.
Het heeft er aanvankelijk de schijn van dat hij geheel hersteld is van zijn emoties als hij in vers 8 zegt: "En ik, Johannes."
Bij de eerste keer dat hij (in dit tweede gesprek met de engel) gezegd heeft: "En hij zeide tot mij," heeft het er de schijn van dat hij tot rust gekomen is, dat hij zich enigszins bewust geworden is van de onbegrijpelijke dingen die hem geopenbaard en getoond zijn. Namelijk van hetgeen hem geopenbaard is van de glorie die er zijn zal aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams en van hetgeen hem getoond is van het nieuwe Jeruzalem en van de viering der bruiloft.
Het lijkt of hij nu als uit zijn onwezenlijke droom ontwaakt is, waardoor hij blijkbaar bij het eerste gesprek van de engel bevangen was.
Dit blijkt hieruit, dat hij er zich van bewust geweest is dat hij voor de voeten van de engel neergeknield is om hem te aanbidden. Dit in tegenstelling tot 19 : 10. Daar had het er nog de schijn van dat hij hierover nog in twijfel verkeerde.

22 : 9a

Daarom zegt hij (in dit tweede gesprek met de engel) voor de tweede maal: "*En hij zeide tot mij*: Zie dat gij dat niet doet."

Als hij de derde maal zegt in 22 : 10a: "En hij zeide tot mij," blijkt hij geheel hersteld te zijn van zijn emoties en in staat te zijn om het bijzondere geheimenis te verstaan en de glorievolle opdracht te ontvangen die de engel hem in vers 10b geeft met het daarop aansluitende onderwijs van vers 11.
Gaan blijken zal, dat beide niet alleen glorievol zijn, maar zoveel geheimenissen bevatten dat zij ons natuurlijk bevattingsvermogen verre te boven gaan.

Nochtans wekken al zijn reacties op al deze wonderlijke openbaringen de indruk, dat hij in dezelfde gemoedstoestand is komen te verkeren als toen hij met zijn mededisciepelen Petrus en Jakobus op de berg der verheerlijking van Jezus verkeerd heeft en hij Mozes en Elia zag, met Hem in heerlijkheid samensprekende. - Lukas 9 : 28 e.v.
Ook daar was hij (evenals Petrus en Jakobus) met slaap bezwaard geweest tijdens het gesprek van de Heere Jezus met Mozes en Elia. Maar ook daar heeft hij, ontwaakt zijnde, de heerlijkheid van Jezus gezien en van de twee mannen die met Hem spraken.
Reeds in deze geringe openbaring der heerlijkheid van Jezus met slechts twee van Zijn kinderen, in heerlijkheid gezien, zijn zij zo geëmotioneerd geworden, dat zij (bij monde van Petrus) niet wisten wat zij zeiden, toen zij daar tabernakelen wilden bouwen.

Hoeveel temeer kan Johannes dit overkomen zijn, toen hem al deze onvoorstelbare zaligheden geopenbaard en getoond zijn. Want hij bevond zich nog in de strijdende Kerk toen hem deze dingen geopenbaard zijn.
Vooral het tonen van de zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit de Troon Gods en des Lams en de onbegrijpelijke glorie van de Boom des

22 : 9b

Levens in het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier en de zaligheid dergenen die de zaligheid beërven zullen en dat zij in alle eeuwigheid (met Christus) als koningen zullen heersen, zijn er misschien de oorzaak van geweest dat hij toch nog in aanbidding neergevallen is voor de voeten van de engel.

Hoe emotioneel geladen Johannes bij al deze openbaringen is geweest, is in 19 : 9 gebleken uit de vernieuwde opdracht die hem gegeven moest worden om te schrijven.
Maar uit 22 : 10 blijkt, dat hij in feite op dezelfde wijze opgewekt moest worden, als de engel tot hem zegt: "Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet."
Maar voordat wij aan dat tekstgedeelte aandacht schenken, willen wij eerst letten op het tweede gedeelte van onze tekst.

9b *Zie, dat gij het niet doet, want ik ben uw mededienst-knecht en uwer broederen, der profeten en dergenen die de woorden dezes Boeks bewaren; aanbid God.*

In dit tekstgedeelte komen we tot die hoogst merkwaardige ontdekkingen waarop wij in de aanvang van deze tekst gewezen hebben. Namelijk op de grote overeenkomst der woorden die in beide gesprekken door de engel gesproken zijn, woorden die toch zoveel van elkaar verschillen.
Ter verduidelijking is het zeer noodzakelijk ook deze twee getuigenissen van de engel naast elkaar te zetten, want hoewel zij hetzelfde bedoelen, is er toch een buitengewoon merkwaardig verschil, ondanks het feit dat zij hierin overeenkomen dat zij beide de reden aangeven waarom niet hij (de engel) maar *God aangebeden* moet worden.
In beide gesprekken is de aanspraak aan Johannes dezelfde.
In 19 : 10b "Zie, dat gij dat niet doet."
In 22 : 9b *Zie, dat gij dat niet doet.*
In beide gesprekken is echter de reden waarom hij *God aanbidden* moet, verschillend.

22 : 9b

In 19 : 10b is de reden:	In 22 : 9b is de reden:
Ik ben uw mededienstknecht en uwer broederen, die de getuigenis van Jezus hebben; aanbid God. Want de getuigenis van Jezus is de Geest der profetie.	*Want ik ben uw mededienstknecht en uwer broederen, der profeten en dergenen die de woorden dezes Boeks bewaren; aanbid God.*

In de verklaring van 19 : 10b hebben wij reeds gezegd dat de engel aldaar de Nieuwtestamentische Gemeente in het geding brengt.
Zij die het getuigenis van Jezus hebben en de Geest der profetie als een genadegave van God ontvangen hebben.
Het is buitengewoon opmerkelijk, dat de engel in beide vermaningen *de Geest der profetie* in het geding brengt.

In het eerste antwoord wijst de engel hem op "de Geest der profetie" die allen deelachtig zijn "die het getuigenis van Jezus hebben." Dus ook ik (wil de engel zeggen) als uw mededienstknecht. Waarom wordt gij dan zo ontroerd als ik u de heerlijkheid van Gods kinderen geopenbaard heb, die er voor hen zijn zal aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams? Aanbid God.

Van hieruit is dit tweede vermaan van de engel in ons tekstgedeelte zo buitengewoon merkwaardig, omdat hij in dit vermaan aansluit op de woorden van de Heere Jezus die Hij in vers 7 gesproken heeft. Want aan de éngel zijn deze woorden niet ontgaan: "Ziet, Ik kom haastiglijk; zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
In feite vermaant hem de engel met dezelfde woorden van de Heere Jezus, als hij zegt: *Ik ben uw mededienstknecht en uwer broederen, der profeten en dergenen die de woorden dezes Boeks bewaren. Aanbid God.*

22 : 9b

Het heeft er de schijn van dat er in dit tweede vermaan een lichte berisping voor Johannes besloten is.
Ten eerste omdat ook hijzelf een getuige van Jezus was en "de Geest der profetie" deelachtig was, zodat hij zich over de woorden van de engel niet zozeer had behoeven te ontroeren en niet voor hém in aanbidding had behoeven neer te vallen.
Maar nu in het bijzonder omdat híj kennelijk geen acht geslagen heeft op het getuigenis van Jezus.
Dit temeer omdat in dit getuigenis (in beginsel) het besluit van dit Boek verborgen was.
Daarom is het dat de engel in dit vermaan in feite dezelfde woorden van de Heere Jezus in het geding brengt en dit als reden aanvoert waarom het betamelijk is om niet hém maar *God te aanbidden.*
Uit deze vermanende woorden van de engel blijkt, hoezeer Johannes deze berisping van node gehad heeft om weer op het rechte pad gebracht te worden.

Als zelfs Johannes hierin zwak is geweest bij het zien en horen van deze wonderbare openbaringen, hoe zal dan onze reactie zijn als aan ons al deze ongelofelijke dingen door Johannes bekendgemaakt worden?
Als híj een en andermaal zo geëmotioneerd geraakt is toen hem deze dingen getoond zijn, wat zullen wij dan van onszelf te verwachten hebben, als hij ze ons meedeelt?
Voor Johannes die ze te aanschouwen gekregen heeft, is de waarachtigheid ervan lichter te aanvaarden dan voor ons die ze niet gezien hebben. Nochtans worden wij vermaand ze te geloven.
Als zelfs Thomas die reeds zoveel gezien had van de heerlijkheid van Jezus, gezegd heeft: Als ik geen tastbare bewijzen zie van Zijn opstanding, zal ik geenszins geloven - Johannes 20 : 25 - hoe zullen wij dan al deze ongelofelijke dingen geloven, wij die niets anders gezien hebben dan hetgeen de natuur ons te zien geeft en hetgeen de Heilige

Schrift ons geopenbaard heeft.

Daarom is dit zo'n machtig woord van de Heere Jezus ook voor ons: "Zalig zijn zij die niet zullen gezien hebben en nochtans zullen geloofd hebben." - Johannes 20 : 29b.
Voor verreweg de meeste kinderen van God, die zich niet zozeer in deze geheimenissen verdiepen, schijnt de hemel een gemakkelijk te aanvaarden oord te zijn, maar voor degenen die met David (om zo te spreken) enige tijd aan het hof des Konings vertoefd hebben, ligt het anders. Voor hem is het geen eenvoudige zaak om te geloven dat de koning hem tot zijn schoonzoon wil maken.
Dan zegt hij tot degenen die rondom hem zijn: Is dit licht in ulieder ogen om des konings schoonzoon te worden? Voor mij is dit zo eenvoudig niet, daar ik een arm en verachtzaam man ben. - 1 Samuël 18 : 23b.

Voor dezen kunnen deze hoge openbaringen die aan Johannes gegeven zijn (als zij ze zich inleven) soms wel perioden van twijfelmoedigheid, van zuchtingen en ongeloof teweegbrengen. Dit temeer als zij letten op de staat waarin zij nu nog verkeren en op de gruwelijke tijd waarin zij leven, nu het uit de afgrond opgekomen beest zijn scepter in de Kerk en in de wereld is gaan zwaaien.
Het is voor ons, zoals het voor het oude Israël was bij de herbouw van Jeruzalem. Zij konden ook maar moeilijk geloven dat de stad zijn oude glorie wederom terug zou krijgen.
Daarom geldt in feite ook voor ons het woord des Heeren, dat Hij tot Zijn oude Verbondsvolk gesproken heeft, namelijk: "Alzo zegt de HEERE der heirscharen: Omdat het wonderlijk is in de ogen van het overblijfsel dezes volks in deze dagen, zou het daarom ook in Mijn ogen wonderlijk zijn, spreekt de HEERE der heirscharen?" - Zacharía 8 : 6.

10a *En hij zeide tot mij.*

22 : 10b en c

Uit de telkens terugkerende herhaling van deze woorden blijkt hoe belangrijk, hoe gewichtig de zaken zijn die de engel telkens tot Johannes te zeggen heeft.
Bovendien blijkt er een stijgende lijn in deze twee gesprekken van de engel te zijn. Dit blijkt het duidelijkst als we 19 : 9c vergelijken met 22 : 6a.
In 19 : 9c zegt de engel: "Deze zijn de waarachtige woorden Gods." Dit is enkelvoudig.
Maar in 22 : 6a zegt de engel: "Deze woorden zijn getrouw én waarachtig." Dit is meervoudig.
Dit blijkt niet alleen hieruit, maar ook uit hetgeen de engel in zijn vermaningen tot hem gezegd heeft.

Hetgeen hij nu vervolgens tot hem zeggen zal, is wel het allerbelangrijkste van deze twee gesprekken.
De ernst van de zaak die hij nu tot Johannes zal gaan zeggen, blijkt ook hieruit, dat hij nu geheel en al tot zichzelf gekomen is om aandacht te schenken aan deze hoogst belangrijke mededeling van de engel:

10b *Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet;*
10c *want de tijd is nabij.*

Voorzover het de uiterlijke omstandigheden betreft, blijkt uit deze vermanende woorden van de engel dat Johannes blijkbaar het voornemen gehad heeft om ook op déze hoge berg nu maar tabernakelen te gaan bouwen, zoals hij dit eertijds ongetwijfeld met Petrus eens is geweest om op de berg der verheerlijking van Jezus tabernakelen te gaan bouwen.
Uit het feit dat hij gezegd heeft: "En ík, Johannes, ben degene die deze dingen gezien en gehoord heb", blijkt ongetwijfeld, dat hij het voornemen gehad heeft om het hierbij nu maar te laten en het boek der Openbaring af te sluiten om nu zelf vervolgens persoonlijk te blijven genieten van al die zaligheden die hem getoond en geopenbaard zijn.
Maar dit schijnt de engel hem niet toe te staan. Want zoals aan

de voet van de berg der verheerlijking van Jezus een grote schare uitzag naar de komst van de Heere Jezus, opdat Hij hun Zijn hulp zou betonen, zo is er ook aan de voet van de hoge berg waarop hij gebracht was, nog een grote schare wachtenden op de hulp des Heeren om bevrijd te worden van de boze geesten waardoor zij gekweld worden.
Vandaar die vermanende woorden van de engel: *Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet.*

Maar dit betreft slechts (zoals wij zeiden) de uiterlijke omstandigheden waarop ons tekstgedeelte betrekking heeft. Ze zijn wel van het hoogste belang voor degenen die in de strijdende Kerk vertoeven, maar voor Johannes zélf, die in bepaalde zin voor enige tijd (evenals Paulus) vanuit de strijdende Kerk tot in de derde hemel is opgetrokken, hebben deze woorden van de engel een heel andere, een veel diepere en veel omvattender betekenis. Dit blijkt uit de toevoeging van de engel: *want de tijd is nabij.*
Dit is in het bijzonder voor hém de reden waarom hij *de woorden der profetie dezes Boeks niet verzegelen mocht.*
In deze toevoeging ligt stilzwijgend besloten, dat indien *de tijd* níet *nabij* gekomen was, hij *de woorden der profetie dezes Boeks* wél *verzegeld* had moeten houden.

Van hieruit rijzen vanzelf deze vragen:
Wat heeft dit te betekenen?
Welke *tijd is nabij?*
Waarom moesten *deze woorden der profetie dezes Boeks verzegeld blijven* zolang *die tijd* nog niet *nabij* gekomen was?
Wat dit te betekenen heeft?
Het einde van Gods verdraagzaamheid en van Zijn lankmoedigheid over de oude wereld en de openbaring van Zijn rechtvaardige oordelen over de goddelozen. *Die tijd is nabij.*
De tijd dat de laatste bazuin zal geblazen worden.
Wanneer de zevende engel bazuinen zal (heeft de verheerlijkte

22 : 10b en c

Heiland in 10 : 7 gezegd) zal de verborgenheid Gods vervuld worden, gelijk Hij Zijn dienstknechten, de profeten, verkondigd heeft. Namelijk de verborgenheid van Zijn rechtvaardige oordelen die de zeven donderslagen gesproken hebben - 10 : 4 - maar die verzegeld moesten blijven - 10 : 4b - totdat er geen tijd van uitstel (vert. N.B.G.) meer zal zijn.

Zolang deze zevende bazuinblazer zijn bazuin nog niet geblazen zal hebben blijven de wezenlijke oordelen van God nog verzegeld, gelijk ook Zijn dienstknechten, de profeten, verkondigd hebben - 10 : 7b - zoals blijkt uit:

Jesaja 8 : 16 "Bind de getuigenis toe, verzegel de Wet onder Mijn leerlingen."

Jesaja 8 : 17 "Daarom zal ik de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht (de toorn Zijns aangezichts) verbergt voor het huis Jakobs en ik zal Hem verwachten." - Vandaar deze tekst Jesaja 8 : 17.

Daniël 7 : 22 "Totdat de Oude van dagen kwam en het gericht gegeven werd aan de heiligen der hoge plaatsen en dat de bestemde tijd kwam, dat de heiligen het Rijk bezaten."

Daniël 8 : 26 "Sluit dit gezicht toe, want er zijn nog vele dagen toe."

Daniël 12 : 4 "Sluit deze woorden toe en verzegel dit boek tot de tijd van het einde."

Daniël 12 : 9 "Deze woorden zijn toegesloten en verzegeld tot de tijd van het einde."

Daniël 12 : 12 "Welgelukzalig is hij die verwacht en raakt tot duizend driehonderd vijfendertig dagen."

Vandaar, nu het geschied is blijkens 21 : 6, ons tekstgedeelte: *Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet; want de tijd is nabij.*

Hieruit kunnen we zien wat deze woorden voor Johannes te betekenen hebben. En bovendien wat de betekenis van vers 11 is.

22 : 10b en c

Voor hem houden deze woorden niet alleen een vermaning maar ook een opdracht in die bijzonder verband houdt met hetgeen hem bevolen is door de stem uit de hemel in 10 : 4, toen tot hem gezegd is: "Verzegel hetgeen de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf dat niet."
Hieruit is gebleken, dat Johannes aldaar zeer goed gehoord en verstaan heeft wát de zeven donderslagen gesproken hebben.
Dit temeer omdat hij gezegd heeft: "En toen de zeven donderslagen hun stemmen gesproken hadden, zo zou ik ze geschreven hebben."

Daarom is het voor ons (voor de dienstknechten van de Heere Jezus aan wie ook die dingen getoond worden, opdat wij zouden weten de dingen die haast geschieden moeten) van meer belang er acht op te geven wat de aanleiding geweest is van het spreken der zeven donderslagen dan nieuwsgierig te vragen naar hetgéén zij gesproken hebben.
En deze aanleiding tot hun spreken houdt zeer nauw verband met de verklaring van ons tekstgedeelte. Want zíj hebben gesproken naar aanleiding van de overwinningsjubel van de van de hemel afgedaalde, sterke Engel Die met de glorietekenen en het symbool van Zijn overwinning, het geopende Boekje, in Zijn hand met een grote stem geroepen heeft, gelijkerwijs een leeuw brult.
Zo heeft Hij Zijn victorie over de duivel, de wereld en de zonden bekendgemaakt. Dit is gebleken uit 10 : 2.

Hoe uitermate fel bewogen de Overwinnaar aldaar geworden is door het spreken van de zeven donderslagen, is gebleken uit 10 : 5 t/m 7. Namelijk vanwege het uitgestelde oordeel Gods na Zijn victorie.
Vandaar Zijn zware eed, dat er ten dage der stem des zevenden engels, wanneer hij bazuinen zal, geen tijd (vert. N.B.G.: geen uitstel) namelijk van Gods toorn, meer zijn zal.
Daarom de woorden in ons tekstgedeelte: D*e tijd is nabij. Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks* nu *niet* meer.

Hieruit blijkt welk een eeuwig en onbegrijpelijk wonder van Gods genade het geweest is, dat na de verwerping en de kruisiging van de Heere Jezus de wereld met alles wat erop en erin was niet onmiddellijk door nederdalend vuur van de hemel verbrand is geworden.
Ja, dit niet alleen, maar bovendien dat God Zijn algemene genade die Hij steeds over de zondige wereld geopenbaard had, heeft laten voortduren door zoals steeds (zelfs nadat zij Zijn geliefde Kind Jezus gekruisigd hadden) hun harten te blijven vervullen met spijs en vrolijkheid, hun gevende regen en vruchtbare tijden gelijk Hij dit van den beginne af gedaan heeft. - Handelingen 14 : 17.
Uit de voorbede van de Heere Jezus: "Vader, vergeef het hun want zij weten niet wat zij doen" - Lukas 23 : 34 - en uit de zware eed van de Overwinnaar - 10 : 6 - blijkt, hoe de liefde van God en Zijn gerechtigheid met elkaar geworsteld hebben tot behoud van Zijn uitverkorenen.

Hieruit blijkt wat Petrus bedoeld heeft, toen hij in zijn eerste zendbrief schreef: "En indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal de goddeloze en zondaar verschijnen?" - 1 Petrus 4 : 18.
Petrus geeft er zelf geen antwoord op, maar Paulus (of wie ook de schrijver van de brief aan de Hebreeën geweest moge zijn) zegt: "Zo wij willens zondigen, nadat wij de kennis der Waarheid ontvangen hebben, zo blijft er geen slachtoffer meer over voor de zonden, maar een verschrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, dat de tegenstanders zal verslinden." - Hebreeën 10 : 26 en 27.
Vandaar het vervolg in vers 11:

11a *Wie onrecht doet, hij doe nog meer onrecht.* (vert. N.B.G.).
Wie vuil is, hij worde nog vuiler. (vert. N.B.G.).
11b *Die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.* (St.Vert.).

Voordat wij deze tekst verklaren, willen wij er de aandacht op vestigen dat uit de toespraak van de engel tot Johannes (zoals deze vermeld is in de verzen 9 t/m 11) blijkt, dat hij een hogere standplaats gehad heeft dan Johannes.
Zoals wij reeds eerder opgemerkt hebben, heeft het er de schijn van gehad dat Johannes totaal geen acht geslagen heeft op het spreken van de Heere Jezus in vers 7, toen Hij gezegd heeft: "Ziet, Ik kom haastiglijk; zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
De engel daarentegen heeft er zoveel temeer acht op geslagen. Reeds uit zijn zacht vermanende woorden die hij tot Johannes gesproken heeft, toen hij in aanbidding voor zijn voeten nedergevallen is, blijkt dat hij bijna elk woord van de Heere Jezus hem voor de aandacht stelt. Want hij zegt tot hem: "Ik ben uw mededienstknecht én uwer broederen, der profeten, én dergenen die de woorden dezes Boeks bewaren." - 22 : 9b.
De engel betrekt hierin reeds duidelijk déze woorden van de Heere Jezus: "Woorden der profetie dezes Boeks" én het woord "bewaren."

Maar uit vers 10 blijkt welhaast nog meer dat de engel op de woorden van de Heere Jezus wél acht geslagen heeft als hij zegt: "Want de tijd is nabij."
In de eerste plaats door de woorden "verzegel niet" het woord "zalig" van de Heere Jezus als onderstrepende.
Maar in de tweede plaats door de woorden "want de tijd is nabij" hem wijzende op de woorden van de Heere Jezus: "Ziet, Ik kom haastiglijk."

Dat al deze woorden van de engel, die hij tot Johannes gesproken heeft, een gevolg zijn van het spreken van de Heere Jezus in vers 7 blijkt nog beslissender uit onze tekst. Want de onderwijzing van de engel in dit vers wordt door de Heere Jezus als onderstreept en verzegeld in vers 12 met deze woorden: "En Mijn loon is met Mij, om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn."

22 : 11

Het is in feite een zeer wonderlijke tekst, dit elfde vers.
Ten eerste omdat er zeer duidelijk een besluit van de woorden der profetie dezes Boeks in besloten ligt.
Maar anderzijds omdat het er de schijn van heeft dat een dokter spreekt met een door hem opgegeven patiënt.
Of ook alsof het een echo is van de woorden des Heeren die Hij door Zijn dienstknecht Jesaja tot Zijn oude Verbondsvolk gesproken heeft, zeggende: "Wat is er meer aan Mijn wijngaard te doen hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Waarom heb Ik verwacht dat hij goede druiven zou voortbrengen en hij heeft stinkende druiven voortgebracht? Nu dan, Ik zal u bekendmaken wat Ik aan Mijn wijngaard doen zal." - Jesaja 5 : 4 en vervolgens - zoals hier en nu in 22 : 11: *Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde en die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde.*
De goddelozen worden van nu aan afgeschreven en de heiligen ontvangen nog een laatste vermaning: "Want de tijd is nabij."

Onze tekst is enigermate te vergelijken met de woorden van de Prediker, namelijk: "Verblijd u, o jongeling, in uw jeugd en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwingen uwer ogen, maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht." - Prediker 11 : 9.
Ook is onze tekst enigermate te vergelijken met de woorden die de Heere Jezus tot Judas gesproken heeft, namelijk: "Wat gij doet, doe het haastelijk." - Johannes 13 : 27b.

In de woorden: *Wie onrecht doet, hij doe nog meer onrecht en wie vuil is, hij worde nog vuiler*, worden de uiterste grenzen der goddeloosheid geopenbaard nu de tijd nabij gekomen is dat het oordeel staat geopenbaard te worden.

Nochtans ligt er nóg ontferming in deze woorden, want

misschien zullen er nog gevonden worden die vanwege deze ernstige woorden zich nog ter elfder ure van hun heilloze wegen bekeren zullen.
Dit kan blijken uit de woorden van de Heere Jezus, die in vers 14 vermeld zijn, namelijk: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen."

En mocht er nog iemand zijn die met Paulus zeggen moet: "Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet" - Romeinen 7 : 18b - die lette op 22 : 7, want daarin heeft de Heere Jezus zelfs gezegd: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
En vraagt iemand: Op welke woorden der profetieën heeft de Heere Jezus het oog? Is dat op alle profetieën? Er zijn er zoveel dat ze niet te tellen zijn.
Wij antwoorden: Inderdaad. Maar dit behoeft niemand te verontrusten, als de wortel der zaak maar in u gevonden wordt. - Job 19 : 28b.

Daarom willen wij voor hen die ze trachten te bewaren er slechts enige in het geding brengen om hen te versterken en te vertroosten in de strijd die zij hierin te strijden hebben. Niet dat de zeer vele andere van minder waarde zijn, maar omdat deze pijlen bijzonder scherp zijn, zo treffen ze in het hart van des Konings vijanden. - Psalm 45 : 6.
En omdat deze in het bijzonder gerekend kunnen worden te behoren tot het schild des geloofs met hetwelk al de vurige pijlen des bozen uitgeblust kunnen worden - Efeze 6 : 16 - stellen wij deze vooraan.
De Spreukendichter zegt zelfs: "Die op het Woord verstandig let, zal het goede vinden. En die op de HEERE vertrouwt, is welgelukzalig." - Spreuken 16 : 20a en b.
Zoals ook de profeet Jeremia hiervan getuigenis geeft, zeggende: "Gezegend is de man die op de HEERE vertrouwt en wiens vertrouwen de HEERE is." - Jeremia 17 : 7.
"Allen die U verwachten, zullen niet beschaamd worden." -

22 : 11

Psalm 25 : 3a.
"Op U hebben onze vaders vertrouwd en Gij hebt hen uitgeholpen. Op U hebben zij vertrouwd en zijn niet beschaamd geworden." - Psalm 22 : 5 en 6 gedeeltelijk.

Wil iemand echter op geen van deze woorden acht geven, dat hij dan *nog* maar *vuiler worde* en *nog onrechtvaardiger*.
Zij die zelfs geen lust hebben verstandig op het Woord des Heeren te letten, die volgen dan maar de verderfelijke genoegens van deze wereld na en de vuile lusten van hun vlees. Maar dezen zullen het goede niet vinden, zolang zij hardnekkig aan hun ondeugden vasthouden en zich hiervan niet bekeren.

Voor allen die geen enkele begeerte hebben om te komen tot het kennen van de wegen des HEEREN, om door Hem op al hun paden geleid te worden, geldt in het bijzonder ons tekstgedeelte.
Maar zij hebben te weten, dat de Heere haastiglijk komen zal "om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn." - 22 : 12b.
Maar dat geldt ook de werken der rechtvaardigen die om des Heeren wil onrecht verdragen hebben en ondanks de bespottingen van de wereldse mensen dag en nacht getracht hebben om de Heere welbehaaglijk te leven.
Zij jagen ernaar om steeds meer *gerechtvaardigd te worden*, ja om op te mogen wassen in de genade en in de kennis van de Heere Jezus Christus. - 2 Petrus 3 : 18a.
Zij streven ook naar heiligheid des levens om in alle Godzaligheid heilig en kuis voor Gods aangezicht te leven.
Zij zoeken, met de hulp des Heeren, steeds heiliger te worden.
Ook voor dezen is Zijn loon bij Hem.

Het geheel van onze tekst is in feite een samenvatting van Wet en Evangelie - van de woorden der profetie dezes Boeks.
Vers 11a wijst de zonden aan die tegen de heilige Wet van

God begaan worden, het andere gedeelte wijst de zaligheden aan die verkregen worden door de verkondiging van het heilig Evangelie.
Vandaar ook het dubbele antwoord van de Heere Jezus in vers 14, namelijk:
"Zalig zijn zij die Zijn geboden doen." - de Wet.
"Opdat hun macht zij aan de Boom des Levens." - het Evangelie.
"Opdat zij door de poorten mogen ingaan in de Stad."

Verder willen wij er de aandacht op vestigen dat dit de laatste woorden zijn die de engel tot Johannes spreekt.
Het feitelijke besluit van de engel heeft reeds plaatsgevonden in vers 6. Dit spreken van de engel in de verzen 9 t/m 11 is het gevolg van het aanbiddend neerknielen van Johannes voor de voeten van de engel.
De woorden van de engel in vers 9 bevatten een zacht vermaan, omdat hij voor een mededienstknecht in aanbidding neergevallen is, maar ook een zacht verwijt aan Johannes omdat hij blijkbaar geen acht geslagen heeft op de woorden die de Heere Jezus in vers 7 gesproken heeft; de engel sluit immers in vers 10 geheel en al aan op de woorden van de Heere Jezus.

Daarom komen de teksten 8 t/m 11 bij ons over (maar dit zeggen wij met de meeste schroom vanwege ons van nature beneveld inzicht in hoge en heilige zaken) als een 'incident' tussen het kennelijk aangevangen besluit van de Heere Jezus in vers 7 en des Heeren daarop aansluitende vervolg in vers 12.
Nochtans wordt dit door ons ervaren als een der allerhoogste openbaringen van de glorie der samenstelling van de Heilige Schrift, waarin haar onnaspeurlijke geheimenissen verborgen zijn.

Zelfs de zwakheid van Johannes om voor de tweede maal voor

de voeten van een engel in aanbidding neer te vallen heeft ertoe moeten meewerken om dit spreken van de engel vooraf te laten gaan aan het voortgezette besluit van de Heere Jezus in vers 12.
Want op de hoogst ernstige woorden van de engel, in vers 11 tot Johannes gesproken, sluit het voortgezette besluit van de Heere Jezus volkomen aan.

Ten aanzien van het eerste gedeelte van vers 11: *Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe en die vuil is, dat hij nog vuil worde,* zegt de Heere Jezus in vers 12b: "En Mijn loon is met Mij, om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn."
Maar ten aanzien van het tweede gedeelte van vers 11: *Die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde, en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde,* zegt de Heere Jezus in vers 14: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de Stad."

Uit de betekenis van vers 11 blijkt dat zij onmiddellijk aansluit op het besluit van de engel in vers 6.
Dit elfde vers is in feite een besluit en als een zegel op de gehele inhoud van de Heilige Schrift.
Het is als een echo van Ezechiël 2 : 5a, waar geschreven staat: "Hetzij dat zij het horen zullen of hetzij dat zij het laten zullen....."
Daarom heeft de engel tot Johannes gezegd: "Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet."
Daarom is dit besluit in vers 11 zo hoogst belangrijk. Het dient niet alleen ter vermaning van de goddelozen, dat hun ongerechtige en vuile wandel hen gewis ten verderve zal voeren, het bevat ook een waarschuwing voor de rechtvaardigen en de heiligen om op te wassen en toe te nemen in de genade en in de kennis van de Heere Jezus Christus.
Daarom luiden de woorden der profetie dezes Boeks: "Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen die het goede

boodschapt, die de vrede doet horen, desgenen die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen; desgenen die tot Sion zegt: Uw God is Koning." - Jesaja 52 : 7.

In de aanvang van onze tekst heeft het er echter de schijn van dat ten besluite nog eens de uitermate grote goddeloosheid van het laatste der dagen voor de ogen gesteld wordt van Gods kinderen die in die tijden leven zullen.
Zij moeten ervaren dat de autoriteit van Gods Woord heel sterk aangevochten wordt en hoe het door velen in twijfel getrokken wordt en door anderen belachelijk gemaakt wordt, dat God de oorsprong is van het leven en het zijn van alle zichtbare en onzichtbare dingen.
En dit alles vanwege de tekenen die aan het uit de afgrond opgekomen beest te doen zijn gegeven, waardoor de grote massa verleid is.
Zij zijn door de moderne wetenschap via de radio en de televisie zodanig beïnvloed, dat zeer velen aan de Bijbel geen onvoorwaardelijk geloof meer hechten. Vandaar dit besluit in vers 11a: *Die onrecht doet, hij doe nog meer onrecht en die vuil is* (vooral ook vanwege de aanvaarding van het praktiseren van het homofiel zijn tot zelfs in de hoogste kerkelijke regionen in onze tijden - eind 20^{e} eeuw) *hij worde nog vuiler.*

Maar zij hebben te weten (met de woorden van de Prediker) dat God hen om al deze dingen zal doen komen voor het gericht.
Of met de woorden van de Heere Jezus in vers 12 van ons teksthoofdstuk: "En Mijn loon is met Mij om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn." Ook het werk van de vele zogenaamd vooraanstaande theologen die door deze moderne, uit de afgrond opgekomen geest aan het wankelen zijn gebracht omtrent de volkomen betrouwbaarheid van Gods Woord.
Dit is er de oorzaak van dat door velen de Heilige Schrift niet

meer recht verstaan wordt.
Zij menen dat de tijden en de Wet veranderd zijn. Daarom zullen zij aan de macht van het uit de afgrond opgekomen beest overgegeven worden blijkens de profetieën van Daniël - Daniël 7 : 25.
En van hieruit vervolgt Daniël in vers 26: "Daarna zal het gericht zitten," om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn. Dit nu blijkt uit Openbaring 22 : 12.

12 *En ziet, Ik kom haastiglijk en Mijn loon is met Mij, om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn.*

Na dit oponthoud, beschreven in de verzen 8 t/m 11, neemt de Heere Jezus andermaal het woord.
Dit blijkt uit het verbindingswoord én, dat de Heere Jezus aan Zijn aanvangswoorden laat voorafgaan.
Hierover willen we even een aparte opmerking maken.
Het is maar een zeer klein, onaanzienlijk en schijnbaar onbetekenend woordje, maar uit het feit dat in de vert. N.B.G. dit woordje bij vers 7 wél en juist hier niet staat, leiden wij niet alleen af (maar naar onze overtuiging blijkt hieruit beslissend) dat de vertalers van het N.B.G. noch de strekking van vers 8a noch die van vers 11 noch die van vers 12 begrepen hebben. Want juist door dit verbindingswoordje *én* in vers 12 sluit deze tekst aan op de waarschuwende woorden van vers 11.

Dit verbindingswoordje *én* was bij vers 7 niet nodig. Daar sloten de woorden van de Heere Jezus wél aan op het besluit van de engel, in het bijzonder op de woorden: "En de Heere, de God der heilige profeten," als Hij betuigt: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
Maar de woorden van de engel bevatten daar geen waarschuwing, zodat de Heere daar niet met het waarschuwende *En ziet, Ik kom haastiglijk* behoefde te besluiten.

Uit de verklaring van vers 6 is gebleken, dat de engel daar in feite aan het einde van zijn opdracht gekomen was.
En uit de volgende woorden van de Heere Jezus in vers 7 blijkt, dat de Heere Jezus het voornemen gehad heeft om nu voorts Zelf dit Boek te gaan besluiten.
Maar de Heere Die alle dingen weet en de zwakheid van Johannes kende, gelijk Hij deze ook reeds gezien heeft in 19 : 9, heeft ook geweten dat hij wederom in aanbidding zou neervallen voor de voeten van de engel die hem al die wonderbare dingen getoond had.
Hij heeft ook geweten welk onderricht er voor Johannes en voor de strijdende Kerk uit voortvloeien zou.
Deze zwakheid van Johannes en dit 'incident' hebben er alleen maar aan meegewerkt om de onuitsprekelijke glorie der samenstelling van Gods Woord nog glorievoller te maken.

Uit deze uiteenzetting blijkt hoe belangrijk het kan zijn om zo'n schijnbaar onbetekenend woordje wél of niet te gebruiken.
Misschien zijn het wel verontschuldigende woorden van hem geweest in vers 8, namelijk: "En ik, Johannes, ben degene die deze dingen gezien en gehoord heb en toen ik ze gehoord en gezien had, viel ik neder voor de voeten van de engel om hem te aanbidden, die mij deze dingen toonde." Alsof hij zeggen wilde: Is het te verwonderen dat ik in zo'n geweldige gemoedsberoering gekomen ben?

Maar als hij nu eens volkomen zichzelf gebleven was en niet in aanbidding neergevallen was voor de voeten van de engel, zou dan de engel het woord nog wel hernomen hebben na zijn besluitende woorden in vers 6?
Dit temeer na het spreken van de Heere Jezus in vers 7.
De Heere Zelf, als dit incident niet voorgevallen was, zou Hij dan ook onmiddellijk deze woorden van vers 12: *En ziet, Ik kom haastiglijk* herhaald hebben? Dit alles is niet te geloven.
Maar dit is geschied om de glorie der samenstelling van Gods

Woord op het allerhoogst te doen schitteren.

Er zal toch niemand in de strijdende Kerk zijn, die zou willen ontkennen dat de teksten 7 en 12 bij elkaar behoren.
En ook dat de woorden in vers 12: *En ziet, Ik kom haastiglijk en Mijn loon is met Mij om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn,* het gevolg zijn van en aansluiten op de woorden van de engel in vers 11 gesproken. En dat de Heere Jezus de majesteit van Zijn macht om *loon te vergelden* bevestigd heeft met de woorden van vers 13, als Hij zegt: "Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste."
En dat de Heere daarna in feite Zijn aanvangswoorden die Hij in vers 7 gesproken heeft om dit Boek te besluiten, nu vervolgt met de woorden die in vers 14 vermeld zijn.

In vers 7 heeft de Heere Jezus gezegd: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart." Maar nu zegt Hij (in vers 14): "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen." (Dit is meervoud.) En dit naar aanleiding van de woorden die de engel in vers 11 gesproken heeft.
Hierdoor komt nu de buitengewone glorie der samenstelling van Gods Woord openbaar, want nu is het niet meer zoals in vers 7b, dat alleen zij aangesproken worden die de woorden der profetie dezes Boeks bewaren, nu worden alle mensen, wie zij ook zijn mogen, in het geding gebracht, want de Heere Jezus zegt in vers 12 dat Hij *haastiglijk komen zal om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn.* Dit besluit nu is zo oneindig meer glorievol, want hieruit zijn de teksten 15 t/m 19 voortgevloeid.

We willen nu vervolgens eerst aan vers 13 aandacht schenken. Daarin zegt de Heere:

13 *Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste.*

22 : 13

In de verklaring van 1 : 8 hebben wij gezegd dat wij deze tekst uitvoerig hoopten te verklaren bij de behandeling van 22 : 13, aangezien de majesteit van deze tekst (1 : 8) dan des te glorievoller zal stralen.
Wij hebben echter in de verklaring van 21 : 6, die dezelfde getuigenis bevat, hieraan in feite reeds aandacht geschonken. In die verklaring is reeds gebleken hoe glorievol deze teksten zijn en ook onze tekst 22 : 13, bovenal als wij haar zien tegen de achtergrond van 1 : 11.

Hierbij is op te merken, dat God, de Zoon, dit getuigenis de tweede maal van Zichzelf geeft.
De eerste maal in 1 : 11 vóór de aanvang van Zijn wandeling te midden van Zijn strijdende Kerk, aldaar vertegenwoordigd door de zeven Gemeenten die in Azië zijn. Dat is in feite bij de openbaring van Zijn Middelaarswerk in Zijn Gemeenten.
Dit blijkt, omdat de Heere Jezus daar Zijn majesteit en Zijn hoogheid door dit getuigenis aan Johannes te kennen geeft als de van de Vader gezonden Middelaar om Zijn uitverkorenen te verzamelen van de aarde.
Dit is het, als Hij daar tot Johannes zegt: "Ik ben de Alfa en de Oméga, de Eerste en de Laatste en hetgeen gij ziet, schrijf dat in een Boek en zend het aan de zeven Gemeenten die in Azië zijn."

Maar bij het besluiten van dit Boek zegt dezelfde Heere (echter nu alles geschied is en nu door Johannes alles geschreven is van hetgeen hij gezien heeft en van hetgeen is en van hetgeen geschieden zal na dezen) wederom: *Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste.*
Nu laat Hij er echter niet op volgen: Schrijf hetgeen gij gezien hebt in een Boek.
Nu volgt er een beslissend besluit, namelijk: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen (namelijk de geboden Mijns Vaders Die in de hemel is) opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de Stad."

Hieruit blijkt beslissend dat de verzen 7, 12 en 13 de inleiding zijn tot het besluiten niet alleen van dit boek der Openbaring, maar van de ganse Heilige Schrift, ondanks de onderbreking in de verzen 8 t/m 11.

In onze tekst blijkt dan ook de onvoorstelbare glorie van de machtige Ruiter op het witte paard, aangezien Hij nu, nu alles geschied is, nu de ganse glorie en het eindresultaat van Zijn verlossingswerk geopenbaard zijn, ook naar Zijn Menselijke natuur verhoogd is tot het Eenswezens zijn met de volheid van het volzalige Opperwezen, zodat ook zelfs de door Hem verlosten hun vlees, door Zijn zalige opstanding uit de doden en Zijn zitten aan de rechterhand Zijns Vaders, als een onderpand in de hemel hebben.
Dit is het waarom Hij in vers 14 zegt:

14 Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de Stad.

14a Zalig zijn zij die Zijn geboden doen.

De vertalers van het N.B.G. hebben: 'Zalig zij die hun gewaden wassen.' Ook zij hebben dit bepaald ontleend aan de woorden van de engel die in vers 11 vermeld zijn, namelijk: 'En die vuil is, hij worde nog vuiler.' (Vert. N.B.G.)
Nu kunnen wij, ondeskundig op het gebied van vertalen, geen steekhoudende kritiek uitoefenen op hun vertaling. Maar wél kunnen wij er de aandacht op vestigen dat de Statenvertaling veel beter aansluit.
Ten eerste op de woorden van de Heere Jezus die in vers 7 vermeld zijn. Dáár heeft de Heere Jezus reeds gezegd: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
Maar nu zegt Hij: *Zalig zijn zij die Zijn geboden doen.*
Ten tweede sluit de Statenvertaling ook veel beter aan op vers 11. Dit elfde vers is ook een zeer bijzonder vers. Want als de

engel (na het incident van de aanbidding van hem door Johannes) zijn besluitende rede andermaal voortzet, vermaant hij Johannes vooraf: "Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet, want de tijd is nabij."

En waartoe dient deze vermaning van de engel aan Johannes? Wij antwoorden: Zij is bepaald voortgevloeid uit het feit dat Johannes in 22 : 8 gezegd heeft: "En ik, Johannes, ben degene die deze dingen gezien en gehoord heb."
Uit deze woorden heeft ook de engel waarschijnlijk de conclusie getrokken dat deze woorden van Johannes betekenden dat ook hij het voornemen gehad heeft (evenals de engel dit in vers 6 blijkbaar gehad heeft) om de woorden dezes Boeks nu te gaan besluiten.
Maar dit wil de engel nu blijkbaar voorkomen.
Vandaar dat hij tot hem zegt: "Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet, want de tijd is nabij."
De engel ziet kennelijk op hetgeen de zeven donderslagen gesproken hebben in 10 : 4. Aldaar hebben zij de oordelen van God de Heilige Geest aangekondigd over de uitermate gruwelijke boosheden van de eindtijd. Maar vanwege Gods barmhartigheid over Zijn uitverkorenen moesten die nog verzegeld blijven.

In 10 : 6 en 7 heeft de sterke van de hemel afgekomen Engel met een zware eed gezworen bij Dien Die in alle eeuwigheid leeft, dat er in de dagen der stem des zevenden engels, wanneer hij bazuinen zal, geen tijd (vert. N.B.G.: geen uitstel) (van het oordeel) meer zijn zal.
Alsdan "zal de verborgenheid Gods vervuld worden, gelijk Hij Zijn dienstknechten, de profeten, verkondigd heeft."
Daarom heeft de engel, nu het geschied is blijkens 21 : 6, tot Johannes gezegd: "Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet, want de tijd is nabij." Namelijk dat dit aangekondigde oordeel geopenbaard staat te worden.
En hieruit is vers 11 van ons teksthoofdstuk voortgevloeid

waarin dit verzwarende oordeel van God over de gruwelijke boosheden van de eindtijd aangekondigd wordt, omdat die alsdan hun hoogste toppunt bereikt zullen hebben. Dit is te horen in de woorden: "Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde."

Maar omdat er te allen tijde nog een overblijfsel van Godvrezende mensen zal zijn naar de verkiezing der genade - Romeinen 11 : 5 - zegt de engel ook in dit elfde vers (ter waarschuwing van de Godvrezenden in die dagen): "Die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde." - 22 : 11b en c.
En zoals de Heere Jezus de eerste maal in vers 7, toen Hij blijkbaar het voornemen gehad heeft om dit Boek te besluiten, op de besluitende woorden van de engel in vers 6 ingehaakt heeft, zo doet de Heere dit nu wederom op dit laatste en positieve besluit van de engel, dat in vers 11 vermeld is. Dit blijkt ten eerste beslissend uit de woorden van de Heere Jezus in ons tekstgedeelte: *Zalig zijn zij die Zijn geboden doen.* Namelijk de *geboden* van de God der heilige profeten.
Op deze wijze haakt Hij door het woord *Zijn* niet alleen wederom in op het eerste besluit van de engel in vers 6 maar ook op dit laatste en beslissende besluit van de engel in vers 11, namelijk op de woorden: "Die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde."

De Heere heeft ook wel (om zo te spreken) ingehaakt op die verzwarende oordelen van God over de goddelozen van de eindtijd zoals deze in het eerste gedeelte van vers 11 vermeld zijn, namelijk op: "Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde." Maar dat doet Hij met de woorden die in vers 15 vermeld zijn, waar de Heere zegt: "Maar buiten zullen zijn de honden en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet."

Uit deze uiteenzetting blijkt onzes inziens beslissend en overtuigend de foutieve overzetting van de vertalers van het N.B.G. en daaruit vloeit voort dat zij ook de zin van deze teksten niet begrepen hebben.
Nu ís er ook niemand die deze dingen uit zichzelf verstaan kan. Als de Heere de nevels van ons van nature verduisterd verstand niet op doet klaren, kunnen ook wij ze niet verstaan. Vandaar de bede in Psalm 119 : 18: "Ontdek mijn ogen, opdat ik aanschouwe de wonderen van Uw Wet."
In de oude berijming is dit zo uitzonderlijk mooi berijmd:

Doe bij Uw knecht weldadigheid, o HEER',
opdat ik leev', Uw woorden moog' bewaren
en dat Uw Geest mij ware wijsheid leer',
mijn oog verlicht', de nevels op doe klaren;
dat mijne ziel de wond'ren zie en eer',
die in Uw Wet alom zich openbaren.

Daarom als de Heere in ons tekstgedeelte zegt: *Zalig zijn zij die Zijn geboden doen,* is dit ter vertroosting van hen die in die rampzalige tijd geconfronteerd worden met de verleidende tekenen die aan het uit de aarde opgekomen beest te doen zijn gegeven.
Maar anderzijds spreekt Hij daarom die dreigende woorden in vers 11: "Die onrecht doet, dat hij nog onrecht doe; en die vuil is, dat hij nog vuil worde."
Daarom zijn de woorden: *Zalig zijn zij die Zijn geboden doen,* duizendmaal aannemelijker dan de woorden: 'Zalig zij die hun gewaden wassen' zoals de vertalers van het N.B.G. vertaald hebben. Hun overzetting valt volkomen in het niet bij de glorievolle overzetting door de St.Vertalers.

Doch niet alleen hierom, maar in hun vertaling wordt bovendien niet eens de glorie van de God der heilige profeten zichtbaar.
In het woord *Zijn* (*Zijn geboden doen*) blijkt bovendien dat in

vers 14 God Drieënig verheerlijkt wordt.
In het woord *Zijn* brengt de Heere Jezus de Heilige Geest (de God der heilige profeten) in het geding.
En met de Boom des Levens Zichzelf, God de Zoon, en met het ingaan door de poorten der Stad, God de Vader. Want de heilige Stad is van God de Vader uit de hemel nedergedaald. Dit is gebleken uit 21 : 2.
Wij zijn er ons van bewust, dat de vertalers van het N.B.G. met allen die het met hun vertaling eens zijn, ons zouden willen wijzen op de woorden van een der ouderlingen - 7 : 13 - die geantwoord heeft op de vraag aan Johannes: Wie zijn dezen die bekleed zijn met de lange, witte klederen?: "Dezen zijn het, die uit de grote verdrukking komen en zij hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed van het Lam." - 7 : 14b.
Maar dan is ons antwoord: Daar was dit ter onderrichting van Johannes, maar hier komt dit niet aan de orde.

Ook het volgende gedeelte van onze tekst hebben zij geheel verkeerd weergegeven, daar zij vertaald hebben: 'Opdat zij récht mogen hebben op het gebóómte des levens.'
Maar in de St.Vert. staat:

14b *Opdat hun macht zij aan dé Boom des Levens.*

Het is wel mogelijk dat ook de St.Vertalers een en ander niet begrepen hebben, maar zij hebben in elk geval vertaald zoals het onzes inziens vertaald behoort te worden.
Ja, uit hun kanttekeningen op de verzen 10 en 11 blijkt, dat zij er kennelijk veel van gezien hebben. (noten 27 en 28 op die verzen).

Wat betreft de wederom foutieve vertaling van het N.B.G.: Het is uiteraard mogelijk dat zij een ander handschrift gebruikt hebben dan de St.Vertalers, zodat ten opzichte hiervan hun vertaling wel juist kan zijn.

Men geeft er in onze tijd hoog van op, dat men door opgravingen en hogere ontwikkeling tegenwoordig veel beter bekend is met die oude talen dan voorheen.
Onze argumentatie berust echter niet op talenkennis maar op de samenstelling der teksten en we zouden bijna zeggen op een verstandelijk inzicht in deze samenstelling.
Een genadegeschenk, ontvangen op de voortdurende bede uit de 119e Psalm: "Ontdek mijn ogen, opdat ik aanschouwe de wonderen van Uw Wet." - Psalm 119 : 18.

Als vers 11 van ons hoofdstuk enerzijds onrecht en vuilheid in het geding gebracht heeft en anderzijds rechtvaardigheid en heiligheid en zij beiden naar aanleiding hiervan kennelijk vers 14 overgezet hebben, dan blijkt daaruit dat de vertalers van het N.B.G. aan de rechtvaardigheid en de heiligheid (in deze tekst genoemd) geen aandacht geschonken hebben.
Als zij gelet hadden op het antwoord van de Heere Jezus op deze tekst, zouden zij misschien anders vertaald hebben. Want als de Heere Jezus ten eerste in vers 12 zegt: "En ziet, Ik kom haastiglijk en Mijn loon is met Mij om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn", ziet dit ongetwijfeld op het vergelden van de werken van beiden. Van degenen die onrecht doen en vuil zijn en van degenen die rechtvaardig en heilig zijn.
Daarna wijst Hij (vanwege Zijn majesteit als de Alfa en de Oméga) de zaligheid aan van degenen die Zijn geboden doen en daarna de rampzaligheid dergenen die vuil zijn. - 22 : 15.
Aan al deze dingen hebben de vertalers van het N.B.G. blijkbaar geen aandacht geschonken.
Dit is de oorzaak waarom wij zo menigmaal kritiek hebben op de vertaling van het N.B.G.

Zo ook nu weer in ons tekstgedeelte, als zij vertalen: 'Opdat zij récht mogen hebben op het geboomte des levens.'
Dit is in onze ogen niet alleen een verdraaiing maar een verduistering van de Heilige Schrift.

Deze vertalingen zijn des te gevaarlijker, als zij (zoals in ons tekstgedeelte) een schijn van recht lijken te hebben.
Dát de teksten 12 t/m 15 aansluiten op de woorden van de engel die in vers 11 vermeld zijn, zal waarschijnlijk wel niemand willen betwisten. Ook niet dat in vers 11 over twee groepen mensen gesproken wordt, over hen die vuil zijn en over hen die heilig zijn, waarom wij van de eenzijdige vert. N.B.G. gezegd hebben dat de zin: 'Zalig zijn zij die hun gewaden wassen', in feite hier nu niet eens aan de orde is.
Wél beslissend is de Statenvertaling: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, *opdat hun macht zij aan de Boom des Levens.*"
Het heeft wel een schijn van recht als in de vert. N.B.G. staat: 'Opdat zij récht hebben op het geboomte des levens', omdat Gods uitverkorenen dit recht uit genade door Christus deelachtig geworden zijn. Maar ook dít is hier niet aan de orde.
Wél aan de orde is: "Zij die Zijn geboden doen, *hun mácht is aan de Boom des Levens.*"

Deze ganse geschiedenis vanaf vers 6 t/m vers 15 is tenslotte alleen voortgevloeid uit hetgeen de engel in het besluit van het tonen van de bruid, de vrouw des Lams, gezegd heeft: "En zij zullen als koningen héérsen in alle eeuwigheid."
Daardoor is Johannes in aanbidding voor de voeten van de engel neergevallen en dááruit zijn al deze teksten voortgevloeid.
En van daaruit hebben zij *macht* ontvangen *aan de Boom des Levens* om als koningen te heersen in alle eeuwigheid.
Maar als de vertalers van het N.B.G. 'recht' vertalen, rukken zij deze tekst uit dit Schriftverband.
Bovendien ontvangen degenen die de geboden Gods bewaren ook macht om de wereld en de engelen te oordelen blijkens 1 Corinthe 6 : 2 en 3.

Niet alleen dit woord 'recht' is hier misplaatst, nog veel meer misleidend is de zinsnede: 'op het geboomte des levens.'

Deze vertaling is zelfs verfoeilijk. Het woord 'geboomte' wijst op een meervoud.
Wij vragen: Wat verstaan zij daar eigenlijk onder?
Kennelijk hebben zij dit ontleend aan 22 : 2, waar de engel gezegd heeft: "In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier was de Boom des Levens."
Dit hebben zij daar ook reeds zo verfoeilijk vertaald, namelijk: 'Midden op haar straat en aan weerszijden van de rivier staat het geboomte des levens.'
Verstaan zij onder dit 'geboomte' soms Gods uitverkorenen? Geen zinnig mens zal dit toestaan.
Er is er maar Eén Die Boom des Levens genaamd wordt en dat is onze Heere Jezus Christus.
Dat is zelfs de grootste glorie der Godsopenbaring.
Aan Hem ontlenen Gods kinderen hun *macht.* Zij vermogen met Paulus alle dingen door Jezus Christus Die hun kracht geeft. En als zij zwak zijn, zijn zij *machtig* in Hem. - 2 Corinthe 12 : 10.

Hieruit blijkt, dat als de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen niet verstaan worden - Mattheüs 13 : 10 en 11 - men van de ene verdraaiing der Heilige Schrift in de andere vervalt.
Wij willen dit ten opzichte van deze tekst nog nader in het geding brengen, maar willen vooraf aandacht schenken aan het besluit van deze tekst:

14c *En zij door de poorten mogen ingaan in de Stad.*

Het meest opvallende in het besluit van deze tekst is het woord *poorten* in het meervoud. Trouwens deze gehele tekst is vól van verborgenheden. Ook de toevoeging *mogen* is zeer belangrijk.
In de vert. N.B.G. staat dit woord niet, maar voor Gods tere kinderen wordt het hierdoor terloops nog eens bevestigd dat het vrije genade is als zij *in de Stad* zullen *mogen ingaan.*

22 : 14c

Ook al zou het meer in overeenstemming met ons natuurlijk verstand geweest zijn als er gezegd was: Opdat zij door één der poorten mogen ingaan in de Stad.
Ja, het gehele tekstgedeelte zou de natuurlijke mens meer aangesproken hebben, als er gezegd was: Want zij zullen aanzitten aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams.

Er blijkt altijd achter ieder woord van God een verborgenheid schuil te gaan en een bepaalde noodzaak om elk tekstgedeelte afzonderlijk zó samen te stellen, zoals het samengesteld is.
Ten opzichte van ons tekstgedeelte kan men natuurlijk van de veronderstelling uitgaan, dat het zo samengesteld is omdat er van *de Stad* gezegd is dat zij een grote en hoge muur heeft ter beveiliging van haar inwoners en in de poorten twaalf engelen, zodat er niemand in *de Stad* kan komen die daartoe onbevoegd is. Nog minder zij die zich openlijk als vijanden aanstellen. Maar alleen zij, voor wie de deurwachter één der *poorten* opent. - Johannes 10 : 3. Want die van elders inklimmen zijn dieven en moordenaars en die komen alleen om te stelen en te slachten. - Johannes 10 : 10.

Stel ook eens dat het middelste gedeelte van dit 14e vers, namelijk: "Opdat hun macht zij aan de Boom des Levens", ontbroken had, dan zou er gestaan hebben: Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat zij door de poorten mogen ingaan in de Stad.
Dan zou dit betekend hebben, dat een ieder door zijn eigen werken en heiligheid *de Stad* zou hebben kunnen binnengaan. Omdat zij Zijn geboden gedaan hadden, zouden zij er een zakelijk recht op gehad hebben. Maar nu kunnen zij er alleen binnenkomen door de macht van de Boom des Levens.

Wat blijkt hieruit de onvoorstelbare glorie der samenstelling van Gods Woord. Zouden de vele mensen die zo weinig achting hebben voor Gods Woord dit zó hebben kunnen samenstellen?

Zij die menen *de Stad*, het nieuwe Jeruzalem, te kunnen *binnengaan* omdat zij de geboden des HEEREN gehouden hebben of omdat zij hun gewaden gewassen hebben (vert. N.B.G.) zullen bedrogen uitkomen.
Nochtans neemt dit niet weg dat er in het houden van Gods geboden grote loon is, maar een loon uit genade, dit wijst het woord *mogen* aan.
Allen die ernaar jagen om Gods geboden te doen uit liefde tot God en de Heere Jezus, ontlenen daartoe hun macht en hun kracht aan de Boom des Levens, de Heere Jezus Christus.
En omdat Hij ze volmaakt gehouden heeft *mogen* Gods uitverkorenen (door genadige toerekening) alsof zij ze zelf gedaan hadden, *ingaan in de Stad.*

Daarom is ook het meervoud *poorten* in ons tekstgedeelte zo glorievol, want daarin liggen menigerlei genadegaven van God aan Zijn uitverkorenen verborgen.
Dit is ook gebleken in de uitvoerige beschrijving der *poorten* van het geestelijke Jeruzalem in de profetieën van Ezechiël.
Ook de namen der twaalf geslachten der kinderen Israëls, die op die *poorten* geschreven staan, getuigen daarvan.
Deze menigerlei genadegaven zullen ook daarin geopenbaard worden, dat Rahab en zelfs Babel vermeld zullen worden onder degenen die God zullen kennen en dat de Filistijn en de Tyriër met de Moren aldaar geboren zijn. - Psalm 87 : 4.
Ja, van alle windstreken der aarde zullen zij tot *de poorten der Stad* komen, zodat zij van Sion zullen zeggen: "Die en die is daarin geboren." - Psalm 87 : 5.
Daarom is er gezegd dat iedere poort een parel is.
Gods uitverkorenen zullen niet allen door één en dezelfde poort *de Stad binnengaan.* Wél door één en dezelfde deur die de weg ontsluit tot *de poorten.* - Johannes 10 : 1 t/m 18.

Uitverkorenen als Henoch, Jakob, Mozes, Elia en vele anderen zullen misschien door een der oester*poorten de Stad binnengegaan zijn.*

22 : 14c

Maar anderen, zoals Simeon - Lukas 2 : 29 - Maria Magdalena, Elizabet, de moeder van Johannes de Doper en vele anderen misschien door een der zuider*poorten*.
Daarentegen Johannes de Doper zelf, Maria, de moeder des Heeren - Lukas 2 : 35 - Petrus en Jakobus en met hen vele anderen misschien door de noorder*poorten*.
Ook zullen er velen komen van oosten en westen die met Abraham, Izak en Jakob zullen aanzitten in het Koninkrijk der hemelen, waarvan velen misschien door een der wester*poorten de Stad zullen binnengegaan zijn*.

Nochtans zal er voor allen die de zonden in zichzelf hebben leren haten en op Gods genade hun betrouwen hebben leren stellen, een geopende poort zijn, omdat ook hun macht aan de Boom des Levens is, hoever zij ook naar hun mening beneden deze heiligen staan.

Evenwel: Zalig zijn zij *die door de poorten mogen ingaan in de Stad.*
Of ze nu zoals Henoch, Jakob en Mozes, door één der ooster*poorten*, in het volle licht, *binnengaan* of dat ze door een der zuider*poorten binnengaan*, kalm en zacht stervende, of dat ze zoals anderen door een smartelijke ziekte of vanwege een gewelddadige dood door één der barre noorder*poorten de Stad* moeten *binnengaan* of dat ze zoals misschien wel de meesten, in nevelen en in avondschaduwen, in duisternissen en donkerheden door één der wester*poorten de Stad binnengaan*, zij zullen evenwel allen met Abraham, Izak en Jakob mogen aanzitten in het Koninkrijk der hemelen.

Hoe gelukzalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en *zij door de poorten mogen ingaan in de Stad.*
Nu wij dit zo voor de aandacht gesteld hebben, welk een onvoorstelbare glorie ligt er dan in dit ene woord *poorten* besloten.

Ten opzichte van het woord *mogen*, dat de vert. N.B.G. niet heeft, willen wij nog nader opmerken dat dit woord in de vert. N.B.G. in het hieraan voorafgaande tekstgedeelte wel staat, namelijk: 'Opdat zij recht *mogen* hebben op het geboomte des levens.'
Hieraan ontlenen wij het vermoeden dat dit woord *mogen* in de grondtekst wel staat. Maar gelet op de teksten 12 t/m 14 en op onze verklaring van vers 2 en vers 14b blijkt onzes inziens ontegenzeggelijk dat het tot ons tekstgedeelte, vers 14c, behoort. Niet alleen vanwege de vrije genade die achter dit woord schuil gaat, maar meer nog vanwege de onmogelijkheid om het in het middelste gedeelte van deze tekst te plaatsen. Het zou misschien nog wel in dat tekstgedeelte gebruikt kunnen worden als zij vertaald hadden: 'Opdat zij deel *mogen* hebben aan de Boom des Levens.'
Het is onzes inziens echter onmogelijk om te vertalen: 'recht te *mogen* hebben op het geboomte des levens.'

Uit hun vertaling van vers 2 en vers 14b blijkt duidelijk, dat zij zich een stoffelijke rivier en stoffelijke bomen voor ogen gesteld hebben. Bomen die aan weerszijden van een zuivere rivier geplant zijn en elke maand opnieuw vele en buitengewoon mooie vruchten dragen.
Wij hebben de indruk dat zij zich zo de heilige *Stad*, het nieuwe Jeruzalem, voorstellen.

Maar als dit woord *mogen* op ons tekstgedeelte betrokken wordt (zoals de St.Vertalers gedaan hebben) dan blijkt dat dit woord *mogen* in feite het grootste sieraad van de gehele tekst is. Dan onderstreept het niet alleen de vrije genade van het *mogen ingaan door de poorten der Stad,* omdat hun macht is aan de Boom des Levens, maar het onderstreept ook de zaligheid dergenen die Gods geboden doen. Want voor degenen die de Heere vrezen is het op zichzelf al een zaligheid, als zij Gods geboden mógen doen.
Zij allen zeggen met Paulus: "Ik heb een vermaak in de Wet

Gods naar de inwendige mens" - Romeinen 7 : 22 - ondanks het feit dat zij er zich van bewust zijn dat zij hierdoor geen enkel 'recht' kunnen laten gelden, noch op de Boom des Levens, noch op het *door de poorten mogen ingaan in de Stad.* Hierom kan de vertaling van het N.B.G. geen rechtsgeldigheid hebben, als zij vertalen: 'Opdat zij récht mogen hebben op het geboomte des levens.'

Wij willen nog even ter illustratie dit 14e vers, zowel uit de St.Vert. als uit de vert. N.B.G. naast elkaar zetten, opdat het verschil des temeer moge opvallen.

St.Vert.	Vert. N.B.G.
Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de Stad.	'Zalig zij die hun gewaden wassen, opdat zij recht mogen hebben op het geboomte des levens en door de poorten ingaan in de Stad.'

Nog afgezien van deze verklaringen menen wij bij een eerste oogopslag te kunnen concluderen dat zelfs de eenvoudigste kinderen van God met beide handen naar de overzetting van de St.Vertalers zullen grijpen. Zij kennen hun diepe afhankelijkheid en hun onvermogen om hun gewaden te wassen. En zij weten dat zij hierdoor nooit enig recht kunnen laten gelden op de Boom des Levens.

Ook uit de vertaling van het volgende vers blijkt hoe gemakkelijk de vertalers van het N.B.G. in hun overzettingen te werk zijn gegaan.
Daar hebben zij het hoogst belangrijke woord "maar" bij de aanvang der tekst weggelaten en ook het woord "zullen".
Zij vertalen zonder meer: 'Buiten zijn de honden....'
De St.Vertalers hebben de aanvang van deze tekst aldus:

15a *Maar buiten zullen zijn de honden.*

22 : 15a

Niet alleen is een Goddelijk *maar* altijd van het hoogste belang, maar ook het woord *zullen* in dit tekstgedeelte zal van het hoogste belang blijken te zijn.
Wij willen trachten een en ander aan te tonen, opdat dit moge blijken.

Als zelfs een gewoon mens het woord *maar* in zijn betoog betrekt, geeft het te kennen dat zijn woorden onder een bepaald voorbehoud moeten worden aangehoord.
Hoeveel temeer zal dan gaan blijken dat er hier een Goddelijk *maar* van node is, aangezien er een bepaald voorbehoud gemaakt moet worden voor het in kunnen gaan door de poorten der Stad.
In feite is dit al gebleken in vers 11b, als de engel zegt: "Die rechtvaardig is, dat hij nog gerechtvaardigd worde; en die heilig is, dat hij nog geheiligd worde."
Als men dit *maar* uit onze tekst weglaat, kan het de schijn wekken dat het "nog gerechtvaardigd worden" en het "nog geheiligd worden" van weinig of geen betekenis is.

Dit *maar* blijkt evenwel van het allerhoogste belang te zijn. Want *buiten zullen zijn de honden,* dat zijn zij die noch gerechtvaardigd noch geheiligd zullen worden.
We moeten dan ook ten opzichte van dit 15e vers letten op het verband met de voorgaande teksten.
Dit temeer omdat de twee uiterste staten van de mens hier in het geding gebracht zijn, in het bijzonder door hetgeen de Heere Jezus gezegd heeft, dat Hij zal komen "om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn." Óf te ontvangen het loon op de rechtvaardigheid en de heiligheid en in te gaan in de poorten der heilige Stad óf *buiten te zijn* en geworpen te worden in het eeuwige vuur.

Door het weglaten van de woorden *maar* en *zullen* nemen de vertalers van het N.B.G. het verband weg tussen het spreken van de engel: "Want de tijd is nabij" en het spreken van de

22 : 15a

Heere Jezus: "En ziet, Ik kom haastiglijk om een ieder te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn."
Ook het verband tussen de waarschuwingen in vers 11, zowel voor hen die onrecht doen en voor hen die vuil zijn als voor de rechtvaardigen en de heiligen.

Als de vertalers van het N.B.G. zonder meer vertalen 'buiten zijn de honden', wekt dit de indruk dat de waarschuwingen voor de rechtvaardigen en de heiligen overbodig zijn geweest. De indruk wordt gewekt, dat het natuurlijke gevolgen zijn. Namelijk zo: Die zijn geboden doen, mogen ingaan door de poorten der Stad, maar die vuil zijn, de honden, blijven erbuiten.

Maar als er inderdaad een Goddelijk *maar* en een *zullen* in onze tekst vermeld worden, houdt dit verband met de waarschuwingen die in vers 11 vermeld zijn en met de waarschuwingen van de Heere Jezus die in vers 12 vermeld zijn. Ja, zelfs met de waarschuwing van de Heere Jezus in Zijn onvoltooide rede die in vers 7 vermeld is.
In feite heeft de Heere Jezus vanwege dit intermezzo (of ook vanwege het incident dat vermeld is in de verzen 8 t/m 11) deze waarschuwende woorden tot tweemaal toe laten horen.
De eerste maal met een belofte voor hen "die de woorden der profetie dezes Boeks bewaren." De tweede maal voegt Hij er echter een waarschuwing aan toe dat Hij haastiglijk komen zal "om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn."
Dit betuigt Hij met de majesteit van Zijn Wezen als de Alfa en de Oméga, de Eerste en de Laatste.
En een speciale belofte geeft Hij aan hen "die Zijn geboden dóen."

Dat al deze dingen verband houden met onze tekst, zal wel niemand (zelfs al heeft hij slechts een normaal natuurlijk verstand) willen ontkennen, maar dat dit verband dringend en noodzakelijk een Goddelijk *maar* vereist, blijkbaar wél.

Dit temeer als we er acht op geven dat álle teksten vanaf het aanvankelijke besluit van de engel in vers 6 tot op het einde van dit Boek één aaneenschakeling zijn van onverbrekelijke en noodzakelijke gevolgtrekkingen.
Want het spreken van de Heere Jezus was reeds een gevolg van en sloot aan op het voorgenomen besluit van de engel in vers 6.
Zelfs na het incident, veroorzaakt door het spreken van Johannes en zijn in aanbidding neervallen voor de voeten van de engel (vers 8) was de engel genoodzaakt wederom het woord te nemen. En zo is vervolgens de ene noodzaak uit de andere voortgevloeid.
Omdat de Heere Jezus in vers 7 gezegd heeft: "Ziet, Ik kom haastiglijk" en omdat Johannes blijkens vers 8a blijkbaar ook het voornemen gehad heeft om op zíjn wijze dit Boek te besluiten, heeft de engel, aansluitende op deze woorden van de Heere Jezus, tot Johannes gezegd: "Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet. Want de tijd is nabij."
En van daaruit heeft hij de ernstige vermaning eraan toegevoegd die in vers 11 vermeld is.
En naar aanleiding van dit spreken van de engel heeft de Heere Jezus wederom het woord genomen en Zijn eerste woorden ter beëindiging van dit Boek herhaald.

Maar nu, in Zijn waarschuwende woorden van Zijn haastiglijk komen, heeft Hij deze nadere vermaningen van de engel in Zijn sluitrede betrokken.
Ten eerste al door te zeggen dat Hij komen zal "om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn", maar bovenal blijkt dit uit hetgeen in de verzen 14 en 15 vermeld is.
En hieruit is dit Goddelijke *maar* in onze tekst geboren.
Dit kan eenvoudig niet anders en daarom mag het niet ontbreken.

En uit het feit dat de vertalers van het N.B.G. dit woord niet hebben, blijkt dat zij in feite de kern der zaak die in deze

teksten verborgen is, gemist hebben en daardoor in feite wederom de glorie van het Woord verduisterd hebben.

Doch niet alleen door het ontbreken van dit woord *maar,* ook door het niet hebben van het woord *zullen.*
Ook dit woord is van het hoogste belang. Zij vertalen zonder meer 'buiten zijn.'
Om ook de belangrijkheid van dit woord *zullen* aan te wijzen achten wij het noodzakelijk om op de volgende zaken de aandacht te vestigen.

God heeft Zich in Zijn Woord geopenbaard om de glorie van Zijn majesteit aan Zijn schepselen te tonen en bekend te maken. Om al Zijn deugden en mogendheden, Zijn onpeilbare liefde en genade, maar ook Zijn vlekkeloze heiligheid en rechtvaardigheid in Zijn Christus te openbaren. Deze woorden zijn waarachtig en getrouw geweest.
"En de Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten." En daarom heeft de engel tot Johannes gezegd: "Verzegel de woorden der profetie dezes Boeks niet, want de tijd is nabij."
En dit is het waarom de Heere Jezus gezegd heeft: "En ziet, Ik kom haastiglijk, zalig zijn zij die Zijn geboden doen, *maar buiten zullen zijn de honden.*"
Hieruit blijkt hoe noodzakelijk, hoe onmisbaar deze twee woorden: *maar* en *zullen* in deze tekst zijn.

Nog temeer blijkt dit uit de liefelijke nodiging die in vers 17 vermeld is, want de tijd is wel nabij, maar nog niet vóórbij.
Het is daarom meedogenloos, als de vertalers van het N.B.G. zonder meer vertalen 'buiten zijn de honden.' Want zolang de tijd nog niet voorbij is, blijft er nog altijd de mogelijkheid voor hen over om zich ter elfder ure te bekeren. Dit blijkt uit de uitzonderlijk liefdevolle nodiging tot alle mensen zonder onderscheid, die in vers 17 vermeld is.

22 : 15a

Door het weglaten van deze twee woorden sluiten zij in feite het Koninkrijk der hemelen toe voor die arme en ellendige zondaren die mogelijk ter elfder ure nog tot de ontdekking zouden kunnen komen hoe ellendig en jammerlijk en arm en blind en naakt zij in zichzelf zijn - 3 : 17b - en die daardoor alsnog de toevlucht zouden willen nemen tot de fontein van het water des levens om niet. - 22 : 17.

Dit neemt echter niet weg dat *de honden* en alle goddelozen *buiten zijn,* buiten de gemeenschap met God en buiten de gemeenschap met de heiligen in de Kerk, zolang zij zich niet bekeren.
Maar deze feiten zijn nu niet aan de orde, wél aan de orde is hier het wel of niet mogen ingaan in de heilige Stad. En daarom zegt onze tekst: *Máár buiten zullen zijn de honden.*
Het is zelfs nog een laatste en liefdevolle waarschuwing voor de goddelozen, omdat de tijd nabij is dat Jezus haastiglijk komen zal en dat het gericht geopenbaard zal worden.

Tot dusver hebben wij in de verklaring van deze tekst slechts aandacht geschonken aan een gedeelte van de tekst. Maar als we nu nog eens apart aandacht zouden willen schenken aan het woord *buiten*, aan wat dat betekent *buiten* of binnen de Stad te zijn, dan zouden we er enerzijds wel boekdelen over kunnen schrijven, maar anderzijds er niet één woord over kunnen uitbrengen.
Enerzijds niet omdat beide mogelijkheden eeuwigdurend zijn en anderzijds niet omdat wij noch van de helse verdoemenis noch van de eeuwige gelukzaligheid in wezen het minste besef hebben zolang wij dat niet daadwerkelijk ervaren.
Alles wat wij erover schrijven zouden, zou in het licht van de eeuwige duur al volkomen in het niet verzinken.
Daarom kan ieder mens deze dingen beter bij zichzelf overleggen, misschien dat het hem ten nutte zou kunnen worden om nog haastig de goede keuze te maken en nog ter elfder ure te zoeken om te mogen ingaan door de poorten der

Stad.
Over het tweede gedeelte der tekst, namelijk over de woorden:

15b *En de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet,*

willen wij nog enige opmerkingen maken.
Voordat wij aan de woordelijke betekenis aandacht schenken letten wij op de plaats waar deze tekst staat. Als wij deze aangewezen hebben zal haar uitzonderlijke glorie en haar hoge majesteit temeer gekend en gezien kunnen worden.
We moeten echter niet alléén letten op haar plaats maar ook op het verband tussen de verzen 14 en 15 van dit 22e hoofdstuk en de verzen 7 en 8 en ook 26 en 27 van hoofdstuk 21.
Als wij deze 3 x 2 teksten met aandacht lezen dan blijkt daaruit dat zij alle dezelfde strekking hebben.
Alle drie besluiten zij met de mededeling dat er geen enkele ongelovige deel zal hebben aan de zaligheid die God Zijn uitverkorenen geeft, noch aan de heilige Stad.
Dat er achter deze tot driemaal toe herhaalde mededelingen een uitzonderlijk geheimenis verborgen is, staat zonder meer vast.
Dit vereist wel enige toelichting.

In ons besluit op hoofdstuk 20 en onze inleiding op hoofdstuk 21 zijn we breedvoerig ingegaan op de indeling van het boek der Openbaring. Maar in ons besluit op het 21e en onze inleiding op het 22e hoofdstuk hebben wij (als resultaat van deze glorievolle indeling) deze 3 x 2 teksten aangewezen.
In ons besluit op het 21e hoofdstuk hebben wij echter alleen de betekenis aangewezen.
Nu willen wij echter de aandacht vestigen op de drieërlei glorie die in elk dezer 3 x 2 teksten verborgen is.
Om deze des te beter te kunnen zien, moeten wij wel steeds voor de aandacht houden dat de hoofdstukken 21 en 22,

waarin deze 3 x 2 teksten voorkomen, de openbaring zijn van God, alles en in allen zijnde.

De eerste glorie die erin is verborgen, is deze:
Hoewel deze twee hoofdstukken (nu het geschied is blijkens 21 : 6a) de openbaring zijn van God, alles en in allen zijnde - 1 Corinthe 15 : 28 - volgt nochtans juist uit deze 3 x 2 teksten de glorie des Vaders en des Heiligen Geestes en des Zoons.
Dat het God, de Vader, is Die in de verzen 7 en 8 van hoofdstuk 21 spreekt, blijkt beslissend uit vers 5, namelijk: "Die op de Troon zat, zeide."
Dat God, de Heilige Geest, spreekt in 21 : 26 en 27, (of althans de Heilige Geest door een engel) blijkt beslissend uit vers 9, namelijk: "En tot mij kwam één van de zeven engelen die de zeven fiolen hadden."
Dat het God, de Zoon, is Die in 22 : 14 en 15 spreekt, blijkt beslissend uit 22 : 12 en 13, namelijk: "En ziet Ik kom haastiglijk. Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste."

In 21 : 7 verheerlijkt de Vader (nu alles geschied is) de Zoon, tot Hem zeggende: "Die overwint, zal alles beërven." Er de belofte aan toevoegende: "En Ik zal hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn."
En om de hoge majesteit van Zijn Middelaarswerk aan te tonen zegt Hij in 21 : 8: "Maar de vreesachtigen en ongelovigen en gruwelijken en doodslagers en hoereerders en tovenaars en afgodendienaars en al de leugenaars, is hun deel in de poel die daar brandt van vuur en sulfer, hetwelk is de tweede dood."

Maar in 21 : 26 verheerlijkt de Heilige Geest de Zoon (nadat Hij de strijdende Kerk het resultaat van de arbeid Zijner ziel getoond heeft, namelijk de heilige Stad, het nieuwe Jeruzalem) met deze woorden: "En zij zullen de heerlijkheid en eer der volkeren daarin brengen."

22: 15b

In 21 : 27 voegt Hij er de belofte aan toe: "In haar zal niet inkomen iets dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt, maar die geschreven zijn in het Boek des Levens des Lams."

Maar de Zoon Zelf, Die (nu alles geschied is) mede met de Vader en de Heilige Geest, God, alles en in allen geworden is, verwijst als de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste, alle mensen naar de Boom des Levens.
In 22 : 14 verheerlijkt Hij Zijn Vader, zeggende tot hen: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de Stad."
In 22 : 15 besluit Hij met de ernstige waarschuwing: "Maar buiten zullen zijn de honden *en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet.*"
De grote glorie van dit besluit is dat de Drieënige God, nu alles en in allen geworden zijnde, als met uitgestrekte arm alle mensen verwijst naar de Boom des Levens. Tot hun behoud!

De tweede glorie die in deze teksten is verborgen, is deze:
In 21 : 7 spreekt de Vader tot de Zoon: "Die overwint zal alles beërven en Ik zal hem een God zijn en hij zal Mij een zoon zijn."
In 21 : 26 spreekt de Heilige Geest tot de strijdende Kerk; "En zij zullen de heerlijkheid en de eer der volkeren daarin brengen."
In 22 : 14 spreekt de verheerlijkte Heiland tot alle mensen: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens."

Ook uit de waarschuwingen, die op elk dezer drie teksten gevolgd zijn, blijkt deze glorie, want:
In 21 : 8 zegt de Vader, sprekende tot de Zoon:

"Maar de vreesachtigen en ongelovigen en gruwelijlijken en doodslagers en hoereerders en tovenaars en afgodendienaars en al de leugenaars, is hun deel in de poel die daar brandt van vuur en sulfer, hetwelk is de tweede dood."

In 21 : 27 zegt de Heilige Geest, sprekende tot de strijdende Kerk: "In haar zal niet inkomen iets dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt, maar die geschreven zijn in het Boek des Levens des Lams."

In 22 : 15 zegt de verheerlijkte Heiland, sprekende tot de wereld: "Maar buiten zullen zijn de honden *en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet.*"

De derde glorie die in deze teksten is verborgen, is deze:

In 21 : 7 wijst God de Vader op de strijd die de volgelingen Zijns Zoons te strijden zullen hebben. Maar Hij belooft de Zoon dat zij die overwinnen zullen, alles beërven zullen en Hij hun tot een God zal zijn en zij Hem tot zonen en dochteren zullen zijn.

In 21 : 26 wijst God de Heilige Geest op de eer, de heerlijkheid die er in het volgen van Jezus is. En dat deze in het nieuwe Jeruzalem gezien zal worden.

In 22 : 14 wijst God de Zoon op het belang voor alle mensen, gelegen in het houden van Gods geboden, hen allen verwijzende naar de Boom des Levens.

Ook uit de waarschuwingen die op elk dezer drie teksten gevolgd zijn, blijkt deze glorie, want

in 21 : 8 legt God de Vader voor de Zoon de klemtoon op de vreesachtigheid als eerste oorzaak waarom zij Hem niet volgen. (Volgens de kanttekeningen van de St. Vert. zijn vreesachtigen zij die in de tijd der vervolging en verdrukking uit vrees afwijken).

In 21 : 27 wijst God de Heilige Geest de strijdende Kerk op de

onreinheid als eerste oorzaak van het verloren gaan.

In 22 : 15 legt God de Zoon de klemtoon op de aard der honden, op het verachten van Gods Woord en het zich met vermaak wentelen in de zonden als eerste oorzaak van het "buiten zullen zijn."

Als wij nu op de feitelijke betekenis der woorden van ons tekstgedeelte gaan letten, is óók noodzakelijk daarbij de teksten 21 : 8 en 21 : 27 te betrekken. Dan blijkt dat in elk dezer *de leugen* het sluitstuk is.
Het is niet bij toeval dat deze drie teksten zo geformuleerd zijn.
Hieruit blijkt (en hierdoor worden wij allen erop gewezen) dat wij van de Waarheid afgevallen zijn en de vader der leugen toegevallen.
In feite is dit de oorzaak van al deze gruwelen van ons bestaan geworden. Vandaar die opklimmende lijn der boosheid in deze drie teksten.
In 21 : 8 is het vreesachtigheid.
In 21 : 27 is het onreinheid.
In 22 : 15 is het onbekeerlijkheid (honden genoemd).

Het is opmerkelijk dat vers 15a met de hoogste trap der boosheid begint. Want met het woord honden worden ongetwijfeld zij aangewezen die met opgeheven handen God wederstaan. Hem en de Heilige Geest lasterende of ook de wérken van de Heilige Geest, die Hij in Gods uitverkorenen werkt.
Als deze honden willens lasteren, is er voor hen geen bekering meer mogelijk, maar een verschrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs, die deze tegenstanders zal verslinden. - Hebreeën 10 : 26 en 27.
Hierom heeft de Heere Jezus gezegd: "Geeft het heilige de honden niet." - Mattheüs 7 : 6.
Ook Paulus heeft voor deze honden gewaarschuwd, zeggende:

22 : 15b

"Ziet op de honden, ziet op de kwade arbeiders. - Filippensen 3 : 2.

Hieruit blijkt dat alle "kwade arbeiders" (alle valse profeten) tot "de honden" gerekend moeten worden.
Hoevelen zijn er ook in onze tijden niet die de leer van de Heere Jezus gelijkstellen met de leer der communisten.
Zeer velen hebben in onze dagen de mond vol over de armen en de verdrukten die uitgebuit worden, waarvoor de Heere Jezus het opgenomen zou hebben, zo zeggen zij.
Van hoeveel hoogleraren en professoren aan de universiteiten waar predikanten opgeleid worden en van hoeveel predikanten kan in de gruwelijk verscheurde Kerk van onze dagen nog gezegd worden: "Maar geliefden, wij verzekeren ons van u betere dingen en met de zaligheid gevoegd, hoewel wij alzo spreken." - Hebreeën 6 : 9.
Zeer, zeer velen van hen blijken (dikwijls zonder zich ervan bewust te zijn) besmet te zijn door de revolutionaire geest van het uit de afgrond opgekomen beest.
Maar als deze "honden" hierin niet willens maar onwetende zondigen kunnen zíj nog tot bekering gebracht worden.

Nochtans zullen er ongetwijfeld ook oprechte en eenvoudige kinderen van God gevonden worden die door de satan gekweld worden met de gedachte dat de verschrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs ook hun deel eenmaal zal zijn. Zij vrezen dat zij de Heere nog nooit in der waarheid liefgehad hebben en dat ook zij nog tot "de honden" behoren. Maar juist voor deze schuldbewusten en verontrusten zijn de vertroostende woorden in de Hebreeënbrief: "Maar geliefden, wij verzekeren ons van u betere dingen en met de zaligheid gevoegd, hoewel wij alzo spreken." - Hebreeën 6 : 9. "Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten." - Hebreeën 6 : 10. Namelijk als gij liefhebt en wel doet aan degenen die de Heere vrezen. Als in uw ogen de verworpene veracht is. - Psalm 15 : 4. Als gij een hartelijke liefde hebt tot

de Waarheid, droefheid over uw zonden en een haten van dezelve.
Als gij tegen dezelve strijdt om ze te overwinnen. Als gij gelooft in de Heere Jezus en vertrouwt op Gods genade om Zijnentwil.
Als gij de Heere kent in al uw wegen. - Spreuken 3 : 6. Als gij alle menselijke ordening onderdanig zijt om des Heeren wil, niet alleen de goede maar ook de kwade of de harde.
Als gij al uw noden en zorgen voor Gods aangezicht brengt.
Als gij treurende zijt als de Heere Jezus verre van u is.
Als gij onder allerlei omstandigheden onvoorwaardelijk op Gods genade en op Zijn goedertierenheden vertrouwt.
Als gij het erop aan laat komen dat allen die Hem verwachten niet beschaamd zullen worden. - Psalm 25 : 3a.
Indien er maar een beginseltje van al deze dingen in iemand gevonden wordt, behoeft deze zich niet door influisteringen des satans te laten beangstigen voor dit vreselijke oordeel.

Vandaar ook die vertroostende woorden in het aloude en beproefde avondmaalsformulier: 'Daarom, al is het dat wij nog vele gebreken en ellendigheid in ons bevinden, als namelijk: dat wij geen volkomen geloof hebben, dat wij ons ook met zulk een ijver om God te dienen niet begeven, als wij schuldig zijn, maar dagelijks met de zwakheid van ons geloof en de boze lusten van ons vlees te strijden hebben, nochtans, desniettegenstaande, overmits ons (door de genade des Heiligen Geestes) zulke gebreken leed zijn en wij van harte begeren tegen ons ongeloof te strijden en naar alle geboden Gods te leven, zo zullen wij gewis en zeker zijn, dat geen zonde noch zwakheid, die nog tegen onze wil in ons overgebleven is, ons kán hinderen, dat God ons niet in genade zou aannemen.'

Maar buiten zullen zijn, die willens zondigen.
Deze uitermate scherpe wijze van veroordeling (mensen die van oorsprong naar Gods beeld geschapen zijn, met "honden"

vergelijken) is niet eerder in deze driemaal twee teksten voorgekomen. Ongetwijfeld wordt hieronder ook begrepen de valse profeet, die met het beest levend geworpen is in de poel des vuurs die met sulfer brandt. - 19 : 20. Dit alles betreffende "de honden."

De volgenden, die buiten zullen zijn, zijn *de tovenaars* zegt ons tekstgedeelte. Zij volgen direct op "de honden." *Tovenaars* staan meer openlijk in contact met de duivel, maar blijken toch nog gemakkelijker tot bekering gebracht te kunnen worden dan "de honden." Dit is gebleken in de bekering van koning Manasse die ook tot toverij vervallen was. - 2 Kronieken 33 : 6 en 13. Maar van "de honden" is ons geen voorbeeld van bekering bekend.
Tot de Schriftgeleerden en de Farizeeën zegt de Heere Jezus: "Gij slangen, gij adderengebroedsels, hoe zoudt gij de helse verdoemenis ontvlieden?" - Mattheüs 23 : 33.

Dat er voor de overige zondaren die in ons tekstgedeelte genoemd worden (voor *de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en voor een iegelijk die de leugen liefheeft en doet*) een zeer ruime mogelijkheid tot bekering gelaten wordt, blijkt zo overvloedig in de Heilige Schrift dat we hiervoor geen bewijzen bijeen behoeven te brengen.

Maar wél willen wij nog bijzondere aandacht schenken aan *de leugen*.
In het besluit van ons tekstgedeelte staat: *Een iegelijk, die de leugen liefheeft en doet.* In tegenspraak hiermee is schijnbaar 21 : 8, waar gezegd is: "En ál de leugenaars is hun deel in de poel die daar brandt van vuur en sulfer."
Dit verschil vloeit hieruit voort: In 21 : 8 spreekt God de Vader (dit is gebleken uit vers 5) vanuit het recht van Zijn heilige Wet.
Maar in 22 : 14 spreekt God de Zoon vanuit de verkondiging van het heilig Evangelie, zeggende tot alle mensen: "Zalig zijn

zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens.
Want er is een tegenstelling tussen *de leugen liefhebben en doen* en *de leugen* haten en ze trachten te laten.
Zij die *de leugen* in zichzelf haten, kunnen hun macht om *de leugen* te laten ontlenen aan de Boom des Levens.
Dit betekent dat er voor allen die de goede strijd des geloofs strijden en naar het eeuwige leven grijpen (tot hetwelk zij ook geroepen zijn - 1 Timotheüs 6 : 12) geen verdoemenis is, zo zij in Christus Jezus zijn, zo zij niet naar het vlees wandelen maar naar de Geest. - Romeinen 8 : 12.

Al is het dat wij van al deze dingen maar stamelen kunnen, zo blijkt er toch een schier eindeloze glorie in ons tekstgedeelte verborgen te zijn.
Zo zelfs, dat er voor hen die *de leugen* in hun binnenste hebben leren haten een geopende poort zal zijn in het nieuwe Jeruzalem.

Want goedertieren is de HEER',
Zijn goedheid eindigt nimmermeer.
Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht
tot in het laatste nageslacht.

Voordat wij de volgende tekst, vers 16, gaan verklaren achten wij het noodzakelijk er eerst een inleiding aan te laten voorafgaan.
Dit houdt mede verband met het feit dat vanaf vers 6 duidelijk een aanvang is gemaakt (door de engel die aan Johannes al deze dingen getoond had) met het besluiten van de Bijbel.

Inleiding op vers 16.

Uit de samenstelling van dit vers blijkt dat met het 15e vers de openbaring geëindigd is.
Het is overtuigend duidelijk dat met dit 16e vers een aanvang

wordt gemaakt om dit Boek definitief te besluiten.
De verzen 17 t/m 20 zijn alle als een naschrift te beschouwen. Niet alleen op het boek der Openbaring maar op de gehele Bijbel. Hierna wordt in het 21e vers de Bijbel besloten met de apostolische zegenbede.

Dát dit gedeelte vanaf vers 16 een besluiten van de gehele Bijbel is blijkt overtuigend uit vers 18.
In dat vers worden ook de woorden der profeten in het geding gebracht, evenals in vers 6.
Dat de engel die aan Johannes de bruid, de vrouw des Lams, getoond heeft, reeds in vers 6 een aanvang gemaakt had met het besluiten van de Bijbel, is niet alleen gebleken uit de samenstelling van dat vers, maar bovendien uit de hierop aansluitende woorden van de Heere Jezus: "Ziet, Ik kom haastiglijk, zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart." - 22 : 7.

Als we nu letten op deze woorden van vers 6: "De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden" en vervolgens op de woorden van de Heere Jezus in vers 16: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden", dan gaat er mogelijk voor een ieder weer iets schitteren van de goddelijke glorie der samenstelling van Zijn Woord.
In deze twee getuigenissen: "De God der heilige profeten" en "Ik, Jezus," wordt de ganse Bijbel in het geding gebracht, zowel het Oude- als het Nieuwe Testament.

Nu is het evenwel buitengewoon opmerkelijk dat de engel die aan Johannes de glorie van het nieuwe Jeruzalem (de glorie van de bruid, de vrouw des Lams) getoond heeft, nochtans tot hem zegt: "De God der heilige profeten heeft Zijn Engel gezonden om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten."
Nog opmerkelijker is het echter dat de Heere Jezus blijkbaar op deze woorden van de engel ingehaakt heeft als Hij in vers 7

zegt: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart." Kennelijk het besluit van de engel op dit Boek bevestigende.

Een andere opmerkelijkheid in deze samenstelling van woorden en zinnen is, dat de Heere Jezus in vers 7 nog voorbijgaat aan de woorden van de engel: "Heeft Zijn Engel gezonden."
Pas in dit 16e vers sluit de Heere Jezus ook op díe woorden aan, als Hij zegt: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden."
In feite wordt er zo een dubbele zending aangewezen voor het tonen der dingen die haast geschieden moeten.
Namelijk: Eén door de Heere, de God der heilige profeten en één door de Heere Jezus. Vandaar dan ook het dubbele getuigenis van de Heere Jezus: "Ziet, Ik kom haastiglijk" in de verzen 7 en 12.
In vers 7 is dit blijkbaar als een antwoord op de woorden van de engel: "De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden," daarmee ziende op Zijn eerste komst (in het vlees) en aldus aansluitende op de woorden van de profeet Maleachi: "Snellijk zal tot Zijn tempel komen die Heere, Die gijlieden zoekt, te weten de Engel des Verbonds, aan Dewelke gij lust hebt, ziet, Hij komt, zegt de HEERE der heirscharen." - Maleachi 3 : 1. Want de feitelijke inhoud van Zijn prediking was de vervulling van de woorden der profeten: "Komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk!" - Jesaja 55 : 1.
Maar de belofte van de Heere, de God der heilige profeten, aan de vaderen gedaan door de mond van Mozes, luidt: "De HEERE uw God zal u een Profeet verwekken uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, naar Hem zult gij horen." - Deuteronomium 18 : 15.

Men moet niet menen dat deze dingen nu niet aan de orde zijn bij de woorden van de Heere Jezus: "Ziet, Ik kom haastiglijk."
Gods Woord is nimmer met het verstand te verklaren.
Dit blijft vast: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die

des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden." - 1 Corinthe 2 : 14.
Als de Heere Jezus in vers 12 zegt: "En ziet, Ik kom haastiglijk," is het vervolg daarop totaal anders. Dan zegt Hij: "En Mijn loon is met Mij om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn." In navolging van het Nieuwtestamentische getuigenis zoals dit door Paulus betuigd is aan de Romeinen: "Degenen wél, die met volharding in goeddoen, heerlijkheid en eer en onverderfelijkheid zoeken, het eeuwige leven. Maar degenen, die twistgierig zijn en die der Waarheid ongehoorzaam, doch der ongerechtigheid gehoorzaam zijn, zal verbolgenheid en toorn vergolden worden." - Romeinen 2 : 7 en 8.

Uit deze samenstelling van woorden en zinnen blijkt ten eerste dat er bij de komst van de Heere Jezus in het vlees voor de wereld nog een tijd der genade zal overblijven om de woorden der profetie dezes Boeks te bewaren, opdat zij alsnog de zaligheid zouden kunnen beërven.
Maar ten tweede blijkt, dat Zijn wederkomst een komen ten oordeel zal zijn "om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn."
En ten derde blijkt eruit, dat voor Hem (voor de Heere Jezus) vanwege Zijn Goddelijke majesteit van eeuwigheid geen tijdsbepaling of tijdsduur gelding heeft. Dit is gebleken uit vers 13, waar Hij gezegd heeft: "Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste."
Ten vierde blijkt eruit (vanwege het feit dat de Heere tot tweemaal toe gezegd heeft: "Ziet, Ik kom haastiglijk," dat Hij ook bij Zijn eerste komst (in de wereld) ten oordeel gekomen is. Want in deze woorden is een dreiging verborgen, al is dit bij Zijn eerste komst (bij Zijn komst in het vlees) niet zo onmiddellijk gebleken. Ja, voor de ongelovigen is dit geheel verborgen gebleven. Want bij Zijn komst in het vlees is Hij gekomen om de vorst der duisternis te oordelen. Dit blijkt uit

22 : 16 inl.

Johannes 12 : 31, waar geschreven staat: "Nu is het oordeel dezer wereld; nu zal de overste dezer wereld buiten geworpen worden."

Nochtans is Hij ook tot een oordeel in de wereld gekomen, "opdat degenen die niet zien, zien mogen en degenen die zien, blind worden." - Johannes 9 : 39. Dat was evenwel nog niet tot hét oordeel over de mensen, maar tot "een" oordeel. Opdat zij die meenden te zien, meenden naar Gods welbehagen te leven, uit Zijn nederige en Godzalige levenswandel onderwezen zouden worden omtrent hun hoogmoedige levenswijze.
Op deze wijze is de Heere tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat degenen die niet zien en klagen over hun ellendige en jammerlijke staat voor God, bij zichzelf arm en blind en naakt zijnde - Openbaring 3 : 17 - ziende mogen worden. En opdat degenen die menen te zien, blind zijnde voor hun ellendige staat voor God, blind zouden worden.
Dit alles is verborgen in de wonderbare samenstelling van dit besluit van het boek der Openbaring.

Dat nochtans de gehele Bijbel in dit besluit betrokken wordt, is ook gebleken uit vers 11, want daarin zijn Wet en Evangelie geopenbaard.
De Wet, doordat het onrecht en de vuilheid van haar overtreders en het Evangelie, doordat de gerechtigheid en de heiligheid van degenen die haar gehoorzaam zijn, in het geding gebracht worden.

Na deze samenvoeging van Wet en Evangelie zegt de Heere Jezus (maar nu uitsluitend tot Johannes en door Johannes tot de strijdende Kerk van het laatste der dagen (vers 12): "En ziet, Ik kom haastiglijk, ... om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn", namelijk of de mens de woorden der profetie bewaart of dat hij ze veracht en verwerpt.
Zijn macht en majesteit om te "vergelden" bekrachtigt Hij met de woorden van Zijn Goddelijke majesteit als "de Alfa en de

Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste."
De Heere Jezus openbaart Zich hier met de Vader en de Heilige Geest, God, alles en in allen geworden zijnde.

Hieruit is het glorievolle besluit van vers 14 voortgevloeid, waarin ook Wet en Evangelie samengevoegd zijn als de Heere Jezus zegt van de Wet: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen."
En van het Evangelie: "Opdat hun macht zij aan de Boom des Levens."
En in vers 15 vervolgens: "Maar buiten zullen zijn de honden."

Het antwoord van de Heere Jezus, vermeld in vers 7, op het spreken van de engel in vers 6 is anders gericht dan Zijn antwoord in vers 12 op het spreken van dezelfde engel in vers 11. Want in Zijn antwoord, vermeld in vers 7 was de Heere nog niet ingegaan op de woorden van de engel: "Deze woorden zijn getrouw en waarachtig."
Hierop is Hij pas ingegaan in vers 13, toen Hij van Zichzelf getuigde: "Ik ben de Alfa en de Oméga", dat wil zeggen: De Getrouwe en Waarachtige.
Ook was de Heere in vers 7 nog niet ingegaan op de woorden van de engel: "De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden."
Hierop is Hij pas ingegaan in onze tekst, vers 16, zeggende: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten."

Uit het overzicht van deze teksten vanaf het 6^{e} t/m het 16^{e} vers blijkt de noodzaak van deze inleiding op vers 16.
Nu kan enigszins gezien worden welke onvoorstelbare geheimenissen er achter deze samenstelling van teksten verborgen zijn. En welk een oneindige glorie er verborgen is in Gods Woord.
Bij de verklaring van elk dezer teksten afzonderlijk kon deze glorie nooit aan het licht gebracht worden.

22 : 16a

Nochtans zijn wij er ons van bewust dat het maar een stamelen is over deze geheimenissen. Want dit blijft, dat we in dit leven slechts door een spiegel in een duistere rede zien. Al deze dingen kunnen wij slechts ten dele verstaan.
Pas als het volmaakte gekomen zal zijn, zullen we God (en Zijn Woord) kennen gelijk ook wij van Hem gekend zijn.
Alsdan zullen we zien van aangezicht tot aangezicht. - 1 Corinthe 13 : 12.
Voorts willen we aandacht schenken aan vers 16.

16a *Ik, Jezus,* (heb Mijn engel gezonden. - 16b)

Dit is een zeer duidelijke aansluiting op de woorden van de engel, die in vers 6 vermeld zijn, namelijk "De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden."

Mede vanwege deze inleidende woorden *Ik, Jezus*, draagt dit vers het kenmerk van het besluit en dit ondanks het naschrift dat nog volgen zal. En omdat in dit vers in feite het besluit van de ganse Heilige Schrift verankerd is, zal de glorie van deze tekst op uitzonderlijke wijze gaan schitteren in een pracht en praal en in een veelkleurige schoonheid en heerlijkheid, zoals we nog niet eerder in de ganse Heilige Schrift zijn tegengekomen.
Deze majesteit willen wij dan ook met vrezen en beven gaan verklaren.

Reeds de aanvang van deze tekst, *Ik, Jezus,* doet ons al onmiddellijk met de hoogste eerbied en verwondering naar haar opzien. Zó hebben we onze Heere nog nooit horen spreken. Daarom alleen al moet er achter deze spreekwijze van de Heere Jezus een groot geheimenis verborgen zijn.
Als we het intermezzo, veroorzaakt door het spreken en het in aanbidding neervallen van Johannes voor de voeten van de engel, vermeld in de verzen 8 t/m 11, even buiten beschouwing laten, dan zou het spreken van de Heere in dit

16e vers ongetwijfeld geheel en al aangesloten hebben op het spreken van de engel in vers 6.
Dan zou het een voortzetting geweest zijn van hetgeen de Heere in het 7e vers reeds gezegd heeft, namelijk: "Ziet, Ik kom haastiglijk, zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
Ik, Jezus, heb (ook) Mijn engel gezonden om Mijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten.

Dit heeft de Heere in de aanvang der openbaring ook reeds gezegd. - 1 : 1. Maar door dit incident is het aanvankelijk onderbroken besluit dat door de Heere was aangevangen in vers 7, op een geheel andere wijze voortgezet, namelijk in de verzen 12 t/m 15 en is het besluit in die vier teksten geheel aangepast aan het voorgevallen incident. Met als gevolg dat dit definitieve besluit nu niet geheel en al meer aansluit noch op het besluit van de engel dat in het 6e vers vermeld is, noch op de aanvangswoorden van de Heere Jezus die in 1 : 1 vermeld zijn.
De dingen die haast geschieden moeten komen ná dit incident niet meer aan de orde. Daarom is er door en na dit incident een zoveel heerlijker glorie te aanschouwen in het definitieve besluit van dit Boek.

Daarom geven ook de woorden; *Ik, Jezus,* in de aanvang van onze tekst in feite een veranderde spreekwijze van de Heere Jezus aan, die we niet eerder gehoord hebben.
Ja, het heeft zelfs de schijn van een Persoonsverwisseling in dit spreken, die voortgevloeid is uit het getuigenis van de Heere Jezus nu het geschied is, dat Hij is: "De Alfa en de Oméga", het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste", omdat de Heere Jezus, nu het geschied is, met de Vader en de Heilige Geest, God, alles en in allen geworden is. Dit is steeds het getuigenis van de Drieënige God, van Hem Die is en Die was en Die komen zal.

22 : 16a

Uit dit getuigenis zijn ook de teksten 14 en 15 voortgevloeid. In dit opzicht zijn ook deze twee teksten in feite weer te zien als een besluit van dit boek der Openbaring, zoals wij dit ook van het getuigenis van de engel gezegd hebben in vers 6.
Uit deze ganse samenstelling van woorden en zinnen vanaf vers 6 blijkt, dat zij onze natuurlijke overleggingen verre te boven gaan.
Ook hieruit blijkt onze onwetendheid, dat wij voor God minder dan niet en ijdelheid zijn. Ja, dat wij allen tezamen bij Hem minder dan niet geacht worden, als een druppel aan een emmer en als een stofje aan de weegschaal. - Jesaja 40 : 15.
Wij begrijpen van nature niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Ja, voor onze natuur zijn ze dwaasheid, omdat wij ze niet verstaan kunnen, omdat ze geestelijk onderscheiden worden. - 1 Corinthe 2 : 14.

Zo is er nochtans weer een vervolg ook op dit tweede besluit in dit 16e vers.
Al is het dat de Heere Jezus in vers 13 Zichzelf geopenbaard heeft als de Alfa en de Oméga, Eenswezens zijnde met de Vader en de Heilige Geest, zo blijft Hij nochtans (blijkens deze woorden: *Ik, Jezus*) de Broeder van Gods uitverkorenen, krachtens het besluit der verkiezing (van de Drieënige God) tot de Gezalfde Verlosser van zondaren. - Jesaja 42 : 1 tot 20. Dat is: Naar Zijn onvergankelijke Menselijke natuur blijft Hij tot in der eeuwigheid de Broeder van al Gods uitverkorenen.
Dit blijkt uit de woorden die Hij gesproken heeft: "Want zo wie de wil Mijns Vaders doet, Die in de hemelen is, die is Mijn broeder en zuster en moeder." - Mattheüs 12 : 50.
Zij zijn en blijven Zijn wettig eigendom, omdat Hij hen gekocht en betaald heeft, omdat Hij hen verlost heeft van de slavernij des duivels en van de betoverende macht der wereld en van hun eigen boze en zondige aard waarin zij geboren zijn.
En uit het feit dat zij hun vlees (in Hem) als een onderpand hebben in de hemel, is de veranderde spreekwijze van de

Heere Jezus voortgevloeid.

Want als er in vers 15 niet een bepaald maar beslissend besluit verborgen was, zou het vervolg in vers 13 ongetwijfeld reeds geweest zijn: Ik, de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste, heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten.
Maar als de Heere nu en hier zegt: "*Ik, Jezus,* heb Mijn engel gezonden," spreekt Hij Zijn uitverkorenen (nu het geschied is) als Zijn broeders aan.

Daarom moeten wij bij deze samenstelling van vers 16 ook letten op de tegenstelling tussen het spreken van de engel in vers 6, als híj besluit en het spreken van de Heere Jezus in dit 16e vers. Want in vers 6 heeft de engel gezegd: "De Heere, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden."
Déze zending was het gevolg van de verkiezing van de Drieënige God om door Hem Zijn uitverkoren volk uit de machten des doods te verlossen. Dit is de Engel des Verbonds Die door de Alfa en de Oméga in de wereld gezonden is om de werken des duivels te verbreken.
Van Hem heeft de profeet Maleachi getuigd: "Snellijk zal tot Zijn tempel komen die Heere Die gijlieden zoekt, aan Dewelke gij lust hebt. Ziet, Hij komt, zegt de HEERE der heirscharen." - Maleachi 3 : 1. Te weten de Drieënige God.

Deze heeft aanvankelijk Zelf Zijn dienstknechten getoond de dingen die haast geschieden moeten. Dit is in het bijzonder gebleken uit Mattheüs 24. Maar het blijkt ook uit ons teksthoofdstuk, vers 7. Ja, zelfs vóór Zijn komst in het vlees heeft Hij door Zijn dienstknechten, de heilige profeten, van deze dingen getuigd. Maar na Zijn verheerlijking aan de rechterhand Zijns Vaders heeft ook Hij Zijn engel gezonden, om aan Zijn dienstknecht Johannes en door Johannes aan Zijn strijdende Kerk op de aarde te tonen de dingen die haast geschieden moeten. - 1 : 1.

22 : 16a

Nu echter, aan het einde der openbaring, nu alles geschied is blijkens 21 : 6, nu alle dingen die haast geschieden moeten getoond zijn, vestigt de Heere Jezus andermaal de aandacht van Zijn strijdende Kerk op de engel die Hij gezonden heeft om van deze dingen te getuigen in de Gemeenten.
Johannes is wel de voorloper hiervan geweest, maar hieruit blijkt dat alle gezonden engelen in de Gemeenten van de Heere Jezus Christus, van deze dingen getuigen moeten in de Gemeenten.
Vandaar reeds in de aanvang de opdracht aan Johannes: "Schrijf hetgeen gij gezien hebt en hetgeen is en hetgeen geschieden zal na dezen - 1 : 19 - en zend het aan de zeven Gemeenten die in Klein - Azië zijn." - 1 : 11b.
Hieruit blijkt beslissend dat dit gedeelte der Heilige Schrift in feite een naschrift is op dit Boek.

Nu zijn wij van nature echter lastige, onwijze en hardleerse mensen. Wij zijn bij dit tekstgedeelte onmiddellijk geneigd te vragen: Maar welke dingen heeft de Heere Jezus op het oog waarvan volgens 16b getuigd moet worden in de Gemeenten? Hebben zij uitsluitend betrekking op de dingen die in deze laatste twee hoofdstukken getoond zijn? Op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde of in het bijzonder op de heilige Stad, het nieuwe Jeruzalem dat God heeft doen nederdalen van de hemel?
Of moet er in de Gemeenten ook van de oordelen getuigd worden die in deze twee hoofdstukken voor ogen gesteld zijn? Of moet er van alle dingen getuigd worden die aan Johannes getoond zijn? Of strekt deze opdracht zich nog verder uit, zodat er ook in de Gemeenten getuigd moet worden van hetgeen de God der heilige profeten reeds aan Zijn oude Verbondsvolk geopenbaard heeft omtrent de dingen die haast geschieden moeten.

Voor alle, bij elk mens opkomende vragen behoort men de Heilige Schrift te raadplegen, want Die alleen kan een mens

wijs maken tot zaligheid.
In 10 : 11 heeft de triomferende Ruiter op het witte paard het wederom profeteren van Johannes bevolen. En in 22 : 7 heeft de Heere gezegd: "Zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart." Kennelijk niet alleen doelende op de woorden van de profetie van dit boek der Openbaring, maar ziende op de woorden van de engel die hij in vers 6 gesproken heeft. Namelijk op de woorden die de Heere, de God der heilige profeten, door Zijn gezonden Engel gesproken heeft om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten. Daarom bevatten de woorden van ons volgende tekstgedeelte:

16b *heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten*

ongetwijfeld een opdracht om van de ganse heilshistorie te *getuigen in de Gemeenten.*

Aan dit tekstgedeelte ligt nog een andere vraag ten grondslag, namelijk: Wat heeft dit woord *ulieden* te betekenen?
Dit woord werkt voor ons natuurlijk verstand maar verwarrend. Volgens dat verstand loopt de tekst veel beter als het er niet in staat. En toch blijkt het in de grondtekst voor te komen, want de vertalers van het N.B.G. hebben het eveneens. Echter juist door de invoeging van dit woord in dit tekstgedeelte zal gaan blijken dat er uitzonderlijke geheimenissen in verborgen zijn die, als wij ze verstaan, ons versteld zullen doen staan.
Dit zal misschien enigszins kunnen blijken, als wij ten aanzien van de woorden: Ik, Jezus, *heb Mijn Engel gezonden,* een kort overzicht geven van hetgeen (deze *zending* betreffende) in de aanvang der openbaring door de Heere gezegd is en wanneer wij dit in verband brengen met hetgeen de Heere hieromtrent in dit besluit zegt.
Dan zal ook blijken hoe het besluit van dit Boek in vele

opzichten aansluit op de aanvang der Openbaring.

In hoofdstuk 1 : 1 staat geschreven: "En die Hij door Zijn engel gezonden en Zijn dienstknecht Johannes te kennen gegeven heeft."
In ons tekstgedeelte staat daarentegen: Ik, Jezus, *heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten.*

Nu wij de aanvang van dit besluit voor de aandacht gesteld hebben, kan gaan blijken wat ons tekstgedeelte in feite te betekenen heeft.
Bovendien kunnen we hieruit zien, dat er een bepaald verband is tussen de aanvang en het besluit van dit Boek.
Niet een verband zoals dit gewoonlijk bij enig menselijk geschrift eveneens aanwezig is wanneer zij menen iets zeer belangrijks aan de orde gesteld te hebben.
Hier merken wij echter onmiddellijk een verband van hogere orde op.
Bij de aanvang der openbaring was het uitsluitend Johannes aan wie een opdracht gegeven werd. En wel om aan de dienstknechten des Heeren te tonen de dingen die haast geschieden moeten.
Maar nu het geschied is, blijkt deze taak van Johannes ten einde te zijn gekomen en zegt de Heere: "Ik, Jezus, *heb Mijn engel gezonden om ulieden* (niet meer Johannes, maar *ulieden*) *deze dingen te getuigen in de Gemeenten.*"

Uit ons tekstgedeelte blijkt dus dat de taak van Johannes in dit Boek slechts bemiddelend is geweest.
De door de Heere Jezus gezonden *engel* die aanvankelijk aan Johannes te kennen gegeven heeft de dingen die haast geschieden moeten, wordt nu door de Heere Jezus gezonden *om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten.*
Hieruit blijkt dat de *zending* van deze *engel* een hoger doel gehad heeft. Niet alleen om aan Johannes deze dingen te

kennen te geven, maar ook *om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten* van alle tijden en plaatsen.
De taak van Johannes is nu afgedaan, maar de taak van de *engel* is hiermee niet afgedaan. Niet alleen wat Zijn onderricht betreft van al die engelen der Gemeenten van alle tijden en plaatsen (zoals dit aanvankelijk door Johannes geschied is aan de zeven Gemeenten van Klein-Azië) maar deze *engel* des Heeren zal Zich ook blijven légeren rondom degenen die de Heere vrezen om hen uit de gevaren uit te rukken - Psalm 34 : 8 - in het bijzonder als het uit de afgrond opgekomen beest (in het laatste der dagen) het leven van Gods kinderen onmogelijk zal trachten te maken. - 13 : 11.
Deze *engel* zal steeds (door middel van de door God gezonden dienaars) van deze dingen blijven *getuigen in de Gemeenten.*

Hieruit blijkt de dwaling van velen, inzonderheid van de vergadering der gelovigen van onze dagen, die de zending der leraren in de Gemeenten verwerpen. Dit blijkt uit het boek van Dr. W.J. Ouweneel: 'De Gemeenten van God: Haar eeuwige voorbestemming, haar tegenwoordige hulpbronnen, haar praktische openbaring en haar heerlijke toekomst.' - Utrecht najaar 1971. Uitgever W.J. Pieterse, Oostburg.

De door God gezonden leraars zullen niet gelijk Johannes op beperkte schaal hiervan getuigen door slechts enige brieven aan een klein aantal Gemeenten te schrijven, maar zij zullen te allen tijde en aan alle plaatsen moeten *getuigen* van Gods grote werken, inzonderheid van de dingen die haast geschieden moeten.
Hieruit blijkt wat het voor een sterfelijk mens te betekenen heeft om als predikant tot deze heilige dienst in de Gemeente des Heeren geroepen te worden en wat de gevolgen kunnen zijn als het leraarsambt door hun dienst bij velen verachtelijk wordt. Zij in het bijzonder hebben zich steeds voor de aandacht te stellen dat de Heere tot Zijn oude Verbondsvolk reeds gezegd heeft: "Ziet, Ik zend een Engel voor uw

aangezicht om u te behoeden op deze weg en om u te brengen tot de plaats die Ik bereid heb. Hoedt u voor Zijn aangezicht en weest Zijner stem gehoorzaam en verbittert Hem niet, want Hij zal ulieder overtredingen niet vergeven, want Mijn Naam is in het binnenste van Hem. Maar zo gij Zijner stem naarstiglijk gehoorzaamt en doet al wat Ik spreken zal, zo zal Ik uwer vijanden vijand en uwer wederpartijders wederpartij zijn." - Exodus 23 : 20 t/m 22.

Hieruit hebben we iets kunnen zien van de feitelijke betekenis van dit tekstgedeelte.
Dit temeer omdat in deze tekst in haar geheel het besluit van de ganse Heilige Schrift verborgen is.
Dit zal bovendien op het allerluisterrijkst blijken als we de laatste twee gedeelten van deze tekst gaan verklaren.

16c *Ik ben de Wortel en het geslacht Davids,*
16d *de blinkende Morgenster.*

Ten eerste blijkt uit deze benamingen de hoge majesteit van Hem Die deze engel gezonden heeft om deze dingen te getuigen in de Gemeenten.
Maar anderzijds zal er ook uit gaan blijken welke onvoorstelbare geheimenissen er in de samenvoeging van deze Namen verborgen zijn.
Juist uit deze twee tekstgedeelten in het bijzonder blijkt dat deze gehele tekst op zulk een uitzonderlijke en veelkleurige wijze schittert in pracht en praal, in schoonheid en heerlijkheid, zoals wij niet eerder in de ganse Heilige Schrift zijn tegengekomen.

Ook bij deze twee tekstgedeelten willen wij vooraf enige vragen stellen.
Ten eerste:
Met welk doel heeft de Heere Jezus dit getuigenis aangaande Zichzelf aan deze tekst toegevoegd?

22 : 16c en d

Ten tweede:
Welke betekenis moeten wij aan het in het vorige tekstgedeelte genoemde woord "ulieden" toekennen?
Als dit getuigenis er niet aan toegevoegd was en het vervolg rechtstreeks was geweest (vers 17): "En de Geest en de bruid zeggen: Kom!" en vervolgens wat daar verder volgt, zou er dan één schepsel deze tekstgedeelten gemist hebben?
En toch is hun glorie zo onvoorstelbaar groot dat er naar onze mening geen tekstgedeelte in de ganse Bijbel is dat deze twee gedeelten van dit 16e vers kan evenaren. En dan nog afgezien van de betekenis van deze twee benamingen. Maar daaraan hopen we in het vervolg in ruime mate aandacht te schenken.

Nu willen we eerst trachten de door ons opgeworpen vragen te beantwoorden.
Ons antwoord op de eerste vraag is:
Het doel van dit getuigenis van de Heere Jezus is om hiermee Zijn Woord te besluiten. Niet alleen dit boek der Openbaring maar de ganse Bijbel.
Het Oude Testament met de woorden: *Ik ben de Wortel en het geslacht Davids.*
En het Nieuwe Testament met de woorden: *De blinkende Morgenster.*

Ons antwoord op de tweede vraag is:
Voor de strijdende Kerk betekent dit dat het de verzegeling van Gods Woord is, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament.
Dit moet de Gemeente te allen tijde verkondigd blijven worden.
Zelfs alle koninklijke wetten op de aarde worden (als ze uitgevaardigd worden) voorzien van het stempel en het merkteken des konings.
Hoeveel temeer zal de allerhoogste Koning (om onzer zwakheid wil) Zijn Wetten bekrachtigen door Zijn merkteken eraan te hechten en ze van Zijn handtekening te voorzien.

22 : 16c en d

Zelfs alle testamentaire beschikkingen die er op aarde gemaakt worden zijn ongeldig als ze niet voorzien zijn van de handtekening van de erflater.
Hoeveel temeer zal de allerhoogste Erflater (om onzer zwakheid wil) Zijn testamentaire beschikkingen van Zijn handtekening voorzien?
Ja, dit niet alleen, maar zelfs allen die het Woord der Waarheid (het Evangelie hunner zaligheid) geloofd hebben, zijn ook zelf verzegeld met de Heilige Geest der belofte, Die het onderpand is van onze erfenis tot de verkregen verlossing, tot prijs Zijner heerlijkheid. - Efeze 1 : 13 en 14.
Vandaar ook hier deze verzegeling van het Woord der Waarheid.

Zelfs heeft de satan getracht van de kracht der verzegeling van enige Schriftuur misbruik te maken in zijn strijd tegen God om Zijn uitverkoren volk van de aardbodem te verdelgen.
Ten tijde van koning Ahasveros liet hij door zijn dienstknecht Haman een wet uitvaardigen, "dat men zou verdelgen, doden en verdoen al de Joden, van de jonge tot de oude toe, de kleine kinderen en de vrouwen, op één dag, op de dertiende der twaalfde maand (deze is de maand Adar) en dat men hun buit zou roven." - Esther 3 : 13.
Als hij, satan, (door Haman) maar gedaan weet te krijgen dat de koning (in een dronken bui - Esther 3 : 15b) deze wet zal ondertekenen en die met zijn ring zal verzegelen.
Als dit is gebeurd, is het met de Joden voorgoed afgelopen, "want het schrift dat in des konings naam geschreven en met des konings ring verzegeld is, is niet te wederroepen." - Esther 8 : 8b.
Deze verzegeling is echter door de rouw en de strijd van Mordechaï voor de vorst der duisternis tot een bespotting geworden. Als een afschaduwing van de rouw en de strijd van de meerdere Mordechaï, onze Heere Jezus Christus.

Maar de woorden der Waarheid die in de Naam van de

allerhoogste Koning geschreven zijn en met Zijn ring verzegeld zijn, zullen in der eeuwigheid niet te wederroepen zijn.
Vandaar dit wonderbare besluit van de Heilige Schrift: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten."
Het Oude Testament besluitende met de woorden: *Ik ben de Wortel en het geslacht Davids.*
Het Nieuwe Testament (ja de ganse Heilige Schrift) als met Zijn ring verzegelende, waarin het handschrift des Konings gegraveerd is: *DE BLINKENDE MORGENSTER.*

Wij zijn er ons van bewust, dat er velen zullen zijn die zeggen: Maar dit is het absolute einde van de Bijbel nog niet, want er volgen nog vijf teksten na deze tekst. En dat is inderdaad zo. Maar juist deze laatste vijf teksten verhogen op zeer bijzondere wijze de majesteit en de glorie van Gods Woord. Zoals zelfs aan het einde van vele zeer belangrijke menselijke geschriften dikwijls enige voetnoten geplaatst worden ter verduidelijking van de inhoud en deze van de initialen van de wetgever of van de testamentmaker voorzien worden, zo is dit kennelijk ook het geval met dit allerhoogste Geschrift.
Het einde van de Bijbel bevat de initialen van de Geest en de bruid en de initialen van de Heere Jezus Christus, vervat in de apostolische zegenbede.

Wij willen nu aan de woordelijke betekenis van deze twee tekstgedeelten aandacht schenken.
Met deze twee tekstgedeelten vindt voor de derde maal een afsluiting van dit Boek plaats.
De eerste hebben wij aangewezen in 22 : 6, de tweede in de verzen 14 en 15 en de derde in deze tekstgedeelten.
Maar in feite is er in de laatste vijf verzen nog een vierde besluit. Juist hierdoor wordt de wondervolle majesteit, de glorie der Heilige Schrift geopenbaard.
Daaruit blijkt steeds de majesteit des Vaders en des Zoons

(naar Zijn Goddelijke of Menselijke natuur) en de majesteit des Heiligen Geestes.
Zo heeft ook Paulus ongeveer op dezelfde wijze zijn brief aan de Romeinen besloten:
In Romeinen 16 : 20b schrijft hij: "De genade van onze Heere Jezus Christus zij met ulieden. Amen."
In Romeinen 16 : 27: "De alleen wijze God zij door Jezus Christus de heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen."

Een drievoudig besluit van een geschrift of van een boek mag dan onder ons ongebruikelijk zijn, maar hieruit blijkt wederom dat Gods Woord hiermee niet te vergelijken is.
Dit is van hogere afkomst en wordt door een hogere orde gekenmerkt. In wezen hebben we met deze driedeling ook in de aanvang van dit hoofdstuk kennis gemaakt. Namelijk op deze wijze:
22 : 2a: "In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier was de Boom des Levens."
De verklaring was: De Boom des Levens is in het midden van haar straat (dat is de geschapen tijd) als een Plante van Naam - Ezechiël 34 : 29 - door God verwekt ter verlossing van Zijn uitverkoren volk.
Maar Hij was enerzijds, vóór de geschapen tijd, aan de ene zijde der rivier van de tijd, van eeuwigheid af - Spreuken 8 : 23 - en Hij zal anderzijds, ná de geschapen tijd, aan de andere zijde der rivier van de tijd, zijn tot in der eeuwigheid. - Daniël 2 : 44.
Op deze wijze heeft ook de Bijbel een drievoudig besluit. Met daarop volgend de nodiging van de Geest en de bruid met de apostolische zegenbede voor de nog in strijd en lijden vertoevende Kerk des Heeren.

Nu heeft het er oppervlakkig gezien in ons tekstgedeelte de schijn van, als zou de Bijbel een tijdelijk karakter hebben en van tijdelijke aard zijn als wij van 16c verklaard hebben dat dit het besluit van het Nieuwe Testament is.

22 : 16c en d

Maar al is er voor ons een aanvang en een besluit van Gods Woord, zo neemt dit niet weg dat het Woord van God van eeuwigheid is en tot in der eeuwigheid zal bestaan in de hemelen. - Psalm 119 : 89 en Johannes 1 : 1.
Gelet op deze majesteit van het Woord is de dubbele ondertekening, zoals deze vervat is in onze tekstgedeelten, in feite ook de ondertekening van de koopakte (die gesloten is tussen de Vader en de Zoon - Zacharía 6 : 12 en 13) met de woorden van Psalm 40 : 8 en 9: "Zie, Ik kom, in de rol des Boeks is van Mij geschreven, Ik heb lust, o Mijn God om Uw welbehagen te doen, en Uw Wet is in het midden Mijns ingewands."

Door deze drievoudige ondertekening, in het 6e, in het 14e en 15e vers, en in het 16e vers staat de Heere Jezus niet alleen Borg voor de waarachtigheid van Zijn en Gods getuigenissen, maar ook voor de verlossing van Zijn uitverkoren volk.
Als de engel in vers 6 betuigt: "De HEERE, de God der heilige profeten, heeft Zijn Engel gezonden," is dit de ondertekening der koopakte van God, de Vader, van den beginne, van voor de tijden der eeuwen.
En als de Heere in vers 14 zegt: "Zalig zijn zij die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des Levens en zij door de poorten mogen ingaan in de Stad," en in vers 15: "Maar buiten zullen zijn de honden en de tovenaars en de hoereerders en de doodslagers en de afgodendienaars en een iegelijk die de leugen liefheeft en doet," dan is dit voor ons als de ondertekening der koopakte in de geschapen tijd.
Maar als de Heere Jezus (als de Alfa en de Oméga) in onze tekstgedeelten zegt: *Ik ben de Wortel en het geslacht Davids, de blinkende Morgenster*, is dit voor ons als de ondertekening der koopakte aan de andere zijde der rivier van de tijd.
Evenzo wanneer in vers 17 gezegd wordt: "Die wil, die neme het water des levens om niet," dan heeft dit een eeuwigdurende rechtsgeldigheid.

22 : 16c en d

Voorts wijzen de benamingen: *Wortel en geslacht Davids* en *blinkende Morgenster* elk voor zich een gloriestaat van de Heere Jezus aan, zo geheimenisvol, dat wij er slechts van zullen kunnen stamelen.
Ja, we zijn zelfs bevreesd dat wij die gloriestaat in deze verklaringen lichter zullen verduisteren dan verheerlijken.

Zelfs in de samenvoeging van de woorden: *Wortel en geslacht Davids* is al een geheimenis verborgen.
Uit het woord *Wortel* blijkt Zijn Goddelijke majesteit van eeuwigheid. Hij is van eeuwigheid af gezalfd geweest, van de aanvang, van de oudheden der aarde aan - Spreuken 8 : 23 t/m 31 - was Hij daar.
Daarom wijst de Heere met de woorden *geslacht Davids* op Zijn waarachtig Menselijke natuur die Hij in de tijd aangenomen heeft uit *het geslacht Davids.*
De glorie van deze samenvoeging, *Wortel en geslacht Davids,* is, dat Hij is de Middelaar Gods en der mensen.
Zo wijst de Heere met de woorden *blinkende Morgenster* niet alleen aan dat Hij als een nieuwe *Morgenster* boven deze vervloekte aarde is opgegaan, maar ook dat Hij tot in der eeuwigheid stralen zal in het Koninkrijk Zijns Vaders.

We moeten er ook in het bijzonder op letten dat de Heere niet zegt: Ik ben de Wortel ván het geslacht Davids, maar zeer beslist: *Ik ben de Wortel én het geslacht Davids.*
Dit betekent dat de ganse Gemeente der uitverkorenen Gods uit Zijn eeuwigdurend welbehagen ontsproten is en zij van eeuwigheid af Zijn wezenlijk eigendom is.
Zij zijn allen gegevenen des Vaders aan de ware, grote Hogepriester Die door de hemelen doorgegaan is, namelijk Jezus, de Zoon van God. - Hebreeën 4 : 14.
Dit is afgeschaduwd in het geven van de Levieten aan de hogepriester Aäron, die hém uit het midden der kinderen Israëls gegeven zijn om Gode welbehaaglijke offeranden op te offeren.

22 : 16c en d

Daarom zijn zij allen des wortels en der vettigheid des olijfbooms deelachtig geworden. - Romeinen 11 : 17.
Daarom wortelt het geslacht der uitverkorenen Gods niet in de tijd, maar in de verkiezing Gods van eeuwigheid. Want de HEERE is te allen tijde, ja van eeuwigheid, de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste.

Niet alleen zijn de woorden *Wortel én geslacht* boordevol van geheimenissen, maar ook nog weer in het bijzonder het woord *Davids*. Het gebruik van dit woord moet een bijzondere reden hebben. Want de profeet Jesaja heeft van Hem getuigd dat de heidenen naar de *Wortel* van Isaï zullen vragen. - Jesaja 11 : 10. Ook Paulus sluit hierop aan in Romeinen 15 : 12 als hij zegt: "Daar zal zijn de *Wortel* van Jessai en Die opstaat om over de heidenen te gebieden, op Hem zullen de heidenen hopen."
Dit verschil (*Wortel* ván Jessai) vloeit hieruit voort, dat David in onze tekstgedeelten niet persoonlijk in het geding gebracht wordt, maar zijn geslacht. Hij is *de Wortel én het geslacht Davids.*
Omdat de Heere naar Zijn Menselijke natuur uit dit Koninklijke geslacht geboren is, worden in dit woord Zijn Koninklijke afkomst en Zijn Koninklijke majesteit aangewezen.

Bovendien ligt er in dit woord *Davids* iets van de strijd verborgen die de Heere Jezus gestreden heeft en die in David afgeschaduwd is.
De HEERE God heeft in de hof van Eden reeds gezegd dat het Zaad der vrouw de kop van de slang vermorzelen zou.
Dit is in beginsel reeds uitgebeeld in David, toen hij met een steen uit zijn slinger het hoofd van de reus Goliath vermorzeld heeft.
En omdat uit *het geslacht van David* zowel Jozef als Maria (de moeder des Heeren) geboren zijn, is Hij niet alleen *de Wortel* maar ook *het geslacht Davids.*

22 : 16c en d

Omdat Hij van Zichzelf zegt dat Hij *het geslacht Davids is,* betekent dit, dat het ganse geslacht der mensen, waaruit Hij geboren is, in en van zichzelf minder is dan niet en ijdelheid, een stofje aan de weegschaal, een druppel aan een emmer. - Jesaja 40 : 15.
Daarom geven deze drie woorden: *Wortel, geslacht* en *Davids,* ten eerste Zijn Goddelijke, Onveranderlijke en Koninklijke majesteit van eeuwigheid te kennen, maar anderzijds ook Zijn waarachtig Menselijke natuur die Hij in de tijd uit *het geslacht Davids* aangenomen heeft.

Maar het toppunt der glorie van deze tekst ligt in vers 16d, waar de Heere Jezus van Zichzelf zegt dat Hij *de blinkende Morgenster is.*
De geheimenissen die in deze woorden zijn verborgen, zijn in feite door niemand onzer onder woorden te brengen.
Daarom, áls wij er een poging toe wagen, zal het maar een gebrekkig stamelen zijn.
Eén ding staat echter vast wat betreft deze *Morgenster* (wij zeggen met opzet nu nog niet *blinkende Morgenster,* omdat Hij eerst uitgestort moest worden als water en Zijn kracht verdroogd moest worden als een potscherf en Hij in het stof des doods gelegd moest worden - Psalm 22 : 15 en 16 - en gezonken is in grondeloze modder, waar men niet kan staan - Psalm 69 : 3): Als deze *Morgenster* niet onmiddellijk boven de aarde opgegaan was toen Adam en Eva ongehoorzaam geworden waren aan Gods gebod, dan zouden zij bij de eerste aanblik van Gods toorn over de zonden van de mens in hetzelfde ogenblik vernietigd zijn.

Maar het heeft de HEERE in Zijn eeuwige Vrederaad behaagd om de uitverkorenen uit het geslacht der mensen (vertegenwoordigd in *het geslacht Davids*, waarin al Gods uitverkorenen geworteld zijn) ter verlossing aan *de Morgenster* te geven, opdat God in Hem en door Hem Zijn goedertierenheid en genade zou betonen over ellendige

zondaren. Daarom moest deze *Morgenster* voor Gods aangezicht als een rijsje opschieten uit deze dorre aarde, zonder gedaante of heerlijkheid. - Jesaja 53 : 2.
Boven deze door God vervloekte aarde, waarin alle ware leven uitgeblust is toen de zonde in de wereld gekomen is, heeft God deze *Morgenster* doen opgaan, verankerd in de belofte: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, tussen uw zaad en tussen haar Zaad, Datzelve zal u de kop vermorzelen en gij zult Het de verzenen vermorzelen." - Genesis 3 : 15.

Deze *Morgenster* hebben al Gods kinderen reeds van den beginne in het oosten gezien en zij zijn van stonde aan gekomen om Hem te aanbidden (evenals de wijzen in de volheid der tijden zijn gekomen om Hem te aanbidden - Mattheüs 2 : 2).
De satan met zijn ganse rijk heeft voor Hem gesidderd van het ogenblik af dat God tot hem gezegd heeft dat het Zaad der vrouw hem zijn kop vermorzelen zou.
Dit blijkt, want toen hij in latere tijden getracht heeft door zijn knecht Bileam Gods uitverkoren volk te vervloeken, heeft deze van verre reeds van de macht van deze *Ster* geprofeteerd, zeggende: "Er zal een *Ster* voortgaan uit Jakob en er zal een scepter uit Israël opkomen, die zal de palen der Moabieten verslaan en zal al de kinderen van Seth verstoren." - Numeri 24 : 17b.
Aan dit verstoren van de kinderen van Seth willen wij straks aandacht schenken.

Wij willen er nu eerst de aandacht op vestigen dat zelfs Bileam door het woord *Ster, de Wortel* en door het woord scepter, *het geslacht Davids* in het geding gebracht heeft.
Ook willen wij eerst de glorie van deze *Morgenster* nader aanwijzen uit het getuigenis van de Heere Jezus in onze tekst, dat hierop betrekking heeft. Namelijk de woorden: "Om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten." Want dit bevel van de Heere Jezus is in de aanvang der Openbaring óók

aan Johannes gegeven, om aan de zeven Gemeenten die in Azië zijn te schrijven: De verborgenheid der zeven sterren die in Zijn rechterhand zijn. - 1 : 11, 19 en 20.
Reeds met het oog gericht op ons tekstgedeelte 16d hebben wij in de verklaring van 1 : 20 getracht iets van deze verborgenheid aan te wijzen. Maar bij de verklaring van ons tekstgedeelte zal pas gaan blijken hoe onvergelijkelijk schoon en buitengewoon vol van glorie *de blinkende Morgenster* is.

Uit deze morgenglans is ook de verborgenheid der zeven sterren voortgekomen, die in de rechterhand waren van Hem Die door Johannes gezien is als Eén, de Zoon des mensen gelijk zijnde. - 1 : 13.
Ook zal uit de voortgaande verklaring gaan blijken hoe onbegrijpelijk en onvoorstelbaar vol van majesteit in deze de samenstelling van Gods Woord is. Bovenal ten opzichte van de glorie van *de blinkende Morgenster.*
Wij moeten er acht op geven dat dit woord: *blinkende* (in combinatie met het woord *Morgenster*) alleen hier aan het einde der Openbaring voorkomt. In de ganse Heilige Schrift is deze samenvoeging niet eerder voorgekomen.
Daarin nu is het geheimenis van *de blinkende Morgenster* en de verborgenheid der zeven sterren die in Zijn rechterhand zijn, verborgen.

Tot de Gemeente van Thyatire heeft de Heere gezegd; "Die overwint, Ik zal hem *de Morgenster* geven." - 2 : 28.
En Petrus schrijft in zijn tweede brief: "En wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt als op een licht, schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte en *de Morgenster* opga in uw harten." - 2 Petrus 1 : 19.
Maar om de glorie van déze *Morgenster* nog nader aan te wijzen hebben wij ook te letten op de tegenstelling tussen déze *Morgenster* en de morgensterren die tezamen vrolijk gezongen hebben toen God de hoeksteen der aarde heeft gelegd en toen

met hen al de kinderen Gods gejuicht hebben. - Job 38 : 7. Uit die tekst is al onweerlegbaar gebleken dat er van oorsprong twee rangorden in de engelengemeenschap geweest zijn. Namelijk "morgensterren" en alle overige engelen, "kinderen Gods" genaamd.

Nu is het buitengewoon opmerkelijk, dat als God in de hoofdstukken 38 en 39 van het boek Job Zijn scheppingsmajesteit openbaart, Hij in het 40e hoofdstuk twee beesten in het geding brengt, namelijk de Behémoth en de Leviathan.
Deze stelt Hij kennelijk als een schaduwbeeld van de satan voor onze aandacht. Dit blijkt ook zeer beslist uit Psalm 74 : 13 en 14 en uit Jesaja 27 : 1. Al is het ook dat in Psalm 74 ongetwijfeld gezien wordt op de Egyptische Farao's en in Jesaja 27 op de koning van Babel, die (overtuigend) elk voor zich schaduwbeelden van de vorst der duisternis geweest zijn.

Maar nog wonderlijker wordt het, als God, door Ezechiël, de majesteit en de heerlijkheid van de vorst van Tyrus beschrijft - Ezechiël 28 - die in zijn stand en in zijn plaats ook zeer beslist een schaduwbeeld van de vorst der duisternis geweest is. Want God zegt van hem: "Gij waart in Eden, Gods hof, alle kostelijk gesteente was uw deksel.....ten dage als gij geschapen werdt, waren zij bereid." - Ezechiël 28 : 13. (Wij hebben erop te letten, dat er gezegd wordt "geschapen" en niet 'geboren').
"Gij waart een gezalfde, overdekkende (vert. N.B.G.: beschuttende) cherub en Ik had u alzo gezet. Gij waart op Gods heilige berg, gij wandeldet in het midden der vurige stenen." - Ezechiël 28 : 14.

Ontegenzeggelijk blijkt uit deze beeldspraak dat in de vorst van Tyrus het beeld van de satan getekend wordt vóór zijn val. God had blijkbaar de satan, toen hij geschapen is, alzo gezet en aan hem (als de vorst van de engelengemeenschap) deze

glorievolle plaats gegeven. Want hij is volkomen geweest in zijn wegen van de dag af dat hij geschapen is, totdat er ongerechtigheid in hem gevonden is. Dit blijkt uit Ezechiël 28 : 15.
Zijn wandeling is van oorsprong geweest "te midden der vurige stenen." Dit is ongetwijfeld te midden der morgensterren die tezamen vrolijk gezongen hebben, toen God de hoeksteen der aarde gelegd heeft. - Job 38 : 6 en 7.
Hij is ongetwijfeld van oorsprong dat hoofdstuk der wegen Gods geweest, dat God in de openbaring van Zijn scheppingsmajesteit aan Job voor de aandacht gesteld heeft.
Dit temeer omdat de Behémoth, een afschaduwing van de macht van de vorst der duisternis, (klaarblijkelijk) geen aanwijsbaar beest voorstelt maar een spanningsveld van onmeetbare krachten. - Job 41 : 10 t/m 14.
Al zou echter inderdaad onder de naam Behémoth een bepaald zeer groot en sterk beest verstaan moeten worden, evenals de Leviathan, dan zou hij onder de beesten wel als een hoofdstuk der wegen Gods gezien kunnen worden, maar het is ten enenmale ondenkbaar dat een beest op zich een hoofdstuk der wegen Gods zou zijn.

Wanneer er zelfs van een mens gezegd wordt dat hij een weinig minder gemaakt is dan de engelen - Psalm 8 : 6 - dan blijkt daaruit, dat de engelen van oorsprong in hogere rangorde geschapen zijn dan de mensen.
Daarom moet er, als er van de Behémoth gezegd wordt dat hij een hoofdstuk der wegen Gods is, bepaald gezien worden op de kracht en het aanzien van de hoogst geschapen engel, waarvan des Behémoths kracht en verschrikkelijk aanzien een afschaduwing zijn. Zoals ook het briesen van een leeuw een afschaduwing is van zijn verslindend vermogen.

Naar onze overtuiging is dit de aanwijzing dat de satan (van oorsprong) het hoogst geschapen wezen in de schepping aller dingen is geweest. En als zodanig is hij niet zoals de

22 : 16c en d

Behémoth een hoofdstuk der wegen Gods geweest, maar hét hoofdstuk der wegen Gods.
Daarom is hij de oorspronkelijke morgenster geweest. Dit blijkt uit de profetieën van Jesaja, hoofdstuk 14. Hij blijkt (in een profetisch vergezicht) zodanig in beroering gekomen te zijn over de koning van Babel, dat hij het als in verbazing uitroept: "Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads? Hoe zijt gij ter aarde nedergehouwen, gij, die de heidenen krenktet?" - Jesaja 14 : 12.

Déze morgenster, deze zoon des dageraads, is het ongetwijfeld geweest die in den beginne de aarde verlicht heeft met zijn ongeëvenaarde glans en heerlijkheid, toen God gezegd heeft: "Daar zij licht." - Genesis 1 : 3. Dit blijkt in het oordeel over hem.
Nadat hij zijn plaats bij God verlaten had, heeft Johannes een andere engel van de hemel zien afkomen, hebbende grote macht, en ..... de aarde is verlicht geworden uit zijn heerlijkheid. En vanwaar? "Hij riep krachtelijk met een grote stem zeggende: Zij is gevallen!!! zij is gevallen!!! het gróte Babylon." - 18 : 2.
Deze andere van de hemel afgekomen engel is het, die met zíjn rok, dat is met zíjn heerlijkheid, is bekleed. Dit blijkt ongetwijfeld uit een ander schaduwbeeld van satan, namelijk uit Sebna, wiens heerlijkheid gegeven is aan Eljakim. - Jesaja 22 : 15 t/m 25.

Daarom zeggen wij: Als dit kroonjuweel der schepping, dit hoofdstuk der wegen Gods, zijn plaats bij God met zijn mede-gevallen engelen niet verlaten had en door zijn verleiding de zonde niet in de wereld gekomen was, zou déze morgenster bij uitnemendheid, deze zoon des dageraads, tot in alle eeuwigheden de aarde zijn blijven verlichten uit zijn heerlijkheid, als een toonbeeld van Gods scheppingsalmacht om Gods scheppingsglorie tot in alle eeuwigheden uit te

bazuinen.
Hieruit blijkt de glorie der volmaaktheid die in al Gods scheppingswerken van eeuwigheid aanwezig is.

Maar ook in de openbaring van Zijn genade in Zijn Christus blijkt, dat Zijn gedachten hoger zijn dan aller schepselen gedachten en Zijn wegen hoger dan onze wegen.
Vandaar dit besluit van de Bijbel (onze tekstgedeelten) *Ik ben de Wortel en het geslacht Davids, de blinkende Morgenster.*
Uit dit besluit blijkt dat de val van de oorspronkelijke morgenster geen mislukking van Gods Raadsbesluit van eeuwigheid is geweest. Niet alleen vanwege het verschijnen van Zijn ster in het oosten - Mattheüs 2 : 2 - maar meer nog omdat al Zijn werken van eeuwigheid af al volbracht zijn geweest. Vandaar in vers 16d: *De blinkende Morgenster.*

Als in de schepping van oorsprong één der schepselen gesteld is als het hoofdstuk der wegen Gods, hoeveel temeer zal er in de herschepping aller dingen geen schepsel maar Eén gesteld worden als hét hoofdstuk der wegen Gods?
Nu de oorspronkelijke morgenster, de zoon des dageraads, zijn plaats bij God heeft verlaten, heeft God een nieuwe *Morgenster* boven de door Hem vervloekte aarde doen opgaan om de nieuwe dageraad der herschepping tot in alle eeuwigheid te blijven verlichten.
Nu echter niet alleen ter openbaring van Zijn scheppingsalmacht maar daarenboven ter openbaring van Zijn genade en recht. Dit is het waarom Hij in de nieuwe schepping niet alleen HET HOOFDSTUK DER WEGEN GODS, maar ook *DE BLINKENDE MORGENSTER* genaamd zal worden.

Hij is zo niet genaamd geworden toen Hij als de Engel des Verbonds - Maleachi 3 : 1 - naar Zijn Menselijke natuur een weinig minder geworden is dan de engelen vanwege het lijden des doods dat over Hem gekomen is om onzer zonden wil. -

22 : 16c en d

Hebreeën 2 : 9.
Hij is áls een nieuwe schepping Gods, als waarachtig Mens, in de schoot van Maria, de moeder des Heeren, geformeerd, opdat Hij, *de Wortel en het geslacht Davids* zijnde, in de herstelde schepping de nieuwe, *de blinkende Morgenster* zal zijn.
In de dageraad van het profetische woord is Hij als een licht gaan schijnen in een duistere plaats, opdat de dag zou aanlichten en *de Morgenster* zou opgaan in de harten dergenen die Hem verwachten tot zaligheid. - 2 Petrus 1 : 19.

Al is het dat de morgenster der oorspronkelijke schepping en alle engelen die hem nagevolgd zijn, hun plaatsen bij God verlaten hebben, God zal toch ook in dit opzicht niet laten varen het werk Zijner handen. Vandaar in de herschepping aller dingen de nieuwe *blinkende Morgenster* met de ontelbare schare der verloste zondaren die Hem gevolgd is in de wedergeboorte.

Om de glorie en de heerlijkheid van deze waarheid in een nog schonere glans voor de aandacht te stellen en om onze verklaringen aannemelijk te maken willen wij dit alles nog eens in een overzichtelijker volgorde nader voor de aandacht stellen.
Uit het boek Job is overtuigend gebleken dat de oorspronkelijke morgenster en zijn mede-gevallen engelen nog in hun rechte staat verkeerd hebben, want zij hebben allen tezamen vrolijk gezongen bij de grondlegging der aarde.
Hieruit is ook gebleken dat er, toen zij zongen, nog geen mensen op de aarde geschapen waren.
Hun jubelen aldaar is immers voortgevloeid uit hun verbazing over het aanschouwen van Gods grenzeloze macht.
Vandaar de verbaasde uitroep van Jesaja: Hoe is het mogelijk? "Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads?" - Jesaja 14 : 12.

22 : 16c en d

Ongeleerden en onervarenen in de Heilige Schrift zouden kunnen tegenwerpen: Ja, maar dit heeft Jesaja van de koning van Babel gezegd.
Maar dan antwoorden wij: Er is toch geen zinnig mens met een redelijk verstand die van mening is dat Nebukadnézar, of welke koning van Babel ook, uit de hemel gevallen is?

Dus staat positief vast, dat Jesaja dit in overdrachtelijke zin van de koning van het geestelijke Babylon gezegd heeft.
Ook de woorden van de Heere Jezus sluiten hierop aan, als Hij zegt: "En Ik zag de satan als een bliksem uit de hemel vallen." - Lukas 10 : 18.
Eveneens de woorden van Johannes als hij op Patmos, in geestvervoering zijnde, zegt dat hij hem als een grote berg, brandende van vuur, in de zee heeft zien werpen. - Openbaring 8 : 8.
Ook zegt hij in 12 : 9: "En de grote draak is geworpen, namelijk de oude slang, welke genaamd wordt duivel en satanas, die de gehele wereld verleidt, hij is, zeg ik, geworpen op de aarde en zijn engelen zijn met hem geworpen."
Vele goddeloze mensen zijn een schaduwbeeld van hem geweest. Dit is het waarom ook Ezechiël in zijn klaaglied over de vorst van Tyrus onder andere van hem zegt: "Gij waart in Eden, Gods hof." - Ezechiël 28 : 12 t/m 17. Dit kan toch onmogelijk van de koning van Tyrus gezegd zijn.

Uit hetgeen er van deze twee vorsten gezegd is, trekken we de conclusie dat de glorie van deze licht-engel (en in mindere mate van zijn mede-engelen die met hem tegen God in opstand gekomen zijn) zó groot is geweest, dat wij er ons geen voorstelling van kunnen maken. Zelfs zó groot, dat de archangel Michaël (die naar onze overtuiging na de val van satan met zíjn heerlijkheid bekleed is geworden) geen oordeel van lastering tegen hem durfde voortbrengen toen hij met de duivel twistte en handelde over het lichaam van Mozes, maar tot hem zeide: "De HEERE bestraffe u." - Judas : 9.

22 : 16c en d

Reeds eerder hebben wij verondersteld en verklaard van Openbaring 12 : 7 dat er mogelijk ook van zíjn troon van oorsprong donderslagen en bliksemen zijn uitgegaan.
Ongetwijfeld wordt hij daarom (zelfs ná zijn val) nóg de god dezer eeuw genoemd.

Uit de socialistische geest die in de door hem verleide en in opstand tegen Gods bestuur gebrachte mens is gaan heersen en die in onze dagen (in het laatste der dagen) tot zijn hoogste toppunt zich schijnt te ontwikkelen, leiden wij af dat deze boosheid in zijn hart en in vele engelenharten is opgekomen, toen God aan de mens van vlees en bloed (die minder gemaakt was dan hij) naar zijn oordeel een hogere plaats gaf dan aan hem.
Ongehoord en onaanvaardbaar moet het voor deze lichtengelen geweest zijn dat God aan hen heerschappij gegeven heeft over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte dat op de aardbodem kruipt. - Genesis 1 : 28. Ja, dat God zelfs al het gedierte des velds en al het gevogelte des hemels tot dat stoffelijke wezen gebracht heeft om te zien hoe híj ze noemen zou. - Genesis 2 : 19.
Door deze communistische en socialistische opstand zijn alle mensen in meerdere of mindere mate beïnvloed. Daarom zijn wij met hem aan de verdoemenis onderworpen en zouden ook wij allen tot het oordeel des groten dags, evenals hij, bewaard worden - Judas : 6 - als de nieuwe *Morgenster* niet verschenen was om de werken des duivels te verbreken.

Nu gaan we iets zien van de genade van God, dat Hij deze nieuwe *Morgenster* boven de dageraad van Zijn schepping heeft doen opgaan, toen Hij tot de satan gezegd heeft: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, tussen uw zaad en tussen haar Zaad, Datzelve zal u de kop vermorzelen en gij zult Het de verzenen vermorzelen." - Genesis 3 : 15.
De HEERE heeft aan deze nieuwe *Morgenster* de scepter Zijner sterkte gezonden uit Sion en tot Hem gezegd: "Heers in

het midden Uwer vijanden." - Psalm 110 : 2.
Dit is het waarom David in het derde vers vervolgt: "Uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn." - Psalm 110 : 3b. Hierin bestaande, dat van daaruit de glorie van het verlossingswerk van deze nieuwe *Morgenster* (van deze nieuwe Zoon des dageraads) over ellendige en arme zondaren geboren zal worden.

Nochtans is de schittering van deze nieuwe *Morgenster* in de nevelen van de nieuwe scheppingsmorgen voor het oog van de in de zonden gevallen mens vele tijden verborgen gebleven.
Evenwel hebben velen van Gods uitverkorenen in geloof en hope van Hem geprofeteerd, van verre Zijn toekomende glorie als *de blinkende Morgenster* aanschouwende.
Reeds Henoch, de zevende van Adam, heeft van Hem geprofeteerd, zeggende: "Ziet, de HEERE is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen, om gericht te houden tegen allen en te straffen alle goddelozen onder hen vanwege al hun goddeloze werken die zij goddelooslijk gedaan hebben en vanwege al de harde woorden die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben." - Judas : 14 en 15.
En uit het panorama der geloofsgetuigen van het Oude Testament - Hebreeën 11 - blijkt hoevelen van hen om Zijnentwil banden des doods en vele verdrukkingen verdragen hebben, verwachtende de openbaring van *de blinkende Morgenster* als Hij de nevelen van deze droeve morgenstond der schepping verdreven zal hebben.
Ja, reeds op de dag Zijner heirkracht, die geopenbaard is bij Zijn komst in het vlees, zal Zijn volk zeer gewillig zijn in heilige sieradiën, om Zijn heerlijkheid te verkondigen. - Psalm 110 : 3. Namelijk als Hij de Geest der Waarheid, welke de wereld niet kan ontvangen, over Zijn Nieuwtestamentische Gemeente uitgegoten zal hebben. - Johannes 14 : 17.

Wat is er op velerlei wijze in de Heilige Schrift geprofeteerd en gejubeld door Gods kinderen over deze (nog in nevelen

gehulde) in het oosten verschenen *Morgenster.*
Hoe is Zijn verwisseling voor de oorspronkelijke morgenster op wonderbare wijze uitgebeeld in de geschiedenissen van Esther.
Als er zo buitengewoon betekenisvol geschreven staat: "De Koning deed Zijn ring af die Hij van Haman genomen had en gaf hem aan Mordechaï en Esther stelde Mordechaï over het huis van Haman." - Esther 8 : 2.
De aanvankelijke morgenster is ondergegaan in Haman, de nieuwe is (in nevelen gehuld) opgegaan in Mordechaï.
Ook Jesaja heeft Gods volk vertroost met deze woorden: "Maak u op, word verlicht, want uw Licht komt en de heerlijkheid des HEEREN gaat over u op. Want zie, de duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de volken; doch over u zal de HEERE opgaan en Zijn heerlijkheid zal over u gezien worden." - Jesaja 60 : 1 en 2.
Ook de profeet Micha heeft op een heerlijk ogenblik de glans van deze nieuwe *Morgenster* door de nevelen heen zien breken, toen hij van de plaats Zijner geboorte geprofeteerd heeft. - Micha 5 : 1.
Maleachi heeft Hem zelfs reeds zien stralen als de Zonne der gerechtigheid. - Maleachi 4 : 2.

Totdat zich het merkwaardige feit voorgedaan heeft dat deze *Morgenster* zelfs door de heidenen gezien is, omdat Hij ook onder hen de werken des duivels verbreken wilde.
Daarom hebben hun voorlopers gejubeld: "Wij hebben Zijn ster gezien in het oosten (dat is in het opkomen des dageraads) en zijn gekomen om Hem te aanbidden." - Mattheüs 2 : 2.
Daarom heeft Zacharías (de vader van Johannes de Doper) van Hem geprofeteerd als "de Opgang uit de hoogte, om te verschijnen degenen die gezeten zijn in duisternis en schaduw des doods." - Lukas 1 : 79.
Simeon heeft in de tempel van Hem geprofeteerd, dat Hij zal zijn tot een Licht ter verlichting van de heidenen. - Lukas 2 : 32.

22 : 16c en d

En de apostel Petrus heeft al deze profetieën als verzegeld met dit getuigenis: "Wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is en gij doet wel dat gij daarop acht hebt, als op een licht, schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte en *de Morgenster* opga in uw harten." - 2 Petrus 1 : 19.

Deze allen vertolkten het geheimenis van de zeven sterren die in de rechterhand van Christus zijn, die allen als predikers uitgegaan zijn en voorts nog zullen uitgaan om de glorie van deze nieuwe *Morgenster* in de Gemeenten des Heeren te verkondigen, ja uit te bazuinen. Ja zelfs de belofte door te geven aan een ieder die overwint, dat hem deze *Morgenster* gegeven zal worden. - 2 : 28.

En als Hij in heerlijkheid verschenen zal zijn, zal Hij door hen gezien worden als *de blinkende Morgenster.*
Ja, voor allen die Hem gehoorzaam geweest zijn, zal Hij verschijnen in een majesteit die hun voorstellingsvermogen oneindig ver overtreffen zal.
Deze glorie heeft Hij (als waarachtig Mens) verworven in Zijn Zelfofferande op het kruis, in Zijn lijden en sterven voor een arm en ellendig zondaarsvolk - Zefanja 3 : 12 - voor allen die tot Gods genade de toevlucht genomen hebben om bevrijd te worden van het geweld des duivels die van nature heerschappij over ons heeft.
Door Gods Woord onderwezen zijnde, dat zij met hem en zijn medegevallenen voor eeuwig zouden zijn ten ondergegaan in een bodemloze afgrond van verlorenheid, als deze nieuwe *Morgenster* niet in hun harten was opgegaan.

Ook de duivel zelf (de gevallen morgenster) is ermee bekend geweest, dat deze nieuwe *Morgenster* opgegaan is in de dageraad van de scheppingsmorgen en dat Hij hém eenmaal de kop zou vermorzelen.
Hij heeft ven Hém geprofeteerd op een wijze die de profetieën der heilige profeten in bepaalde wetenschappen overtreft.

22 : 16c end

Door zijn dienstknecht Bileam heeft hij gezegd: "De hoorder der redenen Gods spreekt en die de wetenschap des Allerhoogsten weet, die het gezicht des Almachtigen ziet, die verrukt wordt en wien de ogen ontdekt worden." - Numeri 24 : 16. Want zijn profetieën hebben zich uitgestrekt tot aan de tijden van het einde.
Zelfs betrekt hij daarin het oordeel over de kinderen van Seth, in wie de Godsvrucht van Adam en Eva zich voortgeplant heeft. Dit in tegenstelling tot de nakomelingen van Kaïn.

In zijn profetieën opende Bileam een perspectief van hetgeen er in het laatste der dagen geschieden zal, zeggende: "Er zal een Ster voortgaan uit Jakob en er zal een scepter uit Israël opkomen, die zal (niet alleen) de palen der Moabieten verslaan, (maar) en zal (ook) al de kinderen van Seth verstoren." - Numeri 24 : 17. En dit, omdat (evenals de Moabieten) zelfs ook de geestelijke nakomelingen van Seth - Genesis 4 : 25 en 26 - (namelijk de Kerk des Heeren uit de heidenen die een wilde olijfboom zijnde op de goede olijfboom, Israël, geënt is - Romeinen 11 : 17 en 24) in het laatste der dagen zich vereenzelvigd zullen hebben met het Babylon dezer wereld, daar zij in de oecumene een verbond zullen sluiten met dit Nieuwtestamentische, geestelijke Babylon.
En daarom zal de Kerk te dien dage worden tot "een woonstede der duivelen en een bewaarplaats van alle onreine geesten en een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte." - 18 : 2.
Dit is het, waarom de kinderen van Seth (de heidenen die geënt zijn op de goede olijfboom Israël - Romeinen 11 : 17 en 24) te dien tijde verstoord zullen worden. - Numeri 24 : 17. Namelijk in de tijd dat de natuurlijke kinderen van Sem (de Joden) wederom aangenomen zullen worden. Want zoals de Joden nakomelingen zijn van Seth, voortgeplant in Noachs zoon Sem, zo zijn de heidenen die geënt zijn op deze stam, nakomelingen van Seth, voortgeplant in Noachs zoon Jafeth.

22 : 16c en d

Voorts is er in velerlei opzicht overeenkomst tussen de voortijd en de eindtijd.
In het begin van de voortijd, na de geboorte van Enos, begon men de Naam des Heeren aan te roepen.
In het begin van de eindtijd begon men (door de prediking der apostelen) de Naam des Heeren aan te roepen.
Voorts, zoals Gods zonen tegen het einde van de voortijd zich vermengd hebben met allen die zij verkoren hebben, zo zal het ook zijn tegen het einde van de eindtijd. - Mattheüs 24 : 37; Lukas 17 : 26. Want alsdan zullen Gods zonen (de Kerk) zich ook vermengen met allen die zíj verkiezen zullen in een oecumenische verzameling.
In die dagen zal de profetie van Bileam vervuld worden, dat God de Moabieten zal verslaan en al de kinderen van Seth zal verstoren. Namelijk de oorspronkelijke, apostolische Kerke Gods, omdat zij in de oecumene haar bestaansrecht, als zijnde de Gemeente Gods, volkomen prijsgegeven zal hebben.
En zoals het einde der voortijd de zondvloed geweest is, zo zal in het einde der eindtijd de ondergang der wereld geopenbaard worden door vuur. "Hetgeen er geweest is, dat zal er zijn en hetgeen er gedaan is, dat zal er gedaan worden; zodat er niets nieuws is onder de zon." - Prediker 1 : 9.

Hanna, de moeder van Samuël, heeft op haar wijze van al deze dingen geprofeteerd, toen zij jubelde: "De HEERE doodt (namelijk de oorspronkelijke morgenster en het ganse rijk der duisternis) en maakt levend", (de nieuwe Morgenster met alle door Hem gekochten). - 1 Samuel 2 : 6.
Al is Hij aanvankelijk in nevelen en wolken voor het oog der Zijnen verborgen gebleven, reeds in de volheid der tijden hebben Zijn discipelen Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader, vol van genade en waarheid. - Johannes 1 : 14.
Maar eenmaal zal aller oog Hem zien, ook degenen die Hem doorstoken hebben, stralende als *de blinkende Morgenster.* "Hij doet ter helle nederdalen en Hij doet weder opkomen." -

22 inl. op vers 17

1 Samuël 2 : 6. Ook *de Morgenster.*

Al is Zijn Koninklijke majesteit en heerlijkheid in Zijn lijden en sterven om onzer zaligheidswil, als in nevelen en wolken voor het oog verborgen gebleven, eenmaal zal Hij (ja is Hij reeds) gaan stralen als *de blinkende Morgenster.*
David heeft Hem van verre reeds helder zien stralen, profeterende: "Er zal zijn een Heerser over de mensen, een Rechtvaardige, een Heerser in de vreze Gods en Hij zal zijn gelijk het licht des morgens, wanneer de zon opgaat des morgens zonder wolken, wanneer van de glans na de regen de grasscheutjes uit de aarde voortkomen." - 2 Samuël 23 : 3 en 4.
De bruid uit het Hooglied heeft hem op deze wijze bejubeld: "Totdat de dag aankomt en de schaduwen vlieden zal ik gaan tot de mirreberg en tot de wierookheuvel." - Hooglied 4 : 6. Op deze berg en heuvel is *de Morgenster* haar voorbidder bij haar hemelse Vader.
Wat zullen alle verlosten zich in der eeuwigheid verheugen, als zij deze *Morgenster* eenmaal zullen mogen aanschouwen in Zijn volmaakte heerlijkheid, als zij Hem zien mogen als:
DE BLINKENDE MORGENSTER.

Inleiding op vers 17.

Het heeft er voor ons de schijn van dat hoe dichter we bij het einde der Heilige Schrift komen, hoe geheimenisvoller zij wordt.
Misschien zal dit voor velen ten aanzien van dit 17e vers niet zo zijn. Maar als wij het nader verklaren, zal het onzes inziens toch wel blijken dat haar geheimenissen onvoorstelbaar zijn.
Dit temeer omdat met vers 16 het feitelijke besluit van de Bijbel geopenbaard is.
Deze laatste vijf verzen zien wij als voetnoten die op bepaalde aspecten van de Bijbel nog weer eens in het bijzonder de

aandacht vestigen. Daarom achten wij het van belang bij de aanvang van deze tekst en uiteraard ook van de volgende twee teksten, de vraag te stellen: Wie is er in deze teksten aan het woord, door wie worden deze mededelingen gedaan? Door Johannes of door een ander?

Naar onze overtuiging is het de blinkende Morgenster Zelf, Die nu, na de afsluiting en ondertekening van Zijn getuigenissen, deze woorden spreekt.
En indien dit zo is, merken wij op dat de Heere Jezus in het besluit van de Heilige Schrift (wel te verstaan zoals dit in feite geopenbaard is vanaf vers 6 t/m 16) tot tweemaal toe gezegd heeft: "Zie, Ik kom haastiglijk." In vers 12 zelfs met de toevoeging: "én."
Dit zou de schijn kunnen wekken, dat dit "Kom" van de Geest en de bruid (in vers 17) als een antwoord is en aansluit op deze belofte van de Heere Jezus dat Hij haastiglijk komen zal.
Dit temeer omdat het er in vers 20 de schijn van heeft dat de Heere antwoord geeft op het vragen van de Geest en de bruid, omdat Hij aldaar zegt: "Ja!!! Ik kom haastiglijk."

Letten wij evenwel op de samenstelling van dit 17^{e} vers en dan in het bijzonder op de betekenis van het woord "kom" en ten tweede op de samenvoeging "Geest en bruid", dan zal gaan blijken dat er toch wel diepere geheimenissen in deze tekst verborgen zijn.
Als we de betekenis van deze twee woorden "Geest en bruid" zoals deze in dit 17e vers voorkomen, gepeild hebben, zal gaan blijken dat dit de sleutel is die de toegangspoort opent tot het verstaan van de overige delen van deze tekst. Daarom is het noodzakelijk deze gehele tekst als één ononderbroken geheel te zien. En dan blijkt dat deze gezamenlijke nodiging van de Geest en de bruid ten doel heeft ieder mens, wie hij of zij ook zijn moge, te nodigen om te komen drinken van het water des levens om niet.
En dan blijkt daaruit, dat de Geest en de bruid hier niet aan de

22 inl. op vers 17

Heere Jezus vragen: Kom, kom toch haastiglijk om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn, maar dat dit een nodiging is van de Geest en de bruid om toch te komen drinken uit de fonteinen van het water des levens om niet.

Dan blijft nog wel het wonderlijke "Ja, Ik kom haastiglijk" in vers 20 staan. Dat zou ons aanleiding kunnen geven om het te zien als een antwoord op het verlangen van de Geest en de bruid naar Zijn spoedig komen.
In de verklaring van vers 20 zal echter gaan blijken dat dit "ja" daar een andere betekenis heeft. Dit temeer daar we het laatste gedeelte van vers 17 ervaren als een gevolg van de tot driemaal toe herhaalde nodiging van de Geest en de bruid om te komen.

Nochtans is er tussen de algemene nodiging van de Geest en de bruid om te komen en de nodiging van degene die het hoort, een scherpe tegenstelling. Ook hierin is een geheimenis verborgen, evenals in de samenvoeging "Geest en bruid."
Wij kunnen ons bij het verklaren van deze geheimenissen er wel gemakkelijk vanaf maken, door te zeggen: De Geest verwekt in de harten der gelovigen het verlangen naar de spoedige komst van de Heere Jezus, zoals dit ook blijkt uit Romeinen 8 : 23 en ook de bruid zelf verlangt naar Zijn spoedige komst, zoals blijkt uit Openbaring 6 : 10 en 11 om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn. Maar dan vervallen we in dezelfde fout van de Statenvertalers die dit "kom" van de Geest en de bruid aldus verklaard hebben. Dit blijkt uit hun kanttekeningen op deze tekst (noot 42 en 43). Bovendien verwijzen zij naar Lukas 21 : 28, namelijk: "Ziet omhoog en heft uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is."

Ons antwoord is echter: Het is wel een algemeen bekende en onweerlegbare waarheid dat vooral Gods kinderen die in zwaar lijden zijn, verlangen naar de spoedige komst des

22 inl. op vers 17

Heeren, ja ook zij die zwaar gebogen gaan onder de lasten van dit leven en soms wel onder de verdorvenheden die in hen wonen. Vooral zij die in onze tijden zuchten over de gruwelen van de tijd, vanwege de tekenen die aan het uit de afgrond opgekomen beest te doen zijn gegeven, en ook zij die ten dode toe vervolgd worden om des geloofs wil verlangen met een heilig heimwee naar de wederkomst van de Heere Jezus om met lichaam en ziel voor eeuwig met Hem verenigd te worden. Maar wij zeggen, dit alles is in onze tekst beslist niet aan de orde.

Dit zeggen wij niet alleen op grond van de samenstelling van ónze tekst, maar ook op grond van hetgeen er in de verzen 18 en 19 gezegd wordt.
Bij de verklaring van die twee teksten zal dit gaan blijken. Dan zal de uitzonderlijke glorie van deze drie teksten gezamenlijk en van de geheimenissen die erin verborgen zijn, gekend en gezien kunnen worden. Althans door hen, aan wie een oor gegeven is om te horen en een hart om op te merken en in wier harten een dorst verwekt is naar de wateren des levens en die gewillig gemaakt zijn om het water des levens te nemen om niet, zoals onze tekst dit zegt.
Daarom willen wij, voordat wij aan de woordelijke betekenis van onze tekst aandacht schenken, eerst de samenvoeging van de woorden "Geest en bruid" nader bezien..
Dit temeer naar aanleiding van de verklaring die de Statenvertalers ervan gegeven hebben in hun kanttekeningen.

En dan is onze vraag: Spreekt de Heilige Geest in persoon? En: spreekt de bruid in persoon? Of spreekt de gehele Gemeente van Christus gezamenlijk? Ook zelfs zij die naar de ziel in de hemel met Christus triomferen? Want dit laatste hebben de Statenvertalers zo verklaard.
Als wij dit aanvaarden, staan de woorden: "En de Geest en de bruid zeggen: Kom!" volkomen op zichzelf. Dan hebben zij geen enkele verbinding met de volgende twee gedeelten van

deze tekst. Want van de verheerlijkte zielen in de hemel kan toch niet gezegd worden: "En die het hoort zegge: Kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet."
Zij kunnen nog wel verlangen naar de wederkomst van de Heere Jezus, dit is gebleken uit 6 : 10 en 11. Maar in elk geval behoeven zij niet meer genodigd te worden tot de wateren des levens om daarvan te drinken.
Daarom achten wij, dat deze tekst een volkomen andere betekenis heeft. Deze willen wij in een woordelijke verklaring trachten aan te wijzen.

17a *En de Geest en de bruid zeggen: Kom.*

Vooraf zeggen wij dat in elk geval uit de woorden "want Ik betuig", waarmee vers 18 aanvangt, blijkt dat het de blinkende Morgenster Zelf is Die in vers 17 sprekende wordt ingevoerd. Doch niet alleen hieruit, maar ook in het voorafgaande 16e vers heeft de Heere Jezus gezegd: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden, om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten." Namelijk in de Gemeenten die Hij op de aarde achtergelaten heeft, toen Hij ten hemel opgenomen is.
En zoals het spreken van de Heere Jezus altijd op het allerhoogst wonderbaar is, hoeveel temeer zal dit hier zijn in het besluit van Zijn Woord.

Hieruit blijkt dat de teksten 16 t/m 19 op een bijzondere wijze bij elkaar behoren. En eveneens dat het 17e vers een direct gevolg is van de besluitende woorden die de Heere in vers 16 gezegd heeft. Namelijk: "Ik ben de Wortel en het geslacht Davids, de blinkende Morgenster."
Het 17e vers is in feite een nadere verklaring van hetgeen de Heere in deze laatste zin van vers 16 gezegd heeft. Want als de Heere zegt: "Ik ben de Wortel," ziet dit op *de Geest* Die door Hem gesproken heeft: *Kom.*
En als Hij zegt: "En het geslacht Davids", ziet dit op *de bruid*

die ook de nodiging om te *komen* heeft doen uitgaan.

Mede gelet op de verklaring van vers 16 blijkt wat ons tekstgedeelte te betekenen heeft. Namelijk dit: De Heere ziet in dit besluit terug op Zijn Woord en zegt dan: *En de Geest en de bruid zeggen: Kom.*
Dat wil zeggen: *De Geest* heeft onder het Oude Verbond door Zijn profeten een ieder genodigd om te *komen* tot de fonteinen des heils om daaruit te drinken. Een zeer klaar voorbeeld hiervan vinden we in Jesaja 55 : 1 t/m 4, namelijk: "O alle gij dorstigen! Komt tot de wateren en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk!" en wat er verder volgt.
Maar *de bruid* heeft in de Gemeenten Gods onder het Nieuwe Verbond deze nodiging om te *komen* doen uitgaan. Een zeer klaar voorbeeld hiervan vinden we in 2 Corinthe 5 : 20, waar geschreven staat: "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege, laat u met God verzoenen."

In feite werpen de teksten 17 t/m 19 (na de ondertekening van de Heilige Schrift door de blinkende Morgenster) een terugblik op haar inhoud en op de onvoorstelbare heiligheid van haar woorden. Daarom zijn deze drie teksten mede inbegrepen in het besluit van de Bijbel. Want al hetgeen geopenbaard moest worden ter ere van de Drieënige God en tot zaligheid van Zijn uitverkoren volk is nu geopenbaard. Alle dingen zijn nu gereed.
"De Opperste Wijsheid heeft Haar huis gebouwd; Zij heeft Haar zeven pilaren gehouwen. Zij heeft Haar slachtvee geslacht. Zij heeft Haar wijn gemengd; ook heeft Zij Haar tafel toegericht. Zij heeft Haar dienstmaagden uitgezonden; Zij nodigt op de tinnen van de hoogten der stad: Wie is slecht? Hij kere zich herwaarts! Tot de verstandeloze zegt Zij: Komt, eet van Mijn brood en drinkt van de wijn die Ik gemengd heb." - Spreuken 9 : 1 t/m 5.

22 : 17a

En ook "Wederom zond hij andere dienstknechten uit, zeggende: Zegt de genoden: Ziet, Ik heb mijn middagmaal bereid, mijn ossen en de gemeste beesten zijn geslacht en alle dingen zijn gereed; komt tot de bruiloft." - Mattheüs 22 : 4.

Daarom, nu alles geschied is (blijkens 21 : 6) komt deze nodiging van *de Geest en de bruid* tezamen, om te *komen* tot de fonteinen van het water des levens om daaruit te drinken om niet. Deze nodiging om te *komen* komt hier nog éénmaal tot alle mensen, zij is voor hen als een echo van hetgeen in de ganse Heilige Schrift voor hen geopenbaard is.
Maar tot de gelovigen in de strijdende Kerk van de eindtijd komt deze nodiging nu alsof zij komt vanuit de bruiloftszaal van de aanzittende gasten aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams.

Dit alles is de glorie en het geheimenis van ons tekstgedeelte.
Er is ons ooit een boek ter hand gesteld met als titel: "De Gemeente Gods" van de hand van Dr. W.J. Ouweneel, uitgegeven in het jaar 1971 bij uitgeverij W.J. Pieterse, Oostburg.
Wij voelen ons genoodzaakt uit oorzaak hiervan een nabetrachting te houden op ons tekstgedeelte.
Uit dit geschrijf blijkt namelijk dat er in onze dagen een belangrijke stroming is, blijkbaar zelfs internationaal, die meent een zodanig onderscheid te moeten maken tussen de uitverkorenen onder het Oude Testament en die onder het Nieuwe Testament, dat in feite de gelovigen van het Oude Testament niet zouden behoren tot de Gemeente van God, zoals zij in het Nieuwe Testament geopenbaard wordt.
Niet dat zij (de zich noemende: 'Vergadering der gelovigen') de gelovigen van het Oude Testament van het kindschap Gods uitsluiten, maar zij verklaren de Heilige Schrift zó, alsof Christus twee bruiden gehad heeft, een Oudtestamentische en een Nieuwtestamentische. En, zeggen zij: Dit is ook afgeschaduwd in de aartsvader Jakob, die ook twee bruiden

gehad heeft, namelijk Lea en Rachel.
Zij gronden hun stellingen voornamelijk op het feit dat er onder het Oude Verbond nimmer van de Gemeente van God sprake is geweest, maar dat zij in het Nieuwe Testament wel 112 maal voor de aandacht gesteld wordt.
En om hun stellingen nog aannemelijker te maken zeggen zij: Dit is 16 maal 7 maal en daarvan 3 maal 7 maal in de zin van de 'Ene grote Gemeente'. Daaronder verstaan zij dan hun vergadering. Namelijk: Dé vergadering der gelovigen.
Zij onderscheiden zich van de gelovigen onder het Oude Testament, doordat zij de bruid des Lams genaamd worden. Maar de gelovigen van het Oude Testament vertegenwoordigen als bruid het Sion Gods des Vaders.
En van hieruit zeggen zij: Voor de gelovigen van het Nieuwe Testament is het Vaderhuis bereid met zijn vele woningen, maar voor de gelovigen van het Oude Testament uitsluitend en alleen de nieuwe aarde.
Zij komen aan het Vaderhuis niet toe!!!!!
Ook verwerpen zij het Koningschap van de Heere Jezus tijdens Zijn omwandeling als waarachtig Mens op de aarde. Dit zal naar hun zeggen pas geopenbaard worden in het duizendjarig rijk dat zij verwachten.
Bovendien verwerpen zij de zending van leraars in de Kerk, ja de gehele constitutionele instelling van de Kerk met inbegrip van haar liturgie.

Wij echter verwerpen dit alles met al de kracht die in ons is, als zijnde dwalingen en niet in overeenstemming met Gods Woord.
Wij achten dat zij oorzaak zijn van het verval der Reformatorische Kerk sedert de tijd dat het uit de afgrond opgekomen beest zijn scepter in de Kerk is gaan zwaaien.
Dit is voor ons waarneembaar geworden sinds de Franse Revolutie van 1789. Hieruit blijkt hoe noodzakelijk gezonde verklaringen van Gods Woord zijn en hoe noodzakelijk het is om geen andere leer te leren - 1 Timotheüs 1 : 3 en 4 - die niet

overeenkomt met de gezonde woorden van onze Heere Jezus Christus en met de leer die naar de godzaligheid is. - 1 Timotheüs 6 : 3. Want het bevel des Heeren is onvergankelijk: "Predik het Woord, houd aan tijdiglijk, ontijdiglijk, wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer. Want er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen." - 2 Timotheüs 4 : 2 en 3.

Daarom hebben wij zo uitvoerig stilgestaan bij dit spreken van zowel *de Geest* als van *de bruid*. Namelijk de nodiging van *de Geest* die onder het Oude Verbond geschied is door de heilige mensen Gods, door de Heilige Geest gedreven zijnde - 2 Petrus 1 : 21b - en de nodiging in het Nieuwe Testament die geschiedt door *de bruid* zelf, omdat zij nu om zo te spreken (omdat de Heilige Geest over haar uitgestort is) tot de huwbare leeftijd gekomen is, want de Bruidegom is persoonlijk tot haar gekomen.
Voor die tijd was zij nog als een kind in het huis van haar moeder, was zij nog onder voogden en verzorgers tot de tijd van de Vader tevoren gesteld. - Galaten 4 : 2.
Toen was zij nog dienstbaar onder de eerste beginselen der wereld - Galaten 4 : 3 - maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God de Geest Zijns Zoons uitgestort in haar hart, Die roept: Abba, Vader - Galaten 4 : 6 - dat is, toen is zij (*de bruid* van Christus) tot de volwassenheid gekomen en is zij steeds Gemeente Gods genaamd geworden. Zie de aantekening (noot 11) van de St.Vert. op Galaten 4 : 4.

Vandaar de (naar onze overtuiging) verkeerde verklaring van het onderscheid tussen de gelovigen van het Oude- en die van het Nieuwe Testament in 'de vergadering der gelovigen'.
De bruid van de Heere Jezus heeft zich in het Nieuwe Testament wel heerlijker (om zo te spreken) op volwassener wijze geopenbaard dan onder het Oude Testament, dat wél, maar dit betekent niet dat zij daarom toen nog niet tot de Gemeente van God behoord zou hebben. Want aller

oorsprong is geworteld in de vrije uitverkiezing van God tot Zijn éne Gemeente.

Hoe schitterend worden haar stand en staten beschreven in Ezechiël 16.
Merk slechts op: Ten dage toen zij geboren werd, had geen oog medelijden met haar om zich over haar te erbarmen, zij is geworpen geweest op het vlakke des velds vanwege de walgelijkheid van haar ziel. Maar nadat zij gevonden is door Hem Die haar van eeuwigheid heeft liefgehad, heeft Hij haar doen spelen in het huis van haar moeder te Jeruzalem, dat dienstbaar is met haar kinderen. - Galaten 4 : 25 en 26.
Toen zij groter geworden is, heeft zij zich aldaar vastgeklampt aan de Verbondsbelofte van Hem Die zij liefgekregen heeft en toen de tijd der minne gekomen was - Ezechiël 16 : 8 en vervolgens - is zij door haar Bruidegom bekleed met vele sieradiën.
En door de werking des Geestes in de heilige apostelen (en in zovelen als de Heere tot de dienst van de verkondiging van Zijn heilig Evangelie geroepen heeft) is haar Bruidegom haar steeds klaarder voor de ogen geschilderd.
Daarom is zij, nu zij tot volwassenheid gekomen is, in het Nieuwe Testament Gemeente Gods genaamd geworden. Maar haar aard, haar natuur is dezelfde gebleven.

En zoals Abraham en vele profeten uitgezien en verlangd hebben naar Zijn komst in het vlees, zo ziet zij uit en verlangt naar Zijn wederkomst.
En zoals Abraham met verheuging verlangd heeft die dag (van Zijn komst in het vlees) te mogen zien - Johannes 8 : 56 - en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest, zo hebben ongetwijfeld sommigen der discipelen van Jezus de dag van Zijn wederkomst van verre aanschouwd in de verwoesting van Jeruzalem. Dit blijkt uit Mattheüs 24 : 15; Lukas 21 : 20 en uit hetgeen de Heere met de verwoesting van Jeruzalem in verband brengt.

22 : 17a

En zoals het de gelovigen onder het Oude Verbond gegaan is, die allen in het geloof gestorven zijn, de beloften niet verkregen hebbende, maar die van verre gezien en geloofd en omhelsd hebben - Hebreeën 11 : 13 en vervolgens - zo zal het ook de gelovigen onder het Nieuwe Testament vergaan.

Een wezenlijke verandering tussen de gelovigen van het Oude- en die van het Nieuwe Testament (al worden zij ook aldaar Gemeente Gods genaamd) heeft er niet plaatsgevonden.
Ook hierin blijven de woorden van de Prediker van kracht: "Hetgeen er geweest is, dat zal er zijn en hetgeen er gedaan is, dat zal er gedaan worden, zodat er niets nieuws is onder de zon." - Prediker 1 : 9.
Vandaar de vraag, ook in dit opzicht: "Is er énig ding waarvan men zou kunnen zeggen: Ziet dát, het is nieuw." - Prediker 1 : 10a.
Daarom heeft *de bruid* in haar jeugd in het huis van haar moeder reeds van haar toekomstige Bruidegom gezongen: "Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen, genade is uitgestort op Uw lippen." - Psalm 45 : 3a.

Ook heeft zij in haar jeugd de belofte ontvangen, dat zij in gestikte klederen tot haar Koning geleid zal worden. - Psalm 45 : 14 en 15. Ja, de heerlijkheid van haar bruiloft is haar als voor de ogen geschilderd, zodat zij krank geworden is van liefde tot Hem. Dit blijkt uit het Hooglied.
Wat heeft zij in haar jeugd veel van hem gezongen, gejubeld en gedroomd, zólang, totdat haar verwachting in vervulling is gegaan en zij zich verblijd heeft met blijdschap om de stem des Bruidegoms. - Johannes 3 : 29.
Zo heeft *de Geest* in haar jeugd tot haar gezegd: "*Kom.*"
Maar vanaf de tijd dat zij zelf haar Bruidegom heeft ontmoet, heeft zijzélf deze nodiging doen uitgaan: "*Kom*.....en laat u met God verzoenen." - 2 Corinthe 5 : 20.

Dit alles hebben wij zo breedvoerig voor de aandacht gesteld

om de buitengewone glorie der samenstelling van Gods Woord aan te wijzen, die in ons tekstgedeelte verborgen is, als er zo ogenschijnlijk uiterst eenvoudig gezegd wordt: *En de Geest en de bruid zeggen: Kom.*
Dit temeer daar er ook een héden in dit zeggen is, waardoor er nog weer een andere glorie in verborgen is. Namelijk: De nodiging gaat nu ook nog uit ná het tonen van de bruiloft des Lams, zodat deze nodiging *Kom*, in feite ook komt uit de bruiloftszaal van de aanzittende gasten aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams.
Doch vers 17 zegt niet alleen: *En de Geest en de bruid zeggen: Kom,* maar ook:

17b *En die het hoort, zegge: Kom.*

Dit is het verlangen van de Geest en de bruid. Van de Geest zoals Deze door de heilige mensen Gods onder het Oude Testament gesproken heeft en van de bruid zoals deze door dezelfde Geest in het Nieuwe Testament de nodiging heeft doen uitgaan, opdat de glorie der genade van de Heere Jezus Christus op het allerhoogst verheerlijkt zal worden.
"Opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." - Johannes 3 : 15.
Deze nodiging gaat uit en is van beiden uitgegaan, omdat in de veelheid der onderdanen des Konings heerlijkheid is. - Spreuken 14 : 28.
Nochtans heeft de bruid in haar jeugd reeds gejubeld: "Ik verblijd mij in degenen die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des HEEREN gaan." - Psalm 122 : 1.
Of, zoals de berijmde Psalm ons tekstgedeelte zo schoon weergeeft:

Ik ben verblijd, wanneer men mij
Godvruchtig opwekt: Zie, wij staan
gereed om naar Gods huis te gaan.
Kom, ga met ons en doe als wij!

Jeruzalem, dat ik bemin,
wij treden uwe poorten in;
daar staan, o Godsstad, onze voeten.
Jeruzalem is wél gebouwd,
wél saâmgevoegd: wie haar beschouwt,
zal haar voor 's Bouwheers kunstwerk groeten.

De heerlijkheid van het nieuwe Jeruzalem wordt mede gekenmerkt door de bruiloftszaal met de aanzittende gasten aan het Avondmaal van de bruiloft des Lams.
Deze is Johannes en door hem ook de strijdende Kerk voor ogen geschilderd, opdat *degenen die het horen*, ook zullen zeggen: *Kom*.
Ja, de muziek en de zang, komende vanuit de bruiloftszaal, zijn voor de strijdende Kerk reeds ten gehore gebracht in de hoofdstukken 14, 15 en 19 en ook dit is reeds een aansporing geweest voor *degenen die dit gehoord hebben*, om te zeggen: *Kom*, word medeaanschouwer en deelgenoot van deze zaligheid.
De liefde en de genade van de blinkende Morgenster strekken zich evenwel nog verder uit, aangezien Hij (na deze nodiging van de Geest en de bruid) nu Zelf ook nog een persoonlijke nodiging doet uitgaan tot allen die deze nodiging ter harte genomen hebben, zeggende tot hen:

17c *En die dorst heeft, kome.*

Dat dit een nodiging van de blinkende Morgenster Zelf is, blijkt uit de woorden: "Want Ik betuig" in vers 18.
Bovendien blijkt dit de laatste nodiging te zijn, uitgaande tot alle mensen.
Velen blijken aan de roepstemmen van de Geest en de bruid, die geroepen hebben vanaf Genesis 1 tot en met Openbaring 22 om te komen tot de wateren des levens, geen gehoor gegeven te hebben.
Ook de prediking van Gods Woord heeft te allen tijde de

meesten onverschillig gelaten, enerzijds omdat zij zich van hun ellendige en jammerlijke staat niet bewust zijn en anderzijds omdat zij in hun verblindheid de genoegens dezer wereld grotere rijkdom achten dan de versmaadheid van Christus.

Nochtans hebben de Geest en de bruid degenen die wél horen, opgewekt om tot allen de nodiging te doen uitgaan: Kom. Trachtende hen jaloers te maken (door hun woord en wandel) op de gelukzaligheid van een verzoend leven met God, hen wijzende op de betekenis van het bevrijd zijn van het eeuwige oordeel en van het geweld des duivels.
En omdat velen op deze nodigingen van hen die het gehoord hebben, ook geen acht geslagen hebben, komt de blinkende Morgenster dezulken in Zijn ontferming en genade nog een schrede naderbij om deze verharde harten alsnog op te wekken om te komen drinken uit Zijn heilsfonteinen.

Hieruit blijkt dat de zaligheid niet te vinden is in de genietingen dezer wereld en in de wellustigheden van dit leven, ja, hoe belemmerend zelfs de zorgvuldigheden van dit leven zijn om naar deze roepstemmen te luisteren.
Dit is ongetwijfeld hetgeen Paulus gezegd heeft: "Want al hadt gij tienduizend leermeesters in Christus, zo hebt gij toch niet vele vaders" - 1 Corinthe 4 : 15a - die u zo liefelijk nodigen als de blinkende Morgenster Zelf.
Is er dan nóg bij velen geen reactie op de roepstemmen die vanuit het Woord tot hen gekomen zijn, ook niet op de nodiging van hen die het gehoord hebben, noch op hun godzalige levenswandel om daardoor ingenomen te worden voor de liefde van Christus, laat het zo zijn, maar de Heere Jezus laat hen niet zo spoedig los. Want de mogelijkheid is niet uitgesloten dat er misschien over sommigen (vanwege deze roepstemmen en vanwege de nodigingen van hen die het gehoord hebben) een gevoel van onbehagen gekomen is, omdat zij diep in hun hart het gemis

dezer zaligheden ervaren.
Misschien is er onbewust een bepaalde dorst in hen verwekt naar het water des levens, naar het bezitten van deze zaligheden die hen als voor de ogen geschilderd zijn.

Nu, tot dezen laat de blinkende Morgenster in het bijzonder nog Zijn nodiging uitgaan, zeggende tot hen: *En die dorst heeft, kome.* Een uiterst simpele voorwaarde om de zaligheid te verwerven.
Slechts *dorst.* En het water dat Jezus geven wil, zal in hen worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven. - Johannes 4 : 14.

Het kan echter zijn dat er onder dezulken mensen zijn, wier harten geroerd zijn onder de verkondiging van het heilig Evangelie of die jaloers geworden zijn op de dichter van Psalm 42, die als een hert schreeuwde van dorst naar de waterstromen, waarvan zij die het gehoord hebben, zo heerlijk kunnen zingen:

't Hijgend hert, der jacht ontkomen,
schreeuwt niet sterker naar 't genot
van de frisse waterstromen,
dan mijn ziel verlangt naar God.
Ja, mijn ziel dorst naar den HEER';
God des levens, ach, wanneer
zal ik naad'ren voor Uw ogen,
in Uw huis Uw Naam verhogen?

Maar, zeggen zij, er is wel een heimwee in mijn hart naar de zaligheid, maar ik kan niet met de dichter van Psalm 63 zeggen: Och werd ik derwaarts weer geleid.
Ach nee, mijn hart is zo koud als een steen, voor mij is alles toch tevergeefs, ik geef het maar op.
Dan blijkt er zelfs voor zulke mensen nog raad te zijn. Want de Heere, de blinkende Morgenster, is oneindig lankmoedig en

groot van goedertierenheid. Hij wil niet, dat enigen verloren gaan, maar dat allen tot kennis der Waarheid komen.
En Hij, kennende het harde en onbewegelijke hart van de mens, komt nog een schrede naderbij en zegt als het ware tot hen: Welnu laat het zo zijn, u hebt zelfs geen lust meer om te luisteren naar de Geest en de bruid, zelfs de lofzangen van hen die het gehoord hebben en hun dorst gelest hebben aan de wateren van de fonteinen des levens, kunnen uw ziel niet meer bewegen om ook te komen drinken uit deze heilsfonteinen.
Laat het zo zijn, dat uw hart als een rotssteen is, die ook geen behoefte aan water heeft, tóch laat Ik ook u niet los, maar zeg tot u:

17d *En die wil, neme het water des levens om niet.*

Dit is de allerlaatste nodiging van de Heiland. Hij dringt er nu niet verder meer op aan bij de zondaar om tot Zijn heil te komen. Hij zet als het ware hiermee het water des levens vlak voor zijn voeten en wacht af wat hij doen zal, het *nemen* of het niet nemen.
Zoals Hij ook door Ezechiël tot Zijn oude Verbondsvolk gezegd heeft: "Wie hoort, die hore en wie het laat, die late het." - Ezechiël 3 : 27b.
Hiermee snijdt Hij de ónmogelijkheid om zalig te worden voor een ieder af met de woorden: *Die wil, neme.*
Hiermee maakt de Heere Zich vrij van alle zondaren die niet willen dat Hij Koning over hen zal zijn.

Het kan echter zijn, dat sommige mensen brutaalweg zeggen: Ja, maar dat zegt niets, want het is toch immers God Die in een mens moet werken beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen. Dit blijkt uit Filippensen 2 : 13.
Maar ons antwoord is: Ja, dat is waar, dat geldt echter niet alleen voor deze dingen, maar voor álle dingen, want niemand kan één voetstap verzetten, hetzij ten goede of ten kwade, of

het moet hem van boven gegeven worden.
Als een mens zijn eigen boze en vleselijke lusten wil volgen, zegt hij ook niet: Ja, maar ik weet niet of het mij van boven wel gegeven zal worden. Hij volgt ze zonder meer.

Dit is immers bij Pilatus gebleken. Hij zei tot Jezus: "Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen en macht heb U los te laten?" - Johannes 19 : 10b.
Maar wat was het antwoord van Jezus? "Gij zoudt geen macht hebben tegen Mij, indien het u van boven niet gegeven ware." - Johannes 19 : 11a.
Zei Pilatus toen ook: Dan kan ik niets beginnen, dan moet ik eerst wachten totdat het mij van boven gegeven worde? Neen, hij werd wel bevreesd, maar uiteindelijk gaf hij Hem toch maar over om gekruisigd te worden.
Laat een ieder zo handelen in *het nemen van het water des levens,* want: "De verborgen dingen zijn voor de HEERE onze God." - Deuteronomium 29 : 29a.
De genadegaven van het willen en werken in ons wordt men wel gewaar als men *van het water des levens* gewillig *genomen heeft.*

Daarom zegt ons tekstgedeelte (niet bedrieglijk, maar in alle oprechtheid): *Die wíl, neme van het water des levens om niet.*
Dit wordt tot elke zondaar gezegd, opdat hij de bedrieglijkheid, de boosheid van zijn eigen hart zal leren kennen en de rampzaligheid van zijn verdorven wil, die zijn eigen lieve leventje niet wil verlaten om Jezus op Zijn kruisweg te gaan volgen.
Het wordt hem zó gezegd, opdat hij een mishagen aan zichzelf zal gaan krijgen en zo zijn schuld voor God zal gaan belijden en op Zijn genade zal gaan pleiten.
Dan zal hij (zo waarachtig als Gods Woord de Waarheid spreekt) bevinden, dat God hem in genade zal aannemen.
Daarom is dit dan ook de allerlaatste waarschuwing in Gods Woord. Dit blijkt uit het woord "want" in de volgende tekst.

18a *Want Ik betuig aan een iegelijk die de woorden der profetie dezes Boeks hoort:*
18b *Indien iemand tot deze dingen toedoet,*
18c *God zal hem toedoen de plagen die in dit Boek geschreven zijn.*

Deze tekst is trouwens niet alleen door het woord *want,* maar in haar geheel bijzonder belangrijk. Vooral ten aanzien van hetgeen in dit hoofdstuk (vanaf vers 6) hieraan voorafgegaan is.
Hierop gelet heeft het eerste gedeelte van onze tekst: *Want Ik betuig aan een iegelijk die de woorden der profetie dezes Boeks hoort,* wel een zeer bijzondere betekenis.
De woorden: *profetie dezes Boeks* zijn mede beslissend geweest voor de verklaring van dit hoofdstuk vanaf vers 6.
Nog meer in het bijzonder voor de verklaring van de twee hieraan voorafgaande teksten 16 en 17.
Hoeveel temeer voor de verklaring van vers 18 zelf.

Uiteraard ten eerste vanwege het feit dat hierin *de woorden der profetie* in het geding gebracht worden, waarvan de engel in vers 6 reeds gezegd heeft dat de HEERE, de God der heilige profeten, Zijn Engel gezonden heeft om Zijn dienstknechten te tonen de dingen die haast geschieden moeten.
Ten tweede blijkt hieruit dat vanaf vers 6 het besluiten van de Bijbel een aanvang genomen heeft, want ook in ons tekstgedeelte worden *de woorden der profetie* als onderstreept, zoals ze in de verzen 6, 7 en 10 voor de aandacht gesteld zijn. Hieruit blijkt van hoe grote betekenis *de woorden der profetie* zijn voor *een iegelijk die ze hoort.*
Uit vers 6 blijkt, dat men hieruit wetenschap kan bekomen betreffende de dingen die haast of in de toekomst geschieden moeten.
Uit vers 7 blijkt, dat zelfs de zaligheid der mensen is verbonden aan het bewaren van *de woorden der profetie dezes Boeks.*

In vers 10 wordt er dan ook uitdrukkelijk voor gewaarschuwd om ze niet te verzegelen en ze voor niemand te verbergen.
En in onze tekst wordt onze verantwoordelijkheid tegenover deze woorden onderstreept.
Ten derde is ons tekstgedeelte ook beslissend voor de verklaring van de drievoudige oproep in vers 17: "Kom."
Ten vierde blijkt uit het redengevende woordje *want*, waarmee ons tekstgedeelte aanvangt, de bijzondere betekenis van de verzen 16 t/m 18 en straks ook van vers 19 bij het besluiten van de Bijbel (na het aanvankelijke besluit zoals dit geopenbaard is in vers 6).

Dit bevestigt in feite ook de verklaring van het herhaalde woord "kom" in vers 17. Niet alleen ten opzichte van de nodiging van de Geest en de bruid, die in het ganse *woord der profetie* van de gehele Bijbel verborgen is, maar ook ten opzichte van de nodiging dergenen die het *gehoord* hebben, namelijk de nodiging van de Morgenster Zelf: "En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet."

Door deze uiteenzetting wordt nog eens nader onderstreept de foutieve verklaring van de Statenvertalers als zij in hun kanttekening bij dit "kom" van de Geest en de bruid (noot 3) verklaren dat dit roepen een roepen van de Gemeente zou zijn om de spoedige wederkomst des Heeren.
Dit roepen blijkt er wel steeds te zijn in de strijdende Kerk, maar dat is nu niet aan de orde.
We moeten erop letten dat het nu reeds de vierde maal is, dat *de woorden der profetie dezes Boeks* in het besluiten van de Bijbel in het geding gebracht zijn. Bovendien komen deze woorden ook nog eens voor in vers 19, maar dan in omgekeerde volgorde, namelijk: "De woorden des Boeks dezer profetie."
Dit alles bevestigt, dat de nodiging "kom" in vers 17 een nodiging is om te komen drinken uit deze heilsfontein.

Trouwens, dit blijkt ook uit de nodiging van de blinkende Morgenster Zelf in vers 17: "Die dorst heeft, kome en die wil, neme het water des levens om niet." En dit alles omdat het (met inbegrip van vers 6) het besluit van *de woorden der profetie dezes Boeks* betreft.

Bij de aanvang van dit besluit in vers 6 is nog op te merken, dat daarin uitdrukkelijk gezegd is: "Deze woorden zijn getrouw en waarachtig."
En hierop sluiten in feite de verzen 18 en 19 aan, als zij als heilige wachters de wacht betrekken bij *de woorden der profetie dezes Boeks.* Want in het midden van haar straat staat de Boom des Levens, van maand tot maand vrucht voortbrengende, Welks bladeren zijn tot genezing der heidenen.

Evenals de HEERE God in de aanvang tegen het oosten van de hof van Eden cherubim als een wacht gesteld heeft met een vlammig lemmer eens zwaards dat zich omkeerde om te bewaren de weg van de boom des levens, evenzo stelt de Alfa en de Oméga hier wederom een wacht bij de Boom des Levens met het vurige lemmer des zwaards van Zijn Getuigenissen, dat zich heen en weer wendt (met de waarschuwing hieraan niet toe te doen enerzijds en hiervan niet af te doen anderzijds) opdat niet wederom iemands deel zal worden afgedaan uit het Paradijs Gods. En opdat over hem de plagen niet vermenigvuldigd zullen worden die in dit Boek geschreven zijn.

Daarom horen wij de woorden van ons tekstgedeelte (*Want Ik betuig aan een iegelijk die de woorden der profetie dezes Boeks hoort*) als een echo van de woorden die de HEERE God in het begin *des Boeks* gesproken heeft: "Ziet, de mens is geworden als Onzer één, kennende het goed en het kwaad! Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme (op ongeoorloofde wijze) ook van de boom des levens en ete en leve in

eeuwigheid." - Genesis 3 : 22.
Ja, ons tekstgedeelte is als een echo van álle *woorden der profetie dezes Boeks,* waarin op velerlei wijze een wacht gesteld is bij Zijn inzettingen en rechten.

Daarom ligt er in deze betuiging van de blinkende Morgenster zo'n ernstige waarschuwing en wordt zij gevolgd door zo'n vreselijke bedreiging.
Dit temeer omdat de Heere Jezus in vers 16 gezegd heeft, dat Hij Zijn engel gezonden heeft om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten én omdat de mens van nature zo geneigd is om aan al deze nodigingen (zowel van de Geest onder het Oude Testament als van de bruid onder het Nieuwe Testament) dingen toe te doen of af te doen; zelfs van de woorden die de Bruidegom gesproken heeft op de laatste dag, zijnde de grote dag van het feest, toen Hij gezegd heeft: "Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke" - Johannes 7 : 37 - of met de woorden van de voorafgaande tekst, vers 17: "Die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet."
Op figuurlijke wijze ziet dit ook op de laatste en grootste dag van het feest van de verkondiging van het heilig Evangelie van vrije genade om niet.
Daarom zijn deze heilige wachters hier zo gesteld.

Zeer velen blijken, in navolging van de Farizeeën en de Schriftgeleerden in de dagen van de omwandeling van de Heere Jezus op de aarde, aan *de woorden der profetie dezes Boeks* hun eigen gerechtigheden toe te willen voegen.
Daarentegen blijken er ook zeer velen te zijn die deze nodigingen zeer lichtvaardig aannemen zonder afstand te doen van hun ongerechtigheden.
Daarom is deze betuiging van de Heere Jezus zo ernstig, omdat ze *een iegelijk* gelden. Niet alleen in de zin van de heidenen in tegenstelling tot het oude Verbondsvolk Israël, maar ze gelden *een iegelijk die ze hoort.*

22: 18b

Wat blijkt uit al deze teksten wederom de uitzonderlijke glorie der samenstelling van Gods Woord. Want in vers 12 heeft de Heere ook reeds gezegd dat Hij een iegelijk zal vergelden, gelijk zijn werk zal zijn.

Hieruit blijkt tevens, dat Hij de grote hartenkenner der mensen is. Zoals dit ook in *de woorden der profetie dezes Boeks* vermeld is. Want de HEERE, sprekende door de dienst van Jeremia, zeide: "Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het. Wie zal het kennen?" (De HEERE zeide): "Ik, de HEERE, doorgrond het hart en proef de nieren en dat om een iegelijk te geven naar zijn wegen, naar de vrucht zijner handelingen." - Jeremia 17 : 9 en 10.
Vanwege deze arglistigheid van ons hart zet de Heere in het vervolg van onze tekst een wacht rondom *de woorden van Zijn profetieën* om ze heilig, rein en ongeschonden te bewaren, met de woorden:

18b *Indien iemand tot deze dingen toedoet.*

Hoe dikwijls komt het in de dagelijkse omgang van mensen niet voor dat men elkaars woorden verdraaid weergeeft of dat men woorden of dingen eraan toevoegt, die een ander niet bedoeld heeft te zeggen of te doen.
De Heidelbergse Catechismus heeft zelfs bij deze gruwel die mensen elkaar aandoen, een wacht geplaatst. In zondag 43 vr. en antw. 112 geeft ze in haar verklaring van het 9^{e} gebod dit antwoord: 'Dat ik tegen niemand valse getuigenis geve en niemands woorden verdraaie, geen achterklapper of lasteraar zij, niemand lichtelijk of onverhoord oordele of helpe veroordelen, maar allerlei liegen en bedriegen als eigen werken des duivels vermijde, tenzij ik de zware toorn Gods op mij laden wil.
Insgelijks dat ik in het gericht en alle andere handelingen de waarheid liefhebbe, oprechtelijk spreke en belijde, ook mijns naasten eer en goed gerucht naar mijn vermogen voorsta en

bevordere.'

Als deze zondige aard zich openbaart in het onderlinge verkeer tussen mensen, hoeveel temeer zal dit zo zijn als de mens in contact gebracht wordt met de Waarheid. Wat is men dán geneigd om naar eigen inzicht, tot eigen genoegen of voordeel de Waarheid weer te geven of te verklaren, er woorden *aan toe te doen* of van af te doen, zodat Gods Woord geheel anders wordt weergegeven dan God bedoeld heeft te zeggen of te openbaren.
Indien een zondig mens zich veelal reeds zwaar beledigd gevoelt, als men zijn woorden verkeerd uitlegt en er woorden bij- of afdoet, hoeveel temeer zal de Heilige God Zich vertoornen over die mensen die Zijn heilige Waarheid verkeerd uitleggen of er iets bij- of afdoen.
Hoe heftig de toorn van de Heere Jezus hierover is geweest, is gebleken uit de strafrede die Hij tegen de Farizeeën en de Schriftgeleerden hierover gehouden heeft, omdat zij aan de mensen van hun dagen vele lasten opgelegd en vele leringen geleerd hadden. - Mattheüs 23.

Ons tekstgedeelte krijgt bovendien nog een bijzonder accent, omdat het niet alleen de woorden der profetie in het geding brengt, maar "de woorden der profetie dezes Boeks" in zijn totaliteit.
Daarom zijn de woorden van de Heere Jezus in onze tekst zoveel temeer ernstig, omdat zij in feite aansluiten op de woorden die Hij in vers 17 gezegd heeft, namelijk: "Die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet." Dit blijkt uit het woord "want" in de aanvang van onze tekst.
Ons arglistig hart en onze boze natuur zijn zo licht geneigd om juist deze woorden van de Heere Jezus niet zo serieus te nemen, ze te verdraaien of er iets aan toe te voegen of er iets van af te doen.
Wij zeggen zo licht tegen elkaar: Ja, maar zo eenvoudig is het

niet, in plaats dat wij onze ellendige toestand voor God belijden, dat wij wel dorst hebben naar de genietingen van deze wereld en naar de genietingen van de lusten van ons verdorven vlees, maar niet naar de wateren des levens.
Wij zijn van nature niet geneigd om die genietingen in te ruilen voor genietingen die wij niet kennen en niet zien.
Bovendien, was het water des levens nu nog voor geld te verkrijgen, dan zouden we er meer waarde aan hechten en zou het voor onze boze natuur veel meer aanvaardbaar zijn.
Maar voor niets??? Een mens leeft niet graag van genadebrood. In onze tijd heeft hij zelfs een afkeer om van de (door God ingestelde) diaconie te leven.
Hij ontvangt liever A.O.W. of weduwenpensioen, want hij of zij heeft daarvoor betaald en heeft er recht op.

Nochtans zijn deze nodigingen van de Heere Jezus vol van ontferming en vol van genade.
Zij willen de mens ontdekken aan zijn zondige begeerten en aan zijn boze onwil om het water des levens om niet te nemen, opdat hij (evenals de heilige Paulus) in een conflictsituatie met zichzelf zal komen, opdat hij zal gaan ontdekken dat hij geen dorst heeft naar het water des levens en bovendien onwillig is om het om niet te nemen. Opdat hij zijn ellendige staat gewaar zal worden en er een tweestrijd in hem ontstaan zal, die hem doet zien, dat hij hetgeen hij eigenlijk wel zou willen, níet doet, maar dat hij voortdurend doet, hetgeen hij haat. - Romeinen 7 : 15. Opdat hij in deze ellendige staat zijn ogen zal slaan op de Heere Jezus Die hem door Zijn woorden genodigd heeft.

Het betreft echter niet alleen de onwil van ons boze hart en onze geneigdheid tot de genietingen van deze wereld en de onwil van ons boze vlees, die als barricades zijn op de weg des levens, die leidt naar de eeuwige zaligheid. Het betreft bovenal ook onze natuurlijke begeerte om zélf uit te maken wat goed en wat kwaad is.

Dit is vooral gebleken uit de velerlei zelfgemaakte geboden die de mens aan de Heilige Schrift is gaan toevoegen.
Dit is niet alleen onder de Oudtestamentische tijdsbedeling en ten tijde van de omwandeling van de Heere Jezus op de aarde gebleken, maar ook in de Nieuwtestamentische tijdsbedeling, vooral in de Kerk zoals zij Rooms-Katholiek geworden is.
Zij heeft vérboden te huwen en géboden zich van spijze te onthouden en alzo *dingen toegedaan* tot de dingen die in Gods Woord beschreven zijn.
In de brief aan Timotheüs is dit voorzegd. - 1 Timotheüs 4 : 3.
In het algemeen werd het volk geleerd goede werken te doen om mede daardoor de zaligheid te verwerven. Of o.a. ook dat zij hun vertrouwen mede moesten stellen op de voorspraak van Maria, de moeder des Heeren, of op andere gestorven heiligen; behalve de menselijke neiging om te allen tijde tot de woorden der profetie dezes Boeks *toe te doen.*

Het is opmerkelijk dat de Heere Jezus in onze tekst ervoor waarschuwt *niets tot deze dingen toe te doen.* Namelijk tot "de woorden der profetie dezes Boeks."
Waarom zegt Hij dit zo? Waarom niet: Indien iemand tot deze wóórden toedoet?
Naar onze mening, omdat de mens te allen tijde, maar vooral onder de Nieuwtestamentische tijdsbedeling, geneigd geweest is en ook zal zijn, om niet alleen wóórden aan Gods Woord toe te voegen, maar bovenal díngen, zoals wij zoëven aangewezen hebben, vooral ten opzichte van de Kerk zoals zij Rooms-Katholiek geworden is.

Daarom is het andermaal opmerkelijk dat de Heere in vers 19 dit anders zegt. Dan waarschuwt Hij ervoor "niets af te doen van de woorden des Boeks dezer profetie."
Hij vat daar "de woorden des Boeks dezer profetie" níet samen onder het begrip dingen, maar laat dit woord daar achterwege. Hieruit kan blijken hoezeer de mens van nature geneigd is zich een eigenwillige godsdienst op te richten die niet van enige

waarde is, maar slechts dient tot verzadiging des vleses.
Hiervoor heeft Paulus de Gemeente der Kolossensen gewaarschuwd. - Kolossensen 2 : 20 t/m 23.
Onze tekst is bovenmate ernstig, want de Heere Jezus besluit haar met de bedreiging:

18c *God zal hem toedoen de plagen, die in dit Boek geschreven zijn.*

Er staan twee buitengewone en hoogst merkwaardige uitspraken in dit tekstgedeelte.
Het eerste is, dat de Heere Jezus, de blinkende Morgenster Die hier aan het woord is, zegt: *God zal hem toedoen.*
Het tweede is, dat de Heere niet zegt: 'profetie dezes Boeks', maar: *Boek.*
Beide uitspraken zullen dan ook van uitzonderlijk hoge betekenis blijken te zijn.

Ten eerste: Als de Heere Jezus hier zegt: *God zal hem toedoen de plagen die in dit Boek geschreven zijn,* is dit ongetwijfeld alsof God opnieuw een wacht stelt bij deze nieuwe Boom des Levens Die Hij na de zondeval van de mens in het paradijs (in Zijn belofte van het komende Vrouwenzaad Dat des satans kop zal vermorzelen) geplant heeft in deze tot zonde geworden wereld.
Van hieruit is het Woord (het *Boek*) vlees geworden en heeft onder ons gewoond (zegt Johannes) en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader, vol van genade en waarheid. - Johannes 1 : 14.
Zoals de HEERE God van oorsprong (nadat Hij de mens uit het paradijs had verdreven) cherubim tegen het oosten des hofs van Eden gesteld heeft met een vlammig lemmer eens zwaards, dat zich omkeerde om te bewaren de weg van de boom des levens - Genesis 3 : 24 - opdat de mens, nu hij zondaar geworden is, hem niet zou ontheiligen, zo stelt God,

de Vader van onze Heere Jezus Christus, nu opnieuw een wacht bij deze nieuwe Boom des Levens, Dewelke is het vlees geworden Woord, opdat de zondige mens ook Deze niet zal ontheiligen door aan Zijn woorden toe- of af te doen.

Dit is het waarom de Heere Jezus in onze tekst zegt (nog steeds sprekende als de blinkende Morgenster Die over de door ons verdorven wereld is opgegaan): *God zal hem toedoen.* Want Hij is het Die over onze verlorenheid opgegaan is en een nieuwe weg gebaand heeft naar het Paradijs. Dit blijkt uit Lukas 23 : 43.
Hij zal in het nieuwe Paradijs de Boom des Levens zijn, zoals Hij dit van oorsprong geweest is in het oorspronkelijke paradijs. Dit blijkt uit 22 : 2. Dit is uitgebeeld geweest in de boom des levens, geplant in het midden van de hof van Eden - Genesis 2 : 9.

En zoals God dit symbool des levens beschermd en bewaard heeft in Zijn scheppingsglorie, zo beschermt en bewaart God Hem in Zijn hérscheppingsglorie door de teksten 18 en 19 van ons teksthoofdstuk te stellen als een vlammig lemmer eens zwaards dat zich heen en weer wendt.
Zij zijn als wachters op de weg naar deze nieuwe Boom des Levens, opdat ook nu niemand, onbevoegd zijnde, van Zijn vrucht neme en leve in eeuwigheid. - Genesis 3 : 22.
Hierdoor wordt in het besluit van de Bijbel wederom de onvergelijkelijke en onvoorstelbare glorie der samenstelling van Gods Woord geopenbaard. Zij sluit als een cirkel zonder begin- en eindpunt hierdoor aaneen.

Dat de geschreven woorden der profetie dezes Boeks niet het symbool maar de openbaring van de Boom des Levens zijn, blijkt uit zeer vele plaatsen in de Heilige Schrift, want: "Het Woord was bij God en het Woord was God." - Johannes 1 : 1. Dit Woord is als een onvergankelijk zaad der wedergeboorte door God gelegd in de door ons verdorven schepping -

22 : 18c

1 Petrus 1 : 23; Genesis 3 : 15.
Vanuit dit zaad heeft God die Plante van Naam verwekt, door Welke Hij op het allerhoogst verheerlijkt zal worden. - Ezechiël 34 : 29 t/m 31.

Het tweede, hoogst merkwaardige geheimenis in ons tekstgedeelte is, dat (hierop aansluitende) de Heere Jezus, als zijnde de blinkende Morgenster, niet zegt: 'Zal hem toedoen de plagen die in de profetieën dezes Boeks geschreven zijn', maar zonder meer: *De plagen die in dit Boek geschreven zijn.* Hierdoor stelt Hij ons uitdrukkelijk de éénheid van de ganse Bijbel, als zijnde voor ons de Boom des Levens, voor ogen.
Doch dit niet alleen, maar hierdoor legt Hij ook de klemtoon op het onberispelijk bewaren van het geloof hetwelk in Christus Jezus is. En dat vooral in de laatste tijden. Want "de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten en leringen der duivelen" - 1 Timotheüs 4 : 1 t/m 3 - vele dingen aan deze dingen die de Bijbel onderwijst, toevoegende. "Maar gij hebt Christus alzo niet geleerd" onderwijst Paulus de Efezieërs. - Efeze 4 : 20.
Vandaar deze waarschuwingen: *God zal hem toedoen de plagen die in dit Boek geschreven zijn.*
Dat zijn dus niet alleen de plagen die in de profetieën dezes Boeks geschreven zijn, maar ook alle ziekte en alle plaag die in het boek der Wet geschreven zijn, zal de Heere over hen doen komen, totdat zij verdelgd zijn. - Deuteronomium 28 : 61.

Hieruit blijkt de ontzaglijke majesteit van deze twee teksten 18 en 19, die hier door God als heilige wachters rondom Zijn Woord gezet zijn, evenals de cherubim in het oorspronkelijke paradijs.
Hoeveel beloften er enerzijds ook in de profetieën dezes Boeks geschreven zijn voor degenen die de Heere vrezen, anderzijds zijn er deze ernstige waarschuwingen voor degenen die aan

22 : 18c

Zijn woorden toe- of afdoen.
Al hebben ze ook een schijn van wijsheid - Kolossensen 2 : 23 - zij zullen geen deel hebben aan de beloften Gods, maar daarentegen zal *God* over hen *de plagen* vermenigvuldigen *die in dit Boek geschreven zijn.*

En toch, hoevelen zijn er niet die zich een eigenwillige godsdienst uitdenken die niet in enige waarde is, maar slechts dient tot verzadiging des vleses, zoals Paulus ons onderwijst in Kolossensen 2.
Hoe licht de mens daartoe geneigd is, blijkt welhaast op elke bladzijde van dit *Boek.* Vandaar ook de veelvuldige gebeden der heiligen om in de Waarheid geleid te mogen worden. - Psalm 25 : 5.
Ook de 119e Psalm staat er boordevol van. Daarom willen wij de verklaring van dit tekstgedeelte besluiten met Psalm 25 : 2, oude berijming:

HEER', ai, maak mij Uwe wegen
door Uw Woord en Geest bekend.
Leer mij, hoe die zijn gelegen
en waarheen G 'Uw treden wendt.
Leid mij in Uw Waarheid, leer
ijv'rig mij Uw Wet betrachten,
want Gij zijt mijn heil, o HEER',
'k blijf U al den dag verwachten.

Haar glorie en haar heiligheid zijn als de brandende braambos, waarin God aan Mozes verschenen is.
Daarom hebben wij ook bij het lezen en overdenken van Gods Woord op figuurlijke wijze steeds de schoenen van de voeten te doen, want de plaats, waar wij ons alsdan bevinden, is heilige grond. - Exodus 3 : 1 t/m 6.
De andere heilige wachter die God bij deze nieuwe Boom des Levens gesteld heeft, wordt aldus aangewezen:

22 : 19a

19a *En indien iemand afdoet van de woorden des Boeks dezer profetie,*
19b *God zal zijn deel afdoen uit het Boek des Levens en uit de heilige Stad en uit hetgeen in dit Boek geschreven is.*

Was de samenstelling van vers 18 reeds wonderlijk, nog groter geheimenissen zijn er (zo mogelijk) in vers 19 verborgen.
Reeds uit het eerste gedeelte van dit vers blijkt dit, als de Heere Jezus de volgorde van vers 18, waarin gezegd is: "woorden der profetie dezes Boeks" nu omkeert en zegt: *woorden des Boeks dezer profetie.*
Als het een mensenwoord betrof, zouden we aan deze omgekeerde volgorde niet de minste aandacht schenken. Maar als de Heere Jezus hier Zelf de volgorde omkeert, moet daar ongetwijfeld wel een zeer bijzondere reden voor zijn.
Wij verwisselen menigmaal zonder doel en zonder enig nadenken onze woorden. Wanneer Gods Woord dit echter doet (zoals dit hier het geval is) is er steeds een diep geheimenis in verborgen. Dit zal uit het vervolg van de verklaring gaan blijken.

Maar eerst willen wij aandacht schenken aan het verschil tussen vers 18a en b en vers 19a en b.
Hoe de mensen in het algemeen tot deze dingen (namelijk tot de woorden der profetie dezes Boeks) dingen toegedaan hebben, is welhaast op elke bladzijde van de Bijbel vermeld.
Nieuwtestamentisch is dit vooral gebleken in de Kerk zoals zij Rooms-Katholiek geworden is, zoals wij dit ook bij de vorige tekst verklaard hebben.
In ons tekstgedeelte gaat het niet over het tot deze dingen toedoen, maar over *het afdoen van de woorden des Boeks dezer profetie.*
Dit *afdoen* kan op velerlei wijze geschieden. Enerzijds door *woorden af te doen* van Gods dreigementen op onze overtredingen en anderzijds door *woorden af te doen* van Zijn beloften van vergeving van zonden en van de zaligheid die Hij

bereid heeft voor allen die op Zijn goedertierenheid hopen.

De meest zichtbare manier, waarop wij *van Zijn woorden afdoen,* is daarin gelegen, dat wij meer geloof hechten aan de tegenstellingen der valselijk genaamde wetenschap - 1 Timotheüs 6 : 20 - dan aan Gods Woord.
Vooral in onze zogenaamde verlichte eeuw heeft deze valse wetenschap een hoge vlucht genomen. Voornamelijk in de verkondiging van de evolutieleer.
Daaruit voortvloeiende wordt door zeer velen de schepping van hemel en aarde door de almachtige God (zoals die beschreven is in de eerste twee hoofdstukken van het boek Genesis) óf geheel verworpen óf er wordt *afgedaan van deze woorden*, zodat er een verklaring van gegeven kan worden die kan passen in hun evolutietheorieën. Dit alles gegrond op hun vermeende kennis van de oudheden der aarde.
Maar zij houden er blijkbaar geen rekening mee, dat zij en alle mensen vanwege de val van Adam in zonden ontvangen en geboren worden en deswege verduisterd zijn van verstand en vervreemd van het leven Gods door de onwetendheid die over allen gekomen is.

En dit is ook de oorzaak, waarom zíj in het bijzonder (en zelfs Gods uitverkorenen) Gods Woord uit en van zichzelf niet kunnen verstaan en daarom van nature geneigd zijn tot deze dingen toe te voegen of *van deze woorden af te doen.*
Alleen zij die een geheiligd verstand, een van God geleerd verstand, ontvangen hebben en de gave des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, kunnen er zoveel van verstaan als tot Gods eer en tot hun zaligheid dienstig is.
In elk geval aanvaarden zij Gods Woord zonder enige reserve als volmaakt en volkomen betrouwbaar, al is het voor hen ook menigmaal dat zij door een spiegel zien in een duistere rede. - 1 Corinthe 13 : 12 en vervolgens.
Zij verachten niet alleen de woorden der valselijk genaamde wetenschap, maar al zou er (zichtbaar voor hun ogen) een

engel uit de hemel verschijnen die hun een ander Evangelie zou verkondigen buiten hetgeen God door Zijn dienstknechten in Zijn Woord voor hen heeft laten beschrijven, zij zouden hem ten enenmale vervloeken, zoals de Heere spreekt door de dienst van de apostel Paulus in Galaten 1 : 8.

Zoveel glorie als er is in het feit dat de Heere Jezus in ons tekstgedeelte de volgorde der woorden ten opzichte van vers 18 heeft omgekeerd, zoveel glorie is er in elk der woorden van God in de gánse Bijbel verborgen, al is het ook dat zeer velen menen met hun natuurlijke verstand de meeste woorden best te kunnen verstaan en uit oorzaak daarvan oordelen dat er zeer veel totaal overbodige dingen in de Bijbel staan, waarvan zij niet kunnen inzien met welk doel zij in de Bijbel opgenomen zijn.
Maar juist hierdoor zal God de wijsheid der wijzen doen vergaan en het verstand der verstandigen tenietmaken. - 1 Corinthe 1 : 19. e.a.
Want vast staat ten eerste, dat al de Schrift van God ingegeven is.
En ten tweede, dat elk Zijner woorden nuttig is tot lering, tot wederlegging, tot verbetering (van de mens), tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is. - 2 Timotheüs 3 : 16.

Hieruit blijkt dat de door ons meest onnodig geachte woorden of Bijbelgedeelten nuttiger, noodzakelijker en van meer waarde zijn om in de gerechtigheid onderwezen te worden dan onder andere de vele tekenen die Jezus gedaan heeft in de tegenwoordigheid Zijner discipelen die niet zijn geschreven in dit Boek. - Johannes 20 : 30 en 31.
Of ook de vele andere woorden waarmee Petrus het volk vermaand heeft op de dag van het Pinksterfeest. - Handelingen 2 : 40.

Dit nu blijkt uitdrukkelijk uit ons tekstgedeelte. Daarom is ook de omgekeerde volgorde in ons tekstgedeelte ten opzichte van

vers 18 niet zonder betekenis.
Al is dit voor sommigen misschien wel te ver gezocht dat wij deze opmerking maken, evenwel zal gaan blijken wat dit te betekenen heeft.
Maar zoals het met alle verborgenheden in de Heilige Schrift is, ze zijn voor degenen die de HEERE vrezen - Psalm 25 : 14a - helder en klaar (voorzover het de Heere behaagt ze aan Zijn dienstknechten bekend te maken). Met uitzondering van de verborgenheden die de Heere voor Zichzelf gereserveerd heeft, zoals b.v. Zijn vrije uitverkiezing of de dag van Zijn wederkomst ten oordeel, waarop de hemelen die nu zijn, door vuur ontstoken zullen worden en de aarde en de werken die daarin zijn, verbranden zullen. - 2 Petrus 3 : 7 t/m 12.
Deze verborgenheden worden aan niemand bekendgemaakt. Althans inzonderheid niet de dag van Zijn komst ten oordeel. ("De verborgen dingen zijn voor de HEERE onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen." - Deuteronomium 29 : 29.)

Als de Heere Jezus de volgorde der woorden in ons tekstgedeelte omkeert ten opzichte van vers 18 dan openbaart dit de volkomenheid Zijner woorden. Want (zoals wij reeds eerder verklaard hebben) deze twee teksten, de verzen 18 en 19, zijn als twee heilige wachters geplaatst rondom Zijn getuigenissen. En wel zo:
De eerste, in vers 18, als een heilige wachter bij het begin van Zijn Woord, namelijk bij "de woorden der profetie dezes Boeks."
Maar de tweede, in vers 19, bij het einde van Zijn Woord, bij *de woorden des Boeks dezer profetie.*
Zo zijn zij aan het begin gesteld als een waarschuwing om niet "tot deze dingen toe te doen" en aan het einde des Boeks om niet van deze dingen *af te doen.*
Evenals de cherubim aan het begin gesteld zijn om te bewaren de weg naar de boom des levens met een vlammig lemmer eens zwaards dat zich omkeerde, zijn de teksten 18 en 19 nu

met het tweesnijdend zwaard van het Woord Gods daar gesteld.
In vers 18 met de bedreiging, dat als iemand tot deze dingen toedoet, God over hem zal toedoen de plagen die in dit Boek geschreven zijn.
Evenzo in vers 19: *Als men van deze woorden af zal doen,* zal God zijn deel afdoen.

19b *God zal zijn deel afdoen uit het Boek des Levens en uit de heilige Stad en uit hetgeen in dit Boek geschreven is.*

Het heeft er de schijn van dat de geheimenissen die in dit 19e vers verborgen zijn, steeds onverklaarbaarder worden. De Statenvertalers geven er dan ook een uiterst sobere verklaring van in hun kanttekeningen.
Vooraf willen wij een opmerking maken over deze twee zaken: toedoen of afdoen van Gods Woord.

Het is merkwaardig, dat als iemand tot deze dingen toedoet, de straffen verdubbeld blijken te worden. Want dan zal God over hem toedoen de plagen die in dit Boek geschreven zijn. Maar als iemand afdoet van de woorden des Boeks dezer profetie schijnt er van wezenlijke straffen geen sprake te zijn. Althans niet in de zin van hem te bezoeken met de plagen die in dit Boek geschreven zijn.
Hierop lettende kunnen we misschien komen tot de kennis der heilgeheimen die in dit tekstgedeelte verborgen zijn.

Ten eerste wat het zeggen wil, *God zal zijn deel afdoen uit het Boek des Levens.*
Dit is niet alleen voor ons natuurlijk verstand onbegrijpelijk, maar zelfs voor het geheiligd verstand van Gods uitverkorenen is dit niet te verklaren, tenzij de Heere Zelf hun de ogen hiervoor opent. Want hoe kan *iemands deel uit het Boek des Levens afgedaan worden?* Of, hoe kan er iets *van afgedaan worden?*

Het is naar aanleiding van deze vragen wel van het hoogste belang erop te letten dat er níet staat: 'God zal zijn naam uitdoen uit het Boek des Levens.'
Er staat uitdrukkelijk: *God zal zijn deel afdoen.*
Dat iemands naam uitgedelgd zou kunnen worden uit het Boek des Levens is een onmogelijkheid. Dit wordt op velerlei wijze in de Heilige Schrift bevestigd.
Niemand die ook maar enige kennis van de Bijbel heeft, zal dit willen ontkennen.
De Heere Jezus heeft zonder meer gezegd: "Ik geef hun het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid en niemand zal hen uit Mijn hand rukken. Ik en de Vader zijn één." - Johannes 10 : 28 en 30.
En op een andere plaats: "De poorten der hel zullen Mijn Gemeente niet overweldigen." - Mattheüs 16 : 18.
God Zelf heeft hen in Zijn handpalmen gegraveerd. - Jesaja 49 : 16. Daarom heeft de Heere Jezus gezegd: "Verblijdt u dat uw namen geschreven zijn in de hemelen." - Lukas 10 : 20.
Dit mogen zij namelijk door het geloof vaststellen, omdat Gods Geest getuigt met hun geest, dat zij kinderen Gods zijn. - Romeinen 8 : 16.

En toch zegt ons tekstgedeelte: *God zal hun deel afdoen uit het Boek des Levens.*
Voor het verstaan van dit tekstgedeelte is het van het hoogste belang in het bijzonder ook te letten op het laatste gedeelte van onze tekst. Daarin staat: *En uit hetgeen in dit Boek geschreven is.*
Als we deze twee woorden, *dit Boek*, in verband brengen met de woorden, *Boek des Levens*, die hieraan voorafgegaan zijn en deze vijf woorden gezamenlijk betrekken op en in verband brengen met het gehele besluit van dit hoofdstuk (vanaf vers 6) waarin de engel de God der heilige profeten in het geding gebracht heeft en vervolgens letten op de woorden van de Heere Jezus in vers 7, namelijk: "Zalig is hij die de woorden

der profetie dezes Boeks bewaart", en op het getuigenis van de Heere Jezus tenslotte in vers 18: "Indien iemand toedoet aan de woorden der profetie dezes Boeks" en in vers 19: "En indien iemand afdoet van de woorden des Boeks dezer profetie", dan blijkt daar naar onze overtuiging onmiddellijk uit wat de Heere Jezus bedoelt te zeggen in ons tekstgedeelte. Namelijk welk *Boek* Hij op het oog heeft waarvan *iemands deel* wél *afgedaan kan worden.*

Dit temeer omdat het ten enenmale onmogelijk is dat de Heere bedoeld heeft te zeggen dat iemands deel afgedaan zal worden van het Boek des Levens waarin de namen van al Gods uitverkorenen geschreven staan.
Maar wél kan iemands *deel afgedaan worden uit het Boek des Levens* waarin de Wet des Heeren geschreven is. Namelijk: "Doet dat en gij zult leven." En waarin ook de woorden der heilige profeten vermeld zijn die zo glorievol *de heilige Stad* Jeruzalem geroemd hebben. Bovenal zoals dit aan Johannes geopenbaard is in *dít Boek.*

Over de woorden van *dít Boek*, namelijk over de woorden der profetie dezes *Boeks* en over *de heilige Stad* zoals deze in *dít Boek* voor de aandacht gesteld is en over hetgeen in *dit Boek* geschreven is gaat het niet alleen in onze tekst, maar is het gegaan in de verzen 6, 7, 10, 14, 16, 17, 18 en ook hier in vers 19.
Dit Boek bedoelt de Heere ongetwijfeld als Hij zegt: *God zal zijn deel afdoen uit het Boek des Levens*, namelijk uit Gods Woord.
Met als gevolg, *uit de heilige Stad en uit hetgeen in dít Boek geschreven is.*

Als de mens daarin leest, wordt hem bekendgemaakt op welke wijze hij van zijn rampzalige staat verlost kan worden en hoe hij wederom tot zaligheid zal kunnen komen in het nieuwe Jeruzalem.

Daarom valt in onze tekst in feite de beslissende klemtoon op de woorden: *En uit hetgeen in dít Boek geschreven is.*
En hieruit vloeit dan ook vanzelf de vraag voort: Wat heeft dit dan te betekenen: *Iemands déél afdoen uit het Boek des Levens en uit de heilige Stad en uit hetgeen in dít Boek geschreven is?*
Of met andere woorden: Welk *déél* heeft de mens aan *dit Boek*?
Welk *deel* heeft God de zondaren in het algemeen in *dit Boek* toegezegd hen te zullen geven, als zij er niets aan zullen toe- of afdoen?
Ons antwoord is: *Dít Boek des Levens* bestaat uit twee delen. Enerzijds bevat het een aanbod van Gods genade, van vergeving van alle zonden van alle mensen in Zijn Christus. Maar anderzijds bevat het een veroordeling door God van alle mensen naar het recht van Zijn heilige Wet, als zij Zijn Christus verwerpen en als zij op dit aanbod van Zijn genade geen acht believen te slaan.
Aan het eerste (het aanbod van Gods genade) hebben alle mensen *deel*. Maar aan het tweede alleen de verworpenen.

Hieruit kan reeds enigszins gezien worden, wat de woorden van de Heere Jezus betekenen als Hij zegt: *Zal zijn deel afdoen.* Namelijk zo: Als iemand afdoet van de woorden des Boeks dezer profetie of ook eraan toedoet, loopt zo iemand het gevaar dat zíjn *deel* (namelijk het aanbod van Gods genade en de vergeving zijner zonden, waaraan alle mensen *deel* hebben) van hem *zal afgedaan worden* op deze wijze: Zo iemand zal hoe langer hoe meer aan de waarheid en aan de betekenis van Gods Woord gaan twijfelen en het tenslotte geheel gaan verachten. Voor hem zal het *deel* van het aanbod van Gods genade en van de vergeving zijner zonden zekerlijk *afgedaan worden*. Hij zal er hoe langer hoe meer verhard onder worden.

Na deze uiteenzetting blijft echter nog levensgroot de vraag staan: Maar wat heeft het dan te betekenen dat de Heere dit zó gezegd heeft: *Zal zijn deel afdoen uit het Boek des Levens*?

22 : 19b

Op vele plaatsen in de Heilige Schrift wordt hieronder toch onaantastbaar verstaan het Boek des Levens waarin de namen van Gods uitverkorenen van eeuwigheid geschreven staan?
Bedoelt de Heere dan tóch te zeggen dat *iemands deel daarvan afgedaan kan worden* als hij aan déze waarheid gaat toedoen of woorden eraf doen, omdat deze waarheid hem tot twijfelen gebracht heeft of Gods belofte van genade en van vergeving der zonden van alle mensen wel oprecht gemeend is, als het toch van tevoren vaststaat wie zij zijn die God uitverkoren heeft en als toch alleen dezen zalig zullen worden?
Is het dan tóch mogelijk uit dit Boek des Levens uitgedelgd te worden of dat van iemands deel dat hij dááraan heeft afgedaan zal worden?

Mozes heeft toch blijkbaar ook deze mogelijkheid verondersteld, toen hij tot de HEERE gezegd heeft: "Zo delg mij nu uit Uw Boek."
En wat antwoordde God hem? Dat kan niet? Neen, God zeide: "Dien zou Ik uit Mijn Boek delgen, die aan Mij zondigt." - Exodus 32 : 32b en 33b.
Ook David bad zelfs: "Laat hen uitgedelgd worden uit het Boek des Levens en met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden." - Psalm 69 : 29a.

Voor ieder mens bestaat het gevaar aan de woorden der profetie dezes Boeks toe te doen of van de woorden des Boeks dezer profetie af te doen.
En waarom? Omdat hij ze niet kan verstaan, omdat ze geestelijk onderscheiden worden. - 1 Corinthe 2 : 14. Zijn blinde en verdorven verstand zegt hem dat hij door al deze dingen in verwarring gebracht wordt.
Zelfs de door ons zo zeer hooggeachte Statenvertalers blijken door de samenstelling van ons tekstgedeelte enigszins in verwarring te zijn gebracht. Want in hun kanttekening bij dit tekstgedeelte verklaren zij: 'Het deel dat iemand zou ménen te hebben in het Boek des Levens.'

Nu ligt het wel voor de hand dat de Statenvertalers er deze eenvoudige verklaring van gegeven hebben, want bij wie blijft de mogelijkheid van dwalen of uiterst onvolledig te zijn niet bestaan?
Wij stellen echter, gelet op de samenstelling van dit Bijbelgedeelte vanaf vers 6 t/m vers 19 waarin het besluit van de Bijbel geopenbaard is en naar aanleiding van de tekstgedeelten die wij uit dit Bijbelgedeelte hiervoor in het geding gebracht hebben en ook gelet op andere Bijbelgedeelten die hierop betrekking hebben, dat de gehele Bijbel in wezen *het Boek des Levens is*.

Dit ook omdat de Heilige Schrift op meerdere plaatsen Zich alzo openbaart te zijn.
Dit blijkt o.a. uit Handelingen 5 : 19 en 20, waar de Engel des Heeren, die des nachts de deuren van de gevangenis opende waarin de apostelen gevangen zaten, tot hen zei: "Gaat heen en staat en spreekt in de tempel tot het volk al de woorden dezes levens."
Ook blijkt het uit de belijdenis van Petrus, als hij tot de Heere Jezus zegt: "Tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens." - Johannes 6 : 68.
Hieruit blijkt naar onze overtuiging dat het Boek des Levens op tweeërlei wijze geopenbaard wordt in de Heilige Schrift.
Allereerst is 't het Boek dat van oorsprong was in de rechterhand Desgenen Die op de Troon zat, hoewel beschreven van binnen en van buiten en verzegeld met zeven zegelen. - 5 : 1.
Enerzijds is het de Heilige Schrift als zodanig, die als *het Boek des Levens* aan het ganse menselijke geslacht gegeven is, opdat zij zalig mochten worden. Maar anderzijds is het van binnen beschreven, namelijk de verborgen Raad des Allerhoogsten, waarin alle namen van al Gods uitverkorenen tot zaligheid geschreven staan.
Daarom wordt het in ons tekstgedeelte zonder meer *het Boek des Levens* genaamd, omdat daarin ook voor alle zondaren de

weg ten leven geopenbaard wordt.
Van binnen beschreven zijnde wordt het "het Boek des Levens des Lams" genaamd omdat daarin de verborgen Raad des Allerhoogsten beschreven is betreffende de namen van hen die God aan het Lam Gods als een geschenk geschonken heeft om voor hen de zaligheid te verwerven. Daarin staan alleen alle namen van al Gods uitverkorenen vermeld.

Ten overvloede willen wij er de aandacht nog eens op vestigen op welke wijze de Bijbel niet alleen *het Boek des Levens* is voor alle mensen, maar ook op welke wijze daarin aan alle mensen een *deel* gegeven wordt, hun ten leven dienende.
In Ezechiël 33 : 11 staat geschreven: "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen! maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve."
En in het Nieuwe Testament schrijft de Heere door de dienst van de apostel Paulus aan Timotheüs, dat Hij wil, dat alle mensen zalig worden. - 1 Timotheüs 2 : 4.
En in zijn eerste zendbrief schrijft Johannes: "Hij (namelijk de Heere Jezus) is een verzoening voor onze zonden; en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld." - 1 Johannes 2 : 2.
En in het door hem geschreven Evangelie schrijft hij: "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe. Want God heeft Zijn Zoon niet gezonden in de wereld, opdat Hij de wereld veroordelen zou, maar opdat de wereld door Hem zou behouden worden." - Johannes 3 : 16 en 17.
En, vervolgt hij in vers 18: "Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld; maar die niet gelooft is alrede veroordeeld."

Nu, aan deze genadebeloften die aan de buitenzijde van dit *Boek des Levens* geschreven staan, hebben álle mensen *deel*.
Hieruit volgt: Indien iemand afdoet van de woorden des Boeks

dezer profetie, *God zal zijn deel afdoen uit het Boek des Levens en uit de heilige Stad en uit hetgeen in dit Boek geschreven is.*

Uit deze samenstelling van woorden blijkt ook dat een mens van nature geneigd is een ongeoorloofd onderscheid te maken tussen *het Boek* van Gods algemene genade en het Boek des Levens des Lams.
Elke zondaar, wie hij of zij ook zijn moge, die deze algemene genade van God aanvaardt zonder tot deze dingen toe te doen of van deze woorden af te doen, wordt onherroepelijk van Godswege met de rechtvaardigen aangeschreven, namelijk met hen die in het Boek des Levens des Lams geschreven staan.
Dit is ongetwijfeld hetgeen David gebeden heeft van de goddelozen die Gods Woord veracht hebben: "Laat hen uitgedelgd worden uit *het Boek des Levens*." - Psalm 69 : 29a.
Niet dat hun namen geschreven zouden zijn in het Boek des Levens des Lams, waarin de namen van Gods uitverkorenen geschreven staan, maar: Laat ze vervallen van de genade die God hun aangeboden had in *het Boek des Levens*, namelijk in de Bijbel.
Of ook: Laat hen met de rechtvaardigen niet aangeschreven worden - Psalm 69 : 29b - dat zij zich zouden bekeren.
Het is ten enenmale onmogelijk, dat de naam van slechts één enkele zondaar die geschreven staat in het Boek des Levens des Lams, daaruit uitgedelgd zou kunnen worden.

Dus is het onvermijdelijke gevolg hiervan, dat er wel een uitdelging mogelijk is uit *het Boek des Levens*, maar alleen uit dát *Boek des Levens* dat aan de mensen geopenbaard is, namelijk uit Gods Woord.
Als zij tot de woorden der profetie dezes *Boeks* toedoen of afdoen van de woorden des *Boeks* dezer profetie om zichzelf te rechtvaardigen, *God zal hun deel afdoen uit dít Boek des Levens* door de hun aangeboden genade van hen weg te nemen, hun harten verhardende, zodat zij onverschilig worden

ten aanzien van Gods Woord.
Ja, voor dezulken kan het zelfs betekenen dat God het *deel* der algemene genade (dat God door middel van *dit Boek* in het heden der genade aan alle mensen schenken wil) van hen zal wegnemen.

En wanneer deze dingen zo zijn, zeggen wij als met stemverheffing: O wonderbare Bijbel, o wonderbaar *Boek des Levens*, o wonderbaar Boek des Levens des Lams, hetwelk in feite in U verborgen is. Van hieruit blijft er ook in deze tegenwoordige tijd een overblijfsel naar de verkiezing der genade.

In feite hebben wij tot nu toe alleen aandacht geschonken aan dit gedeelte van onze tekst, dat spreekt over *deel afdoen* uit het *Boek des Levens* en dan nog in hoofdzaak de klemtoon gelegd op de betekenis van *het Boek des Levens* zoals dit in onze tekst voor de aandacht gesteld wordt.
Maar belangrijk is ook, dat het spreekt van *deel afdoen uit de heilige Stad en uit hetgeen in dit Boek geschreven is*
Het deel afdoen uit de heilige Stad ziet ongetwijfeld in de eerste plaats op hetgeen aan Johannes van *de heilige Stad* getoond is, namelijk van het nieuwe Jeruzalem dat hij van de hemel heeft zien nederdalen op de nieuwe aarde.
Maar ook nu zeggen wij (evenals wij dit gezegd hebben van *het Boek des Levens*): Hoe kan iemands *deel afgedaan worden uit de heilige Stad,* zonder er inwoner van te zijn?
Ook dit is voor ons natuurlijk verstand niet te begrijpen. Zelfs voor Gods kinderen is dit tekstgedeelte op het eerste gezicht onaanvaardbaar.
Hoe kan iemand *deel* hebben *aan de heilige Stad* zonder er inwoner van te zijn. Vooral zíj niet, die niet wedergeboren zijn.

Daarom is ons antwoord op deze vragen in wezen hetzelfde als ons antwoord op de vraag: Hoe kan iemands *deel afgedaan*

worden uit het Boek des Levens?
Dit kan, als we *de heilige Stad* in hetzelfde perspectief stellen als waarin wij *het Boek des Levens* gesteld hebben. Namelijk zo, dat de Bijbel als *het Boek des Levens* aan de mens geschonken is op de aarde als een genadegave van God, opdat hij daarin zijn naam zou kunnen lezen als hij wandelt in de vreze des Heeren.

Op dezelfde wijze is *de heilige Stad* afgeschaduwd op de aarde. Oudtestamentisch in de natuurlijke stad Jeruzalem en Nieuwtestamentisch in het geestelijke Jeruzalem, in de Gemeente Gods. Dit blijkt uit 1 Corinthe 3 : 16 en 6 : 19; 2 Corinthe 6 : 16; Hebreeën 3 : 6; 1 Petrus 2 : 5 e.a.
Uit deze teksten blijkt dat ook *de heilige Stad* op de aarde, de Gemeente, in wezen één is met het hemelse Jeruzalem, evenals gebleken is dat *het Boek des Levens*, de Bijbel, in wezen één is met het Boek des Levens des Lams.
Ook blijkt dit in bepaald opzicht uit Mattheüs 4 : 5, waar de Heilige Schrift ten opzichte van het aardse Jeruzalem zegt: "Toen nam de duivel Hem mee naar de heilige stad."
En ook Nieuwtestamentisch staat er geschreven dat de mens der zonde zich in de tempel Gods zal zetten, vertonende dat hij God is. - 2 Thessalonicensen 2 : 3 en 4.

Daarom eindigt onze tekst níet met de woorden *en uit de heilige Stad*, maar voegt eraan toe: *en uit hetgeen in dit Boek geschreven is,* namelijk in de Bijbel.
Door deze toevoeging verenigt de Heere Jezus Zelf in feite de hemel met de aarde.
Namelijk zó: Aan de strijdende Kerk één *Boek des Levens*, één *heilige Stad* en één Woord van God voor ogen stellende. In welker registers ieder mens van oorsprong staat ingeschreven. De verkorenen ten leven en de verworpenen ten dode.
De verworpenen staan er ingeschreven vanwege de algemene genade van God over alle zondaren - Handelingen 14 : 17; Romeinen 1 : 19 - omdat God wil dat alle mensen zalig

worden - 1 Timotheüs 2 : 4 - en omdat God geen lust heeft in de dood des goddelozen. - Ezechiël 33 : 11.

Indien echter de zondaar vrijwillig de genietingen van deze wereld en van zijn zondige vlees verkiest boven de zaligheid die hem aangeboden wordt (van welke zaligheid zij die de Heere zoeken te vrezen in oprechtheid des harten, reeds nu menigmaal iets genieten mogen door hun verkeren in de Gemeente Gods, een afschaduwing van *de heilige Stad* Gods die aan Johannes getoond is) *zijn deel* dat hij hieraan heeft of zou kunnen hebben, zal van hem weggenomen worden. Hij zal hoe langer hoe meer van de Gemeente Gods, van *de heilige Stad,* gaan vervreemden.

Vandaar het verschrikkelijke verval en de vervreemding van de Kerk in onze dagen. Maar allen die voor Gods Woord met heilige eerbied beven, niets tot de woorden der profetie dezes Boeks toevoegende of van de woorden des Boeks dezer profetie afdoende, maar zich onvoorwaardelijk verlaten op de ontfermingen en op de barmhartigheden Gods, wier wandel niet op de aarde maar in de hemel is, die zijn (nu reeds in beginsel) gekomen tot de berg Sion en de Stad des levenden Gods, tot het hemelse Jeruzalem en de vele duizenden der engelen; tot de algemene vergadering en de Gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn en tot God, de Rechter over allen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen. - Hebreeën 12 : 22 en vervolgens.

Uit dit alles blijkt dat elk mens, elke zondaar, niet alleen van Godswege genodigd wordt tot de zaligheid, zoals dit uitdrukkelijk gebleken is in vers 17, maar dat ieder mens daar in beginsel *deel* aan heeft.
Vanwege de belofte van God heeft ieder mens, wie hij of zij ook zijn moge, *deel aan het Boek des Levens*, *deel aan de heilige Stad*, en *deel aan hetgeen in dit Boek geschreven is.*
Maar de mens heeft van nature geen lust in dezelve. Daarom,

als God dezen verwerpt, zullen zij dit aan zichzelf te wijten hebben. Zij hebben op de een of andere wijze tot de woorden der profetie dezes Boeks toegedaan of van de woorden des Boeks dezer profetie afgedaan.

Dit blijkt allermeest bij hen die naar het vlees in onreine begeerlijkheid wandelen en de heerschappij van God op alle terreinen van het leven verachten, die stout zijn, zichzelf behagen en die de heerlijkheden niet schromen te lasteren. - 2 Petrus 2 : 10.
"Maar dezen, als onredelijke dieren, die de natuur volgen en voortgebracht zijn om gevangen en gedood te worden, dewijl zij lasteren hetgeen zij niet verstaan, zullen in hun verdorvenheid verdorven worden en zullen verkrijgen het loon der ongerechtigheid, als die de dagelijkse weelde hun vermaak achten." - 2 Petrus 2 : 12 en 13.
God zal over dezulken toedoen de plagen die in dit Boek geschreven zijn, *hun deel afdoen uit het Boek des Levens en uit de heilige Stad en uit hetgeen in dit Boek geschreven is.*

Welk een tegenstelling met Gods kinderen die de beloften van Gods genade en van Zijn barmhartigheid en Zijn ontferming over berouwvolle zondaren van harte omhelzen en onvoorwaardelijk aanvaarden. Voor dezen zal blijken, dat Gods beloften geen ijdelheid zijn, maar dat zij zich daarop tot in alle eeuwigheid kunnen verlaten.
En nochtans heeft God om hunner zwakheid wil zelfs deze Zijn beloften willen laten verzegelen door Zijn heilige sacramenten van Doop en Avondmaal. Ook op deze twee sacramenten hebben de teksten 18 en 19 van ons teksthoofdstuk in zoverre betrekking, dat God ook over allen die hieraan toe- of afdoen, de plagen vermenigvuldigen zal die in dit Boek geschreven zijn of ook, dat *hun deel afgedaan zal worden uit het Boek des Levens en uit de heilige Stad en uit hetgeen in dit Boek geschreven is.*

22 : 20

20 *Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom haastiglijk. Amen. Ja, kom, Heere Jezus*!

In verband met de samenstelling van deze tekst achten wij het noodzakelijk vooraf enige algemene opmerkingen te maken. Vooral vanwege het woord *ja* in deze tekst.
Bij de verklaring van vers 17 hebben wij hieraan reeds enige aandacht geschonken naar aanleiding van het feit dat de Statenvertalers dit *ja* als een antwoord gezien hebben op de nodiging van de Geest en de bruid: "Kom" (kanttekening noot 43). Terwijl dit "kom" aldaar een nodiging was voor alle dorstigen om te komen drinken uit de fonteinen van het water des levens om niet.

Nu wij tot de verklaring van deze tekst zijn gekomen, zijn wij genoodzaakt enige dingen te herhalen van hetgeen we hierover reeds naar voren gebracht hebben.
Naar onze overtuiging zal de glorie van dit 20e vers hierdoor temeer gaan stralen, omdat het voor ons vaststaat dat dit *ja* van de Heere Jezus geen antwoord is op de nodiging van de Geest en de bruid, als zíj zeggen: "Kom".
Dit *ja* is een laatste vertroosting voor de strijdende Kerk en een bevestiging van hetgeen Hij reeds eerder gezegd heeft in de verzen 7 en 12.
In vers 7 heeft de Heere Jezus de woorden "Zie, Ik kom haastiglijk" gesproken naar aanleiding van hetgeen de engel tot Johannes gezegd heeft in vers 6 en dit, omdat het feitelijke tonen van de dingen die haast geschieden moeten, met vers 6 nu geëindigd is.
Dit is gebleken uit de samenstelling van vers 6. Want nu Johannes (gehoorzaam geweest zijnde aan zijn opdracht, hem gegeven in 1 : 19) alles wat hij gezien heeft en hetgeen is en hetgeen geschieden zal na dezen, heeft teboekgesteld, heeft de engel die hem dit alles getoond heeft, deze openbaring besloten met de woorden van vers 6: "Deze woorden zijn getrouw en waarachtig en de Heere, de God der heilige

profeten, heeft Zijn Engel gezonden om Zijn dienstknechten te tonen hetgeen haast geschieden moet."

Daarom is deze tekst (vers 20) vanwege haar samenstelling in feite het besluit der openbaring, althans voorzover het betreft het tonen der dingen die haast geschieden moeten.
Dit besluit nu is door de Heere Jezus Zelf bevestigd met de woorden: "Ziet, Ik kom haastiglijk, zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart." (vers 7).
Door Johannes is dit blijkbaar ook zo verstaan, daar hij in het daarop volgende 8e vers gezegd heeft: "En ik, Johannes, ben degene die deze dingen gezien en gehoord heb."
Als hij nu voorts na deze woorden met zijn zegenbede uit het 21e vers had besloten, had dit het besluit van het boek der Openbaring kunnen zijn.
Hetgeen nu nog volgen zal, is des temeer wonderbaar, daar het dienen zal tot vervolmaking van het besluiten van de Bijbel.
In vers 7 heeft de Heere Jezus het besluit van de engel reeds bekrachtigd met een zaligspreking over degenen die de woorden der profetie dezes Boeks bewaren.
In vers 12 heeft Hij dit besluit echter nog eens bekrachtigd, maar er aldaar een ernstige waarschuwing aan toegevoegd, dat als Hij gekomen zal zijn, Hij een iegelijk zal vergelden, gelijk zijn werk zal zijn.
Daarom heeft de Heere Jezus in het 13e vers Zijn glorie geopenbaard, als zijnde: "De Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste", want nu alles geschied is (hetgeen reeds in 21 : 6 vermeld is) is Hij met de Vader en de Heilige Geest God alles en in allen geworden, zoals dit in 1 Corinthe 15 : 28 reeds voorzegd is.

Daarom zijn ook (ná deze openbaring) Zijn beslissende woorden niet meer: "Zalig zijn zij die Míjn geboden doen", maar: "Zalig zijn zij die Zíjn geboden doen."
Dit is de oorzaak waarom de Heere Jezus in dit besluit tot tweemaal toe niet gezegd heeft: "Ik", maar Gód zal over hem

toe- of afdoen.
Op deze wijze maakt Hij de glorie van de Alfa en de Oméga, alsmede de glorie van het Boek des Levens op het allerhoogst volkomen.
Hieruit zijn de rust en de vertroosting voortgevloeid die stralen uit vers 20, namelijk:

20a *Die deze dingen getuigt, zegt:*
20b *Ja,*
20c *Ik kom haastiglijk, Amen.*
20d *Ja, kom, Heere Jezus!*

Om de glorie van deze tekst (in verband met het drievoudige getuigenis van de Heere Jezus van Zijn haastiglijk komen) aan te wijzen, achten wij het van belang deze drie getuigenissen in onafgebroken volgorde onder elkaar te zetten, zoals deze nu in de verzen 7, 12 en 20 vermeld zijn.
Zo kunnen we beter de aandacht vestigen op de wonderbare getuigenissen.

vers 7 "Ziet, Ik kom haastiglijk, zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."
vers 12 "En ziet, Ik kom haastiglijk en Mijn loon is met Mij, om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn."
vers 20 "*Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom haastiglijk. Amen. Ja, kom, Heere Jezus*!"

Nu wij deze drie teksten onder elkaar gezet hebben, valt het temeer op, dat er nog meer en andere geheimenissen in deze samenstelling van woorden verborgen zijn dan die wij reeds aangewezen hebben in de verklaring van het 7e en 12e vers.
In vers 7 verklaarde de Heere Jezus dat bij Zijn komst zal blijken hoe gelukzalig zij zullen zijn, die de woorden der profetie dezes Boeks bewaard zullen hebben tijdens hun leven op de aarde. De zegen van Zijn Evangelie van genade hiermee

bevestigende.
In vers 12 zegt Hij, dat bij Zijn komst ook de vloek der Wet geopenbaard zal worden, daar Hij alsdan een iegelijk zal vergelden gelijk zijn werk zal zijn.
Uit vers 20 blijkt, dat bij Zijn komst rust en vertroosting voor Zijn volk bereid zijn.
Van hieruit willen wij deze tekst in haar vier afzonderlijke delen trachten te verklaren.

20a *Die deze dingen getuigt, zegt:*

In vers 7 heeft de Heere Jezus zonder meer gezegd: "Ziet, Ik kom haastiglijk."
In vers 12: "En ziet, Ik kom haastiglijk."
Waarom zegt de Heere Jezus in vers 20 ook nu niet zonder meer: Ziet, Ik kom haastiglijk?
Waarom laat Hij de woorden: *Die deze dingen getuigt, zegt* eraan voorafgaan?
Bij ons ligt op deze wijze direct de gedachte voor de hand, dat het een aansluiting is op vers 18, waarin de Heere gezegd heeft: "Want Ik betuig...."
Maar dit kan toch zo niet zijn. Als dit zo was, zou hieruit de gevolgtrekking gemaakt kunnen worden dat de Heere Jezus Zijn Gemeente bij Zijn komst uitsluitend zou willen bepalen bij de dingen die Hij betuigd heeft in vers 18.

Hoewel de dingen waarvan de Heere in de verzen 18 en 19 getuigd heeft ongetwijfeld in *deze dingen* besloten zijn, menen wij toch dat de verborgenheden die in deze woorden van ons tekstgedeelte schuil gaan, hoger en glorievoller zijn.
Indien de Heere uitsluitend die dingen bedoeld had waarvan Hij in de verzen 18 en 19 getuigd heeft, zou deze belofte van Zijn haastiglijk komen tot Zijn oordeel bij Zijn komst beperkt zijn gebleven. Dan zou de aanvankelijke vertroosting, waarmee Hij Zijn Gemeente in vers 7 vertroost heeft, toen Hij gezegd heeft: "Ziet, Ik kom haastiglijk, zalig is hij...." hier

geen gelding gehad hebben. Dan zou ook het woord "ja", dat de Heere aan de belofte van Zijn haastige komen in onze tekst laat voorafgaan zijn betekenis verliezen. Want in dit woordje "ja" is meer een belofte dan een bedreiging verborgen. Dit zal uit het vervolg van de verklaringen gaan blijken.

Daarom liggen de verborgenheden in onze tekst hoger en zijn ze glorievoller. Naar onze overtuiging houden de woorden *Die deze dingen getuigt,* verband met álle getuigenissen waarvan de Heere *getuigd* heeft in dit gehele besluit. Maar inzonderheid met hetgeen Hij *betuigd* heeft in de verzen 7 en 12.
Alle voorgaande openbaringen die aan dit besluit zijn voorafgegaan, heeft Johannes door middel van een engel van de Heere Jezus ontvangen. Want in vers 16 heeft de Heere nog gezegd: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de Gemeenten."
Daarom is in feite het meest wonderlijke woord van ons tekstgedeelte, het woordje *Die.* Daar de Heere nu zegt: *Die deze dingen getuigt* in de Gemeenten.
Tot nu toe heeft de Heere Jezus in dit gehele besluit steeds gezegd: "Ik."
Vers 7: "Ziet, Ik kom haastiglijk."
vers 12: "En ziet, Ik kom haastiglijk."
vers 13: "Ik ben de Alfa en de Oméga."
vers 16: "Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden."
"Ik ben de Wortel en het geslacht Davids."
vers 18: "Want Ik betuig."
Maar in tegenstelling hiermee zegt de Heere Jezus in ons tekstgedeelte *Die* namelijk: *Die deze dingen getuigt.*
Allereerst blijkt hieruit dat de Heere Jezus de Gever is van al deze getuigenissen.
Anderzijds wordt hierdoor ook de glorie van vers 13 geopenbaard, namelijk de glorie van de Alfa en de Oméga.
Zo wordt, wanneer Hij zal wederkomen op de wolken des hemels om te oordelen de levenden en de doden, de glorie van

de Drieënige God mede betrokken in Zijn komst.

20b *Ja*

Daarom neemt dit *ja* van de Heere Jezus in deze tekst een bijzondere plaats in. Stel eens, dat dit *ja* in vers 20 er niet gestaan had, dan zouden wij ons toch wel ten hoogste verwonderd hebben over het feit dat de Heere nu driemaal praktisch hetzelfde gezegd zou hebben.
Daarom vloeit uit dit *ja* vanzelfsprekend voort dat de Heere dit *ja* als met een uitroepteken verbindt aan Zijn twee voorgaande getuigenissen dat Hij haastiglijk komen zal. Namelijk in de verzen 7 en 12.
Dit onderstreept nog eens ten overvloede de verklaring van vers 17, waarin wij dit *ja* van de Heere Jezus betrokken hebben, waarvan sommigen menen dat het een antwoord zou zijn op het tot driemaal toe herhaalde "kom" in vers 17.
Het is geen antwoord op de nodiging van de Geest om te komen, noch op de nodiging van de bruid om te komen, noch op de nodiging van degenen die het horen.

Daarom ligt er in dit *ja* van de Heere Jezus in de eerste plaats een bijzondere troost voor allen die zo heilbegerig naar Zijn komst verlangen. Dit is reeds gebleken in Hebreeën 10 : 37, waar de apostel de gelovigen vertroost met deze woorden: "Want nog een zeer weinig tijds en Hij Die te komen staat, zal komen en niet vertoeven."
Petrus wijdt er in zijn tweede zendbrief een geheel hoofdstuk aan om de gelovigen (vooral hen die in het laatste der dagen leven) te vertroosten met de spoedige wederkomst van de Heere Jezus. - 2 Petrus 3.
Ja, in dit *ja* van de Heere Jezus ligt zelfs een antwoord verborgen voor de zielen onder het altaar, die met grote stemmen riepen: "Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet van degenen die op de aarde wonen?" - 6 : 10.

22 : 20b

Ja, er ligt in dit *ja* van de Heere Jezus een vreugdevolle verwachting voor alle gezaligden die reeds in de triomferende Kerk vertoeven en een grote vertroosting voor al Gods kinderen in de strijdende Kerk.

Maar anderzijds ligt er in dit *ja* van de Heere Jezus een verschrikkelijke verwachting voor degenen die buiten Christus gestorven zijn, die in beginsel reeds onder het oordeel gebracht zijn, daar Hij spoedig zal komen "om gericht te houden tegen allen en te straffen alle goddelozen onder hen vanwege al hun goddeloze werken die zij goddelooslijk gedaan hebben en vanwege al de harde woorden die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben." - Judas : 15.
Daarom ligt er in dit *ja* van de Heere Jezus (namelijk van de Alfa en de Oméga) een zeer ernstige waarschuwing voor het dreigende oordeel over allen die onrecht doen en vuil zijn, zoals dit in vers 11 geopenbaard is, daar Hij in vers 12 gezegd heeft: "En ziet, Ik kom haastiglijk en Mijn loon is met Mij om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn."

Daarom, weest gewaarschuwd, gij honden en tovenaars en hoereerders en doodslagers en afgodendienaars, want gij allen zult buiten zijn met al degenen die de leugen liefhebben en doen (vers 15) indien gij u niet haastig bekeren zult.

Maar gij liefhebbers des Heeren, die inwendig smart draagt over uw zonden (omdat gij gevoelt dat gij van nature met al deze gruwelen besmet zijt) vertroost gíj uzelf met dit *ja* van de Heere Jezus, omdat Hij bij Zijn komst u volkomen zal verlossen van al uw zonden, omdat gij op Zijn barmhartigheid gehoopt hebt en Hem verwacht hebt tot zaligheid.
En gij zult weten dat Hij de Heere is en zíj niet beschaamd zullen worden die Hem verwachten. - Jesaja 49 : 23b.

Ook zal de Heere, als Hij komt, aan Zijn heiligen (aan Zijn

kinderen) recht verschaffen, zoals Daniël hiervan geprofeteerd heeft - Daniël 7 : 22 vert. N.B.G. - en hen wreken aan hun wederpartijders die hen op alle manieren bespot, veracht, gekweld en belaagd hebben. - Hebreeën 11 : 36 en 37.
Daarom zullen de rechtvaardigen zich alsdan verblijden bij Zijn komst, als zij de wraak aanschouwen zullen. - Psalm 58 : 11.
Dit alles ligt in het kleine woordje *ja* van de Heere Jezus (de Alfa en de Oméga) besloten, als Hij zegt:

20c *Ik kom haastiglijk. Amen.*

Het zal van het allerhoogste belang blijken te zijn dat de Heere deze Zijn belofte bevestigt met het *Amen*.
In het laatste der dagen, als gaan blijken zal dat de Bruidegom vertoeft te komen - Mattheüs 25 : 5 - zullen Zijn dienstknechten die zich op Zijn beloften verlaten hebben, vreselijk door de satan in hun binnenste bespot worden en eveneens door goddeloze spotters.
Zij zullen voortdurend gekweld worden als maar bij voortduur blijken zal dat de Heere Jezus níet komt. O, wat zal de satan (en niet alleen hij) maar wat zal de gehele wereld der gruwelijke, goddeloze mensen van die eindtijd de gelovigen die er dan nog zullen zijn, op vreselijke wijze bespotten over hun toekomstverwachtingen. Nu, waar blijft nu voor jullie die Hem verwachten, die belofte van Zijn *haastige wederkomst*? Want sedert de vaderen ontslapen zijn, blijven alle dingen zoals zij van het begin der schepping af geweest zijn. - 2 Petrus 3 : 4.

Dit is het waarom de Heere inzonderheid voor de gelovigen van het laatste der dagen in het besluit van het Boek der profetie dit *Amen* eraan toegevoegd heeft.
De Heidelbergse Catechismus verklaart dit *Amen* aldus: 'Het zal waar en zeker zijn' (vr. en antw. 129), met andere woorden: Zo waarachtig als God leeft.

22 : 20c

Hier ten opzichte van ons tekstgedeelte: Zo waarachtig als Ik de Alfa en de Oméga ben, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste, zo zeker *zal Ik haastiglijk komen.*
Niemand moet echter menen dat dit *haastiglijk komen* van de Heere Jezus in overeenstemming zal zijn met vleselijke verwachtingen. Uren, dagen, maanden en jaren zijn voor ons wel belangrijk, maar bij God zijn zelfs eeuwen minder dan niet en ijdelheid.
Nog minder betekent Zijn belofte dat Hij *haastiglijk komen zal* om een duizendjarig vrederijk op deze aarde te stichten, zoals velen onder ons dit verwachten op grond van hun verstaan van Openbaring 20 : 4.
Deze verwachting zal inderdaad bij velen van hen uitgeblust kunnen worden, als zij zullen zien dat alle dingen hetzelfde blijven.

Maar onze verwachting van Zijn *komst* kan niet uitgeblust worden, al zullen er ook nog vele eeuwen voorbijgaan na de grote verdrukking die in het tweede wee - 9 : 12 - namelijk in de derde wereldoorlog, geopenbaard zal worden.
Wij weten dat duizend jaren bij de Heere niet de betekenis hebben die ze bij ons hebben.
Vandaar ook niet die duizend jaar, zoals die in hoofdstuk 20 voor de aandacht der strijdende Kerk gesteld zijn. Want duizend jaren zijn bij de Heere als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, als een nachtwake, God overstroomt hen. Ze zijn voor Hem gelijk een slaap; in de morgenstond zijn zij gelijk het gras dat verandert. Als gras dat afgesneden wordt en spoedig verdort. - Psalm 90 e.a.

Dit is het waarom wij, mensen van een uur of van een dag, niet met tijd rekenen kunnen als het *'t haastige komen* van de Heere Jezus betreft. Trouwens, de Heere heeft gezegd: "Van die dag en die ure weet niemand, noch de engelen die in de hemelen zijn, noch de Zoon, dan de Vader." - Markus 13 : 32.
De Heere Jezus stelt hier de engelen in wetenschap zelfs vóór

de Zoon, omdat Hij een weinig minder geworden was dan de engelen, vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor allen de dood smaken zou. - Hebreeën 2 : 9.

Als deze dag bij de Heere Jezus (als waarachtig Mens zijnde) bekend geweest was, zou deze ook in het Woord van God bekend geweest zijn. Want "het Woord was bij God en het Woord was God." - Johannes 1 : 1.
Dit is het ongetwijfeld waarom de Heere gezegd heeft dat deze dag alleen bij de Vader bekend is, dus niet in het Woord.
Nochtans zijn door de Heilige Geest in het Woord en ook door de Heere Jezus Zelf (zowel in Zijn vernederde als in Zijn verhoogde staat) aan Zijn dienstknechten vele tekenen gegeven waaraan zij zullen kennen, wanneer Zijn wederkomst te verwachten is.
Dit is het waarom Paulus tot de broeders gezegd heeft: "Maar gij, broeders, gij zijt niet in de duisternis, dat ú die dag als een dief zou bevangen. Gij zijt allen kinderen des lichts en kinderen des daags, wij zijn niet des nachts, noch der duisternis." - 1 Thessalonicensen 5 : 4 en 5.
Zeker weten zij, dat die dag niet zal komen voordat de afval gekomen zal zijn en de mens der wetteloosheid zich geopenbaard zal hebben, de zoon des verderfs, die zich tegenstelt en verheft boven al wat God genaamd of als God geëerd wordt. - 2 Thessalonicensen 2 : 3b en 4a.

Maar het meest aansprekende kenteken van Zijn (zeer) spoedige *komst* zal zijn, als de mensen zullen gaan zeggen: "Vrede, het is vrede en zonder gevaar, want dan zal een haastig verderf over hen komen, gelijk de barensnood een bevruchte vrouw en zij zullen het geenszins ontvlieden." - 1 Thessalonicensen 5 : 3.
Als de getuigen van Jezus (in geestelijke zin) vermoord zullen liggen op de straten van het geestelijke Sodom en Egypte, zoals dit in 11 : 9 en vervolgens gezegd is.
Als de Kerk geheel en al opgegaan zal zijn in de oecumene en

zij haar bestaansrecht (naar haar uiterlijke aanzien) als Gemeente van God volkomen verloochend zal hebben, zodat zij tot een woonstede der duivelen geworden zal zijn, tot een bewaarplaats van alle onreine geesten en tot een bewaarplaats van alle onrein en hatelijk gevogelte. - 18 : 2.
Als de mogelijkheid voor Gods uitverkorenen om zelfs een gewoon aards leven te leiden ten enenmale afgesneden zal zijn, omdat zij verplicht zullen worden het merkteken van het beest te dragen eer zij iets zullen kunnen kopen of verkopen. - 13 : 17.
Wanneer een en ander zover gevorderd zal zijn, zal het einde der wereld er ongetwijfeld zeer spoedig en onverwachts zijn.

Een ander, zeer beslissend kenteken van des Heeren *haastige komst* zal zijn de vrede die de mensen menen verworven te hebben na de laatste, grote, catastrofale wereldoorlog. Na die verschrikkingen zullen zij de oorlog uitgebannen hebben. Na eeuwen van vrede zal er een toestand op de wereld ontstaan gelijk aan die ten tijde van Sodom en Gomorra en van de ganse vlakte der Jordaan, die er uitzag als de hof des HEEREN, als Egypteland, eer de HEERE Sodom en Gomorra verdorven had. - Genesis 13 : 10.
Deze toestand is ook voorzegd door de profeet Micha. - Micha 4 : 3 t/m 5. En in de verzen 6 en 7 profeteert Micha: "Te dien dage, spreekt de HEERE, zal Ik haar die hinkende was, verzamelen en haar die verdreven was vergaderen en die Ik geplaagd had." Want alsdan "zal de HEERE haar die hinkende was, maken tot een overblijfsel en haar die verre henen verstoten was, tot een machtig volk; en de HEERE zal Koning over hen zijn op de berg Sion, van nu aan tot in eeuwigheid."

Dit betekent, dat alsdan (evenals dit over de vlakte van Sodom en Gomorra geschied is) het vuur van de hemel over de wereld plotseling uitgegoten zal worden.
Dan zal vervuld worden dat de dag des Heeren komen zal als een dief in de nacht - 1 Thessalonicensen 5 : 2 en 3 - "in welke

de hemelen met een gedruis zullen voorbijgaan en de elementen branden zullen en vergaan en de aarde en de werken die daarin zijn, zullen verbranden." - 2 Petrus 3 : 10.

Dit alles hebben wij zo voor de aandacht gesteld om de harten der ware kinderen Gods van die tijden te versterken, opdat zij niet ontmoedigd zullen worden als die dag (ook naar hun mening) maar steeds uit zal blijven.
Let erop, dat de eerste christenen van het Nieuwe Testament reeds de verwachting koesterden dat de wederkomst des Heeren in hún dagen reeds te verwachten was, gelijk blijkt uit 2 Thessalonicensen 2 : 2; Handelingen 1 : 6; 1 Petrus 4 : 7; 1 Johannes 2 : 18 e.a.
Daarom: "Wacht op de HEERE, zijt sterk en Hij zal uw hart versterken; ja, wacht op de HEERE." - Psalm 27 : 14.

20d *Ja, kom, Heere Jezus.*

Als wij de verzuchting en dit ongetwijfeld hartstochtelijk verlangen van Johannes lezen na alles wat hem in dit Boek geopenbaard is, kunnen we niet aan de indruk ontkomen dat hij inderdaad (evenals velen van zijn medebroeders in die tijd) van mening is geweest, dat het de laatste ure was.
Dit is gebleken uit zijn eerste zendbrief 2 : 18, waar hij schrijft, dat de wederkomst van de Heere Jezus nu werkelijk spoedig te verwachten was. En dit ondanks alles wat hem geopenbaard was van de dingen die haast geschieden moeten, inzonderheid betreffende het beest dat uit de afgrond op zal komen.
Of slaakt hij juist deze verzuchting vanwege dit gruwelijke beest? Het beest dat de Kerk zal verscheuren zoals een wolf een schaapje verscheurt. Dit vreselijke beest, dat zijn triomfen niet alleen op de aarde, maar ook in de Kerk zal vieren. En dit vanwege de tekenen die aan hetzelve te doen zijn gegeven. - 13 : 14. De tekenen waarmee wij in onze tijden zo verschrikkelijk geconfronteerd worden.

22 : 20d

Voornamelijk vanwege het vuur dat het uit de hemel heeft doen afkomen op de aarde. - 13 : 13.
Wij zijn eraan gewoon geraakt, maar het is vanwege dit vuur (dat wij elektriciteit noemen) dat dit beest zijn grote tekenen kan doen op de aarde voor de mensen. Daardoor verleidt het de mensen die op de aarde wonen door televisie en radio, maar ook door alle mogelijke en voorheen onmogelijke dingen; zo zelfs, dat mensen zelfs de maan lichamelijk hebben kunnen bereiken.

Nochtans, boven dit alles uit, hoeveel sterker zou het verlangen van Johannes naar de spoedige wederkomst van de Heere Jezus geweest zijn, als hij met Daniël gezien had hoe dit verschrikkelijke beest met die hoorn (satans zevende koning, zoals wij van dit beest verklaard hebben bij de behandeling van 17 : 10) krijg voerde tegen de heiligen én dat hij overmocht, ja, tot het einde toe. Totdat de Oude van dagen kwam en het gericht gegeven werd aan de heiligen der hoge plaatsen en dat de bestemde tijd kwam, dat de heiligen het Rijk bezaten. - Daniël 7 : 21 en 22.

Kennen wij met Johannes ook dat verlangen naar de spoedige wederkomst des Heeren. Of mag Hij, voorzover het ons betreft, gerust nog een tijd lang wegblijven, omdat het hier zo behaaglijk is?
Nochtans, in dit verlangen vertegenwoordigt Johannes de ganse Gemeente des Heeren aan wie hij deze dingen schrijven moet.
Hoewel dit verlangen van hém voor ons misschien te begrijpen is, omdat hij als gevangene op Patmos verkeerde, wellicht met de dood voor ogen en op hoge leeftijd zijnde.
Evenzo zal het voor de Gemeente des Heeren ook dan beter te begrijpen zijn, als dit afgrondsbeest straks de grootste en laatste wereldoorlog ontketend zal hebben (als een afschaduwing en het beginsel van het eindgericht) vanwege de grote verdrukking van die dagen, vanwege de nood die

allerwege op de aarde heersen zal.
Nochtans als onze ogen geopend waren voor de verschrikkelijkheid reeds van onze tijd, zouden wij ongetwijfeld met hem de bede opzenden: *Ja, kom, Heere Jezus.*

Maar hoe hoog ook de nood voor u, o volk des Heeren, moge stijgen, ook dan zelfs, als ná die laatste wereldoorlog een tijd van vrede en geen gevaar voor de wereld zal aanbreken, als men trachten zal het leven voor ú onmogelijk te maken, gedenkt dan aan de woorden des Heeren die Hij door Zijn dienstknecht Petrus gesproken heeft: "De Heere vertraagt de belofte (van Zijn wederkomst) niet, gelijk enigen dit traagheid achten, maar is lankmoedig over ons, niet willende dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen." - 2 Petrus 3 : 9.

Daarom als Johannes nu aan het einde der openbaring besluit met deze zucht en met dit verlangen naar de wederkomst des Heeren, is dit niet uit liefdeloosheid tegenover de wereld en de mensen die in zijn tijd leven, maar is het ongetwijfeld een verlangen naar de verheerlijking van de Heere Jezus en naar de verlossing van Zijn uitverkorenen, van zijn medebroeders en zusters die om Zijns Naams wil zo verschrikkelijk te lijden hadden.
Misschien is hij wel bekend geweest met de verwoesting van Jeruzalem en met de gruwelijke tonelen die zich daar afgespeeld hebben.
Dit is het ongetwijfeld ook waarom hij in dit 20^{e} vers dit Boek niet besluit met: Amen. Ja, kom Heere Jezus, Amen.
Of b.v. met de woorden waarmee hij zijn eerste zendbrief besloten heeft: "Kinderkens, bewaart uzelven van de afgoden. Amen."
Hij besluit dit Boek met de bij de Gemeente des Heeren algemeen bekende zegenbede:

21a *De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen.*

Hoezeer Johannes ook verlangde naar de wederkomst van de Heere Jezus, toch blijkt uit dit besluit dat hij het volk des Heeren wil versterken, indien de Bruidegom zou vertoeven te komen. Vandaar dat hij voor de nog in lijden en strijd verkerende Gemeente van zijn dagen *de genade van de Heere Jezus Christus* inroept vanwege de donkere tijden die hen nog te wachten staan, die hem als voor ogen gesteld zijn.
Het zou soms kunnen gebeuren, dat bij het vertoeven van de Bruidegom in deze middernachtelijke tijden de Gemeente des Heeren met de wereld zou gaan insluimeren, aan de wereld gelijkvormig in een geestelijke slaap zou verzinken, zoals de Heere Jezus dit uitgebeeld heeft in de gelijkenis van de tien maagden die uitgegaan waren de Bruidegom tegemoet. - Mattheüs 25.
In navolging van de apostel Paulus die in al zijn brieven aan de Gemeenten hun deze *genade van de Heere Jezus* toegebeden heeft, bidt Johannes de ganse strijdende Kerk *de genade van de Heere Jezus* toe.

Mochten er soms Gemeenten zijn wier lampen in die duistere tijden dreigen te doven, dat zij door *de genade van de Heere Jezus* ter elfder ure nog ontwaken mogen en tot de olieverkopers zullen gaan, dat is, dat zij alsnog tot bekering zullen mogen komen.
Want het zal, tegen de tijd dat de Heere Jezus wederkomen zal, zijn gelijk in de dagen van Lot, toen de Heere gereed stond om Sodom met de haar omringende steden te verderven. "Haast u, behoud u derwaarts", moest de Engel des Heeren tegen Lot zeggen, "want Ik zal niets kunnen doen totdat gij daarhenen ingekomen zijt." - Genesis 19 : 22.
Zo zal het ook ten uitersten dage zijn. De Heere zal niets kunnen doen voordat de laatste der uitverkorenen het hemelse Zoar bereikt zal hebben.

Voorts, als wij letten op de oorspronkelijke opdracht die aan Johannes gegeven is, namelijk om aan de zeven Gemeenten die in Klein-Azië zijn, te schrijven - 1 : 11 - zouden we de vraag kunnen stellen: Wie zijn die *allen* aan wie Johannes *de genade van de Heere Jezus* toebidt?
Zijn het uitsluitend allen die in de zeven Gemeenten van Klein-Azië tot geloof gekomen zijn of strekt zijn bede zich verder uit?
Wij zijn er ons van bewust, dat misschien wel allen die dit zullen lezen deze vraag overbodig vinden.
Maar toch als wij hieraan zonder enige aandacht voorbijgaan, zou hierdoor de majesteit en de glorie der samenstelling van het Woord door ons verdonkerd worden. Dan zouden wij misschien ook de overeenstemming niet opmerken die er is tussen de verzen 1 : 3 en 22 : 7.
Namelijk 1 : 3: "Zalig is hij die leest en zijn zij die horen de woorden dezer profetie en die bewaren, hetgeen in dezelve geschreven is, want de tijd is nabij."
En 22 : 7: "Ziet, Ik kom haastiglijk; zalig is hij die de woorden der profetie dezes Boeks bewaart."

Ook blijkt uit de samenstelling der zeven brieven, voornamelijk in het tot zevenmaal toe herhaalde refrein aan het slot, dat niet alleen deze zegenbede daarin als verweven is, maar dat zij een veel breder veld bestrijkt dan dat zij alleen voor de gelovigen van die Gemeenten bestemd zou zijn. Want tot zevenmaal toe heeft de Heere tot haar gezegd: "Die overwint." Dit getuigt van *genade over allen* die overwinnen.

Verder willen wij nog opmerken dat de Bijbel met een dubbel "Amen" besloten wordt. Eerst door de Heere Jezus in vers 20 en daarna door Johannes in vers 21.
Door de Heere Jezus wordt dit "Amen" verbonden met de woorden: "Ja, Ik kom haastiglijk" en door Johannes met de woorden: *De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen.*

Hieruit blijkt en zal gaan blijken de onbegrijpelijke betekenis van het woord "Amen."
De Heere Jezus verbindt het in feite aan de teksten 7 en 12, namelijk aan de zaligheid dergenen die de woorden der profetie dezes Boeks bewaren en aan de woorden: "En Mijn loon is met Mij, om een iegelijk te vergelden gelijk zijn werk zal zijn."
En Johannes verbindt het aan *de genade van de Heere Jezus Christus*. Daarom zal dit "Amen" van zó grote betekenis blijken te zijn, dat er geen schepsel in de hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde is, die in staat is om het te verklaren.
Daarom áls wij dit laatste Bijbelwoord willen trachten te verklaren, zal ons verklaren niet méér te betekenen hebben dan het tonen van nog niet eens één druppel water, genomen uit de onbegrensde oceaan van Gods majesteit, Die de AMEN is.

En toch, hoe moeten wij tot onze schande en met schaamte belijden dat wij, ja misschien wel met al Gods kinderen, dat "Amen" zo dikwijls onnadenkend als een stopwoord gebruiken, als wij op ongeoorloofde wijze onze gebeden besluiten.
Laten we steeds Openbaring 3 : 14 voor ogen houden, waarin God gezegd heeft: "Dit zegt de AMEN, de trouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods."
Dit betekent, dat wij al onze gebeden in de Naam des Heeren besluiten, dat wij van Hem alleen alle goeds verwachten, ja onze ganse zaligheid. Daarom willen wij aan dit ondoorgrondelijke "Amen", hoe onbekwaam wij er ook toe zijn en hoe gebrekkig het ook zal zijn, nochtans onze hoogste aandacht schenken.

21b *Amen.*

In de verklaring van de woorden: "Ik ben de Wortel en het geslacht Davids, de blinkende Morgenster", hebben wij

gezegd dat deze woorden als de ondertekening zijn van de ganse Heilige Schrift door de blinkende Morgenster.
Wij hebben er toen reeds op gewezen hoe belangrijk deze ondertekening aldaar was, omdat het de ondertekening was door de Heere Jezus als waarachtig God en als waarachtig Mens, Die nochtans van Zichzelf in vers 13 gezegd heeft: "Ik ben de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste."
Deze ondertekening van de Heilige Schrift was bovendien zo merkwaardig, omdat zij aldaar in feite ondertekend is door de blinkende Morgenster Die na de zondeval van de mens in het paradijs boven deze door God vervloekte aarde is opgegaan.
Maar als er in vers 20 staat: "Die deze dingen getuigt, zegt" is dit in feite wederom een ondertekening van de Heilige Schrift, maar van nog hogere orde en glorie, want dan blijkt de klemtoon op het haastiglijk komen van de AMEN te vallen, Die alleen de Alfa en de Oméga, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste, het Begin der schepping Gods is.
En hieruit is het *Amen* van Johannes voortgevloeid in vers 21. Het beslissende besluit van de Bijbel.
Door dit *Amen* draagt de Heilige Schrift op dubbele wijze het merkteken Desgenen Wiens Woord het is.

Hoewel dit woord *Amen* op vele plaatsen in de ganse Heilige Schrift voorkomt, op velerlei wijze de waarheid van een zaak bevestigende, zo heeft het in dit besluit nochtans een verhevener betekenis.
Niet dat het op al die andere plaatsen geen verheven betekenis zou hebben, want het openbaart overal en altoos de majesteit des Allerhoogsten.
Maar hier, in het besluit van de Bijbel, is het verhevener, omdat de Heere het ondoorgrondelijke Woord van God met Zijn ondoorgrondelijke Naam *AMEN* ondertekent en verzegelt.

Zoals wij uit 3 : 14 aangetoond hebben, betekent *Amen* niet

minder dan de persoonlijke openbaring des Allerhoogsten. En zo wordt de majesteit van Zijn heilig Woord met de ondertekening van Zijn heilige Naam verzegeld. "Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door óns." - 2 Corinthe 1 : 20.
Dit blijkt uit dit *Amen* van Johannes in ons tekstgedeelte.

Van hieruit zal gaan blijken wat dit majesteitelijke *Amen* hier in het besluit van de Bijbel te betekenen heeft en welk een uitzonderlijk verheven doel het hier heeft als de verzegeling van de ganse Godsopenbaring, waardoor het Gode behaagd heeft Zichzelf aan al Zijn schepselen te openbaren.
Dit is het waarom wij naar aanleiding van dit ene woord *Amen* de aandacht willen vestigen op de Goddelijke samenstelling der Heilige Schrift die hiervan het gevolg is. Op deze wonderbare samenstelling van woorden en zinnen hebben wij reeds zovele malen de aandacht gevestigd. En wel in het bijzonder in dit boek der Openbaring.
Deze samenstelling komt voort uit het feit dat dit Boek Godsopenbaring is. Zij is in feite de gloriekroon van de ganse Heilige Schrift. Ja, alle kinderen Gods worden in feite door het Jeruzalem dat boven is, hetwelk is ons aller moeder - Galaten 4 : 26 - opgeroepen om deze gloriekroon van de meerdere Salomo te gaan aanschouwen.
In haar jeugd heeft de bruid hiervan reeds gejubeld, zingende: "Gaat uit en aanschouwt, gij dochteren van Sion, de Koning Salomo, met de kroon waarmede Hem Zijn moeder kroonde op de dag Zijner bruiloft en op de dag der vreugde Zijns harten." - Hooglied 3 : 11.

Dat dit boek der Openbaring geheel en al verweven is met de ganse Heilige Schrift en het de ganse geschapen tijdgeschiedenis omspant, hebben wij reeds vele malen in deze verklaring aangetoond en dit is op zeer veel plaatsen ook onaanvechtbaar gebleken.
In de verklaring van de zeven brieven aan de zeven Aziatische

Gemeenten hebben wij dit ook reeds aangewezen.
Dit is als zodanig ook reeds een onderdeel van de wonderbare samenstelling van Gods Woord.

Maar het Woord van God is niet alleen hierin wonderbaar. Voor ons staat het vast dat het gehele Woord van God, zonder uitzondering van één Zijner woorden, wonderbaar is, omdat het 't Woord van de AMEN is, Wiens Naam Wonderlijk is. - Richteren 13 : 18.
Hierbij hebben wij niet vele honderden vertalingen op het oog van hen die Gods Woord vertaald hebben, waarvan sommige vertalingen zelfs aanstootgevend zijn en andere vele verdraaiingen bevatten, maar het oorspronkelijke Woord waarvan Paulus gezegd heeft: "Al de Schrift is van God ingegeven." - 2 Timotheüs 3 : 16a. Hetwelk door de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, gesproken is. - 2 Petrus 1 : 21b.

Daarom hebben wij naar aanleiding van het woord *Amen* in de laatste twee verzen van de Bijbel de aanspraak van de Heere Jezus aan de Gemeente van Laodicéa in het geding gebracht.
Daaruit bleek beslissend, wat dit *Amen* te betekenen heeft. Namelijk dat dit het Begin der schepping Gods is.
En uit Johannes 1 : 1 blijkt, dat Hij, de AMEN, het Woord Gods is. En uit Johannes 1 : 14, dat het Woord vlees geworden is en onder ons heeft gewoond.
Dit is het waarom elk der woorden van de Bijbel wonderlijk is, omdat de Naam van Hem Wiens Woord het is, Wonderlijk is. - Jesaja 9 : 5.

Letten wij nu naar aanleiding hiervan op de profetische betekenis van de zeven brieven die de verheerlijkte Heiland aan de zeven Gemeenten van Klein-Azië geschreven heeft, dan valt de laatste dezer zeven brieven wel bijzonder op.
Daaruit blijkt zo onweersprekelijk dat deze brief (op profetische wijze) de allerlaatste tijden der wereld en der Kerk

in het geding brengt. Vandaar ook de aanspraak aan deze Gemeente: "Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods."
Dit opschrift is in dubbele mate wonderbaar, omdat het de oorsprong (door de woorden: Het Begin der schepping Gods) én het einde aller dingen (door het woord: Amen) te kennen geeft.

Trouwens, in verband met het *Amen* waarmee de Bijbel besloten wordt, kunnen we elk woord van dit opschrift van de brief aan de Gemeente van Laodicéa wel onderstrepen alsof het betrekking had op het besluit van de Bijbel.
Ja, als deze tekst bij wijze van spreken de aanvangstekst van de Bijbel geweest was, die voorafgegaan was aan de woorden: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde," dan zou niemand onder ons zich daarover verwonderd hebben.

Als wij nu van hieruit de onbegrijpelijke glorie van het *Amen* in het besluit van de Heilige Schrift gaan overdenken, zou het kunnen zijn dat er iets gaat gloren van zijn wonderlijke betekenis en van de wonderlijke samenstelling der Heilige Schrift. Daaraan zijn ten enenmale geen grenzen.
Het is in tegenstelling tot hetgeen aan Ezechiël werd getoond. Aan hem werd bevel gegeven om steeds dieper te graven in de wand van de voorhof des tempels, opdat hem aldaar getoond zouden worden de gruwelen die de Israëlieten in de tempel bedreven. En hoe dieper hij groef, hoe meer gruwelen hem ontdekt werden.
Ook dit is ongetwijfeld tot lering en onderwijzing voor ons uitgebeeld - 2 Timotheüs 3 : 16 - opdat ook wij tot kennis van onze verlorenheid voor God zouden komen. Want hoe dieper ook wij in de wanden van ons hart graven, hoe meer gruwelen en hoe groter en zwaarder verdorvenheden wij erin ontdekken.
Dit nu is in tegenstelling tot het graven in Gods Woord. Hoe dieper wij daarin graven, hoe meer en hoe groter wonderen wij erin ontdekken.

Als het aan een mens vergund wordt in Gods getuigenissen te graven en het behaagt de Heere ons verstand te verlichten door Zijn Heilige Geest, dan zullen steeds groter wonderen hem geopenbaard worden. Dan zal hij steeds dieper ingeleid worden in de glorie der heilgeheimen van Gods wijsheid, goedheid, genade, barmhartigheid en liefde. Maar ook in de glorie van Zijn heilige rechtvaardigheid.
En van daaruit zal ook van het *Amen* (ons tekstgedeelte) gaan blijken, dat het allesomvattend is. Namelijk: Het Begin der schepping Gods en het Einde.

Het is echter duidelijk, dat als de AMEN, Die ook de Alfa en de Oméga is, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste, dit getuigenis van Zichzelf geeft, dit begin en het einde alleen betrekking hebben op de eerste schepping aller dingen, aangezien de AMEN Zelf zonder begin en zonder einde is. Hij is de eeuwige God, noch beginsel der dagen noch einde des levens hebbende.
Zoals dit ook van Melchizédek gezegd is ten opzichte van zijn priesterlijke ordening die hem in de voortijd van Godswege gegeven is, opdat dit een afschaduwing zou zijn van het Priesterschap van de Heere Jezus.
Van Melchizédek staat geschreven dat hij is zonder vader en zonder moeder en zonder geslachtsrekening, noch beginsel der dagen en noch einde des levens hebbende; maar de Zone Gods gelijk geworden zijnde, blijft hij een priester in eeuwigheid. - Hebreeën 7 : 3.

Voor de strijdende Kerk blijkt hieruit, dat dit *Amen* nooit ten volle door haar bevat, nog minder door haar doorgrond zal kunnen worden. Het wijst niet alleen de glorie van de Heere Jezus aan, maar ook onze broosheid, onze nietigheid en vergankelijkheid.
En dat de uitverkorenen des Heeren tot in alle eeuwigheden afhankelijk zullen blijven van Gods genade in de Heere Jezus Christus blijkt uit de samenvoeging der woorden van onze

tekst: "De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen." En dan inzonderheid met het besluitende woord *Amen.*

Nochtans ligt er in dit *Amen* als laatste woord van de Bijbel nog een ander geheimenis verborgen. Een geheimenis waaruit blijken zal dat de tekst uit 3 : 14, namelijk: "Dit zegt de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods," toch niet de eerste tekst van de Bijbel had kúnnen zijn, zoals wij dit (bij wijze van spreken) een ogenblik verondersteld hebben.
Er is een beslissend verschil tussen dit *Amen* (dit *Amen* aan het einde van de Bijbel) en de Naam des Allerhoogsten waarmee Hij Zich in den beginne geopenbaard heeft.
In den beginne heeft God Zich zonder meer geopenbaard als God, de scheppende God van hemel en aarde.
Pas in latere tijden heeft God Zich aan Abraham geopenbaard als "God, de Almachtige." - Genesis 17 : 1.
En aan Mozes nadien weer op een andere wijze, namelijk als: "IK ZAL ZIJN, DIE IK ZIJN ZAL."
En tot de kinderen Israëls moest Mozes zeggen: "IK ZAL ZIJN heeft mij tot u gezonden." - Exodus 3 : 14.

Het verschil tussen deze benamingen en het A*men* van ons tekstgedeelte is: Van oorsprong heeft God Zich (in de nog ongeschonden schepping) zonder meer aan de mens bekendgemaakt als God.
Vervolgens aan Abraham (in het sluiten van Zijn Genadeverbond met hem) als God, de Almachtige.
Vervolgens aan Zijn uitverkoren volk Israël door Mozes als de IK ZAL ZIJN. Zo onderstreept Hij dit Verbond met Abraham voor diens nakomelingen, ten bewijze van Zijn onveranderlijke getrouwheid.
Hoewel God in Zijn belofte van het Zaad der vrouw Dat de kop der slang vermorzelen zal - Genesis 3 : 15 - in beginsel de blinkende Morgenster reeds boven de door Hem vervloekte aarde heeft doen opgaan, zo is Deze aan Adam en Eva niet

bekend geweest als "de Wortel en het geslacht Davids" - 22 : 16b - als "de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods." - 3 : 14b.

Al deze heilgeheimen zijn in de aanvang voor de mens verborgen gebleven.
"God sprak tot Mozes en zei tot hem: Ik ben de HEERE en Ik ben aan Abraham, Izak en Jakob verschenen als God, de Almachtige, doch met Mijn Naam HEERE ben Ik hun niet bekend geweest." - Exodus 6 : 1 en 2.
Dit wil volgens Exodus 34 : 6 zeggen: "God, barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid, Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid en overtreding en zonde vergeeft, Die de schuldige geenszins onschuldig houdt, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen aan de kinderen en aan de kindskinderen in het derde en vierde lid." - Exodus 34 : 6 en 7.
De Godsopenbaringen zullen zich in steeds toenemende mate gaan ontsluiten.

Hieruit nu blijkt, welk een onvoorstelbare genade er in dit verdubbelde *Amen* aan het einde der Heilige Schrift verborgen is, als de Heere Jezus in vers 20 zegt: "Die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom haastiglijk, Amen" en Johannes in vers 21 besluit met de woorden: "De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen. *Amen.*"
Dit *Amen* betekent, dat Hij is "de trouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods." - 3 : 14b.
En zo betekent dit *Amen* niet minder dan de eeuwigdurende zaligheid die de Heere Jezus voor Zijn volk verworven heeft.
En ook als Johannes met dit *Amen* besluit, betekent dit: Het zal waar en zeker zijn, dat God, de HEERE, de AMEN, Zijn genade en Zijn beloften aan Zijn uitverkorenen vervullen zal.
Ze zijn als de panden, de zegelring, het snoer en de staf, die Juda aan Thamar geschonken heeft, toen zij zich (verkleed als een hoer) bij de twee fonteinen aan de ingang der weg naar

Timna gezet heeft. - Genesis 38 : 14 t/m 18.

Als Mozes tot de Farao van Egypte spreekt, zegt hij tot hem: "Alzo zegt de HEERE, de God van Israël, de God der Hebreeën" - Exodus 5 : 1b en 3a - maar als hij tot de kinderen Israëls spreekt, zegt hij: "De HEERE, de God uwer vaderen, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden." - Exodus 3 : 15.
Voor de wereld openbaart Mozes Hem als de God van Zijn verkoren volk, maar voor Zijn verkoren volk als de God van het Genadeverbond dat Hij met Abraham, Izak en Jakob opgericht had.
Dit heeft het volk des Heeren van alle tijden doen jubelen:

Ik blijf de HEER' verwachten,
mijn ziel wacht ongestoord.
Ik hoop in al mijn klachten
op Zijn onfeilbaar Woord.

Ook dan zelfs, als er in het laatste der dagen geen levensmogelijkheden voor Gods volk overgebleven zullen zijn - 13 : 15 t/m 17 - evenals dit voor het volk van God het geval was kort voor hun bevrijding uit Egypteland - Exodus 5 : 4 en vervolgens - zullen zij nochtans jubelen:

Mijn ziel, vol angst en zorgen,
wacht sterker op de HEER'
dan wachters op de morgen,
de morgen, ach, wanneer?
Psalm 130 : 3 (o.ber.)

Door deze verschillende openbaringsvormen des Allerhoogsten voelt Gods volk onmiddellijk de oneindige afstand aan die er is tussen de Schepper en Zijn schepsel.
Maar door de werking van de Heilige Geest voelen zij ook de onvoorstelbare genade van God aan, als Hij Zich bekend wil

maken met Zijn Naam HEERE en Zijn Woord wil besluiten met dit dubbele *Amen.*
Of als Hij Zich aan de Gemeente van Laodicéa bekendmaakt als "de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods."
Niet alleen van de oorspronkelijke schepping, maar ook van de nieuwe schepping. Want Hij heeft gezegd: "Ziet, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde; en de vorige dingen zullen niet meer gedacht worden en zullen in het hart niet opkomen." - Jesaja 65 : 17.

De ongelovigen van de voortijd, waarover Lamech en zijn geestelijke nakomelingen de scepter gezwaaid hebben en na de zondvloed Nimrod en de zijnen, ja, voorts allen die als koningen in naam van het uit de aarde opgekomen beest - 13 : 11 en 17 : 10 - hun scepter over de wereld hebben gezwaaid, hebben (als zij onbekeerd gebleven zijn) alleen te maken gehad met Hem Die is, met Hem Die van Zichzelf gezegd heeft: IK BEN.

Maar aan Zijn uitverkorenen heeft God Zich bekendgemaakt met Zijn Naam HEERE.
Aanvankelijk op verborgen wijze in Zijn belofte van het gezegende Zaad der vrouw. En in latere tijden sprak Hij tot hen: "Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit het diensthuis heb uitgeleid."
Van hieruit vertroost Hij hen met de woorden: "Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige." Zijn Woord besluitende met: "De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen, *Amen.*"
Hierom is dit dubbele *Amen* aan het einde van de Heilige Schrift van zo overweldigende betekenis, zo allesbeslissend en allesovertreffend.
Gods volk kan zich hiervan iets bewust worden, als het dit *Amen* aanschouwt in het licht van de IK BEN, van Hem Die is, van Hem Die Zich zo geopenbaard heeft en gezegd heeft:

22 : 21b

IK ZAL ZIJN.
De mens die hierbij stilgezet wordt in de overpeinzing van Hem Die is, Die in wezen alleen Degene is Die is, verliest alle eigen bestaansgrond onder de voeten.
Vanwege zijn verdorven aard waarin hij geboren is, blijft er slechts één hope voor hem over, namelijk: De genade van onze Heere Jezus Christus. De genade van de God AMEN.
Daarentegen is de openbaring van God Die is, zonder de genade van de Heere Jezus Christus, zó vreselijk, zó ontzaglijk en verschrikkelijk voor alle zondaren die met Hem en met Zijn genade geen rekening houden en maar steeds doen hetgeen goed is in hún ogen, die nooit vragen: Heere wat wilt Gij, dat ik doen zal, dat het met geen pen te beschrijven is.

Nochtans kan juist uit deze overpeinzing van Hem Die is, vanwege Zijn ontzaglijke majesteit en hoogheid, vanwege Zijn heiligheid en recht, een zodanige schrik en angst een mens bevangen, dat er een roepen om genade in hem geboren wordt, ziende zichzelf zo ellendig, zo jammerlijk, arm en blind en naakt - 3 : 17b - dat hij gedreven wordt naar de markt der genade - Jesaja 55 : 1 - om van Hem, van de Heere Jezus, te kopen goud, beproefd komende uit het vuur, opdat hij rijk mag worden, en witte klederen, opdat hij mag bekleed worden en de schande zijner naaktheid niet geopenbaard worde, en ogenzalf, opdat hij zijn ogen zalve en ziende mag worden. - 3 : 18.

In deze overpeinzingen van Hem Die is kán het zijn, dat iemand zijn hoop gaat vestigen op de God AMEN, de getrouwe en waarachtige Getuige, Die om onzer zonden wil door Hem Die is in de wereld gezonden is om onze zonden en onze schuld voor Hem te verzoenen.
Deze overpeinzingen kunnen voor de mens die geestelijk dood is vanwege de misdaden en de zonden die in hem wonen, het middel in de hand van God zijn, waardoor hij tot vernedering en tot verootmoediging voor God gebracht wordt.

Daaruit kan het roepen om genade geboren worden, zodat hij zijn oog gaat vestigen op de gezegende Middelaar Die van God gezonden is om ons met God te verzoenen.

Als ook wij in overweging nemen dat de Godsopenbaring van Hem Die is, van de almachtige God, in dit éne woord *Amen* waarmee de Bijbel besloten wordt, begrepen is, dan kan gaan blijken waarom wij over de glorie van dit woord niet uitgedacht raken. Het is ten enenmale onuitputtelijk.
In dit éne woord is de ganse majesteit van de allerhoogste God verborgen.
Elk redelijk schepsel dat zich gaat verdiepen in het overdenken van Zijn majesteit, wordt als niets in eigen ogen, als hij slechts de alleruiterste grenzen hiervan te aanschouwen krijgt.
Zelfs de heilige serafs bedekken hun aangezichten en hun voeten met hun vleugelen als zij Hem aanzien. Zij roepen onafgebroken: "Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen! De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol." Jesaja vermeldt, dat de posten der dorpels zich bewogen van de stem des roependen en het huis vervuld werd met rook. - Jesaja 6 : 3 en 4.
En de mens Jesaja die hiervan getuige geweest is, moest het uitroepen: "Wee mij, ik verga, want mijn ogen hebben de Koning, de HEERE der heirscharen gezien." - Jesaja 6 : 5 ged.

Des mensen redelijk verstand, hetwelk een klein overblijfseltje is van de oorspronkelijke glorie waarin hij is geschapen, is na de zondeval oneindig onvoldoende geworden om zich maar een flauwe voorstelling te kunnen maken van de majesteit van Hem Die is.
Al onze overleggingen, ja al onze gedachten zijn aan de ijdelheid onderworpen. "IJdelheid der ijdelheden, zegt de Prediker, ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid." - Prediker 1 : 2.
Daarom, al Gods eigenschappen en zovele deugden er in Hem zijn, kunnen wij niet meer bevatten. En als het de Heere

behaagt ons er iets van te openbaren, dan zien wij nog slechts de uiterste einden daarvan.
Job zei: "Wat een klein stukje der zaak hebben wij van Hem gehoord. Wie zou dan de donder Zijner mogendheden verstaan?" - Job 26 : 14. Hieruit blijkt wat al onze overleggingen omtrent dit éne woord *Amen* te betekenen hebben.

De zogenaamd hoog ontwikkelde mensen van onze 20e eeuw zeggen dat er ontelbaar vele zonnestelsels zijn en dat er in elk dezer zich miljarden sterren en planeten bevinden, waarvan er sommige wel tweehonderd maal groter zijn dan onze aarde die wij bewonen en dat deze alle een vaste loopbaan hebben.
En door het geloof weten wij uit Gods Woord, dat God alle deze door slechts te spreken uit het niet tevoorschijn geroepen heeft en dat Hij ze alle bestuurt en onderhoudt naar Zijn welbehagen. Ja, dat Hij vanwege Zijn alomtegenwoordigheid tot in de diepste diepten, tot in het hart van alle deze aanwezig is en dat Hij ze alle bij name roept, zodat er niet één gemist wordt. - Jesaja 40 : 26.
"Bij wien dan zult gij God vergelijken of wat gelijkenis zult gij op Hem toepassen?" - Jesaja 40 : 18. En als wij daarbij bedenken dat God Zelf boven die alle troont in de hemel der hemelen, waar Hij Zijn troon gevestigd heeft - Jesaja 66 : 1 - dan kunnen we iets verstaan van hetgeen Job gezegd heeft: "Wie zou dan de donder Zijner mogendheden verstaan?"

Trouwens, voor ons is het waarneembare, hetgeen wij met onze natuurlijke ogen op deze aarde kunnen zien, reeds zo bovenmate wonderbaar dat het niet uit te spreken is. Zie slechts op de samenstelling van ons lichaam. Er is feitelijk geen ding op de aarde dat níet wonderbaar is. En dat uitgenomen de onzichtbare dingen, die wij met onze vleselijke ogen niet kunnen zien en waarvan we weten dat ze er zijn.
Maar boven dit alles uit torent de wijsheid en de kracht Gods in de openbaring van Zijn Christus: "De Kracht Gods en

de Wijsheid Gods." - 1 Corinthe 1 : 24b.
Vandaar ons tekstgedeelte én Openbaring 3 : 14b: "Dit zegt de Amen, de trouwe en waarachtige Getuige, het Begin der schepping Gods." Hij Die is, Die nimmer beginsel der dagen gehad heeft of einde des levens hebben zal.

Vandaar dat al deze dingen slechts de uiterste openbaringen Zijner mogendheden zijn, die te vergelijken zijn met een fluisterstemmetje ten opzichte van een zware donderslag.
"Alle volken zijn als niets voor Hem; en zij worden bij Hem geacht minder dan niet en ijdelheid." - Jesaja 40 : 17 en 45 : 6.
Als Paulus peinst over de wijsheid Gods, die Hij in Zijn Christus gewrocht heeft, roept hij als in extase uit: "O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen. Want wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest?" - Romeinen 11 : 33 en 34.
Als wij met de dichter van Psalm 63 Hem aldus gedenken op onze legerstede en over Hem peinzen in de nachtwaken, wat zijn we dan onbekwaam om ons enige voorstelling van Zijn oneindige majesteit te maken. Van Hem Die van Zichzelf zegt: "Niemand is er dan Ik." - Jesaja 45 : 21 (besluit).

Als wij, mensen van de tijd, Zijn eeuwigheid overdenken, zijn wij altijd geneigd miljarden eeuwen met miljarden eeuwen te vermenigvuldigen. En die alle tezamen betekenen nog niet eens één stofje van het zand dat aan de oevers der oceanen is.
Al onze overleggingen omtrent Zijn onbegrensde majesteit zijn hierbij te vergelijken.
Als Hij straks álle doden uit hun graven zal doen opstaan en als Hij ook de doden die in de zeeën zijn en die verbrand zijn voor Zich zal stellen en als elk hunner van elk ijdel woord dat hij of zij gesproken heeft rekenschap zal moeten geven, dan zal dit alles slechts de uiterste grenzen van Zijn onbegrensde almacht openbaren.

22 : 21b

Alles wat wij van Hem aanschouwen en bevatten kunnen, is te vergelijken met het licht dat wij van de zon ontvangen. Het verkwikt en verwarmt ons, maar van de zon zelf weten wij hoegenaamd niets. Als wij haar aanzien is zij een verterend vuur voor ons.
Zo is ook onze onkunde van God, deze is zo onvoorstelbaar groot geworden in onze afval van Hem, dat wij zelfs, onder invloed van de boze, gedachten hebben dat er oneindig ver weg mogelijk nog wel een god zou kunnen zijn, zo ver weg, dat zelfs God Die de hemel en de aarde en ook ons geschapen heeft, deze niet zou kunnen kennen. In de hoop dat die god ons zou kunnen verlossen uit de wrekende hand der gerechtigheid van ónze God Die ons in het aanzijn geroepen heeft. Zó vreselijk diep liggen wij in onze ijdele overleggingen en in ons diep verderf verzonken.

Dat dit geen ijdele filosofie en geen fantastische overleggingen van ons zijn, blijkt uitdrukkelijk uit Gods Woord zelf. Het blijkt uit Jesaja 44 : 6 waar God zegt: "Behalve Mij is er geen God" en in vers 8: "Is er ook een God behalve Mij?..... Ik ken er geen." "Opdat gij het weet en Mij gelooft en verstaat dat Ik Dezelve ben, dat vóór Mij geen God geformeerd is en na Mij geen zijn zal." - Jesaja 43 : 10. En in Jesaja 43 : 13b: "Er is niemand die uit Mijn hand redden kan."
Op welke wijze een mens (bekeerd of onbekeerd) ook Gods heerlijke eigenschappen overdenkt, welke van die het ook zijn moge, niemand zal verder kunnen komen dan tot aan de uiterste grenzen van deze oneindige oceaan.
Alles wat door een redelijk begaafd mens gezien kan worden en zelfs hetgeen door hem niet gezien kan worden en er toch blijkt te zijn, is uit God. Alles wat is, is uit Hem Die is.

Engelen en duivelen, die voor onze vleselijke ogen onzichtbaar zijn, ook onze eigen geest, ook de schepping van de tijd vanaf zijn oorsprong totdat er geen tijd meer zijn zal, het is alles uit God.

En dit alles is in vergelijking tot Hem Die is, in zichzelf en buiten Hem: "IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid." - Prediker 1 : 2.
Alles wat is, bestaat slechts bij de wil van Hem Die is. "Bij wien zult gij God vergelijken of welke gelijkenis zult gij op Hem toepassen?" Zo vraagt God ons mensen. - Jesaja 40 : 18.
Hij heeft kennelijk ook geen schepping of enig schepsel van node gehad om Zijn zaligheid en Zijn volmaaktheid te vermeerderen of te vergroten. Uit Zijn vrij en eeuwig welbehagen blijkt Zijn scheppingsdaad voortgekomen te zijn.
Dit blijkt zeer beslist uit het woord "willende" zoals dit in Romeinen 9 : 22 voorkomt. Namelijk: "En of God, willende Zijn toorn bewijzen en Zijn macht bekendmaken." Zijn toorn bewijzende over hen die tegen God antwoorden en zeggen: "Waarom hebt Gij mij alzo gemaakt? " - Romeinen 9 : 20.
"En opdat Hij zou bekendmaken de rijkdom Zijner heerlijkheid over de vaten der barmhartigheid, die Hij tevoren bereid heeft tot heerlijkheid." - Romeinen 9 : 23.

Deze ganse majesteit is in het woord Amen het Begin der schepping Gods, verankerd. Daarom is dit *Amen* ook het besluit van de Bijbel, waarin tevens de getrouwheid en de waarachtigheid van Gods getuigenis verzegeld is.
Vanwege deze openbaring Zijner heerlijkheid is het, dat deze onbegrijpelijke Majesteit Zich in Zijn Christus aan ons, Zijn schepselen, heeft willen openbaren. Want Deze is het vlees geworden Woord Gods, Hetwelk onder ons gewoond heeft. "En (zegt Johannes) wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader, vol van genade en waarheid." - Johannes 1 : 14.
Ja, Deze heeft Zich met ons, Zijn schepselen, willen verenigen, Zijn Goddelijke majesteit die Hem van eeuwigheid eigen is - Filippensen 2 : 6 - van Zich leggende, Zichzelf vernietigende, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbende, is Hij ons in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde.

22 : 21b

Hij is om onzer zaligheids wille van de hemel afgekomen om onze schuld voor God te verzoenen, God, Zijn Vader, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises. - Filippensen 2 : 7 en vervolgens.
Hij heeft Zich als waarachtig God en Mens in de door Hem geschapen tijdgeschiedenis gestort om aan Zijn schepsel de allerhoogste glorie van God, de Vader, te openbaren. Vandaar is Hij: De kracht Gods en de wijsheid Gods. - 1 Corinthe 1 : 24b. En vandaar is Hij ook DE AMEN, het Begin der schepping Gods. - 3 : 14.

In Hem zal ook de hoogste glorie van Gods majesteit geopenbaard worden, als allen die tot de zaligheid uitverkoren zijn, God zullen zien gelijk Hij is, ja Hem gelijk gemaakt zullen zijn. - 1 Johannes 3 : 2.
Als Hij gekomen zal zijn om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, zal Hij wonderbaar worden in hun ogen. - 2 Thessalonicensen 1 : 10. "Opdat de Naam van onze Heere Jezus Christus verheerlijkt worde in u en gij in Hem." - 2 Thessalonicensen 1 : 12.
In dit *Amen* van de Bijbel wordt de mens (als in een oneindige cirkel) wederom gebracht tot het begin der schepping Gods om God daarin eeuwig te loven en te prijzen. Het is of dit *Amen* van het besluit hierdoor verbonden wordt aan Genesis 1 : 1: "In den beginne schiep God de hemel en de aarde."

Ten besluite willen wij in verband met der schepping tijdgeschiedenis nog op een bijzonder tekstgedeelte de aandacht vestigen. Namelijk op dát tekstgedeelte waarmee Petrus (met het oog gericht op de spoedige wederkomst van de Heere Jezus) in feite zijn tweede zendbrief besloten heeft. Zeggende tot allen die even dierbaar geloof met ons verkregen hebben - 2 Petrus 1 : 1: "Doch deze ene zaak zij u niet onbekend, geliefden, dat één dag bij de Heere is als duizend jaren en duizend jaren als één dag." - 2 Petrus 3 : 8.
Om iets te verstaan, vooral van het eerste gedeelte van deze

onbegrijpelijke tekst, is het allereerst van het allergrootste belang te letten op de plaats en op het verband waarin zij voorkomt.
Vooral op de teksten 3 t/m 7 die hieraan voorafgegaan zijn. Naar aanleiding van die teksten kan misschien de reden en de bedoeling van de Heilige Geest gekend worden om deze waarheid de Nieuwtestamentische Gemeente van die dagen zo nadrukkelijk op het hart te binden.
Van hieruit kan door ons de vraag gesteld worden: Is deze ondoorgrondelijke waarheid alleen bestemd voor hen die een even dierbaar geloof met ons verkregen hebben of dient zij ook ter onderrichting van nog dwalende en onbekeerde mensen?
Deze vraag stellen wij temeer, daar dit achtste vers twee verschillende eigenschappen van God aanwijst. Dit in tegenstelling tot Mozes, die in Psalm 90 alleen op het tweede gedeelte van deze tekst de aandacht gevestigd heeft.
Daarom achten wij het hoogst belangrijk om aan beide gedeelten van deze tekst aandacht te schenken.

Dat duizend jaren bij God als één dag zijn, menen wij nog wel enigszins te kunnen begrijpen. Want er is geen onderzoeking van een getal van jaren bij God. Maar dat daarentegen één dag bij Hem als duizend jaren zou zijn, dat is voor ons ten enenmale onverklaarbaar.
Toch willen wij trachten om ook dit geheimenis na te speuren. De aanleiding tot dit besluit van Petrus is het gevolg van de goddeloosheid van de eindtijd waarop hij gewezen heeft. Kennelijk zal deze zó goddeloos zijn dat Gods kinderen (die er alsdan óók nog zullen zijn) niet meer zullen weten wat zij ervan denken moeten. Vooral als de goddelozen al lachende en spottende tot hen zeggen zullen: Nu, waar blijft nu die belofte van Zijn toekomst en van de voleinding der wereld?
Zij zullen alsdan ongetwijfeld met de profeet van het Oude Verbond zeggen: "Wij zijn geworden als die, over welke Gij vanouds niet hebt geheerst en die naar Uw Naam niet zijn

genoemd. Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten. Gelijk een smeltvuur brandt en het vuur de wateren doet opbobbelen om Uw Naam aan Uw wederpartijders bekend te maken! Laat alzo de heidenen voor Uw aangezicht beven." - Jesaja 63 : 19 en 64 : 1 en 2.
Wil Uw volk verheugen, dat zij Uw wrake mogen aanschouwen over deze goddeloosheden, naar Uw belofte gegeven in Psalm 58. Daar Gij toch gezegd hebt, dat de gruwelijken bewaard worden tot de dag des oordeels en der verderving der goddeloze mensen.

Hieruit is het wonderlijke vermaan van Petrus aan allen die een even dierbaar geloof met hem verkregen hebben, voortgevloeid. Opdat in het bijzonder de godzaligen van het laatste der dagen vertroost zullen worden met deze wetenschap, dat één dag bij de Heere is als duizend jaren. - 2 Petrus 3 : 8.
En in vers 9 verklaart hij in feite dit 8e vers, als hij zegt: "De Heere vertraagt de belofte niet, gelijk enigen dit traagheid achten, maar is lankmoedig over ons, niet willende, dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen."
Dit is de sleutel voor het verstaan van dit tekstgedeelte. Namelijk de lankmoedigheid Gods.
Daarom is het van buitengewoon belang dat Petrus dit: "Eén dag is bij de Heere als duizend jaren," vooraf laat gaan aan het tegenovergestelde: "en duizend jaren zijn bij de Heere als één dag."

Voordat wij hier nader op ingaan, willen wij eerst de aandacht vestigen op het verschil tussen Mozes en Petrus.
Mozes, de man Gods, heeft ook reeds iets van deze majesteit des Allerhoogsten geopenbaard. Maar het verschil tussen hem en Petrus is: Mozes heeft alleen en uitsluitend gezegd: "Want duizend jaren zijn in Uw ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is en als een nachtwake. Gij overstroomt ze, zij

zijn (voor U) gelijk een slaap; in de morgenstond zijn zij gelijk het gras dat verandert." - Psalm 90 : 4 en 5.

Het hoogst merkwaardige verschil tussen Mozes en Petrus is niet alleen hierin gelegen dat Mozes met geen woord rept over het tegenovergestelde, namelijk, dat één dag bij de Heere is als duizend jaren, maar dat Petrus dít juist op de voorgrond gesteld heeft.
Hierin nu gaat een verbazingwekkende verborgenheid schuil. Toen Mozes dit geheimenis openbaarde, deed hij dit in het licht van Gods eeuwigheid, om de ijdelheid van de mens der tijd te openbaren. Maar bij Petrus heeft deze openbaring een volkomen ander doel.
De woorden die hij naar voren brengt, namelijk dat één dag voor de Heere is als duizend jaren, waren voor het volk des Heeren ten tijde van Mozes nog niet aan de orde.
En waarom niet? Omdat Petrus deze Waarheid van God geopenbaard heeft met het oog op de goddeloosheid van de mensen der laatste dagen. Dit blijkt uit de verzen 3 en 4 die eraan voorafgegaan zijn.
Het verschil is ook: Ten tijde van Mozes liet God al de heidenen nog wandelen in hun wegen. - Handelingen 14 : 16. God liet Zich (sinds Hij Zijn Verbond met Abraham gesloten had) te dien tijde uitsluitend verbidden door Zijn volk Israël dat Hij uitverkoren had. Behoudens enkelingen uit de heidenen die Hij op bijzondere wijze uitverkoren had.

Maar ten tijde van Petrus was dit reeds anders. Híj leefde in het laatste der dagen, in de tijd dat God ook aan de heidenen de bekering ten leven gegeven heeft. Dit blijkt uit Handelingen 11 : 18.
De apostelen hebben blijkbaar zelfs gemeend dat zíj in de laatste uren leefden. Ja, dat zij elk ogenblik de wederkomst des Heeren konden verwachten. - 1 Johannes 2 : 18.
Dit is het ongetwijfeld waarom de Heilige Geest Petrus onderricht heeft in deze tekst betreffende de duizend jaren en

dit zó in het hart en in de pen van Petrus gelegd heeft.
En dit temeer omdat aan hem en aan zijn mede-apostelen bij het heengaan van de Heere Jezus van deze aarde de opdracht gegeven was om het Evangelie te prediken aan alle volken.
Toen de Heere hun deze opdracht gaf, was dit niet een onbetekenende formaliteit, maar was het Zijn waarachtige begeerte om Zijn verlossingsliefde aan alle volken bekend te maken.
Dát de Heere er prijs op stelt dat zij horen en zich tot Hem bekeren zullen, had Hij reeds overtuigend aangewezen in Zijn gelijkenis van de verloren zoon. - Lukas 15.
Uit deze gelijkenis is gebleken dat de Vader van de verloren zoon niet enkele ogenblikken maar voortdurend op de uitkijk heeft gestaan of Zijn opstandige zoon (die naar een vreemd land vertrokken was) soms toch nog met berouw huiswaarts zou willen keren. En tóen hij terugkeerde, zag hem zijn Vader van verre.

Nu gaat er enigszins een licht stralen over de betekenis van deze gelijkenis in verband met de woorden: "Eén dag is bij de Heere als duizend jaren."
Velen onder ons hebben immers ook wel eens zitten wachten op verloren zonen of dochters of op huisgenoten die onderweg waren en in duizenderlei gevaren verkeerden en die maar niet thuiskwamen. Het werd elf uur, twaalf uur en u zat maar te wachten, het werd één uur, twee uur, drie uur en hoe langer zij vertoefden, hoe onrustiger u werd. De minuten kropen om. Een uur scheen wel een jaar en een ganse nacht wel een eeuwigheid.
Dit nu is blijkbaar het beeld dat Petrus van God geeft, namelijk dat Hij zó wacht op verloren zonen en dochteren van die tijden. Want Hij wil niet (blijkens 2 Petrus 3 : 9) dat enigen van hen verloren zullen gaan, maar dat zij allen tot bekering zullen komen.

"Dat één dag bij de Heere is als duizend jaren" vloeit uit

Zijn lankmoedigheid voort, zegt Petrus in vers 9.
Zoals een aardse vader en moeder zitten te wachten op de terugkeer van hun zonen of dochters, zo wacht God op de terugkeer van de verloren zondaren tot het Vaderhuis.
En blijkens Lukas 19 : 41 en 42 weent de Heere Jezus van verdriet als de verloren zonen en dochteren maar steeds niet willen thuiskomen. Daarom is dit wachten op de terugkeer van elke verloren zondaar voor Hem alsof één dag wel duizend jaren duurt.
Met zoveel hartzeer en zoveel verlangen wacht God op de terugkeer van Zijn verloren zonen en dochters.
Dit is het, waarom deze woorden bij Petrus aan het begin der tekst staan. In deze woorden is Gods oneindige zondaarsliefde verborgen en aldus geopenbaard.
Deze verklaring blijkt uitdrukkelijk uit 2 Corinthe 5 : 20, waar Paulus aan de Gemeente der Corinthiërs schrijft: "Zo zijn wij dan gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus' wege: Laat u met God verzoenen."

De dubbele aanduiding: "Eén dag is als duizend jaren en duizend jaren als één dag," blijkt inzonderheid bestemd te zijn voor de heiligen der laatste dagen.
Enerzijds ter onderrichting over Gods ontferming zelfs voor de goddelozen van de eindtijd en anderzijds tot tempering van hun eigen verlangen naar de spoedige wederkomst des Heeren.
Hieruit blijkt dat het eerste gedeelte van deze tekst, namelijk "dat één dag bij de Heere is als duizend jaren", met de eeuwigheidsglorie van God niets te maken heeft.
Maar als Petrus daarentegen zegt: Duizend jaren zijn voor Hem als één dag, openbaart dit (voor hen die met verlangen uitzien naar Zijn wederkomst) dat het begrip 'tijd' bij Hem geen gelding heeft.

Voordat wij ook hierover nog iets zeggen willen, voelen wij ons echter genoodzaakt een vraag te beantwoorden die ongetwijfeld bij het lezen van deze verklaring in vele harten

zal kunnen opkomen.
Namelijk deze vraag: Als God dan zo verlangend is naar de terugkeer van de zondaren, ja, blijkbaar zelfs wil dat alle mensen zalig worden - 1 Timotheüs 2 : 4 - ja, dat er niet één verloren zal gaan, waarom maakt Hij dan alle mensen niet zalig? Hij is immers toch almachtig om dit te doen en wie heeft ooit Zijn wil kunnen wederstaan?
Wij zouden als antwoord deze wedervraag willen stellen: Gij die deze vraag stelt of God zozeer begerig is om ook u zalig te maken, waarom laat gij u dan niet zaligen? Waarom gáát gij niet tot Hem om u te laten zaligen?
Wij zullen het u zeggen: De Schrift zegt tot de ongelovigen, dat zij niet willen. De Heere wil vrijwillig geliefd worden.
Van nature heeft de mens veel meer behagen in alles wat de wereld hem te bieden heeft dan in alles wat God hem aanbiedt. Nochtans behaagt het de Heere soms wel eens om iemand krachtdadig te bekeren. Maar dan doet Hij dat om de glorie van Zijn vrije ontferming van eeuwigheid over de zondaren te openbaren, opdat niemand, in welke omstandigheden hij ook zal komen te verkeren, eraan zal wanhopen of er nog genade mogelijk is, zelfs al zou hij, evenals Paulus, Gods Gemeente vervolgd hebben of een leven geleid hebben als weleer koning Manasse. - 2 Koningen 21 : 1 t/m 18 en 2 Kronieken 33 : 1 t/m 20.
Dit wordt in de Bijbel genoemd: De eeuwige, vrije uitverkiezing van zondaren.

Dus kiest iemand de wereld met al haar genoegens, hij ga zijn gang, God wil niemand dwíngen Hem lief te hebben. Een gedwongen liefde bestaat eenvoudig niet. Zelfs in het natuurlijke leven kan men toch immers niemand dwingen een ander lief te hebben.
Het is daarentegen wel mogelijk dat er liefde opgewekt wordt of dat er liefde geboren wordt. Soms zelfs al met het aanzien der ogen. Maar ook daarna, als men veel met iemand omgaat, als men iemand nader leert kennen.

Nu zo is het ook met de liefde van God.
Hij dringt Zich niet op bij de mens om Hem lief te hebben. Maar door het betonen van Zíjn liefde tot ons (zich openbarende in de lieflijkheid van Zijn Woord en dienst) zoekt Hij wél de genegenheid der zondaren te winnen, omdat Hij hen gaarne tot bekering wil brengen.
Dit vloeit voort uit Zijn eeuwig welbehagen in de mensen. En om hun genegenheid te winnen, stelt Hij hun voor ogen hun ellendige staat en hun verlorenheid als zij Zijn liefde afwijzen.

Soms stelt de Heilige Schrift hun ook wel de schrik des Heeren voor ogen als zij Zijn liefde versmaden, om hen daardoor tot het geloof in Hem te bewegen.
Maar allen die desondanks Zijn zoekende liefde versmaden, noemt de Heilige Schrift dwazen. Van hen zegt Hij: "Al stiet gij de dwaas in een mortier met een stamper, in het midden van het gestoten graan, zijn dwaasheid zou van hem niet afwijken." - Spreuken 27 : 22.
Maar wat een stamper in een mortier niet vermag te volbrengen, kan Gods Woord wel volbrengen, want dat is als een hamer die een steenrots vermorzelen kan.

Een mens kan zichzelf niet bekeren tot het zaligmakende geloof, dat is waar, maar hij kan wel een keus maken in het verpanden van de liefde van zijn hart aan de wereld en haar vleselijke genoegens of aan de lieflijkheid van de Waarheid.
Velen kiezen de genoegens van de wereld en halen er zelfs uit wat er maar in zit. Maar dezen hebben te weten, dat de tijd der genade die God hun schenken wil zó voorbij is en dat God hen om al hun daden door hen verricht, zal doen komen in het gericht.
Maakt iemand daarentegen een keus voor de Waarheid, al is hij of zij nog zo onbekwaam om tot het geloof te komen, zo iemand heeft te weten dat Gods Woord het zaad der wedergeboorte is. En dat Woord zal hen die ernaar vragen, vrijmaken van hun ellendige staat én van hun onvermogen om

God te dienen naar Zijn welbehagen.

Maar zij die deze keus maken, moeten zich erop voorbereiden dat de duivel (die niet anders kan dan haten) hen op bijzondere wijze zal gaan kwellen. Ja, ook de wereld met al háár liefhebbers zullen hen gaan kwellen. Ze zullen trachten hen bespottelijk te maken als zij zich van de wereldse genoegens afkeren.
Ja, zelfs hun eigen vleselijke begeerlijkheden die van nature in hen wonen, zullen krijg gaan voeren tegen hun ziel om hen van deze heiliging des levens af te houden.
Hieruit volgt, dat iemand zelf de vraag kan beantwoorden wiens schuld het is, als een mens verloren gaat.

Nu rest ons nog het tweede gedeelte van de tekst te verklaren die Petrus in het geding gebracht heeft naar aanleiding van het feit dat enigen meenden, dat de Heere de belofte van Zijn haastige komen vertraagde.
Petrus heeft deze woorden van Mozes hun in herinnering gebracht, zeggende tot hen: Deze ene zaak zij u niet onbekend geliefden (dit behoorden zij in acht te nemen) dat Mozes reeds gezegd heeft, dat duizend jaren bij de Heere zijn als één dag.
De Heilige Geest heeft deze woorden ook in het hart en in de pen van Petrus gelegd vanwege het ongeduldig wachten van de Gemeente in haar verlangen naar de spoedige wederkomst van de Heere Jezus om haar in heerlijkheid op te nemen, maar meer nog ten behoeve van de zozeer gekwelde Gemeente van de laatste dagen.
Door deze woorden wordt de ijdelheid onzer dagen ten uiterste tentoongesteld. Want hieruit blijkt, dat wij van gisteren zijn en niets weten.

Wij, mensen van de tijd, menen in de tijd een deel van de eeuwigheid te zien. Dit openbaart onze dwaasheid.
De eeuwigheid is niet te delen. Zij kan niet in delen verdeeld worden. Ten opzichte van de eeuwigheid is de tijd slechts

ijdelheid, waarin wij onze ijdele dagen doorbrengen.
Zij is niet eens te vergelijken met een uiterst klein spatje van één druppel water ten opzichte van alle oceanen.
Zij is maar een geschapen ijdelheid, voortgekomen uit de oneindige majesteit van Hem Die haar geschapen heeft.

Vandaar dit woord van Petrus in het bijzonder tot Gods uitverkorenen die in het laatste der dagen zullen leven.
Alsof God zeggen wilde: Wat zijt gij bezorgd over Mijn vertoeven, terwijl toch uw tijd enkel ijdelheid is.
Dit is het ook waarom de Heere Zijn Gemeente opwekte om (in de geest) de tijd en de geest des tijds te ontvlieden en te zoeken de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Zijns Vaders en haar wandel in de hemel te hebben.

Als God de levensdraad van een mens doorsnijdt, wie hij ook zijn moge dan is de tijd voor zo iemand voorbijgegaan en is ook die mens in de nooit begonnen eeuwigheid van de eeuwige God.
Daarom behoort de bede van alle mensen, maar in het bijzonder van Gods kinderen te zijn: "Leer ons alzo onze dagen tellen, opdat wij een wijs hart bekomen." - Psalm 90 : 12.
Want:

Hoe ras of traag de tijd verdwijnt,
die dag zal zeker komen.
Het licht dat aan de kim verschijnt,
wordt reeds van ver vernomen.
Ja, Halleluja, ja, Hij komt,
juicht eng'len, mensen samen.
Juicht met een vreugd' die 't al verstomt.
Juicht allen, Amen, Amen.

Gez. 73 : 4 (o.b.)

22 : 21b

Geeft dan eeuwig' eer
onze God en HEER'!
Klimt op Sion, toont
eerbied, waar Hij woont,
waar Zijn heiligheid
hare glans verspreidt.
Heilig toch en t'eren
is de HEER' der heren!

Psalm 99 : 8 (o.b.)

****

VERKORTE INHOUD VAN HET ZESDE DEEL

Hoofdstuk 21

De apartheid der openbaring van de laatste twee hoofdstukken.
De betekenis van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Kritiek op de kanttekening in de Statenvertaling bij 12 : 7. (Deze tekst brengen wij hier opnieuw in het geding). - 1.
Wolken zijn van oorsprong een openbaring van toorn. Vandaar staat er geschreven: "Ziet, Hij komt met de wolken." - Daniël 7 : 13; Markus 14 : 62; Openbaring 1 : 7.
Het verschil tussen het komen van de Heere Jezus "mét de wolken en Zijn komen "óp de wolken." Een vergelijking tussen het oude en het nieuwe paradijs.
Hoofdstuk 21 : 2 in haar zes onderdelen voor de aandacht gesteld.
De glorie van vers 3a, ja van deze gehele perikoop is in de vertaling van het N.B.G. wegvertaald.
Verklaring van vers 3. Hoe Gods kinderen hun kindschap van God ervaren.
De bruidstranen van Gods kinderen. - 4a. (Nochtans een triomfjubel). De vertaling van het N.B.G. ontneemt voor de zoveelste maal aan het Woord van God Zijn glorie.
De wetenschap der hemelingen omtrent hetgeen op deze aarde geschied is. - 4d.
Onze natuurlijke liefde is als een overgeschoten (verwelkte) paradijsbloem. - 4d.
Een aantal tegenstellingen voor de aandacht gesteld, maar God maakt alle dingen nieuw. - 5a en b.
De gevaren die schuilen in de vertaling van het N.B.G. ook ten opzichte van 21 : 5 aangewezen.
Kritiek op Calvijn bij vers 6a - Institutie Boek I , hoofdstuk 14 punt 4 - want des mensen zaligheid is zelfs aan de nauwgezetheid van Gods Woord verbonden.
Voorts: in de teksten 3, 4 en 5 heeft een driehoeksgesprek plaatsgevonden.
De betekenis van de woorden: "Het is geschied" op deze plaats. - 6b.

De geheimenissen van 6c en d getracht te verklaren.
De overeenkomst tussen de verzoekingen van de Heere Jezus aan het einde van Zijn leven op de aarde en de verzoekingen van Gods kinderen in het laatste der dagen. - 7a.
De glorie en de ernst van vers 6.
De wonderlijke samenstelling van hoofdstuk 21.
Het verschil tussen het tonen der hoer aan Johannes en het tonen der bruid van de Heere Jezus Christus. - 10a en b.
De heerlijkheid van "de Stad Gods." - 11a.
De heerlijkheid van "de Jaspis" (een grove dwaling in de vertaling van het N.B.G.). - 11b.
Tabellen der edelgesteenten.
De plaatsbepaling dezer edelstenen. (De misleidende overzetting in de vertaling van het N.B.G.). Bewijzen tegen deze misleidende vertaling. - 11b.
De heerlijkheid van de steen "Smaragd" - Exodus 28 : 18 - die ná " de Jaspis" en "de Sardius" de heerlijkste steen is. - 11b.
Naschrift op vers 11.
De grote en hoge muur der Stad. - 12a.
De twaalf poorten der Stad. - 12b.
De wachters ín de poorten. (Kritiek op de vertaling van het N.B.G.). - 12c.
De namen op de poorten. - 12d.
In twaalf tabellen de verschillende volgorden dezer namen vermeld.
De betekenis van deze volgorde en hun afzonderlijke zegen door aartsvader Jakob. - 12d.
De standplaats der poorten, het geheimenis hierin verborgen. - 13.
De twaalf fundamenten van de muur der Stad. - 14a.
"In" dezelve de namen der twaalf apostelen. Het verschil tussen 'in' en 'op'.
De volgorde der namen. Antwoord op de vraag wiens naam er in de plaats van Judas Iskarioth op een dezer fundamenten gegraveerd is. - 14b.
Het meten van de Stad en haar poorten en haar muur. Na deze meting wordt haar volle glorie openbaar. Vergelijking met de meting der poorten in de gezichten van Ezechiël. - 15b.

De betekenis van de vierkante ligging der Stad. (Kritiek op de vertaling van het N.B.G. - 16a.
De uitkomst van de meting der Stad. Kritiek op de kanttekening der Statenvertaling. - 16c
De uitkomst der meting van de muur der Stad. De betekenis van haar geringe maten. Nochtans is de muur "Jaspis". De glorie van "de Jaspis." - 17.
De Stad zuiver goud, zijnde zuiver glas gelijk. - 18.
De versiering van de fundamenten der muur. - 19 en 20.
Iedere poort een parel, maar haar maten niet bekend gemaakt, hoewel ze wel gemeten zijn blijkens vers 15.
De straat der Stad zuiver goud, gelijk doorluchtig glas. - 21.
Geen tempel in dezelve. - 22.
De Stad behoeft de zon en de maan niet. - 23.
Een vergelijking tussen het oude en het nieuwe paradijs. - 23.
De moeilijke tekst, vers 24, getracht te verklaren.
De gelukzalige staat van de inwoners van het nieuwe Jeruzalem. - 25.
Wat het betekent dat de volken hun heerlijkheid en eer daarin brengen. - 26.
Wat het reinigende bloed van de Heere Jezus te betekenen heeft voor de inwoners der Stad. - 27a.
In onszelf wordt níets gevonden dat ons de toegang tot de heilige Stad zou kunnen verschaffen. - 27b.
Besluit op hoofdstuk 21 en inleiding op hoofdstuk 22.

Hoofdstuk 22

Het oorspronkelijke paradijs was slechts een schaduwbeeld van het nieuwe paradijs. - 1 en 2.
Nochtans is de Kerke Gods en Zijn Woord voor Gods kinderen in deze wereld als een paradijs waarin en waaruit de schaduw van de hemelse dingen geleerd en gekend kan worden. - 1a.
Het verschil tussen de rivier die het oude paradijs bewaterd heeft en de rivier die het nieuwe paradijs bewateren zal - 1c en d.
Met het natuurlijke verstand is niemand in staat vers 2a te

verstaan. Zelfs de door ons hooggeachte Ds. W. à Brakel geeft daar blijk van in de verklaring van deze tekst in zijn 'Redelijke godsdienst'. Ook de Statenvertaling geeft er blijk van haar niet verstaan te hebben (gezien de kanttekening bij dit 2e vers). En uit de vertaling van het N.B.G. blijkt dat zij er helemaal niets van verstaan hebben.

Onze verklaring van vers 2a en b.

De vermoedelijke oorzaak van de val der gevallen engelen - 2b.

Verklaring van 2c. Kritiek op de vertaling van het N.B.G. bij 3a.

Een tegenstelling tussen de strijdende en de triomferende Kerk. - 3a.

Samenvattende verklaring van de eerste vijf verzen van dit hoofdstuk.

De onbegrijpelijke zaligheid die verborgen is in de verzen 3c en 4a.

Waaraan de bruiloftsgasten in de hemel te kennen zullen. Zijn. - 4b.

Het toppunt der glorie der gezaligde mensen. - 5b.

De waarachtigheid van al deze dingen beklemtoond. - 6a.

De verzen 6, 7 en 8 wekken de indruk dat zij het besluit van de Bijbel zouden zijn.

Een vergelijking tussen 1 : 1 t/m 3 en 22 : 6 t/m 8.

Het boek Openbaring is niet alleen de kroon van de Bijbel, maar zij toont ook de Kroning van de meerdere Salomo. - Hooglied 3 : 11.

Vers 7 is voor ons een vreemd en onverwacht vervolg. Dit temeer vanwege de voor ons vreemde onderbreking door Johannes van dit besluit van de Heere Jezus.

Vers 8a is voor ons een niet minder vreemd en onverwacht vervolg.

De waarschijnlijke oorzaak der emotionele gemoedsbeweging van Johannes. - 8b.

Het nadere gesprek van de engel met Johannes. Nu is zijn reactie geheel anders. - 9, 10 en 11.

Een reactie onzerzijds.

De zaak van de verzegeling der profetie. - Jesaja 8 : 16 en 17;

Daniël 7 : 22; 8 : 26; 12 : 4, 9 en 12; Openbaring 10 : 4 en 7 en Openbaring 22 : 10b opgehelderd en verklaard.
Het blijkt dat de stand van de engel hoger is dan die van Johannes. - 11.
Vers 12 is een vervolg van en sluit aan op vers 7.
De glorie van de samenstelling van Gods Woord. - 12.
De glorie van de Alfa en de Oméga. - 13.
Kritiek op de vertaling van het N.B.G. t.a.v. vers 14a. De Statenvertaling veel beter. Het bewijs hiervoor geleverd.
Ook zeer scherpe kritiek op hun vertaling van vers 14b. Zij rukken met hún vertaling dit tekstgedeelte uit zijn verband.
Het geheimenis van het woord "poorten" (meervoud). - 14c.
Wie zij zijn die door één der noorder-, ooster-, zuider-, of westerpoorten de Stad binnengegaan zijn of binnen zullen gaan. - 14c.
Misvattingen in de vertaling van het N.B.G. aangewezen, ook ten opzichte van hun vertaling van vers 15. Droevig zoals dit vers daar vertaald is.
Register van enige ongeveer gelijkluidende teksten.
De opklimmende lijn der boosheid. In het bijzonder in onze dagen (eind 20e eeuw). - 15b.
Uitgebreide inleiding op vers 16, omdat met vers 15 de feitelijke openbaring geëindigd is en vanwege de wonderbare samenstelling van dit hoofdstuk.
Vers 16 is de feitelijke aanvang van het besluit als zodanig.
Onze onbekwaamheid om al deze dingen te verstaan.
De bijzondere betekenis van het woord "ulieden." - 16.
Zeer scherpe kritiek op de leer van de 'Vergadering der gelovigen'. - 16b.
Naar onze mening is er geen tekst in de ganse Heilige Schrift die de glorie van vers 16 b en c kan evenaren.
Het wonderbare besluit van de Bijbel. - 16c en d.
De glorie van de "Blinkende Morgenster." - 16c en d.
De rampzaligheid van de gevallen 'morgenster'. - 16d.
In de moederbelofte van Genesis 3 : 15 is "De Blinkende Morgenster" voor Gods Kerk opgegaan. - 16d.
Inleiding op vers 17. Kritiek op de kanttekening in de Statenvertaling.

Nogmaals zeer scherpe kritiek op de leer van de 'Vergadering der gelovigen'. - 17a.
De tijdgeschiedenis van de bruid van de Heere Jezus van haar jeugd tot aan haar volwassenheid. - 17a.
"En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En die dorst heeft, kome." De foutieve verklaring in de kanttekening van de Statenvertaling bij vers 17a (noot 43) weerlegd.
Een wacht rondom het Woord geplaatst. - 19b.
De betekenis van vers 19: "God zal zijn deel afdoen."
Vers 20 nader verklaard. Het "Amen" van dit vers afzonderlijk verklaard. Een verzuchting van Johannes.
De apostolische zegenbede.
In het bijzonder aan het laatste woord "Amen" aandacht geschonken.

****